NN 8211 566 C

DE GESCHIEDENIS VAN DE LANDBOUW IN DE BEIJERLANDEN

DOCUMENTEN EN BIJLAGEN

DOOR

IR. C. BAARS

104095

UITGAVE

LANDBOUWHOGESCHOOL - WAGENINGEN

CENTRALE LANDBOUWCATALOGUS
0000 0092 2225

BIBLIOTHEEK
DER
LANDBOUWHOGESCHOOL
WAGENINGEN

Op de omslag: Leenakte van Den Hitzert, met het zegel van de Staten van Holland en de handtekening van Johan van Oldenbarnevelt rechts onder de akte en links op de plooi. De tekst is afgedrukt in document nr. 40.

INHOUD

Blz.

Documenten

Inleiding 10

1. 1479 juni 1. Maximiliaan van Oostenrijk en Maria van Bourgondië geven het gebied, dat later Beijerland werd genoemd, in erfpacht uit aan Cornelis van Dorp. 11

2. 1497 augustus 11. Jan van Egmond ontvangt het gebied, dat later Beijerland werd genoemd, in erfpacht en wordt beleend met de tienden en de heerlijke rechten wanneer het land bedijkt zal zijn. 16

3. 1555 augustus 9. Resolutie van de Staten van Holland om de afdamming van het Spui te voorkomen. 23

4. 1555 augustus 18. Overeenkomst tussen de graaf van Egmond en de grondeigenaren van Comstrijen over de gemeenschappelijke bedijking van de polder Oud--Beijerland. 24

5. 1555 september 22. Overeenkomst tussen de graaf van Egmond en de grondeigenaren van Cromstrijen en Group over de gemeenschappelijke bedijking van de polder Oud-Beijerland. 26

6. 1556 october 17. Lamoraal van Egmond verkoopt gronden in de aanstaande bedijking van Oud-Beijerland en stelt daarbij zekere voorwaarden. 28

7. 1556 december 18. Voorstellen van de geërfden in de toekomstige polder Oud-Beijerland aan graaf Lamoraal van Egmond inzake de organisatie van de bedijking, met het antwoord van Egmond daarop. 34

8. 1560 october 15. Lamoraal van Egmond koopt de Beijerlandse gorzen voor 5000 pond en wordt beleend met de hoge- en de ambachtsheerlijke rechten en de tiendrechten van dit gebied. 39

9. 1561 juni 19. Verzoek van de Staten van Holland aan koning Philips II om Lamoraal van Egmond te verbieden het Spui af te dammen. 44

10. 1562 januari 4. Commentaar van Lamoraal van Egmond op het verzoekschrift van de Staten van Holland aan Philips II, waarin hij betoogt dat het Spui particulier water is; met replique van de Staten, waarin zij dit betwisten. 47

Blz.

11. 1563 april 6. Resolutie van de Staten van Holland om de prins van Oranje te vragen te willen onderhandelen met de graaf van Egmond over de afsluiting van het Spui. 61

12. 1563 mei 7. Commissaris Hopper, Lamoraal van Egmond en de gecommitteerden van de Staten van Holland onderhandelen te Beijerland over het geschil inzake de afdamming van het Spui. Van Egmond stelt voor om de prins van Oranje, de markies van Bergen en Hopper als arbiters te benoemen. 62

13. 1563 mei 22. De Staten van Holland besluiten dat alleen de prins van Oranje als arbiter in het geschil over de afdamming van het Spui mag optreden. Verder gelasten ze een onderzoek naar de mogelijkheden en kosten van het weer bevaarbaar maken van de Bernisse. 64

14. 1566 april 21. Resolutie van de Staten van Holland om, door tussenkomst van de prins van Oranje, tot een akkoord te komen met de graaf van Egmond, over de afdamming van het Spui. 66

15. 1566 april 30. Resolutie van de Staten van Holland om de prins van Oranje te verzoeken de graaf van Egmond te polsen over de afkoop van zijn rechten op het Spui. 66

16. 1578 juni 15. Philips van Egmond wordt beleend met de hoge- en de ambachtsheerlijkheid en de tienden van de Beijerlanden. 67

17. 1578 november 20. Resolutie van de Staten van Holland inzake de vergoeding aan Philips van Egmond voor de rechten op het Spui. 68

18. 1578 november 26. Philips van Egmond staat zijn rechten op het Spui af aan de Staten van Holland in ruil tegen de hoge heerlijkheid van Piershil en het gors de Roo Mete en overname van de schulden waarmede de hoge heerlijkheid van Beijerland was belast. 69

19. 1579 juli 4. Philips van Egmond sluit een overeenkomst met Willem van Renesse, ambachtsheer van Piershil, over de gezamenlijke bedijking van Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil. 75

Blz.

20. 1581 juli 1. De erven Van Egmond verkopen een gedeelte van de te bedijken gorzen van Nieuw-Beijerland onder bepaalde voorwaarden. 79

21. 1580 december 7. De Staten van Holland geven, op zekere voorwaarden toestemming tot de bedijking van de Nieuw-Beijerlandse en Nieuw-Piershilse gorzen. 86

22. 1581 augustus 10. Aanstelling van Cornelis Claesz. als dijkgraaf van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil, met omschrijving van zijn taak en vaststelling van zijn salaris en emolumenten. 88

23. 1581 october 2. Bestek van de dammen in de Drom en de Spuikreek. 90

24. 1582 maart 1. Bestek van de dijk van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil. 91

25. 1582 maart 1. Ordonnantie en bestek van de bedijking van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil. 92

26. 1582 juni 4. Resolutie van dijkgraaf, heemraden en ingelanden van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil om de dijk een voet lager te maken dan in het bestek was voorgeschreven. 102

27. 1593 november 18. De Staten van Holland besluiten de heerlijkheid Beijerland terug te geven aan Sabina van Egmond. 104

28. 1593 november 29. Sabina van Egmond wordt beleend met de hoge- en de ambachtsheerlijkheid en de tienden van de Beijerlanden. 107

29. 1606 maart 11. De Staten van Holland sluiten een verdrag met Sabina van Egmond over de gronden van Den Hitzert. 108

30. 1613 juni 3. Brief over de technische en financiële aspecten van de bedijking van de polder Klein Zuid-Beijerland en begroting van de bedijkingskosten. 111

31. 1613 juli 18. De Staten van Holland verlenen aan Sabina van Egmond octrooi tot bedijking van de polder Klein Zuid-Beijerland en zekere belastingfacaliteiten. 115

Blz.

32. 1613 november 9. Sabina van Egmond verzoekt aan de Staten van Holland vrijstelling van de veertigste penning voor de te bedijken gronden van de Zuidergorzen en Borrekeen en verkrijgt deze. 117

33. 1614 juni 9. Aankondiging van de verkoop van de Zuidergorzen met de koopvoorwaarden. 119

34. 1614 september 15. Een aantal Hollandse regenten sluit een overeenkomst om de Zuidergorzen en Borrekeen te kopen. 123

35. 1614 september 30. Carel van Egmond verkoopt de Zuidergorzen en Borrekeen aan de gorsheren. 125

36. 1614 october 10. Carel van Egmond wordt beleend met de hoge- en de ambachtsheerlijkheid en de tienden van de Beijerlanden. 130

37. 1614 october 10. Arent Jacobsz. van der Graeff en zijn medestanders worden beleend met de Zuidergorzen en Borrekeen en met de tiendrechten van dat gebied. 131

38. 1614 december 10. De gorsheren van Zuid-Beijerland sluiten een akkoord met de grondheren van Cromstrijen over de gezamenlijke bedijking van Klein Zuid-Beijerland met Klein Cromstrijen. 134

39. 1614 december 29. De gorsheren van Zuid-Beijerland sluiten met de grondheren van Cromstrijen een aanvullend contract over de gemeenschappelijke bedijking van Klein Zuid-Beijerland en Klein Cromstrijen. 137

40. 1615 januari 13. Johan Basius en zijn medestanders worden beleend met Den Hitzert en de tiendrechten daarvan. 139

41. 1615 januari 15. Bestek van de dijk van de polder Klein Zuid-Beijerland en Klein Cromstrijen en aanstelling van functionarissen. 140

42. 1615 maart 9. Carel van Egmond verkoopt Den Hitzert aan de gorsheren. 143

43. 1615 juli 6. De gorsheren sluiten een akkoord met de Diaconiën van Oud- en Nieuw-Beijerland, na een geschil over eigendomsrechten van de Diaconiën op gronden in de Zuidergorzen. 146

Blz.

44. 1615 juli 17. Condities voor de verkaveling van de polder Klein Zuid-Beijerland en de toedeling der kavels. 148

45. 1615 juli 17. De gorsheren van Zuid-Beijerland brengen het aantal aandelen van 15 terug op 14. 153

46. 1619 juli 4. Resolutie van de Staten van Holland om de heerlijkheid van de Beijerlanden te naasten. 155

47. 1630 december 17. De Staten van Holland verlenen aan de gorsheren van Zuid-Beijerland octrooi tot bedijking van de polder Groot Zuid-Beijerland en geven zekere belastingfaciliteiten. 156

48. 1631 maart 15. Instructie en formulier van de eed voor de functionarissen van de dijkage van de polder Groot Zuid-Beijerland. 160

49. 1631. Bestek en rekening van de dijkage van de polder Groot Zuid-Beijerland. 165

50. 1631 september 30. Taxatie van de kavels in de polder Groot Zuid-Beijerland. 170

51. 1631 october 10. Condities voor de verkaveling van de polder Groot Zuid-Beijerland. 172

52. 1642. Handschrift, waarschijnlijk afkomstig van Jacob van Bochoven, waarin een overzicht wordt gegeven van de geschiedenis van het bezit van de Beijerlanden vóór 1616. 179

53. 1651 september 30. Overeenkomst tussen de ingelanden van Goudswaard met die van het Gemeenelandsgors over de gemeenschappelijke bedijking van de Eendragtspolder. 185

54. 1652 juli 2. Overeenkomst tussen de ingelanden van Piershil en Zuid-Beijerland over de gezamenlijke bedijking van de Eendragtspolder. 187

55. 1652 november 16. Brief van de gecommitteerde ambachtsheer van Cromstrijen over de verheling van de dijk van de Eendragtspolder op die van de Numanspolder. 188

Blz.

56. 1653 april 7. De Staten van Holland verlenen aan de gorsheren van Zuid-Beijerland octrooi tot de bedijking van de Eendragtspolder en zeggen zekere belastingfaciliteiten toe. 189

57. 1654 mei 2. Taxatie van de kavels van de Eendragtspolder. 193

58. 1654 mei 12. Condities voor de verkaveling van de Eendragtspolder. 196

59. 1662 juli 12. De Staten van Holland verlengen de belastingfaciliteiten voor de ingelanden van de Eendragtspolder. 203

60. 1656 mei 4. Overeenkomst tussen de ambachtsheerlijkheid Cromstrijen en de ingelanden van de Eendragtspolder, over het halen van aarde in Cromstrijen, voor het herstel van de dijk van de Eendragtspolder. 205

61. 1683 juni 10. Akte waarbij de landheer, in verband met pachtschulden, beslag legt op de inboedel, inventaris en gewassen van de pachter en deze daarna weer aan hem in bruikleen geeft. 206

62. 1701 augustus 7. Attestatie inzake de gebruiken bij de overdracht van landerijen. 208

63. 1701 augustus 8. Attestatie inzake de gebruiken bij, en de bekendmaking van overdracht van landerijen. 209

64. 1701 october 12. Attestatie van schepenen van Oud-Beijerland, dat in de keur- en ordonnantieboeken van Oud- en Nieuw-Beijerland geen bepalingen zijn opgenomen over het naastingsrecht. 210

65. 1716 juni 3. Akte waarin de gebruiken worden beschreven, die bij het indienen van een eis tot naasting werden gevolgd. 211

66. 1713 september 14. Verzoek van de Vroedschap van Dordrecht aan de Hoge Vierschaar van Beijerland om maatregelen te nemen tegen de verspreiding van de veepest. 213

67. 1714 augustus 9. Keur van de Hoge Vierschaar van Beijerland om de verspreiding van de runderpest te voorkomen. 214

Bijlagen

		Blz.
Inleiding		216
1.	Grondeigenaren Oud-Beijerlandse polder 1627.	219
2.	Grondgebruikers Oud-Beijerlandse polder 1627.	224
3.	Grondeigenaren Oud-Beijerlandse polder 1730.	230
4.	Grondgebruikers Oud-Beijerlandse polder 1730.	236
5.	Grondeigenaren Oud-Beijerlandse polder 1810.	242
6.	Grondeigenaren Oud-Beijerlandse polder 1874.	247
7.	Grondeigenaren Oud-Beijerlandse polder 1960.	252
8.	Grondgebruikers Oud-Beijerlandse polder 1960.	258
9.	Grondeigenaren Nieuw-Beijerlandse polder 1630.	266
10.	Grondeigenaren Nieuw-Beijerlandse polder 1715.	269
11.	Grondgebruikers Nieuw-Beijerlandse polder 1715.	273
12.	Grondeigenaren Nieuw-Beijerlandse polder 1810.	277
13.	Grondgebruikers Nieuw-Beijerlandse polder 1810.	281
14.	Grondeigenaren Nieuw-Beijerlandse polder 1860.	285
15.	Grondeigenaren Nieuw-Beijerlandse polder 1968.	289
16.	Grondgebruikers Nieuw-Beijerlandse polder 1968.	293
17.	Grondeigenaren Zuid-Beijerlandse polders 1659.	299
18.	Grondgebruikers Zuid-Beijerlandse polders 1659.	304
19.	Grondeigenaren Zuid-Beijerlandse polders 1720.	310
20.	Grondeigenaren Zuid-Beijerlandse polders 1813.	318
21.	Grondeigenaren Zuid-Beijerlandse polders 1860.	324
22.	Grondeigenaren Zuid-Beijerlandse polders 1968.	330
23.	Grondgebruikers Zuid-Beijerlandse polders 1968.	338

D O C U M E N T E N

INLEIDING

De volgende geschiedkundige teksten geven een overzicht van de uitgifte, bedijking en verkaveling van de Beijerlanden. Verder zijn enige akten opgenomen die betrekking hebben op de oude plaatselijke gebruiken en op de bestrijding van de runderpest in de 18e eeuw. Het betreft in hoofdzaak handschriften en voor een klein gedeelte gedrukte teksten van resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland. De laatste zijn fotografisch gereproduceerd, maar de handschriften zijn getranscribeerd, om ze voor een grotere groep van belangstellenden toegankelijk te maken.

Bij de transcriptie werden de regels van het Historisch Genootschap gevolgd [1]). De spelling is niet gewijzigd, doch de interpunctie en het gebruik van hoofdletters zijn aangepast aan de thans gangbare regels. Hetzelfde geldt voor het aaneenschrijven van woorden en het gebruik van de apostrof. De romeinse cijfers, waarmede in de akten getallen en jaartallen zijn weergegeven, zijn vervangen door arabische cijfers. In de handschriften zijn ij en y meestal moeilijk te onderscheiden. Bij de transcriptie werd ij alleen gebruikt, wanneer dit bij de huidige spelling ook is voorgeschreven; in de overige gevallen werd voor y gekozen.

Weggevallen tekstgedeelten zijn zo goed mogelijk aangevuld en het toegevoegde is tussen teksthaakjes afgedrukt. Wanneer in het handschrift tekst tussen haakjes is geplaatst, zijn in het transcript daarvoor ronde haakjes gebruikt. De door de transcribent aangebrachte opschriften en aantekeningen zijn cursief gedrukt.

[1]) Regels voor het uitgeven van historische bescheiden. Samengesteld in opdracht van het bestuur van het Historisch Genootschap. Groningen 1966.

Nr. 1. 1479 juni 1. Maximiliaan van Oostenrijk en Maria van Bourgondië geven het gebied, dat later Beijerland werd genoemd, in erfpacht uit aan Cornelis van Dorp. Afschrift. Alg. Rijksarchief, Rekenkamer van Holland III groen register 1460, fol. 126-127.

Previlegie Cornelis van Dorp van den uutgorssen van Oude Puttermoer mit hueren toebehoeren in eenen erfpacht van 36 £ van 40 grooten 't pont 's jaers.

Maximiliaen ende Marie bij der gracien Goids hertogen van Oestenrijck, van Bourgondien, van Lotharingen, van Lymborch, van Lutsemborch ende van Gelre, graven van Vlaenderen, van Artois, van Bourgondien, Palatinen, van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant, van Namen ende van Zuytphen, marcgraven des Heiligen Rijcx, heere ende vrouwe van Vrieslant, van Salins ende van Mechelen, allen denghenen die desen tegenwoerdigen brief sullen zien of hoeren lesen, saluut. Wij hebben ontfaen die oetmoedige supplicacie [van] Cornelis van Dorp, sciltknape, inhoudende hoe dat wij leggende hebben in onsen lande van Putte een uutgors ende slijck, mit zijnen anwassen ende toebehoeren, geheeten den Ommeloop van Oude Puttermoer mit Troyvelt, Bordelkene, Thielmonde ende De Jacht. Belegen, te weten: Op de westzijde een diepte geheeten die Oude Wiele, lopende tusschen denselven gorsse ende den Coerndijck, van daen voirt totten diepe geheeten die Bordekene, lopende an de zuytzijde langes De Jacht. Streckende van daen voirt tot over dat moer tot in 't diepe lopende voer Striemonde, van daer streckende in der Ouder Mazen, dat men van Dordrecht vaert, ende lopende van derselver Ouder Mazen tot aen den Pitsendijck toe. Van Pitte afgaende langhes den Hekelincschen dijck totten Scuddebuersendijck toe, ende van daen voert lopende totten ouden dijcstal van Grote ende Cleyne Puttermoer. Aen ons versouckende, deselve Cornelis van Dorp, want hij mit zijns wijfs broeders ende zusters daer bij liggende heeft zeker andere gorsen ende slijken, geheeten den Ommeloop van Groot Puttermoer ende Cleyn Puttermoer mit Piershille ende Dormhille, daer een werf op staet, die in veel plecken mit onsen voirsz. gorssen gemeen liggen, sonder enige diepte of creke tusschen tween, waeromme die scapen van beede de voirsz. gorssen dicwijle bij ende onder een vergaderen, tot grote moeyte ende verdriete van den herderen, die de scapen aldaer wachten, ende ten ongerieve van den pachters derselver gorsen. Ende omme dairinne te voirsien, dat wij deselve onse gorssen

ende slijken, alsoe die hierboven genoemt ende bepaelt staen, ende die ons op dese tijt niet meer en gelden te pachte, noch in een deel jairen hier tevoeren gegolden en hebben dan omtrent vijfendetwintich ponden, van 40 groote onser Vlaemscher munten 't pont 's jaers; ende gescapen is ter naister pachtinge noch min te gelden, mits dat zij aen de zuytoestzijde van den stroom zeer afbreken ende minderen, him souden willen gunnen in eenen erfpachte op hueren verargeren ende verbeteren, om de voirsz. somme van 25 £ van 40 groote Vlaems 't pont tsjaers, of voer zoe vele meer of min als die bij der kerssen souden mogen gelden te pachte. Presenterende ons noch daerenboven te gheven voer eens de somme van hondert ende twintich der voirsz. ponden ten vorsz. prijse van 40 groote 't pont. Behoudelic dat hij mitten voirsz. onsen gorssen, slijcken ende anwassen, alsoe die hierboven bepaelt staen, zijn meesten oirboir ende proffijt doen mochte, het waere om die hier namaels te bedijcken oft uutgeven om te bedijcken, tot eenen coernlande in 't geheel of bij plecken of polders, altemet als die dijcbaer waren, tot zijne scoensten na zijnre belieften. Ende oick dairinne te mogen doen moeren ende vletten, indien men moer of darinck dairinne vonde, mitten brande. Latende ons ende onsen nacomelyngen, heeren ende vrouwen van Putte in ende over al onse heerlicheyt, hoge justicie, middel ende lage, ende oick onse thiende in deselven lande, t' eynden dat zij vierthien jaren lanck bedijct ende in den vier houcken koeren gedragen hadde; ende oick den derden pennynck van des van de voirsz. moernerynge of vlettinge, als 't gebuerde, zuver soude commen boven coste. Mer dat de voirsz. Cornelis, of saicke van him hebbende, in de voirsz. gorssen, telken als men die bedijcte tot coernlande, dair mochte stellen dijcgrave ende hiemraden, oft geswoeren, om 't lant mede te begane ende totter dijckaedse te brengen, ende oick de voirsz. moernerynge of vlettinghe aldair te mogen doen ende hantieren, of doen doen ende handtieren na den moerdijcxen recht, alsoe alomme van gelijken gewoenlic is. Ende nadat wij ons hierop hebben doen informeren bij onsen rentmeester 's lands van Putte, bij welker informatie wij bevynden, de voirsz. gorssen ons niet meer gegolden hebbende, noch huyden 's daechs gelden te pachte, dan de voirsz. somme van 25 £ ten voirsz. prijse van 40 groote Vlaems 't pont tsjaers. Ende dat oic, mits den ofbreck wesende aen de voirsz. zuytoostzijde, deselve gorssen ende slijken, die uut den pachte gaen te half mairte nu naistcommende, nauwelic en hebben mogen gelden te pachte, voer zes jaeren toecommende, ende dat bij der kerssen ende voer-

gaende kercgeboden dairop van onsen wegen gedaen, den voirsz. ouden pacht van 25 £ tsjaers, alsoe ons dat gebleken is bij duechdelicker certifficacie van Joos Pietersz. burchmeester, Adriaen Ockersz. ende Clais Dircxz. scepenen van onser stede van Gheervliet, die dairbij over ende aen geweest hebben. Soe is 't dat wij, om mitter voirsz. onse gorssen ende slijken mitten toebehoeren onsen meesten oirboir ende proffijt te doen, hebben bij onser rechter wetentheyt ende bij rijpheyt van rade alvoeren dairop gehadt, deselve onse gorssen ende slijcken, alsoe die hiervoeren genoemt ende bepaelt staen, mit hueren anwassen ende toebehoeren, ende op huer verargeren ende verbeteren, upgedragen ende verpacht, opdragen ende verpachten in eenen eewygen ende erflijcken pachte, voer ons, onsen erven ende nacomelyngen, heeren ende vrouwen van Putte, den voirn. Cornelis van Dorp, zijnen erven ende nacomelyngen, of denghenen dien hij dat mit zijnen brieven ende onder zijnen segel, in al, oft in een deel, sal mogen transporteren ende opdragen, hueren erven ende nacomelyngen, oft saicke van him hebbende, omme de somme van zesse ende dertich ponden van 40 grooten onser voirsz. Vlaemscher munten 't pont, die hij of zij gehouden werden jairlicx dairof te betalen, eewelic ende erflic, in handen ons voirsz. rentmeester van Putte, in der tijt wesende, tot elken Sinte Jansmisse midzomers, of binnen zes weken daerna, onbegrepen dairof dat eerste jair der betalynge vallen ende verschijnen sal tot Sinte Jansmisse midzomers 1400 ende tachtich jair. Ende of tot eeniger tijt in de betalynge des voirsz. erfpachts eenich gebreck viele, dat in dien gevalle onse voirsz. rentmeester van Putte de voirsz. gorssen, bedijct of onbedijct, weder in onsen handen sal mogen nemen, ende alle nutscippen ende proffijten dairof comende tot onsen behoef opbueren ende ontfangen totter volre betalinge toe van onsen voirsz. erfpachte ende dan onse handt weder dairof lichten. Boven welken jairlicxen erfpacht, de voirsz. Cornelis van Dorp noch gehouden wort ons te gheven ende te betalen gereet, in handen ons getrouwen raid ende ontfanger-generael van allen onsen financien Nicolas le Prevost, die gehouden wort dairof te geven zijne brieven van ontfange ende dairof rekenynge ende bewijs te doen tot onsen behouf, de somme van tweehondert viertich der voirsz. ponden van 40 grooten Vlaems 't pont, onvermindert de voirsz. jairlicxen erfpacht. Overmits welken erfpacht van 36 £ ten voirsz. prijse als boven tsjaers, ende de voirsz. 240 der voirsz. ponden in ghiften, ons gedaen voer eens, om ons dairmede te behelpen in onse oorlogen jegens den conynck van Vrancrijcke, wij

gegonnet ende geconsenteert hebben, gunnen ende consenteren, mit desen onsen brieve, voer ons ende onse voirsz. nacomelyngen, graven ende gravinnen van Hollant ende van Zeelant ende heeren ende vrouwen van Putte, den voirn. Cornelis van Dorp, zijnen erven ende nacomelyngen, of saicke van him hebbende als voeren, de voirsz. onse gorssen ende slijcken, alsoe die hiervoeren genoemt ende bepaelt staen, mits hueren anwassen ende toebehoorten, ende op huer verargeren ende verbeteren, terstont half mairte naestcommende overleden, dat den pacht die nu loip heeft uutgaen ende expireren sal, aen te veerden, te hebben, te houden, te besitten ende te gebruycken in rechten vrijen eygendomme ende zijnen oft hueren meesten oirboir ende proffijt dairmede te doen, hetzij mit die te doen etten ende mit scapen te doen beslaen, oft hier namaels, als 't gebuerde ende het hem oirboirlicxt ende proffijtlicxt dochte, die te doen bedijcken of uutgeven te bedijcken tot koernlande, hetzij mit winterdijcken of mit zomerdijcken, in 't geheele of bij polders, alsoe 't hem best believen sal, ende alsdan dijcgrave ende heemraden oft geswoiren dairinne te setten ende te ontsetten, soe dicwijlen ende menichwerven als him dat oirboir sal duncken, om 't lant dairmede te begane, ende totter dijckaidse te brengen, ende dien dijck voirt tot eewygen dagen te onderhouden. Desgelijcx, dat hij of zij in den voirsz. gorssen ende binnen die bepalyngen van dien, hiervoeren verclairt, bedijct of onbedijct, sullen mogen vletten ende moeren, of doen vletten ende moeren, darinck dairinne te doen delven ende bernen, of die tot hueren scoonsten vercoopen ende voirt alle bewynt ende hantierynge dairinne te hebben nair den moerdijcxen recht, alsoe van gelijcken alomme gewoenlic is te geschien, sonder dat wij of yemant van onsen wegen oft ander, wie hij waere, eenich seggen dairin hebben zullen, of hem des yet te onderwynden, het en waere bij zijnen oft hueren wille ende consente. Behoudelic ons ende onsen erven ende nacomelyngen, heeren ende vrouwen van Putte, een derdendeel van den proffijten, dat jairlicx komen sal mogen, zuver boven alle costen ende oncosten van der moerneerynge of vlettinge voirsz., hetzij die te vercopen of te doen delven of vletten of darinck te bernen, of andersins in wat manieren dattet ware, welc derdendeel hij of zij gehouden werden jairlicx, als 't gebueren sal, te betalen in handen van ons voirsz. rentmeester van Putte, tot onsen behoef, boven ende onvermindert onsen voirsz. erfpachte. Ende noch dat wij ende onse nacomelyngen, heeren ende vrouwen van Putte, nu ende tot ewigen dagen, in den voirsz. gorssen ende bepa-

lyngen, altemet dat zij bedijct werden tot koernlande als boven ende mit volke bewoent, hebben ende behouden zullen onse hoocheyt ende heerlicheyt ende alle justicie, hooge, middel ende lage ende daertoe onse thienden, te weten den 11en scoof ende dat thiende lam t' eynden die eerste thien jairen, dat die, hetzij in 't geheel oft bij polders, tot koernlande bedijct ende in den vier houcken eenpaerlic achtereen koern gedragen zullen hebben, ende niet eer. Ende dat oick de ingelande ende ingeseten aldair alsdan staen zullen in sulken dienst van ons ende onsen voirsz. nacomelyngen, graven ende gravinnen van Hollant ende van Zeelant, te betalen ende te gelden in beden ende subvencien, gelijc die andere van onsen voirsz. lande van Putte. Dies soe hebben wij wederomme geconsenteert, ende consenteren mit desen brieve, voir ons ende onsen voirsz. erven ende nacomelyngen, denghenen die in de voirsz. nyeuwe landen, als zij bedijct werden, zullen commen wonen, dat zij zullen hebben ende gebruycken, tot eewygen dagen, zulke gracie ende quijtsceldynge van tolle, vrij te varen overal voer onse tollen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant, ende oick hebben sulke rechten ende wetten, hetzij van boeten ende bruecken oft anders, gelijc die andere onse dorpen ende bedijcte landen in onse voirsz. lande van Putte. Ontbieden dairomme ende bevelen onsen lieven ende getruwen, den luyden van onser Rekenynge in Hollant, dat zij desen onsen tegenwoirdigen brief interrineren ende doen registreren in der Cameren van onse voirsz. Rekenyngen ende dat gedaen, zij desgelijcx onse lieve ende getruwe stedehouder ende raide van Hollant onse bailliu ende rentmeester tslands van Putte, ende alle andere onse officieren ende dienneren wien dit aengaet, oft aengaen mach, tegenwoirdich ende toecomende, den voirn. Cornelis van Dorp, zijnen erven ende nacomelyngen, oft saicke van him hebbende als boven, doen ende laten van den voirn. erfpachte, mitsgaders van alle 't inhouden van desen onsen brieve, rustelic ende vredelic genieten, besitten ende gebruycken, tot eewigen dagen, sonder him dairinne te doen of te laten geschien eenich hinder, letsel oft moeyenisse, wanttet ons alsoe belieft ende gedaen willen hebben. Des t' oirconde soe hebben wij onsen segel hieraen doen hangen. Gegeven in onse stede van Rijsele, den eersten dach van junio, in 't jair ons Heeren duysent vierhondert negen ende tseventich. Aldus geteykent bij mijnen heere den hertoge ende mijnre vrouwe der hertoginne. N. de Ritter.
Ende op tie ploye van denselven brieve staet gescreven dat hierna volcht: Geregistreert in de Cameren van de Rekenynge mijns genadigen heeren 's hertogen van Oestenrijck van

Bourgondien, grave van Hollant etc^{a}. In Den Hage, bij ordonnancie van den heeren derselver Rekenynge, in 't register aldaer gehouden, beginnende in de maent van novembry 1400 ende tsestich, folios 126 ende 127 ende aldair geexpedieert ende geinterrineert na hueren inhouden, op ten 8^{en} dach in julio, in 't jair duysent vierhondert negen ende tseventich, mij tegenwoirdich. Aldus geteykent: L. de Teilingen.

Nr. 2. 1497 augustus 11. Jan van Egmond ontvangt het gebied, dat later Beijerland werd genoemd, in erfpacht en wordt beleend met de tienden en de heerlijke rechten wanneer het land bedijkt zal zijn. Afschrift. Alg. Rijksarchief, Rekenkamer van Holland, Ve graauwbonte register, fol. 65 e.v.

Brieven van de confirmacie ende octroye des graven van Egmondt, roerende den Ommeloop van Oude Puttermoer, mit sijnen aenwassen ende toebehoorten etc.

Philips etc^{a}: Allen denghenen die dese onse brieven sullen sien, saluyt. Van wegens ons liefs ende getrouwen neve ende stadthoudere-generael in onsen landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant, de grave van Egmonde, heer tot Baer, etc^{a}., is ons verthoont ende te kennen gegeven geweest, hoe mijne genadige heere ende vader ende wij, bij anderen onsen openen brieven, in daten den 18^{en} dach van september in 't jaer een ende tnegentich laetstleden, ende om die redenen daerinne begrepen, geconfirmeert ende gevesticht hebben alsulken coop, als de voirs. thoonder, onse neve, gedaen hadde van wijlen meester Jacob Cruesinck ende van onsen lieven ende getrouwen raedt ende rentmeester-generael van Hollant ende Vrieslant, Thomas Buckelaer, ende van Boudin Hert, van eenen uuytgors ende slijck, mit sijnen aenwassen ende toebehoorten, geheeten den Ommeloop van Ouder Puttermoer met Troyvelt, Bordelkene, Thielmonde ende die Jacht, belegen, te weten: up die westzijde een diepte, geheeten die Oude Wiele, loopende tusschen denselven gorssen ende den Coorndijck, van dair voirt toter diepte geheeten die Bordelkene, loopende aen die zuytsijde langes die Jaecht, streckende van daer voirt tot over dat moer tot in 't diepte loopende van Stryemonde, van daer streckende in der Ouder Mazen, daer men van Dor-

drecht vairt, ende loopende van deselver Ouder Mazen tot aen den Pitschendijck toe, van Pitte afgaende langes den Hekelinschen dijcke toten Scuddebuersen dijck toe, ende van dair voirt loopende toten ouden dijckstael van Groot ende Cleyn Pittermoer; voor de somme van zes ende dertich ponden van viertich grooten onser Vlaemscher munten 't pont, die hij daeraff gehouden soude wesen jaerlicx te betalen, eewelick ende erflick, tot proffijte van ons, ende van onsen erven ende nacommelingen. Ende onder andere saken, condicien ende vorwaerden, breeder begrepen ende verclaert in de voirs. andere brieven van mijnen voirs. heer ende vader ende van ons, daeraff 't inhouden hierna volcht, van woerde te woerde: Maximiliaen bij der gracie Goids rooms coninck, altijt vermeerder, 's rijcx coninck van Ungerijen, van Almacien, van Crouacie etc[a]. Ende Philips bij derselver gracien eertshertoge van Oistenrijck, hertoge van Bourgondien, van Lotharingen, van Brabant, van Limburch, van Luxemburch ende van Gelre, graven van Vlaendren, van Tyrol, van Artois,van Bourgondien, Platinen, van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant, van Namen ende van Zuytphen, mercgrave des heylicx rijcx, heeren van Vrieslant, van Salins ende van Mechelen, allen dengenen die dese onse brieven sullen sien, saluyt. Vanwegen ons lieven ende getrouwen neve, ende stadthoudere-generael in onsen landen van Hollant, Zeelant ende Vrieslant, Johan grave tot Egmond, heere tot Baer etc., es ons verthoont geweest, hoe wij coninck, ende wijlen onse zeer lieve gesellinne, van ons coninck vrouwe, ende moeder van ons eertshertoge, die hertoginne Marie, wiens ziele God genadich zij, mit onsen openen brieven in daten van den eersten dagen van junio in 't jaer duysent vierhondert negen ende tseventich, ende omme die redene wille, in 't lange daerinne begrepen ende verclairt, upgedragen ende verpacht hebben gehadt, in eenen eewelicken ende erflicke pachte, onsen lieven ende getrouwen ridder, heer Cornelis van Dorp, sijnen erven ende nacommelyngen, of denghenen die hij dat mit sijnen brieven onder zijnen zegel, in al, of in deele, soude willen ende mogen transporteren ende overdragen, hueren erven ende nacommelingen oft sake van hem hebbende, een uutgors ende slijck, mit sijnen aenwassen ende toebehoorten, geheeten den Ommeloop van Ouder Puttermoer, mit Troyvelt, Bordelkene, Thielmonde ende De Jacht, belegen, te weten: up die westzijde een diepte geheeten die Oude Wiele, loopende tusschen denselven gorsse ende den Corndijck, van daer voert toter diepe geheeten de Bordelkene, loopende aen die zuytsijde langes De Jacht, streckende van daer voert tot over dat

moer tot in 't diepe loopende van Streymonde, van daer streckende in der Ouder Mazen, daer men van Dordrecht vaert, ende loopende van deselver Ouder Mazen tot aen den Pitsendijck toe, van Pitte affgaende langes den Hekelinschen dijck totten Schuddeburschen dijck toe, ende van daer voert loopende toten ouden dijckstael van Groote ende Cleyne Puttermoer; voor die somme van zesse ende dertich ponden van 40 grooten onser Vlaemscher munten 't pont, die hij oft zij gehouden zouden wesen jaerlicx daeraff te betalen, eewelick ende erflick, tot proffijte van ons, onsen erven ende nacommelingen. Ende onder sekere andere condicien ende voorwaerden, begrepen in de voirs. anderen brieven, daeraf de copie auctentyck geteykent in onse Camere van de Rekenynge in Den Hage hierna volcht: Maximiliaen ende Marie bij der gracie Goids hertogen van Oistenrijck, van Bourgondien etc. Ende achter 't interinement van desen brieven staet gescreven aldus: Gecollacioneert tegens 't register gehouden in der Camere van de Rekenynge alhier in Den Hage, aldaer den inhouden van desen uuyten orriginalen geregistreert is. Bij mij geteykent: L. de Teylingen.
Dezen brief beginnende Maximiliaen ende Marie, als in den text, staet gescreven in 't groene register, geteykent mit R, beginnende fol° 126.
Nu is gebuert dat de voirs. heere Cornelis van Dorp mit sijnen brieven, gesegelt mit sijnen segel ende geteykent mit sijnen handteyken, in daten van den 12^en^ daeghe van julio in 't voirs. jaer dusent 479 upgedragen ende getransporteert heeft, tot behoeff van wijlen heer Pieter Lanchals, in sijnen leven ridder, hoefmeester van ons coninck, sijnen erven ende nacommelingen, een vierendeel van den voirs. uutgorsse ende slijck, met welke Pieter Lanchals datselve vierendeel voerts updroech ende overgaff, mit sijnen brieven, onsen lieve ende getrouwen raedt ende rentmeester-generael van Hollant ende Vrieslant Thomas Bucklaer. Ende die voirs. heere Cornelis van Dorp heeft noch mit anderen tween sijnen brieven gesegelt ende geteykent als voren in daten te weten: den eenen van den 8^en^ ende den anderen van den 12^en^ dage van aougst in 't voirs. jaer 79 upgedregen ende getransporteert, tot behoef van onsen lieven ende getrouwen raedt ende meester van onse Rekencamer in Den Hage, meester Jacob Cruesinck ende Boudin Hart Boudinsz., oick voor hem ende hueren nacommelingen, elken een vierendeel van de voirs. uuytgorssen ende slijck. Welke drie vierendeelen van denselven uuytgorsse ende slijcke de voirn. grave van Egmond, suppliant, vercregen heeft bij vercoopynge, updracht ende overgeven van den voirs. Thomas

Buekelaer, meester Jacob Cruesinck ende Boudyn Hert, als 't blijken mach bij hueren brieven, daerop gemaect. Welke voirs. drie persoenen, naer uuytwijsen van de voirs. openen brieven, hierboven geinsereert, behoorden te hebben ende gebruyken van den thienden, die in den voirs. gorsen ende slijken vallen souden, den tijt van thien jaeren, naerdat die bedijct soude wesen. Ende want deselve uuytgorssen ende slijken gelegen sijn up die stroomen van de zee ende niet wel dijckbaer en sijn dan tot groote ende zware costen ende lasten, zoe en wairt den voirs. suppliant niet wel mogelick die tot dijckaedze te breyngen, het en sij dat ons gelieven willen hem die voirs. thienden, die in de voirs. gorssen vallen sullen, naerdat zij bedijct sullen wesen, te gonnen en te geven in een erfpacht voir hem, sijnen erven, nacommelingen ende sake van hem hebbende, ende oick die hooge heerlicheyt, middel ende lage justicie aldaer. Alsoe hij secht, ons zeer nernstelick daerom biddende, soe is 't dat wij die saken voirscreven overgemerct, sunderlinge die groote ende getrouwe diensten die de voirs. grave van Egmond, onse neve, ons hier voirtijts gedaen heeft, ende noch dagelicx doet in meniger manieren. Ende daerup gehadt 't advys van onsen lieven ende getrouwen, die luyden van onse voirs. Rekenynge in Den Hage, ende van onser lieve ende getrouwen ridder ende rentmeester ons voirs. land van Putte, heer Geryt van Abbenbroeck, ende oick van die luyden ende gecommitteerden up 't stuck van onsen Demeynen ende Financien, hebben den voirn. grave van Egmondt, onse neve, suppliant, genegen wesende tot sijnen voirs. bede ende versoeck, bij deliberacie van onse besonder lieve ende getrouwe, die cancellier ende luyden van onsen Grooten Raide, in den gevalle als boven, geconfirmeert, gevesticht ende belieft confirmeren, vestegen ende believen uuyt onse zunderlinger gracie, mits desen onse brieve, die voirs. vercoopynge ende updracht, hen gedaen bij den voirn. Thomas Bueckelaer, meester Jacob Cruesinck ende Boudyn Hert, van den voirs. drie vierendeelen van den uutgorssen ende slijken, boven geroert. Ende updat 's noot, zij hebben hem dieselve drie vierendeelen van den voirs. gorssen, slijcken, mit hueren toebehoorten, soe zij hier boven begrepen ende bepaelt staen, van nyeus gegonnen ende gegeven, gonnen ende geven, mits desen onsen voirs. brieve, voir hem, sijnen erven, nacommelingen, oft sake van hem hebbende, om die te mogen bedijcken, besitten ende gebruycken bij hem, sijn voirs. erven, nacommelingen, oft sake van hem hebbende, mits betalende jaerlicx, tot proffijte van ons, onsen erven ende nacommelingen, heeren ende vrouwen

van Putte, in handen van onsen rentmeester ons voirs. lants van Putte, jegewoerdich ende toecommende, die gehouden wert rekenynge ende bewijs daeraff te doene, mitten anderen pennyngen van sijnen ontfange, al sulken erfpacht van zesse ende dertich ponden van viertich grooten Vlaems 't pont, of sulken deel van dien als 't behooren sal; ende voort up die ander condicien, vorwaerden ende reservacien, als ten vollen verclaert staet in de voirs. brieven van ons coninck ende wijlen die voirs. hertoginne, hierboven gescreven ende geinsereert. Ende daerenboven hebben wij den voirsz. grave van Egmonde, onse neve, uut onser meerer gracie, mogentheyt ende rechten wetentheyt, gegonnen, gegeven ende gewillekuert, gonnen, geven ende willekoeren, mits desen onsen voirs. brieve, voir ons, onse voirs. erven ende nacommelingen, graven ende gravinnen van Hollandt ende Zeelant, heeren ende vrouwen van Putte, alle die corenthienden ende smaelthienden, die in de voirs. uuytgorssen, slijken ende aenwassen vallen ende verschijnen sullen, die te houden van ons, ende onsen voirs. nacommelinghen, tot eenen onversterflicken leene, ter cause van onse voirs. heerlicheyt van Putte. Behouden ende welverstaende, dat de voirs. suppliant, sijn voirs. erven ende nacommelingen, oft sake van hem hebbende gebruykende, van de voirs. thienden gehouden sullen wesen te betalen, tot behoeff van ons, onsen voirs. erven ende nacommelingen, oick in handen ons voirs. rentmeesters van Putte, die in der tijt wesen sal, voor elke gemete thiende, altemet als die voirs. gorssen tot koornlande bedijct sullen worden, thien grooten Vlaems erfpachts, vrijs gelts 's jaers, eewelick ende erflick geduerende, tot elken Sinte Mertinsmisse in der winter naer elken ougst, boven en onvermindert den voirs. erfpacht van 36 £ tsjaers, ende daeraf te geven sijn brieven in goeder vormen, ende die te leveren in onse voirs. Camer van de Rekenynge in Den Hage, tot onse versekertheyt. Ende hebben noch den voirs. suppliant, zijnen voirscreven erven ende nacommelingen, oft sake van hem hebbende, gegonnen ende gewillekuert, gonnen ende willekueren bij desen, die middel ende lage heerlicheyt in den voirs. gorssen, slijken ende aenwassen, als die bedijct ende mit volke bewoont sullen worden, met al 't guent dat tot middel ende lage heerlicheyt toebehoort; behoudende ons, onsen voirs. erven ende nacommelingen die hooge heerlicheyt in denselve gorssen, slijcken ende aenwassen, mit hueren toebehoorten, ende daertoe oick een gerecht derden deel van de moerneringe ende vlettinghen, die aldaer vallen ende verschijnen sullen, naer uuytwijsinge des voirs. heeren Cornelis van Dorps brieven

van octroye, hierboven geroert. Ontbieden daeromme ende bevelen onsen cancellier ende luyden van onsen voirs. Grooten Raide, den luyden van onsen Raide ende Rekenynge in Hollant, den voirs. gecommitteerden up 't stuck van onsen voirs. Demeynen ende Financien, onsen voirs. rentmeester ons voirs. lants van Putte, jegewoerdich ende toecommende, ende allen anderen onsen rechteren, officieren ende dienaren, dien dit aengaen off anroeren sal mogen, ende elken van hem bijsonder zoe hem toebehoeren sal, dat sij den voirs. grave van Egmondt, suppliant, sijn voirs. erven ende nacommelingen, of sake van hem hebbende, doen laten ende gedoogen van desen onse gracie, confirmatie, believinge, gonste, willekueringe ende van al den inhouden van desen, in den vormen ende manieren boven verclaert, rustelick, vredelick ende vulcommelick genyeten ende gebruyken, sonder hemluyden te doene, noch te laten geschien, enich hinder, letsel of moyenisse ter contrarien, want ons alsoe gelieft. In oirconden van desen, zoe hebben wij onsen zegel hieran doen hangen. Gegeven in onse stadt van Mechelen, den 18^{en} dach van septembri, in 't jaer ons Heeren duust 400 een ende tnegentich; ende van den rijken van ons coninck, te weten: van de Roomschen 't zeste ende van den voirs. van Ungerien etc^{a} 't eerste. Aldus geteykent up den ploy, bij den coninck, ghij die heere van Walhain, eerste camerlinck mijns heeren des eertshertogen, die heeren van Bersele van de Marche, die proesten van Tricht ende van Luydick, meester Thiebaut Baradot, Hues du Mont ende meer andere, jegenwoerdich Numan collacie gedaen. Ende hoewel die voirs. thoonder huut crachte van de voirs. coope ende confirmacie, daerup gehadt van mijnen voirs. heere ende vadere ende ons, behoorde van de voirs. uutgorsse paisivelick te gebruyken, niet min hij ducht dat, overmits die ordonnancie, onlanxs bij ons gemaect up die reintegracie van onsen Demeynen, men hem daerinne belet soude willen of mogen doen, dat hem coomen soude tot grooten hinder schade ende achterdeele, worde hem bij ons hierup, met voirsien van onse gracie, alzoe hij secht, ons zeer oidmoedelick daerom biddende, ende sunderlinge dat ons gelieve hem te confirmeren, ratifficeren ende vestegen 't inhouden van de voirs. brieven boven geinsereert, ende hem daerup doen expedieren onsen openen brieven. Doen te weten, dat wij die saken voirscr. overgemerct, sunderlinge die groote getrouwe ende menichfuldige diensten, ons gedaen bij den voirs. grave van Egmondt, onse neve. Ende daerup gehadt 't advys van onsen lieven ende getruwen, die luyden ende gecommitteerde up 't stuck van onsen Demainen ende Financien, heb-

ben in den gevalle als boven, den voirsz. grave van Egmondt, onse neve, suppliant, voor hem, sijnen erven ende nacommelingen, of sake van hem hebbende, geconfirmeert, geratiffiert, ende gevesticht, confirmeren, ratifficeren ende vestegen uuyt onse sunderlinge gracie, bij desen onsen brieve, die voirs. vercoopynge ende updracht, hem gedaen bij den voirs. wijlen meester Jacob Cruesinck, Thomas Buekelaer ende Boudyn Hert, van den voirs. uutgorssen ende slijken, boven geroert, mitgaders al 't andere inhouden van den voirs. brieven hier ingescreven nair hoere vorme ende inhouden, willende dat hij ende sijn voirs. erven, nacommelingen, of sake van hem hebbende, daervan gebruyke in alder manieren, als 't in deselve brieven in 't lange verclairt es. Ontbieden daeromme ende bevelen onsen zeer lieven ende getrouwen ridder ende cancellier, den heer van Maigny ende onsen lieven ende getrouwen, den luyden van onsen Grooten Raide, den luyden van onsen Raide in Hollant ende Rekenyngen te Mechelen, den voirs. luyden ende gecommitteerden up 't stuck van onsen voirsz. Demeynen ende Financien, onsen rentmeester ons lants van Putte, tegewoerdich ende toecommende, ende allen anderen onsen rechteren, officieren ende dienaren, dient dit aengaet oft roeren sal mogen ende elken van hem bijsonder, zoe hem toebehooren sal, dat sij den voirs. grave van Egmond, suppliant, zijn erven ende nacommelingen, oft sake van hem hebbende, doen laten ende gedoogen van desen onsen gracie, confirmatie, believinge, gonste, willekueringe, ende van al den inhouden van desen, in der vormen ende manieren verclaert in de brieven boven geinsereert, rustelick, vredelick ende vulcomelick genyeten ende gebruyken, sonder hem te doen oft laten geschien enich hinder, letsel oft moyenisse ter contrarien, want ons alsoe gelieft. Nietjegenstaende die voirs. ordonnancie, gemaect up die reintegracie van onsen voirs. Demeynen, die peynen ende astrinctien, verclairt in de voirs. ordonnancie, ende die eeden gedaen bij die van onsen voirs. Rekeningen te Mechelen, dat wij onsen voirs. neve van Egmond, noch den voirs. luyden van onsen voirs. Rekeningen, niet hinderen willen, maer hebben hem ende elken sonderlinge daeraf gereleveert, ende reliveren bij desen onsen voirs. brieven, niet jegenstaende oick enige andere ordonnancien, restrictien, geboden, oft verboden gedaen oft gemaect ter contrarien. Des t' oirconden hebben wij onsen zegel hieran doen hangen. Gegeven in onse stadt van Bruessel den 11^{en} dach van ougst in 't jaer ons Heeren duust 400 zeven ende tnegentich. Ende up die ploy van desen brieve staet gescreven: aldus bij mijnen heere den eertshertoge, de proest

van Ludick ende van Sinte Donas, heer Thibault Baradot, hofmeester, die proest van Lueven, Hues du Mont, ende andere jegenwoerdich. Aldus geteykent: Numan.
Ende up ten ruggen van desen brieve staet gescreven dat hierna volcht: Die luyden ende gecommitteerde up 't stuck van den Demeynen ende Financien ons genadichs heere des eertshortogen van Oistenrijke, hertoge van Bourgondien etc[a], consenteren en alsoe verre als 't in hemluyden es, dat 't inhouden in 't witte van desen jegenwoerdegen brieff vulcomen zij na sijne vormen ende inhouden alsoe ende in alle voegen ende manieren als onse voirs. genadige heere dat wille ende beveelt gedaen te sijne bij den selven jegenwoerdigen brieff. Gescreven onder die hanteykenen van twee van de voirn. gecommitteerde den 22[en] dach van ougst in 't jaer duysent vierhondert zeven ende tnegentich. Aldus geteykent: Baradot ende H. du Mont.

Nr. 3. 1555 augustus 9. Resolutie van de Staten van Holland om de afdamming van het Spui te voorkomen. Gedrukte dagvaarten en resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland, deel 4, 1555, bladz. 34-35.

Stoppinge van den Spoye.

Is mede geresolveert, dat alsoo tot kennisse van de Staten gekomen is, soo bij aangevinge van die van de Rekeningen van Holland, als oock van den rentmeester van Zuyt-Hollandt, dat den grave van Egmont in meeninge soude wesen te bedijcken sijne landen, genaemt de Ruychten, ende oock den Uytslagh van den lande van Putten, ende dat den voorsz. graven tot dien eynde requeste de keyserlijcke majesteyt overgegeven heeft, omme den voorsz. Uytslagh van sijne majesteyt te hebben in een erfpacht, voor een somme van penningen jaerlijcks. Dat oock den voorsz. rentmeester van Zuydt-Holland de keyserlijcke majesteyt aengegeven heeft, dat de bedijckinge van den voorsz. Uytslagh grootelijcks soude strecken tot oirbaer ende profijt van sijne majesteyt. Ende dat den voorsz. grave van Egmont, bedijckende de voorsz. Ruychte ende Uytslagh, nootelijck mede bedijckt soude moeten werden sekere vaert, genaemt de Spoye, daeromtrent gelegen, wesende een seer commodieuse navigatie voor ondersaten ende schippers van Hollandt, willende met hare schepen ende goederen naer Brabandt ende Zeelandt zeylen, dewelcke men oock niet ontbeeren en magh, overmidts

de groote ondiepte, die dagelijcks soo langer soo meerder valt in de vaert, genaemt Bernisse. Dat daeromme vanwegen de voorschreve Staten met den eersten de keyserlijcke majesteyt requeste overgegeven sal werden, ten eynde den voors. grave van Egmont niet toegelaten noch geadmitteert en werden de voors. Spoye, wesende een gewoonlijcke vaert voor de ondersaten van Hollandt, te mogen stoppen ofte bedijcken, voor ende al eer de voorsz. Staten daerop voor haer interest in het lange gehoort sullen wesen. Ende bij sijne majesteyt anders gedisponeert, daerbij voegende, dat deselve stopping soude grootelijcks prejudicieren in sijne majesteyts thollen. Ende zijn, omme hetselve vervolgh te doen, gecommitteert die van Delf ende Amsterdan; dan die van Dordrecht namen rapport.

Nr. 4. 1555 augustus 18. Overeenkomst tussen de graaf van Egmond en de grondeigenaren van Cromstrijen over de gemeenschappelijke bedijking van de polder Oud-Beijerland.
Afschrift. Archief van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen nr. 580.

Presentatien ende offeren, die de ingeerfden van Numansgorssen doen mijnen heeren de grave van Egmondt, op zijne excellencies versouck aen dezelve ingeerfden gedaen, omme met zijne excellencie te dijcken die gorssen genaempt die Ruychte metten gevolge, ende dat omme denzelven grave te gelieven ende ten eynde oick sijne excellencie bij ons nyet en zoude zijn verachtert, alhoewel die grondt van dezelve Numansgorssen alsnoch nyet bequaem genouch omme bedijcken is, dairomme zij met goede redenen des wel zouden mogen denegeeren, off ten minsten verset eysschen, van de onbequaemheyt van hueren grondt ter zelver dijckaetse.

Eerst, dat wij onzen dijck maicken sullen op onse grondt, van zulcken breete ende hoichte, als die grave van Egmondt die sijne breet ende hoich maicken sal op zijne grondt, meerder ende nyet minre, van goede aerde ende werckelijk werck als 't behoirt.

Dat wij onsen nyeuwen dijck, van onsen ouden dijck, omtrent Claes Wael uuyten oesten aenvatten ende beginnen sullen, ende west op gaen tot op 't uyterste van onse limyten, volgende onze brieven daervan sijnde, emers tot aen des graven gorssen, genaempt die Jacht, 't welck is tot

aen den damme, bij ons aldaer doen leggen, in 't gescheyt van dien incluiz.

Des en sullen wij in geene lasten, costen ende oncosten gelden metten grave van Egmondt, ende die met hem in gemeenschap weezen mogen, nyet besondert dan alleen in sluyssen, sluystochten, heulen, spoeyen, metten gevolge, dairdeur wij ons water met hem loessen sullen, ende dat nair groote van onsse margentaelen, als andere die dairinne sullen gelden.

Dat wij nyet en sullen gelden in de costen van 't overgaen van eenige diepten, guelen, creecken off andere wateren dan die gelegen zijn op heur selffs grondt, die wij overgaen, craegen ende stoppen sullen, tot onsse pericule ende eyghen costen alleen.

Dat wij hiernae, als wij onsse andere gorssen van Numan, alsnu nyet dijckbaer, dijcken sullen, ons water van dien brengen ende leyden zullen deur onsse voern. dijck, die wij nu metten voern. grave van Egmondt zullen leggen, ende mette zelve nyeuwe bedijcte landen wateren deur die landen, die wij nu t' samen metten grave sullen bedijcken, mits geldende van dezelve onsse nyeuwe aengedijcte landen metten landen, die men nu bedijcken zal, margen-margens gelijck, in sluysen ende sluystochten, spoyen, bruggen ende huelen, metten gevolge, dair deur wij ons water loossen sullen.

Dat wij onssen dijck keuren ende schouwen sullen met dijckgraive ende heemraeden, die wij zelves sullen stellen, nair vermogen onsse brieve van octroye, ende onsen dijck dairmede regneren, soo ende zulcx dat nae redenen eysschen ende behoeven zal.

Dat wij ongehouden willen sijn van eenige dijckveylinge.

Dat nyemandt van sijnre zijde, tot eeniger tijt hiernae, sal consenteren huyssen of ander getimmer te zetten opten dijck, noch onder den dijck, noch opte barmen van dien.

Ende in zoeverre d' een partije van d' andere eenige letsele, hinder off schade overquaeme, uuyt zaicke dat d' een van hem sijnen dijck nyet aenentastede ende maicte soo 't behoert, volgende die keure, ende oick binnen den tijt, die bij gemeen resolutie dairop genomen zal werden, off oick deur faulte, ende gebreck, dat d' een of d' andere van de dijckheeren hoeve schoete, ten dage dairtoe gestelt, nyet en furneerde, zulcx dat d' een van d' ander dairdeur beschadicht werde, soo sullen in dat gevalle zulcke beschadichde actie ende recht hebben, ende geboeren sijn heur

schade ende interest te eysschen, ende verhaelen opte goede van d' geenen, dair in 't gebreck bevonden sal werden, ende dat mit alzulcken recht als den beschadichden des believen sal. Alle dinck ter goeder trouwen ende zonder arch off list. Actum tot Hairlem den 18e augusti 1555.

Nr. 5. 1555 september 22. Overeenkomst tussen de graaf van Egmond en de grondeigenaren van Cromstrijen en Group over de gemeenschappelijke bedijking van de polder Oud-Beijerland.
Afschrift. Archief van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen nr. 581.

Op huyden 22 in september 1500 vijf ende vijftigh zoo zijn vergadert opte Westmase mijn heere die prince van Gaveren, grave van Egmondt etc., voer hem en zijne gronden, ter eenre; Jacob van Barry, ambachtsheer van Cromstrijen, voir hem selven ende zijnen broeder en suster kinderen, voer een vierendeel, Willem Zijmonsz., heer van Stavenisse, voer hem selven ende als gemachticht van de Quarrees en sHeeraerts, ende Joachim Cornelisz., als gemachtigt van de wed. van wijlen Mr. Vincent Cornelisz., in zijn leven tresoirier-generaal van de beyde majesteyten, voir haere gronden gelegen in Cromstrijen en Group, ter andere zijde. In presentie van heeren Johan van Renesse, ridder, heere van Elderen, Masnij etc., Cornelis Jansz., dijckgrave van Bewesten Yersicke, Gielis Scheyfs, dijckgrave van de Finart ende Andries Fierlinck, rentmeester van Steenbergen. Deselve inngeerfden van Cromstrijen, blijvende bij den inhouden der cedulle, bij hen onderteykent, den 29 augusty lestleden en voors. prince, gelevert binnen der stede van Brussel den 8e septembris daeraen volgende, veraccordeert en vereenicht, naer visitatie van de gorssen gedaen, mitter hulpe van God te bedijcken den toecomende somer tot eenen corenlande met eenen winterdijck, die men beginnen sal ontrent den zuytwesthouck van den dijck van 't Nyewelant, gelegen voer de Westmaese an Claes Wael, tegens 't huys daerinne woent Cornelis Jacobsz., tzerusijn, hebbende eene steenen schoorsteen. Gaende westwaert nae De Jacht, tot ontrent vijftich roeden nae de stelle van De Jacht voors. Ende van daer noortwaerts over de Jachtsloot ontrent veertich roeden. Ende van daer westwaerts raeyende opte stelle van Troyevelt, de lengte van hondert vijfentnegentich

roeden, ende van daer noort en noortoostwaerts tot over die creke ende Breevaert, ter lengte van ontrent zeshondert dertich roeden. Ende van daer voerts raeyende opten kerktoorn van Rotterdam tot in de raeye, lanck ontrent driehondert vijftien roeden, bij een creecxken gelegen benoortwesten 't huys van Jan Dierckxz.. Ende van daer voert westwaert[1], raeyende opten kerktoorn van Sinte Anthoenispolder, tot aen den dijck van Nieuwe Moerkerkelant, alwaer 't kielspit geslagen wert; elck blivende bij zijne limyten. Ende hebben partijen aen weerszijden respective malcandere verbonden ende verbinden mits desen, voer haer en haeren nacomers, den voers. nieuwen dijck, met alle zijnen toebehooren, eendrachtelicken te maecken volcomen ende onderhouden tot gemeynen coste, margen-margens gelijck, ende de ommeslagen penningen en haer geschoeten, elcx naer zijne groite van zijne margentalen, in deser voers. dijckaeze begrepen, op te brengen ende te betalen op alsulcke daegen ende termijnen als dijckgrave ende heemraden van desen nyeuwe dijckaese ordonneren sullen, in handen van den waersman, naer behoirlicke inssinuatie daertoe staende. Ende bij gebreke yemant van den voers. partijen, ofte die binnen dese dijckase eenige landen bedijcken sullen, haer geschoten ten behoirlicken geordineerden dagen nyet op en brochten en betaelden in handen van den waersman in den tijt, sal de dijckgrave ten versoucke van den voers. waersman, sonder regardt van persoenen, comme te doen dien oirbaer van der dijckaze, die penningen uytleggen ende weder innewinnen, nae den dijckrecht, tweeschat aen gelde, ofte vierschat aen pande. Ende omme volcomelick te disponeren van der volcominge deser nyeuwer dijckaese, mitten aencleven van dien, is geraempt te vergaderen binnen der stede van Breda, opten 10 novemberis, wesende Sinte Maertens avont, ende aldaer van als te sluyten 't guendt van noode sal wesen.
Des t' oirconde hebben de voirs. partijen elcx haere hanteyckens hieronder geschreven ende tot haren versoucke de voern. heere van Elderen, dijckgraven ende rentmeester voers., opten dach ende jaere voerscreven.

1) *lees: oostwaert*

Nr. 6. 1556 october 17. Lamoraal van Egmond verkoopt gronden in de aanstaande bedijking van Oud-Beijerland en stelt daarbij zekere voorwaarden.
Afschrift. Archief van de gemeente Rotterdam; bibliotheek van handschriften nr. Z 137.
Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid--Beijerland nr. 155a.

Uitgifte tot bedijkinge van de gorsen en den aenwas, genaemt den Ommeloop van Oud Putten en alsnu genaemt Beijerland.

Op de conditien ende voorwaerden, hiernaer beschreven ende verklaert, soe wil mijn heere die prince van Gaveren, grave van Egmond, verkoopen sekere quantiteit van gemeten, tot vijf of 600 margens land toe, annex gelegen in sijne gorsen ende aenwas genaemt den Ommeloop van Ouden Puttenmoer ofte Ruygte, ende alsnu genaemt Beijerlant.

1

In den eerst wil mijn voornoemde heere dieselve perceelen van landen vrij verkoopen van allen lasten, die gevallen sijn ende nog vallen sullen, tot den dag van de transporte der voors. landen; uitgesondert dat, als 't selve land bedijkt sal sijn, die koopers, haren erven ende actie van henluyden hebbende, staen sullen in alle sulken dienst van de koninklijke majesteyt, als heere van Putte, te betalen ende te gelden in beden ende subventien, gelijk die ander van den ingesetenen van den landen van Putten. Ende behoud die heere van Egmond mede, in ende an dieselve landen, ende over diegene, die daerinne woonagtig sullen sijn, die middele ende lage heerlijckheit, met alle 't gunt daertoe behoort ende dependeert, als visserijen, voegelrijen ende anders, mitsgaders die grove ende smalle tienden, die mijn heere sal hebben ende lichten van den eersten schoof dy er vallen sal, ende soo voorts, eewelijk duerende, ten Putsen rechte ende gewoonte. Ende sal de jaerlijxen erfpacht van 36 Karoli guldens, die de koninklijke majesteyt, als heere van Putten, op die geheele gorsen heeft, staen ende blijven, ten eewigen dage, tot laste van de vernoemden grave van Egmond. Behoudelijk dat een yegelijk sijn eygen water, op ende in sijn erf, sal mogen vissen; alle kreeken, diepten ende gemeene wateringen uitgenomen, die aen mijn vernoemde heere blijven sullen.

2

Zullen nog die koopers, heuren erven, ende actie van henluyden hebbende, gehouden wesen die heere van Egmond, sijnen

erven ende nakomelingen, ofte actie van hem hebbende, van elk gemeten lands, als dat bedijkt sal sijn, alle jaers te betalen tot jaerschot eenen halven stuyver. Daervan de eerste betalinge sal wesen op St^{e} Martensdag, nadat dieselve een jaer bedijkt sullen wesen. Welverstaende, dat diegene, die binnen 14 dagen, na datter een kerkgebod ofte maninge gedaen sal sijn, na den verschijndag niet en betaelt, daeraen verbeuren sal dubbeld. Dat mijn heer sal mogen executeren bij gijselinge, of uitlegginge, of anders, aen 't land daerof de versuimenisse verbeurt is, als hem dat gelieven sal, alle tot kosten van den defaillant ende onwilligen. Ende sal dese betalinge geschien in Beijerland, aen handen van dengenen die mijn heere van Egmond daertoe ordineren sal.

3

Dat niemand van die koopers en sal mogen eenigen darry slaen, ofte doen slaen, om te bernen ofte verkoopen, sonder expres consent van den heer van Egmond.

4

Item, sullen die koopers gehouden sijn, die penningen die sijluyden voor die landen gelooft hebben, te betalen op 4 termijnen, op elk termijn een vierde deel, waervan sijluyden gehouden sullen wesen te betalen 't eerste vierde deel bij de overgifte, gereet geld, ende 't ander vierde deel op den eersten dag van maerte daeraen volgende, als men gewoonlijk is den dijk te besteden, ende 't derde vierden deel den eersten dag van meye, ende het vierde ende leste vierden deel op St^{e} Jan Baptisten-dag, anno 1557, daeraen volgende.

5

Welke eerste termijn die koopers vernoemt gehouden sullen wesen tot haren kosten te brengen ende betalen in Den Hage, ten huyse van mijn vernoemde heere van Egmond, in handen van dengenen die sijn genade gecommitteert sal hebben om die penningen te ontfangen, ende daervan quitantie te geven. Ende de andere 3 terminen in handen van den waertsman, die insgelijx daervan quitantie geven sal, ende daervoor suffisante borge stellen, om dieselve penningen ende om die 3 laetste terminen te employeren tot behoef van de dijkagie, van wegen mijns voornoemde heere van Egmond, ende niewers elders.

6

Item, dat die dijcgrave gehouden sal wesen sijnen eed te doen, in de uytleggingen niemand te verschoonen, 't sij die heere, vrunden, magen ofte vreemde, niemand uitgesondert,

verzocht sijnde als 't behoort.

7

Sijn nog voorwaerden, dat die koopers van de landen gehouden sullen wesen, elx haer gekochte land te bedijken, mit de heere van Egmond, ende dit tegen den eersten maerte toekomende. Ende of 't gebeurde dat die landen inbraken (dat God verhoeden moet) sullen die minste geerfden, onder dieselve dijkagie begrepen, tot allen tijden gehouden wesen te herdijken, ten meesten oirbaer van den landen, als 't die meeste ingeerfden believen sal. Of de dijgrave sal die penningen op heurluyden uitleggen op sijn gewin na dijkrecht, ende heur land daervooren inwinnen.

8

Sal dit voors. land gelevert worden met Putse mate, ende sal staen ten Putsen rechten; onvermindert nogtans mijns heeren brieven van uytgeven, in 't gene dat hierinne niet expresselijken ter contrary gedisponeert en werdt.

9

Item es bevoorwaerd, dat men in den toekomenden dijkagien bedijken sal 't honderste gemet vrij voor den dienst Gods Almagtig, tot des gemeenen dijkagien last, daerinnen de koopers hare contingent van de dijkagie dragen sullen van haer gekochte landen. Ende sal 't selve land, sulx tot den dienst Gods bedijkt, staen tot dispositie van mijn beminde heere van Egmond, sijnen erven of actie van hem hebbende. Des sal mijn heere den grond daertoe geven, behoudens sijn tienden.

10

Mijn heere van Egmond, voor hem en sijnen erven, sal die koopers vestigen met waerschap in die gekofte landen, ten eewigen dagen vrijen ende waeren naer 's lands recht, als dat behoort.

11

Item, dat mijne voors. heere sal gelieven te versouken aen den erfpachtheere consent ende octroy, omme dese voors. 600 margens te verkoopen voor vrij eigen ende dat sijne genade gelieve 't selve octroy mede te brengen.

12

Item, dat de dijkgrave gehouden sal wesen te koopen cavelbaer land, met andere koopers, omme alle suspicie te eviteren, ten ware bij consent van de contrahenten.

13

Item, die koopers sullen 2 heemraden stellen, die 't hen-

luyden belieft, die mede hebben sullen voor haer daggelden als andere. Welverstaende, dat dieselve heemraden mede geerft sullen wesen ende dit al geduerende dese aenstaende dijkagie. Ende nadat dieselve volbragt sal sijn, sal de dispositie van deselve heemraden staen en blijven ten eewigen dage aan mijn voors. heer; mits dat elken heemraad 10 margen geerft sal wesen, of 25 margens gebruiken.

14

Item, dat men die wegen ende gemeenlands wateringen en dijkslooten maken sal uit mijns heeren grond, te weten, eenen doorgaenden weg, ende 3 kruyswegen, op kosten nogtans van de gemeenelande, soo breed ende ter plaetse daer dijkgrave ende heemraden ordonneren sullen. Ende dat eenen yegelijken t' eynde, besijden ofte deur sijn land, dieselve gehouden sal wesen te onderhouden ende uitte schouwe te houden. Welke wegen men niet en sal mogen verhueren nogte bepooten.

15

Item, dat alle gemeene wateringen, ofte watergangen, sullen gemaect worden na Putse recht. Ende of daer geen ordonnantie of en ware, sullen gemaect worden naer costume van den naesten bedijkten lande. Ende dat een ygelijk t' eynden, besijden ofte duer sijn land, gehouden sal wesen dieselve te onderhouden, ende uit die schouwe te houden.

16

Item, of in die cavelingen eenige kreeken gingen deur ymands aengecavelt land, dat geen gemeen waterlosinge wesen, nog blijven en souden, sullen die koopers al sulke kreeken mogen houden voor haer eygen, mits betalende aen gereeden gelde die vierde part van soeveele, als d'ander landen naer advenant gegolden hebben.

17

Item, dat men alle die landen meten sal tot die kreken toe, sulx dat mijn voors. heere heel land sal gehouden wesen te leveren. Des sal mijn heer dieselve kreeken aen hem behouden. Welverstaende, dat die kreeken, die op gemeen leeg water droog sijn, sullen die koopers mede voor land aengemeten worden.

18

Item, nog sijn 't voorwaerden, dat men den dijk leggen sal op ende uit mijns heeren grond, ende ten eewigen dagen daeruit onderhouden, alsoowel in sooden als in aerden, ende in allen onderhouden na dijkrecht, sooverre die aen mijns heeren grond streckt, ende niet vorder.

19

Item, of 't van nooden ware een spoeye te leggen, om te houden die diepten van die sluis, dat men die sal mogen leggen op die grond buitendijx van mijn heere van Egmond, sonder yet daervooren te betalen, tot ordonnancie ende discretie van den dijkgrave ende heemraden.

20

Dat den dijk, bruggen en sluisen ten eewigen dagen onderhouden sullen worden margens-margens gelijk.

21

Item, dat alle dijken, wegen ende watergangen ende bruggen geschouwt sullen worden bij den dijkgrave ende heemraden.

22

Mijn heer en sal den dijk jaerlijx niet langer mogen verhueren, binnen ofte buyten, omme te weyden met schapen ofte beesten, dan van maerte tot Baefmis, om den dijk te mogen krammen.

23

Item, alle varkens die men aen den dijk vind, geringt ofte ongeringt, die sal den dijkgrave ofte heemraden dienaers mogen schutten, gelijk die bode van dat land, opte verbeurte van dien, 't geheele jaer door.

24

Item, sal niemand gansen of eenden mogen houden, dan op 't sijne, op verbeurte van dien; dan sal een yegelijken van dien, op sijn grond mogen dood slaen ofte schieten, onverbeurt.

25

Item, na Baefmis sal men een paerd, aen den hoogen dijk gevonden, mogen schutten voor 20 stuivers, een veers ofte os voor tien stuyvers, een schaep of lam 2 stuyvers 't stuk.

26

Item, dat die pachters van mijns heeren visserijen, in de binnenlandse wateringen geen schuttingen en sullen mogen stellen, met korven of met andre staende instrumenten visschen, dan alleen met drijvende netten, op verbeurte soo menigmael men yemand daerop bevind, op die peyne als dijkgrave ende heemraden sullen ordonneren.

27

Item, of 't gebeurde dat die gorsen, ofte Beijerenland, bij eenig ongeval (dat God verhoeden wil) niet bedijct en worde, soo sullen die koopers 't gors, dat die Gouwenaers bruyken,

voor haer verschoten vyerde part des koops mogen in hare gebruike houden, ter tijd toe die voors. gorse ende landen bedijkt sullen wesen.

28

Item, dat die waertsman, die in der tijd es, of in toekomende tijden wesen sal, gehouden sal sijn jaerlijx te doen goede pertinente rekeninge, bewijs ende reliqua, voor dijkgrave ende heemraden, daerover geroepen die geërfden ende ingelanden, ende dat in Beijerland.

29

Item, sullen de koopers dese voornoemde penningen met loopende gelde mogen betalen, daer den eenen koopman den ander mede betaelt.

30

Mijn genadige heer die grave van Egmond, ende heer Johan van Cuylenburg, heere van Opmeer, ridder etc., heer Philips van Hamele ende van Eldere heere van Moncheaulx ook ridder etc., metten anderen hueren consorten koopers in Beijerland, hier onderteekent, sullen metten andren, die onder die dijkagie van Beijerland begrepen sullen sijn, gelden ende contribueren in de sluis, die sij in deselve dijkagie behouwen sullen, margens-margens gelijk.

31

Item, mijn voornoemde heer van Egmond sal vrij gehouden worden van alle ommeslagen, die bij dijkgrave ende heemraden gedaen sullen worden tot die dijkagie, sonder daerinne iets te contribueren, soo lange ende ter tijd toe, dat die penningen, die de koopers gehouden sijn voor die 3 laetste terminen te betalen, alle uitgereict ende betaelt sullen sijn in deselve dijkagie tot sijns genadens profijt.

32

Item. indien mijn voornoemde genadige heere van Egmond belieft te verwerven octroy, dat men daerinne sette te verkoopen 600 margens, voor vrij eygen goed, te weten:

Hr. Johan van Cuylenburg, heere van Opmeer, ridder	150	margens
Hr. Philips van Hamele ende van Eldere hr. v. Moncheaulx, ridder	150	-
Hr. Adriaen van Renesse, domdeecken t' Utrecht	25	-
Hr. Gerrit van Renesse, ridder	32	-
Johan van Holswiller	50	-
Dirck Cornelisz van der Goude	25	-
Hendrick Dircx.	20	-
Dirc Dircx. Hoevensz.	25	-

Reynier Folpertsz.	25	margens
Claes Jansz. Vet	25	-
Dirc Cornelisz. Tollenaer	25	-
Gerrit Jacobsz. schout tot Hein-oort	12	-
Aert Jansz. van Hellevoet	20	-
Sebastiaen Aertsz. van Put	4	-
Jacob Stevens van Dordrecht	12	-
Jacob Vermij	10	-
te samen	610	margens

33

Alle welke conditien ende voorwaerden die voors. contrahenten, soe wel die verkooper als koopers geaenvaerd ende geapprobeert hebben, aenvaerden ende approberen mits desen. Belovende alle dieselve poincten ende articulen in alles te voldoen ende t' achtervolgen, sonder eenige fraude ofte argelist. T' oirconde van dewelke hebben wij elx onse handgeschrift hieronder gestelt, op den 17 dag october anno 1556. (ende was ondertekent)
Lammoral de Egmondt
Johan van Cuylenburch voor sijn selven ende vervangende mijn swager die heere van Moncheaulx
De Renesse voor mijn selven ende vervangende mijn broeder, de domdeken ende mijn schoonbroeder van Holtswilder, drost tot Hatthem
Bij mij D. van Ouderwater, vervangende D.Tollenaer.
Bij mij Hendric Dircx. D.D. Hoevensz.
Bij mij Reynier Volpertsz. Bij mij Claes Jansz. Vet.
Bij mij Gerrit Jacobsz, vervangende Bastiaen Aertsz. Put.
Bij mij Jacob Stevensz., Aert Jansz., J.Vermij.

Nr. 7. 1556 december 18. Voorstellen van de geërfden in de toekomstige polder Oud-Beijerland aan graaf Lamoraal van Egmond inzake de organisatie van de bedijking, met het antwoord van Egmond daarop.
Afschrift. Archief van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen nr. 582.

Instructie voor Dirck Cornelisz. ende Joachim Cornelisz. van 't gundt zij mijn edelen heer die prince van Gaveren, mit reverentie van wegen die ingeerfden van Cromstrijen, van Mijnsheerenlandt, die Group ende diegheene die in de Ruychte van zijne excellencie zeeckere gorssen gecocht hebben,

te kennen geven sullen beroerende die toecomende gedestineerde dijckaetse van Beijerlant, metten gevolge.

Item eerst, naer alle behoorlicke reverentie, zullen zij zijne excellencie verclaeren dat die voornoemde ingeerffden den 18e dach decembre 1556 in Den Hage vergadert zijn geweest bij den heere van Opmeer, volgende zekere beslooten brieven van zijne excellencie aen denselven heere van Opmeer gescreven ende 't inhouden van deselve zijne excellencies brieve t' samen gecommitteert ende daerop gedelibereert hebbende, sijn deselve ingelanden wel van den advyse op zijne excellencies correctie ende believen, als hiernaer volcht:
Item dat eenige van denselven ingelanden souden wel geraeden dincken, dat men die dijckaetse opstelde tot in den jaere 1558 overmits die duerte van den greyn ende suvele, temeer dat uuyt die te presumeeren es, dat die dijckaetse die vierde paert meer costen sal dan of 't coorn ende dat suvele stont tot redelicken prijse.
Oick overmits dat te duchten is, dat die peste zeer regneren sal, ter saicke dat die gemeen luyden nyet broots genouch hebben, ende dat sij veel quaet greyns eeten.
Dan stellen 't selve nyettemin in de discretie van mijnen voorn. heere die princhе. [1])
Item dat dieselve ingelanden beduncken, dattet wel behoorlick waere gheen personagen tot dijckgrave noch heemraeden te stellen in de voornoemde dijckaetse, dan die in de voornoemde gorssen gelant zijn.
Oick bedunct hen, dattet wesen soude tot achterdeele van de voornoemde toecomende dijckaetse, dat men twee dijckgraven stellen soude, want zij den anderen veeltijt qualick konnen verstaen, 't welck compt tot ongeryeff, cost ende interest van de dijckaetse. Ende dat uuyt de voornoemde ingeerfden dese saicke hebben doen communiceren met Boudewijn van Drenckwaert, die ten voornoemden dage mede in Den Hage was, die tevreden wesen zoude 't waersmanschap te verlaeten ende het dijckgraefschap der voornoemde nyewe toecomende dijckaetse te accepteeren ende 't selve alleen loeffelick te bedienen ende regieren, mits hem te wedde gevende duysent gulden,ende 25 stuvers 's daechs voor zijn vacatien,ende die boeten laeten tot proffijte van 't gemeenelant.
Mit condicie nochtans, zoe 't voernoemde dijckgraefschap moeyelick zal zijn te bedienen, dat dieselve dijckaetse gedaen ende voldaen zijnde, indien die ingelanden bevinden dat hem meer eygent dan die voornoemde 1000 £,ende 25

stuvers 's daechs voor zijne vacatien, dat zij hem dan, naer exigentie van zijnen arbeyt, zulcken redelicken pot wijns toevinden zullen, als zij in goeder conscientie sullen bevinden dat hij meer dan 't gunt dat voernoemde verdient mach hebben. [2])
Doch mit verder conditien, indien Gillis Scheefz. tot zijnen goeden benougen affstant doen wil van 't selve dijckgraefschap, 't welck zoe 't schijnt, hij tot boode geaccepteert zoude hebben.
Welverstaende dat die voornoemde Gillis Scheefz. t' allen tijden, geduyrende die voornoemde dijckaetse, tot bescrijvinge van deselven van Drenckwaert, opte selve dijckaetse comen sal, tot coste van de gemeene ingeerfden, zoe in 't overgaen van de gaeten ende creecken, die in de voors. gorssen over te gaen zijn, als op andere zwaricheyden ende bij denzelven van Drenckwaert blijven, ende hem in alles helpen raeden, hoe men dieselve gaeten ende creecken ten meesten oirbaer ende minsten costen van de ingeerfden, nochtans ten meesten verseeckertheyt van den lande, zal moegen overgaen, ende bij hem blijven ter tijt toe dieselve gaeten ende creecken uuyt alle pericule sullen wesen.
Desgelijcxs Willem Symonszoon, die, als die voornoemde ingeerfden hoepen, daerinne gheen zwaericheyt maicken sal, temin zoe den voornoemden van Drenckwaert die voornoemde ingeerfden doen verclaeren heeft, dat die voornoemde Willem Symonsz. mijn voernoemden heere die princhе tot Bruesselt belooft ende toegeseyt heeft, alle veerthien dagen opte voornoemde dijckaetse te comen als heemraet, ende 't beste in alles metten dijckgrave helpen doen. [3])
Dat hiernaer deselve ingelanden communicatie gehouden hebben met Joachim Cornelisz., die verclaert heeft waersmanschap wel te willen behouden opte wedden van vijff hondert ponden van 40 grooten Vlaems 't pont ende cautie stellen boven zijne goeden, die hij daertoe affecteren sal ende hij estimeert op 12000 ponden, andere 12000 ponden, 't welck t' samen zijn 24000 ponden, al munte voornoemd. Ende dat 't meerendeele van de ingelanden, geweest hebbende opte voornoemde communicatie, bedunckt dat men hem met deselve cautie wel soude moegen accepteren, temeer soo den waersman gheen twee schooten in de buydele hebbe mach, want hij van daege tot daege bij schieringe ende ordonnantie van dijckgrave ende heemraeden 't gelt van 't leste ontfangen schot den anneemeren distribueren moet. Dat dijckgrave ende heemraeden gheen schot en laeten schieten dan als 't gelt bijnae ten halven van 't leste geheven schot uuyt es, en dat oick te min zwaricheyt hierop te maecken is soe dijck-

grave ende heemraeden alle daegen weten moegen, bij 't register van den contrebouckhouder, hoeveele penningen den waersman in den buydele heeft. Tot welcke officie van bouckhouden men oock wel behoort te stellen een goet, treffelick, oprecht ende redelick gedaecht man, hem oock verstaende materie van dijckatgen. [4])
Item sullen die voornoemde geschickte mijnen voornoemden heere die prince te kennen geven, dat die geerfden van de gorssen van Cromstrijen ende die Group speciael octroye ende previlegie hebben, van wijlen hooger memorie coninck Philips van Castillijon ende van de keyserlijcke majesteyt, te mogen creeren ende stellen op huere gront dijckgrave, heemraeden, booden ende alle andere officieren, dienende tot maeckinge, berijdinge ende regeeringe van de dijckaetse. Ten eynde mijn heere die prinche op zijne excellencies gront 't selve oick obtineren mach, indien zijne excellencie dat op zijne gront nyet en heeft, dat sulcx te mogen doen. [5])
Ende van 't gunt mijn voernoemde heere die prince hier of believen sal, bidden die voernoemde ingelanden hen scriffelicken te willen adverteren, omme die voornoemde saecken te voorderen, soe die tijt alhier is dat 't selve al behoort gedaen te zijn.
Aldus gedaen ten dage ende jaere als voeren. Ende was aldus onderteykent:
Johan van Culenborch Claes Jansz. Vet R. Volpsz. Snoey
Henrick Dircksz. J.Vermij Stalpart P. Cornelisz.
Dirk Dirksz. Hoevensz. Bij mij H. vandt Ketel
Joan Cabau Loijz Tserraertsz

Aantekeningen, die Lamoraal van Egmond bij deze brief liet plaatsen:

[1]) Die prince van Gaveren, grave van Egmond antwoordde op dat 2e artyckel, zeght dat hij nyet van advyse en is de toecomende dijcaege van Beijerlant op te stellen tot in 't jaere 58, maer ter contrarien is gedelibereert den toecomenden zomere te dijckene, ende om geen zaecken ter werelt en soude hij deselve dijcage willen postponeren. Ende te zeggen dat die dijcaege 't vierde part meer costen zal, overmits die deurte van den greyn ende suvele, 't selve en heeft geen apparencie, want die arbeyders, souden sij leven, moeten wercken om den cost te winnen. Ende om eensdeels daerinne te remedieren, is deselve prince van advyse, dat men coopt veertich tot vijftich last coren t' Ampsterdam, soveele als men bevinden sal noitelijcke te zijne, om

daeraff broot te backene, en datselve in deselve dijcaege den dijckers te distribuerene, in afcortinge van hueren loon ende sallaris. Ende dat men te dien eynde eenen ommeslach doen soude, om de penningen van 't selve coren op te brengen. Voirts zeght de voornoemde prince, dat alzoe wel soude de peste mogen regneren a° 58 als a° 57, 't selve staet in de wille Gods.

2) Die bovengenoemde prince is oock van advyse dat dijckgrave ende heemraeden innegelandt soude zijn. Ende dat men nyet meer dan een dijckgrave en stelle ende daertoe bewilligen ende overcomen metten rentmeester van Zuythollant, Boudewijn van Drenckwaert, hem gevende duysent guldens eens, ende vijfentwintich stuivers 's daechs, opdat hij 't selve dijckgraefschap accepteren ende trouwelijcke bedienen wille; waermede hij wel behoirt tevreden te zijne, laetende die boeten tot prouffijte van 't gemeenelandt.

3) Overmits die afflivicheyt van den voirs. Gielis Scheefz en valt hierop noch op 't naevolgende artikel gheen antwoorde, dan dat men Willem Symonsz. soude bewilligen om den voornoemden Drenckwaert als dijckgrave in de voirschreven toecomende dijcaege te assisterene van raedt ende advuyse, soe in 't stoppen ende overgaen van den creecken ende gaeten, als op andere zwaricheden, die in deselve dijcaege soude mogen vallen.

4) De voornoemde prince is oock van advuyse, dat men accorderen ende overcomen soude met Joachim Cornelisz. om waersman te zijne, mits stellende borge totter somme van 24000 gulden, ende deselve borghe, indien 't hem goet dunckt, mach versoucken de goeden van den voornoemden Joachim tot zijn verseckerheit ende indempniteyt gestelt ende gehypotekeert te werden. Ende voorts dat deselve Joachim coren coope, soe veele als men bevindt nootelijck te zijne totter dijcaege, om daeraff broot te backene, welck coren off broot gedestribueert zal zijn bij een commissaris, die daertoe geordonneert ende gestelt werdt.
Dunckt insgelicx den voornoemden prince, dat Nicolaes de Rantre, eertijts gecoren ende gestelt tot contrebouckhouder, daertoe genouch bequaem is, want hij promt is in scrijvene ende oick in materie van rekenen. Nyetemin, indien men bevindt in de dijcaege, dat hij daertoe nyet bequaem genouch en is, sal men, in dien gevalle, alsdan een ander moegen nemen ende in zijn plaetse stellen.

5) De brieven van uytgeven van den voornoemden prince houen inne dat hij dijckgrave, heemraeden ende andere officieren

creeren ende stellen mach, als hij dijcken soude ende behoeft daertoe andere geen octroy.
Aldus gedaen tot Brussele onder 't hanteecken van de voornoemde prince, dan 29e dach van december 1500 zessenvijftich. Ende was onderteyckent: Lamoraal d' Egmont.

Nr. 8. 1560 october 15. Lamoraal van Egmond koopt de Beijerlandse gorzen voor 5000 pond en wordt beleend met de hoge- en de ambachtsheerlijke rechten en de tiendrechten van dit gebied.
Afschrift. Register der leenen van Holland, getiteld: Pax utilis et diuturna 1541 / 1559 - 1562, Cas H, fol. 12-14.

Kapittel: Arckel, Putte ende Strien.
De prince van Gavere, grave van Egmont.

Lamoraal, prince van Gavere, grave van Egmondt, baron van Baer, heere van Fiennes, Auxy, Armentiers, Beijerlant etc. ridder van den oirdenen van den Gulden Vliese, stadthouder ende capyteyn-general van Vlaenderen ende Artoys: Allen dengeenen die dese onse brieven sullen sien, saluyt. Alsoe wij onlancx bij coope vercregen hebben van den coninck, onsen alregenadichsten heere, onder andere partijen, die hooge heerlicheyt van Beijerlant, gorssingen ende aenwassen van Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, Thielmonde, De Jacht ende hueren dependentien ende toebehoorten, gelegen in den lande van Putte, met alsulck recht ende recognitie van thien grooten, bij zijne majesteyt gereserveert up elck gemet thyende, dat besayt sal sijn, thyen jaren naer deselve landen,uuytergorssen ende aenwassen bedijct ende besayt geweest sullen hebben, omme deselve hoge heerlicheyt metter ambachtsheerlicheyt ende thyende van zijne majesteyt, als grave van Hollandt, uuyt saken van zijnen heerlicheyt van Putte, in een goet ende onversterffelijck Putz leen te houden, zoedat, naer zijner majesteyts hoefsrecht, aldair behoort. Ende dien naevolgende gehouden zijn de voorsz. hooge heerlicheyt, metter ambachtsheerlicheyt ende thyende, te versouckene ende verheffene, doen te wetene, dat wij gecommitteert, geconstitueert ende machtich gemaict hebben, committeeren, constitueeren ende maken machtich bij deesen onwerroupelijck meesteren Jannen van Treslong, onsen advocaet ende Joosten van den Bye Jacobssoon, onsen procureur ende elcken van hen bijsundere, omme uuyt onsen naem ende

van onsen wegen te compareren voor stadthouder ende mannen van den Leenhove van Hollandt om aldair in onsen name ende van onsen weegen van zijne majesteyt, als grave van Hollandt ende heere van Putte, te verheffene de voorn. hooge heerlicheyt, metter ambachtsheerlicheyt ende thyende, in een goet ende onversterffelijck Puts leen, all conformelijck de coopbrieven daeraff zijnde. Doende voorts alle debvoiren ende observerende sulcke solemniteyten als, na costume ende usantie van den voorsz. Leenhove, versocht soude mogen weesen. Belovende goet, vast, gestadich ende van weerden te houden alle 't gene des bij den voorsz. onse gecommitteerde ende elck van hen in des voorsz. is ende deser aencleeft, gedaen ende gebesoingneert sal weesen. Des t' oirconden hebben wij dese tegenwoordige met onsen naem onderteyckent, ende onsen grooten zeegel daeraen doen hangen, up ten 28en dach van september 1500 tsestich. Onderteyckent Lamoral d' Egmondt.

van den selven.

Philips etc. Allen dengene die deese jegenwoordige zien sullen, saluyt. Alsoe om up te brengen ende te vervallene die zeer groote ende excessivelicke schulden ende achterweesen daermede wij ons bevonden hebben belast deur de leste voorleden oorloge, alsoick omme betalinge te doene ende te licentierene een deel van onsen volke van oorloge, heeft ons goet gedocht ende hebben geresolveert te coope te stellene ende belastene eenige van onse domeynen tot zeere groote somme van penningen, hebbende te dyen eynde geauctoriseert onse zeer lieve ende zeer beminde sustere, die hartoginne van Parme ende Plaisance, voor ons regente ende gouvernante van onsen lande van herwaersovere, mitsgaders onsen lieven ende getrouwen den hoofden tresorier--generael ende gecommitteerde van onse Demeynen ende Finantien. Ende het zij zoe, dat onse lieve ende getrouwe neve, ridder van onser oordene, gouverneur van onsen landen ende graefschepe van Vlaenderen ende Artoys, heere Lammoral, prince van Gaveren, grave van Egmondt, hebbende verstaen onse voorsz. resolutie, ons heeft versocht in coope te hebbene den erffpacht, die hij ons schuldich ende gehouden is geweest te betalene, ter causen van zijnen landen gorssen ende aenwassen, gelegen in onsen lande van Putte, genaempt Oudeputtermoer, Troyvelt, Bordekeen, Thielmonde, De Jacht ende hairen toebehoorten, beloopende sessendertich ponden, van veertich groten onser Vlaemscher munte 't pondt tsjaers. Item noch sulcke recht ende recognitie van tyen grooten, bij ons gereserveert up elck gemet thyenden, dat besayt zal zijn, thyen jaren naer deselve landen, uuyter-

gorssen ende aenwassen bedijct ende besayt geweest sullen hebben. Ende noch onse hooge heerlicheyt aldaer, sooverre hem de ambachtsheerlicheyt toecompt, ende hem daerup te doen expedieren onse behoorlicke opene brieven. Doen te weetene, dat wij de voorsz. saken overgemerct ende daerup gehadt 't advys van dien van onser voorsz. Finantien; hebben den voorsz. grave van Egmondt, bij advys ende deliberatye van onser voorsz. sustere, de hartoginne van Parme ende Plaisance, vercocht, gecedeert ende getransporteert, vercopen, cedeeren ende transporteeren bij deesen den voorsz. erffpacht, die hij ons schuldich ende gehouden es geweest te betalene, ter causen van zijnen voorsz. landen, gorssen ende aenwassen, gelegen in onsen lande van Putte, genaempt Oudeputtermoer, Troyvelt, Bordeken, Thielmonde, De Jachte ende hare toebehoorten, beloopende sessendertich ponden te veertich grooten tsjaers, soe voore verclaert es. Item noch sulcke recht ende recognitie van thyen grooten, bij ons gereserveert op elck gemet thyenden dat besayt sal zijn, thyen jaren na deselve landen uuytergorssen ende aenwassen bedijct ende besayt geweest sullen hebben. Ende noch onse voorsz. hooge heerlicheyt aldaer, soeverre hem de ambachtsheerlicheyt toecompt, om deselve partijen bij den voorsz. grave van Egmondt, oft actie van hem hebbende, te houden, besitten ende gebruycken als zijn, ofte heur vrij eygen goet, in sulcker vrijheyt als wij ende onse pachters deselve tot noch toe beseeten hebben gehadt, behoudelijck ende ons gereserveert: de souverainiteyt, resort, bede, clockeslach ende andere regalien. Ende dat de voorsz. grave van Egmondt, oft actie van hem hebbende, sullen gehouden weesen de voorsz. hooge heerlicheyt, metter ambachtsheerlicheyt ende thyende, van ons als grave van Hollandt, uuyt saken van onse heerlicheyt van Putte, in een goet ende onversterffelijck Puts leen te houdene, soe dat naer onss hoofsrecht aldaer behoort, mits bij den voorsz. grave van Egmondt uuytreyckende, voor den erfflijcken coop van den voorsz. partijen, de somme van vijfdusent ponden van 40 grooten, ende dat in handen van onsen lieven ende getrouwen ontfanger-generael van onser Finantien, Lievin Wouters, die gehouden wordt daeraff zijne behoorlicke brieven van decharge te gevene ende oick daervan ontfank te makene, rekeninge, bewijs ende reliqua te doene, tot onsen proffijte, metten anderen penningen van zijnen ontfange. Belovende voor ons ende onse nacommelingen, graven ende gravinnen van Hollandt, den voorsz. grave van Egmondt ende zijnen erffgenamen, die voorsz. vercochte partijen te vrijen ende te waren, als naer redene ende behoiren, sonder

arch oft list. Consenteerende voorts den voorsz. coopere de voorsz. partijen te mogen vercoopen, versetten oft transporteeren, in 't geheel oft in 't deele, aen sulcke waerlicke persoonen als hem goetduncken sal. Welcke vercopinge, oft transport, wij van nu voor alsdan geconfirmeert hebben, ende confirmeeren bij deesen, sonder daeromme andere brieven van ons, oft onsen erffven ende nacommelingen, te moeten verwerffven. Ende tot meerder verseeckerheyt van den voorsz. coopere, oft actie van deesen van hem hebbende, hebben wij gerenuncheert ende renuncheeren bij deesen onsen jegenwoordigen brieve, alle coninckllijcke rechten, mitsgaders allen anderen, die princen souden mogen pretendeeren, ende oick all 't gene men soude mogen oft willen allegeeren, omme dese jegenwoordige vercoopinge te invaideeren, ende besundere den rechten disponerende, dat generaele renunchiatie van geender weerden en is, tenzij de speciale voorgaende. Ontbieden daeromme ende bevelen onsen lieven ende getrouwen, die hooft-president ende luyden van onsen Secreeten ende Grooten Raden, die stadthoudere-president ende luyden van onsen Rade ende Rekeninge in Hollandt, den voorsz. van onsen Financien ende allen anderen onsen rechteren, officieren ende ondersaten, oft heuren stedehouderen, dien dit aengaen sal, dat sij den voorn. coopere, zijnen erven ende nacommelingen, oft actie van deesen van hem hebbende, doen laten ende gedoogen van deese onse jegenwoordige vercoopinge, cessie ende transport, up de condicien in der vuegen ende manieren voorsz., rustelijck, vredelijck, eewelijck ende erfflijck genyeten ende gebruycken, sonder hen te doene noch te laeten geschien eenich hinder, stoot, letsel oft moyenisse ter contrarien. Procederende bij denselven van onsen Financien ende Rekeninge tot verifficatie ende intermeniente van deesen onsen jegenwoordigen brieven, nae huere vorme ende inhouden, want ons alsoe gelyeft. Nyet jegenstaende eenige ordinantien, restructien, bevelen, eeden ende alle andere saken ter contrarien, die welcke, hoewel die alhier nyet geinsereert en staen, wij willen nochtans deese gehouden ende geachtervolcht te wordene all oft die in 't lange alhier verhaelt ende geinsereert ware, ende dat 't selve den voorsz. coopere, zijnen erven ende nacommelingen, oft actie van hem hebbende, noch den voorsz. van onser Finantien ende Rekeninge in desen nyet hinderen noch prejudicieeren en sal in eeniger manieren. Des oirconde, zoe hebben wij onsen zeegel hieran doen hangen. Gegeven in onsen stadt van Bruessele den 23^{en} dach van octobri, in 't jaer ons Heeren dusent vijfhondert negenenvijftich, van onsen rijcken, te wetene,

van Spaengnyen, Sicillien, etc. 't vyerde ende van Napels 't seste.
Up te reploye van deesen stont gescreven dat hiernae volcht: Bij den coninck, die hartoginne van Parme etc., regente, den heere van Hacicourt, hooft, heere Pieter Boisot, tresorier--generael, Joes de Damhoudere, ridders ende Albrecht van Loo, gecommitteerde van de Financien, ende anderen jegenwoordich. Onderteyckent: Doverloope.
Ende up ten rugge van deesen stont gescreven: Die hoofden tresorier-generael ende gecommitteerde van den Demeynen ende Financien ons heeren 's conincxs, consenteeren, alsooveele als in hen is, 't inhouden in 't witten van deesen te worden gefurneert ende volbracht alsoo zijne majesteyt dat wil, ende ordonneert gedaen te worden bij deesen. Gedaen te Bruessele, ten bureele van de Finantien, onder de hantteeckenen van den voorsz. hoofden tresorier-generael ende gecommitteerde, den 16^{en} decembris 1500 negenenvijftich. Onderteyckent: Pemont, Morency, Boisot, J.Damhoudere, A. van Looj.

Noch van denselven.

Philips etc. doen condt allen luyden: Alsoe onse zeer lieve ende getrouwe neve, ridder van onsen oordenen van onsen Gulden Vliese, heer Ladmorael, princhе van Gaveren, grave van Egmondt, onse stadthouder ende gouverneur-generael onser landen van Vlainderen ende Artoys, onsen lieven ende getrouwen president ende stadthouder van onsen leenen in Hollant heeren Mr^{n} Cornelis Suys, heere van Rijswijck ende onse leenmannen van Hollant, hiernair genompt, doen verthonen heeft, alsdat hij van ons gecoft heeft den erffpacht, die hij ons schuldich ende gehouden es geweest te betalen, ter cause van zijnen landen, gorssen ende ainwassen, gelegen in onsen lande van Putte, genaimpt Oude Puttermoer, Troyvelde, Bordekeen, Tielmonde, De Jacht, mit haren toebehooren, belopende de voorsz. erffpacht zessendertich ponden van 40 grooten onser Vlaimscher munten 't pondt sjaers. Item noch al sulck recht ende recognitie van thien grooten, bij ons gereserveert up elck gemet thyenden, dat besaeyt sal zijn, thyen jaren naedat deselve landen, uuytgorssen ende ainwassen bedijct ende besaydt soude hebben geweest. Ende noch onse hooghe heerlicheyt aldair, alsoeverre als hem d' ambochtsheerlicheyt toecompt, mit condicie dat de voorsz. onse neve, de grave van Egmondt voorn., gehouden soude weesen van ons de hooge heerlicheyt, mitter ambochtsheerlicheyt ende thyenden, als grave van Hollandt, uuyt sake van onser heerlicheyt van Putte, t' ontfangen in een goet onversterffelick Puts leen, zoedat, nae ons hoofsrecht, aldair behoort, mits bij hem daervooren uuyt te

reyckene de somme van vijffduysent ponden van 40 grooten 't pondt, in handen van onsen ontfanger-generail van onsen Financien, Lieven Wouters, die dairoff schuldich sal zijn te verandtwoorden mitten anderen penningen van zijn ontfange. Reserverende aen ons: onse souveraniteyt, resert, beden ende clockegeslach ende andere regalien, breeder blijckende bij voorsz. brieven van vercope, gegeven in onsen stadt van Bruessele den 23^{en} dach van october anno 1500 negen ende vijftich, deur welcken desen onsen brieff open deursteecken bezeegelt, ende in onse registeren van Hollant geregistreert es. Soe es 't dat wij den voorsz. coop agreerende ende believende in alre manieren, als onse voorsz. brieven van vercoope inhouden ende begrijpen, verlyt ende verleent hebben, verlyen ende verleenen, mits desen onsen brieve, den voorsz. heeren Lamorael, prinche van Gaveren voorsz., de voorsz. hoogheheerlicheyt, mitter ambochtsheerlicheyt ende thyenden van den voorsz. landen, gorssen ende ainwassen, gelegen in onsen voorsz. lande van Putte, als van Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, Thielmonde ende De Jachte, te houden van ons, onsen erven ende nacommelingen, graven ofte gravinnen van Hollant, heeren ofte vrouwen van Putte, here Ladmorael voorn., zijnen erven ende nacommelingen, tot eenen onversterffelicken Puts leen. Behouden altijt ons, onse erve ende nacommelingen, graven ofte gravinnen van Hollant, heren ofte vrouwen van Putte, onse souverayniteyt, beede, clochgeslach ende regalie, in de voorsz. brieven van vercope gereserveert. Ende voor onse zeer lieve ende getrouwe, heeft ons hulde, eedt ende manschap gedain, Joost Jacobsz., als daertoe volcomelick gemachticht, bij zijne opene brieven van procuratie onder zijn groote zeegel ende hanteycken, in date 27^{e} in septembri lestleden, mit desen in onse registeren van Hollant geregistreert. Presentibus: Jan Hanneman, W^{m} van Berendrecht, Cornelis Barthouts, Adriaen le Seur ende Pieter Cornelisz.. Actum den 15^{e} in octobri anno 1560.

Nr. 9. 1561 juni 19. Verzoek van de Staten van Holland aan koning Philips II om Lamoraal van Egmond te verbieden het Spui af te dammen.
Afschrift. Gedrukte dagvaarten en resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland 1561, p. 43-45.

Daghvaert by de voorſz Staten
gehouden op

Den 19 Junii 1561.

P R Æ S E N T E N

Uyt de Heeren Edelen.

Assendelft, ende
Lockhorst.

Ende van de Steden.

Quirijn Dirckſz,
Mr. Dirck Raep, Burgermeeſter, ende
Mr. Cornelis van Alckemade, Penſionaris, Gedeputeerden van Haerlem.
Mr. Adriaen van Leyden, Penſionaris, Gedeputeerde van Delft.
Jooſt Buyck, Burgemeeſter, ende
Mr. Adriaen Sandelijn, Penſionaris, Gedeputeerden van Amſterdam.
Simon Gerritſz, ende
Gerrit Heydaniſz, Burgemeeſters, Gedeputeerden der Stede van der Gouda.

VErgadert zynde op de Propoſitie gedaen van het ſtoppen van de Spoeye, het welcke den Grave van Egmondt laet luyden te willen doen, ſoo verre hy gerechtight is; zyn gelijckelijck gereſolveert, dat men in alder diligentie ſal een Requeſte ontwerpen, ende die overgeven de Hartoginne, om te obtineren interdictie op ſeeckere groote pœnen van yet te attenteren, Parthyen ongehoordt; maer die van Dordrecht verklaerden, na dat ſy genomen hadden rapport, dat de ſaecke henluyden niet en roerde, ende waren wel te vreden, dat den Grave van Egmont daer mede doen ſoude, ſulcks ſyne Gen: bevinden ſoude daer toe gerechtight te zyn.

Aen den Koningh.

VertoonenIn alder ootmoedigheydt Uwer Majeſteyts onderdanige Onderſaten, de Edelen ende Gedeputeerden van de vyf groote Steden van Hollandt, als Haerlem, Delft, Leyden, Amſterdam, ende der Gouda, over ende uyt den naeme van den Lande van Hollandt, dat tuſſchen den Lande van Putten aen de eene zyde, ende de nieuwe bedijckte Landen van Beyerlandt, aen de andere zyde, lopende is ſeeckere Diepte ende Vaerte, genaemt de Spoeye, weſende die eenige bequame Vaerte voor de geladen Schepen, die uyt Hollandt in Brabandt, Vlaenderen, ende Zeelandt willen zeylen, ende weder uyt den voorſz Lande in Hollandt komen, ende heeft belieft Uwe Majeſteyt uyt oorſaecke voornoemt, ende tot vorderinge van de Negotie, die door het gerief van de voorſchreve Spoeye ſeer vermenighvuldigh is geweeſt, de Wachte van den Tholle van Geervliet ende Berniſſe, uyt de andere gewoonlijcke Plaetſen te nemen, ende in de voorſchreve Spoeye te doen leggen, waer door oock Uwe Majeſteyts Tholle voornoemt, zedert de verlegginge van de Wachte voorſz, wel den derden penningh meer in pachte gegolden heeft, ende van twaelf duyſent guldens 's jaers, die de Tholle voornoemt plagh te gelden

als nu gemeerdert is tot de somme van negentien duysent guld: 's jaers, alsoo de geladen Schepen door de bequaemheydt van de Diepte ende Vaerte voornoemt, wel vyf ofte ses reysen 's jaers gaens en komens meer doen, dan sy van te vooren pleghen te doen; ende alsoo over seeckere geleden Jaren den Prince van Gaveren, aen Uwe Majesteyts Heere ende Vader versocht hadde, omme te hebben ende te bedijcken aen Beyerlandt den uytslagh van Putten, ende midts dien de voorschreve Spoeye en Vaert te mogen stoppen en overgaen; soo hebben de Supplianten by Requeste geremonstreert gehadt het groot interest, dat door de voorschreve stoppinghe soude komen op de Ondersaten van Hollandt, ende oock alle de andere uyt Brabandt, Vlaenderen ende Zeelandt, den Lande van Hollandt met hare Schepen ende Negotie souden willen besoecken, ende naer voorgaende informatie van wegen syne Majesteyt hier op genomen, ende het advis van de Kameren van den Raede ende Reeckeninge in Hollandt daer op gelicht, soo en heeft eyndelijck het versoeck van den Prince van Gaveren geenen voortgangh ghehadt, maer is de Vaerte ende Spoeye voornoemt in haer geheel gebleven, ende by de Schippers gebruyckt, gelijck die oock als noch tegenwoordelijck gebruyckt werdt: Het is nu alsoo, dat tot kennisse van de Supplianten gekomen is, dat den Prince van Gaveren als nu, uyt krachte van synen gepretendeerden Titul en Recht, van meeninge is de voorschreve Spoeye te stoppen, ende het nieuwe Landt van Beyerlandt door de stoppinge van de voorschreve Spoeye te verheelen aen Hekelingen ende elders aen den Lande van Putten, waer door Uwe Majesteyts schamele Ondersaten gantschelijck van de Negotiatie uyt Hollandt, in de voorsz omleggende Landen vallende, gefrustreert souden werden, alsoo geen andere vaert en is binnen 's Landts daer de groote geladen Schepen mogen vlotten, ende dat de Schepen voornoemt niet gemaeckt en zyn om buyten 's Landts te loopen, ende de Zee te gebruycken, ende dat consecutivelijck Uwe Majesteyts Thollen ende Domeynen souden grootelijcks daer door vermindert werden, alles tot irreparable schade van den Lande voornoemt, ten ware hier inne by tijdts voorsien werde, aleer den Prince van Gaveren eenigh werck van toestoppen begoste te doen, alsoo die stoppinge eens ghedaen zynde, met geenderhande manieren, ofte krachten en machten van Menschen gerepareert, ende in synen ouden staet weder gebracht soude mogen werden, overmidts de grondt van de Spoeye nimmermeer en soude weder geruymt, ende ter Navigatie bequaem ghemaeckt mogen werden, door de slijm ende slick die terstont door de stoppinge aldaer soude groeyen in het canael ende diepte van de Spoeye voornoemt, ende dat den Prince van Gaveren uyt krachte van syne gepretendeerden Titul, niet en behoort noch en vermagh naer Rechten, de voorschreve stoppinge met'er daedt te atten-

teren, alsoo de voorsz Spoeye *Juris publici* geworden is, ende mits dien niet en magh by yemandts toedoen de Navigatie aldaer by eenen yegelijck, over langh gepleeght, belet werden, al mochte de selve daer door oock eenigh groot excessijf proffijt consequeren; overmidts dat het gemeen proffijt ende welvaert van den Lande naer alle billijckheyt behoort geprefereert te werden voor yemandts baete in het particuculier, dat oock den Titul van den Prince van Gaveren niet verstaen en magh werden naer Rechten hem gegeven te zyn, in præjuditie van Uwe Majesteyts Domeynen ende Hoogheydt, ende oock niet tot achterdeel van een derde die daer door geinteressteert magh zyn in syne geobtineerde commoditeyt ende ghebruyck, bysonder van de Navigatie die na beschreven Rechten seer favorabel is ende gepriviligeert, ende by de welcke het welvaren van Hollandt consisteert: Soo versoecken de Supplianten Uwe Majesteyts opene Brieven van Provisie, uyt krachte van de welcke den Prince van Gaveren verboden, ende geinterdiceert zy op seeckere groote poenen naer ghelegentheydt van saecken, ende interest van den Lande voornoemt te stellen, de voorsz Vaerte ofte Spoeye niet te stoppen, ofte doen stoppen, ofte oock de Navigatie, daer inne dagelijcks vallende, met eenige Wercken te beletten ofte te verminderen, maer de selve te laten in haer geheel, gelijck die teghenwoordelijck by de Schippers ende Koopluyden werdt gebruyckt, ende in gevalle van oppositie ofte weygeringe, dat die beveelen poenael stadthouden, ende volkomen effect sorteren sullen, ten minsten soo langhe tot dat by kennisse van saecken de Supplianten in hare decisien volkomelijck gehoort zynde, anders daer in by Uwe Majesteyt, ofte by Uwe Majesteyts Raeden van Hollandt, ofte Grooten Raede *ex meritis causæ*, naer Rechten geordonneert sal worden.

Dit doende, &c

Nr. 10. 1562 januari 4. Commentaar van Lamoraal van Egmond op het verzoekschrift van de Staten van Holland aan Philips II, waarin hij betoogt dat het Spui particulier water is, met replique van de Staten, waarin zij dit betwisten.
Afschrift. Gedrukte dagvaarten en resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland 1562, p. 17-18.

OMme (volgende seecker Appoinctement van den Koningh onsen aldergenadighsten Heere) van wegen den Prince van Gaveren, &c. te seggen op de Requeste, den Koningh gepresenteert by de Edelen, ende

Gedeputeerden van de vyf groote Steden van Hollandt, als Haerlem, Delft, Leyden, Amsterdam ende Gouda, versoeckende dat den voorschreven Heere Prince geinterdiceert soude worden over te gaen, ofte te dammen seeckere Kreecke ofte Water, gelegen op sijn E. grondt, van slijcken ende aenwassen, streckende aen den ouden Dijckstael van den Lande van Putten; werdt gepremitteert, dat in den Jare veertien hondert negen en tseventigh, de Voorsaten van de Keyzerlijcke Majesteyt hebben in een eeuwige erfpacht, de Ouders en Voor-Ouders van den voornoemden Heere Prince uytgeslagen, ende gegeven een uytgors ende slijck met syne aenwassen ende toebehoorten, den omloop van onder Putter-moer, met seeckere diepte, gelegen op de Westzyde, geheeten de Oude Wiele, loopende tusschen de selve Gorssen ende den Koorndijck, mitsgaders noch aen een ander diepte, geheeten de Bordalkone, loopende aen de Zuydzyde langhs de Jacht, streckende van daer voorts tot over dat Moer toe, in het diepte loopende voor Strienmonde, streckende van daer in de oude Maze, daer men na Dordrecht vaert, ende van de oude Maze tot aen den Pijtschen Dijck toe, van Pitten afgaende langhs den Hekelenschen Dijck, tot den Schuddebeurschen Dijck toe, ende van daer loopende tot den ouden Dijckstael, van de groote ende kleyne Pitter-moer; op conditien en voorwaerden dat de Aennemers in der tijdt, ofte actie van hen hebbende, de voorschreve Slijcken, Gorssen ende Aenwas, tot de voorsz twee uytghedruckte ende benoemde diepten souden tot haren schoonste, ende tot allen tyden als het hen oorbaerlijckst wesen sal mogen verversschen, en bedijcken tot Koorn ofte noodtbare Landen, midts daer vooren de voornoemde Majesteyt ende syne Naekomelingen, responderende eeuwighlijck een jaerlijcks pensioen ofte erfpacht, op pœne van versuym, behalven seeckere gereede penninghen dat syne Majesteyts Voor-Vaders betaelt is geweest; welcken uytslagh, wylen loffelijcker memorien, den Grave van Egmondt, Groot-Vader van den voornoemden Heere Prince, vernieuwt, gegeven, gegunt, ende gewillekeurt is uyt meerder groote mogentheydt en rechte wetenheydt by, hooghloffelijcker memorie, Maximiliaen, den Roomsch Koningh, ende den Aerds-Hartogh van Oostenrijck, Hartogh van Bourgondien, &c. Uyt krachte van welcke gifte den voornoemden Grave van Egmondt eerst, ende den voorsz Heere Prince nageworden *uttles Dom:* van de voorsz Gorssen, Slijcken, Diepten ende Wateren, die daer op die tijdt waren, ende naemaels hebben mogen opkomen, omme de selve tot allen tyden, ende tot haren believen te mogen stoppen, dammen ofte overgaen, tot haren meesten oorbaer ende proffyte: Gelijck in alle Aenwassen, Gorssen ende Slijcken, die by den Heere van den Lande uytgegeven worden ter Dijckagie naer Coustumen van Hollandt, Zeelandt, Putten, ende Stryen gewoonlijck is te geschieden, ende gebruyckt te worden, sonder oppositie ofte contradictie van yemandt, gemerckt de groote vorderniſſe van het gemeene welvaren, ende augmentatie van den Lande, vermeerderinge van Ondersaten, ende by consequentie van Beeden, Subventien, ende Domeynen, die door oorsaecke van verversslinge, ende Dijckagie van Slijcken ende Gorssen gevordert worden, en men dagelijcks siet opkomen en ver-

meerderen, sonder dat in saecken der voorsz Dijckagie oyt gelet ofte aenschouw genomen is geweest op eenige diepten, het zy die navigabel geweest zyn ofte niet, ende in eenige Aenwassen ghevonden hebben mogen worden; maer ter contrarie is gebruyckt, onderhouden, ende altoos geobserveert geweest, dat soo wanneer by raede bevonden is eenige proffytelijcke Dijckagie aen te staen tot inwinninghe van Landen, men by Octroy ende gelieven van den Grave van Hollandt, alle Kreecken vloeyende door Gorssen ofte Aenwassen, maer diversche openbare ende gemeene Rivieren, wesende *publica flumina*, ende navigabel gedempt ende gestopt heeft, ende volgende dien door het respect ende faveur der Dijckagie geworden zyn *privati Juris*; als blycken sal, indien het noot zy, tot verscheyde plecken, ende in goeden getale van ouden herkomen, naer Recht van Dijckagie, niet tegenstaende eenighe klachten ofte bekroon in Hollandt, Putten, ofte Stryen ghepleeght te zyn, ende tegenwoordelijck van de Zee gedampt wesende binnnen 's Lands, overmidts haer diepte op den dagh van huyden navigabel zyn; ende hebben daeromme de Supplianten geen redenen ofte fondament omme den voornoemden Heere Prince te doen verbieden syne E. wille ende oorbaer te doen, met het gunt hem van syne E Voor-Vaders, met last hier boven verhaeldt, by den Heere van den Lande geoctroyeert ende gegundt; gemerckt na Rechten een yegelijck geoorloft werdt sijn eygen voordeel ofte proffijt te soecken, met letsel ende schade van een derde sonder emulatie, sonderlinghe aenschouw hebbende op de groote aenwinninge van de Landen, die den voornoemden Heere Prince by stoppen van het Water in quæstie, sonder syne groote kosten, mag verkrygen, ende sonderlinge den grooten aenwas ende slycken, die hy noch verkrygen soude aen alle zyden van de bedijckte Landen, by toedoen en stoppinghe van de Kreecke in quæstie; ende ter contrarie lettende op de excessive schaden ende interessen die soude moeten dragen, soo verre syne E. door compressie van de Supplianten genootdruckt soude worden, de voorsz Kreecke ongedempt ofte open te moeten laten, en beneffens de selve langh sijn meer dan twaelf hondert roeden, een Zeedijck te moeten maecken, om by middelen van sulcken noodeloosen ommegangh ofte cirquit, syne aenwassen te bedijcken en onderhouden; behalven de groote onversienlijcke en inevitable periculen, die syne E. dagelijcks te lyden soude hebben aen den voorsz nieuwen Zeedijck, welcke periculen ende kosten die hy Prince meer soude moeten doen in het bedijcken van de voorsz Aenwassen (de Kreecke open blyvende) dan gedampt zynde, sullen bevonden werden, indien het noot zy, ongelijck meer te bedraghen, dan de vruchten ofte het genot 't welck van de bedijckte Landen in alle toekomende tyden ontfangen ofte genoten soude mogen worden; sulcks dat beter ende gerader ware de voorsz Aenwassen ende Gorssen, wesende tegenwoordelijck van groote, en grooter apparentie tot vruchtbarigheydt ten eeuwigen dage te laten met 'er Zee gemeen bevloeyen, dan te bedijcken, ofte yet daer aen te bekostigen; welcke sware conditien naer Rechten by den eenen den anderen niet geverght, opgeleydt en behooren te werden, en by consequentie en betaemt de Supplianten niet, hier voordeel ende proffijt te soecken binnen den huyse, ofte op den grondt van hem Prince tot syne onver-

dragelijcke schade, maer soo verre sy in den haren eenigh gebreck ofte ongerief vonden ('t welck niet te gelooven en is) behooren dat elders en sonder achterdeel, of præjuditie van een derde te onderfoecken ; het welck sy goet te vinden hebben door de meenighte en bequaemheyt van de Rivieren en Stromen, tot diverse Plaetsen door Hollandt en Zeelandt vloeyende, die men tot kleyne kosten buyten alle periculen doen frequenteren en gebruycken magh, sonder hem Prince te willen ofte poogen te onderloopen, ende beletten het groot apparent ende gemeen proffijt, het welck uyt verversinge van sulcken grooten aenwasch, tot het gemeen welvaren noodsaeckelijck moet rysen ; hier benevens considererende ter contrarie het kleyne voordeel, ende kort-duyrende gerief ofte gemack, de Supplianten souden mogen halen door het voorschreve ongedempt Water ; gemerckt henluyden, ende een yeghelijck kennisse hebbende van 't Water in quæstie, kennelijck is, en by oculaire inspectie evident bevonden sal worden, dat het selve op een laegh Water diep omtrent eene voet, noodsaeckelijck geschapen is binnen korte tyden te versanden, toe tegaen, ende Landt te worden, ende volgende dien onbruyckbaer tot de Navigatie, ende onbequaem *ad usum publicum*, als oock binnen korte Jaren herwaerdts verdrooght ende verlandt zyn het Diep van Stryenmonde, Thielmonde ende andere ; welcken toegangh ofte toeloop oock præmonstreert ende pronosticeert het voorschreve Kreeck, ende door dien niet ghenomineert en magh worden *flumen publicum*, maer met beter redenen *aqua privata*, als niet hebbende *fluxum perennem*, als wel doen andere openbare Rivieren, wiens beginsel ende eynde de Menschen onbekendt zyn, het welck niet en congrueert het voorschreve Water ofte Kreeck, als wel kennelijck wesende wanneer het selve eerst begost heeft loop te kryghen, ende hoe veel Jaren het selve by apparentie noch zyn cours sal mogen houden, in welcken ghevalle soude bevonden ende openbaer worden het groot interest ende exorbitant ongelijck ; het welcke de Supplianten als dan hem Prince aenghedaen souden hebben, midts hem soo langhe de Dyckagie van de voorschreve Gorssen ende Aenwassen belet hebbende. De Supplianten en konnen niet meer rechts prætenderen, omme de stoppinge in quæstie te beletten, dan de groote diepte, stroomen ende vloeden, die syne E. binnen synen Lande van Beyerlandt, sonder bekrooninghe ofte tegensseggen van yemandt overgaen ende bedijckt heeft, insghelijcks en magh die open Kreecke in quæstie niet meer verstaen worden *publici juris* te wesen, dan die andere die binnen Beyerlandt gedempt zyn, gemerckt naer Rechten *privatæ aquæ* ge-estimeert worden die over yemandts eygen grondt loopen, ende soo verre alle Kreecken, lopende door Slycken of Aenwassen, recht moeten hebben van publique Rivieren, souden die Aenwassen van dese wereldt selden ter Dyckagie, en verversinge gebracht worden.

Item, en sal niet blycken waerachtigh te zyn, het gundt de Supplianten in hare Requeste præsupponeren de Kreecke ofte Wateren in quæstie te wesen, die eenige bequame Vaert voor de gheladen Schepen komende uyt Hollandt, uyt redenen ende middelen hier vooren verhaeldt, beroerende het getal van

andere Rivieren ende Stroomen van Hollandt, sonder dat in desen yet doet de pretense verbeteringhe van de Thollen, ofte augmentatie van syne Majesteyts Domeynen, die niet te gelooven en zyn eenige vorderniſſe te kryghen door het ghebruyck van de Kreecke in quæstie, als over langen tijdt der kenniſſe van de Kreecke in quæstie geweest, ende andere kennelijcke oorsaecken haer fondament, ende rysinge genomen ende verkregen te hebben, als notoir is, behalven dat de Koopmanschappen, varende door de Aenwaſſen in quæstie, passerende voorby de eene Thol van de Majesteyt, die andere niet ontgaen en mogen; ende hoewel voor syne Majesteyt plausibelijck ende aengenaem is, dat des Majesteyts Domeynen door die pretense Navigatie insghelijcks verbeteren ofte vermeerderen soude, ghenomen die waerheydt sulcks ware, als neen, ende sal nochtans syne Majesteyt syne, ofte syne Voor-Ouders Contracten niet contravenieren, ende die Dyckagie ende overgangh van Wateren ofte Kreecken, daer by Landen, Luyden, Thienden, ende gemeenen noodtdruft gewonnen worden, beletten, immers indien yemandt ter contrarie pooghde, ofte attenteerde te doen, soude de voornoemde Majesteyt hem Prince geerne, volgende de voorschreve Contracten ende Voorwaerden vryen ende indemneren, ende soo verre het van noode ware, alle feytelijcke impedimenten, en letselen, keeren, weeren af ende te niete doen; den voornoemden Heere Prince ontkendt oyt aen syne Majesteyt gesappliceert te hebben, omme die Kreecke ofte Wateren in quæstie, te mogen overgaen, te min is het selve den voornoemden Heere Prince geweygert; daer voorts by de Supplianten te kennen gegeven werdt, dat den voornoemden Prince van meeninghe soude zyn seeckere syne Aenwaſſen te stoppen, is waerachtigh, want hem sulcks soo uyt krachte van goede Titul, als uyt de notoire Coustumen van Hollandt, Zeelandt, ende den Lande van Putten, wel geoorloft is te doen, dan behoorden de Supplianten het selve ten minsten geremonstreert ende verthoont te hebben, gheleden tachtigh Jaren, ten welcken tyden de Autheurs ende Groot-Vaders van hem Prince, van ghelijcke meeninge ende intentie waren, indien henluyden sulcks gelust ware geweest; en doet niet ghenomen waerachtigh, dat het voorschreve Water eens gestopt zynde, het selve in synen eersten staet niet weder gestelt en soude mogen worden, want de Supplianten niet en roerdt, hoe ende in wat manieren een yegelijck zyn goedt op synen grondt tot synen proffyte ghebruyckt, ende niet en misbruyckt; genoegh zynde den voornoemden Heere Prince tegens het onredelijck versoeck der Supplianten niet gehouden, ofte verbonden te zyn tot syne kosten, schaden ende achterdeel, de Navigatie van Hollandt te onderhouden, genomen sulcks al ware, dat de voorschreve Navigatie geen andere uyt wegen ofte stroomen en hadde, dan de Kreecke in quæstie, het welcke onwaerachtigh is; ende is oock niemandt gehouden het gemeene proffijt te prefereren sijn privé ofte eygen welvaren, ten ware dat het gemeene proffijt mede comprehendeerde ende vervinge het particulier, het welcke in de materie subject niet geconsidereert en magh werden, ende en werdt in desen niet gelet op eenige pretense commoditeyt, die verkregen soude schynen te

zyn by tydelijcke Navigatie, niet meer dan eenige hospitaliteyt, door gratie ofte compassie geacquireert en magh worden by loop van tyden, omme de selve tegens de wille van den Eygenaer te continueren, te min soude de Kreecke in quæstie daer door, ofte eenige andere middelen *publici Juris* gheworden zyn, alsoo de selve Kreecke niet en heeft de conditien ofte qualiteyten daer toe gerequireert; maer uyt die inspectie oculair, soo in de Somer als in de Winter, gecoordeelt ende gejudiceert sal worden van alle Menschen, daer omtrent woonachtigh, te wesen *privati Juris*, volgende de universele Costumen hier boven geroerdt; ende genomen de Navigatie favorabel ware, als de Supplianten te kennen geven, soo werdt die nochtans verwonnen met meerder faveur van de aengewonnen ende bedijckte Landen, want by faute van Landen de Woonsteden, ofte habitatie der Menschen gebreeckende, de Navigatie soude moeten faillieren, sulcks den verdroncken Waerdt in Zuyd-Hollandt, lichtelijck sonder schade de Navigatie aldaer moghe ontbeeren, midts weder gestelt zyn in haren eersten staet, als die was voor de inundatie van dien, ende bystaende Landen, bysonder soo wanneer de Inwoonders ofte Habitants niet gheheel van het gerief der Navigatie gepriveert en worden, immers des tot ghenoegen ende noodts halven ghenieten mogen als de Supplianten sonder het gebruyck van het Water in quæstie tot ghemeen gherief ende genoegen hebben en gebruycken mogen, daer verscheyde Stroomen en Rivieren van Hollandt en Zeelandt, die om notoriteyts wille van dien niet en behooren gerepeteert te worden.

Waer door concludeert den voornoemden Heere Prince; dat de Supplianten verklaerdt sullen worden tot haerluyder versoeck onghefondeert, het selve hen ontseydt, ende by syne Majesteyt gerejecteert sal worden.

Op de marge stont geschreven.

Soit monstré aux Supplians pour Repliquer. Fait à Bruxelles le 7 d'Aoust 1561.

Sousigné,
Bourgois.

Onderteeckent,
Berty.

DEn Prince van Gaveren gesien hebbende seeckere twee Geschriften, overgegeven by de Gedeputeerden van de Staten van Hollandt, waer op den sestienden dagh September laetstleden, by Appostille gestelt is, dat men soude voegen de principale Requeste van de selve Staten, mitsgaders syne Antwoorde, gementioneert in de Appostille van den twaelfden der maent van Augusti laetstleden, ende alsoo by der selver Appostille niet en werdt geexpresteert tot wat fine het selve ghedaen werdt, den voornoemden Heere Prince nochtans tot dien furnerende, exhibeert de voornoemde Requeste en

Appostille van den twaelfden Augusti ; protesterende by expresse by desen geenslints te præjudicieren ofte innoveren de Ordonnantie van de Hartoginne, gestelt by de voorsz Appostille, nemaer by expresse verklaert, dat hy de voorschreve exhibitie is doende, ten fine dat de voornoemde Staten peremptoire, ende op poene sal worden geordonneert te repliceren, conformelijck de voorsz Ordonnantie, die henluyden Staten over lange met Uwe Majesteyts besloten Brieven getoont is geweest ; presenterende den voornoemden Heere Prince de selve Replique ghesien, promptelijck sonder langh vertreck te dienen van Duplique, om sonder forme van Proces te komen tot kennisse van een yegelijcks Recht, de welcke sonder twyffel is de bequaemste, ordinaire, ende beste middelen, om de saecke in quæstie, dependerende van het fait van Dijckagie favorabel, en proffitabel den Lande als voren, sonder lange Processen geterminеert te werden.

Appoinctement.

LA Duchesse ayant vu le rapport du different cy mentionné, & fait communiquer avec le Prince de Gavre, Comte d'Egmonde, sur l'offre des Estats d'Hollande, quant a proceder pardevant le privé Conseil, moyennant que pendant le Proces riens ne soit attempté ou innoué quant a l'estouppement en question, & icelluy Prince y ait consenty : Sadite Altesse ordonne auxdits Estats de Hollande, de promptement proceder outre audit privé Conseil en la matiere principale, leur prefigeant jour de servir de leur Replique en dedans quinze jours de l'insinuation peremptoirement. Fait au Conseil d'Estat tenu à Bruxelles le 11 d'Octobre 1561.

Signé,
Vander Aa.

DE Staten van den Lande van Hollandt gesien hebbende seeckere Antwoorde, gedient van wegen den Prince van Gaveren, &c. tegens seeckere Requeste den Koningh by henluyden gepresenteert, midtsgaders oock seecker Appoinctement van de Hartoginne Regente, &c. van den elfden October laetstleden, by de welcke henluyden geordonneert werdt te repliceren tegens de selve Antwoorde : Seggen voor Replique, dat alle de redenen in de voorsz Antwoorde verhaeldt, niet tegenstaende daer op by henluyden (soo sy hopen) goede solutie gegeven sal worden, henluyden volgen sal het effect van haerluyder versoeck, ende sulcks dat by syne Majesteyt verklaerdt sal worden, den voornoemden Heere Prince niet te vermogen in præjuditie van den gemeenen proffyte en navigatie te stoppen, ofte over te gaen de Vaerte van de Spoeye in questie, by de redenen ende middelen in haerluyder Requeste verhaelt, ende hier naer breeder te deduceren ; sonder dat daer tegens, ofte tot voordeel van den voornoemden Heere Prince doet, de uytgevinge in erfpacht ende titule van Uyttergors ende Slycken, met syne Aenwasschen en toebehoorten, geheeten den Ommeloop van ouder Puttermoer, in voorlede tyden by syne Majesteyts Voorsaten gegundt ende uytgegeven de

Ouders, ofte Voor Ouders van den voornoemden Heere Prince, daer door sy *utiles Dom:* geworden souden zyn van de selve Gorssen ende Slycken, omme die te mogen bedycken; alsoo gelijcke uytgevingen, die in Hollandt veel geschiet zyn, verstaen worden (soo sy oock luyden) van Gorssen ende Slycken, ende niet van Wateren ofte Rivieren, soo oock de selve Wateren niet bedijckt en werden, maer 't gunt tot Landt gekomen is, of oock niet en sonden mogen bedijckt werden, in præjuditie van de gemeene Navigatie: Waerom alsoo de voorsz Staten niet en willen eenighsints beletten den voornoemden Heere Prince syne proffyten te doen, ende oock te bedycken, indien het syne E. sulcks gelieft de voorsz Gors, achtervolgende de Concessie, ende dat hy onder decxel van dien niet en vermagh, ofte behoordt de ghemeene Vaert van de Spoeye te stoppen ende toe te dammen; is lichtelijcken te verstaen, dat de allegatie van de voorsz synen titul, ende uytgevinge in desen geheel is inpertinent: Ontkennende voorts, dat eenighe generale Coustumen binnen den Lande van Hollandt souden zyn, dat yemandt hebbende in erfpacht verkregen gelijcke Uyttergorssen ofte Aenwassen, soude onder decxel ende uyt krachte van dien, oock loopende Wateren, ende opene ghemeene Vaerten ende Rivieren uyt sijn eygen authoriteyt mogen stoppen, toedammen ofte overgaen, in præjuditie van de gemeene Navigatie; ende is lichtelijcken te verstaen, dat het selve, als tenderende tot vernielinghe van den gemeenen proffyte, oock ware tegens alle billickheyt, recht en redenen, daer van mits dien nimmermeer den Rechte genoegh zynde, sal blycken: Ende omme het selve by Octroy van syne Majesteyt te doen, ende magh niet verstaen worden dat syne Majesteyt alomme procurerende, vorderen, ende augmenterende het gemeene ende generale proffijt, ende onder anderen de Negotiatie ende Navigatie, wesende het eenigh welvaren van den Lande van herwaerdts over, ende alle Ingezetenen van dien, soude in respecte van yemandt particulier, noch oock van syne Majesteyts eygen ende particulier proffijt van eenige telle quelle augmentatie van Domeynen ofte Subventien, een alsulck excessijf grief ende interest willen infereren syne Landen ende Ondersaten, het welcke hondert duysent, jae sonder eenige comparatie, grooter ende meerder schade soude importeren, niet alleen den gemeenen welvaert van den Lande, maer oock syne Majesteyt selver, dan het pretense kleyne proffijt, dat uyt de voorsz stoppinge soude mogen resulteren; ende sal oock niet bevonden werden dat gemeene loopende Rivieren, wesende navigabel ende publijcq, gesloten, gestopt, ende toegedempt souden geweest zyn; maer magh wel zyn, dat als eenige Rivieren, Vloeden, ende Wateren haren cours ende loop veranderen, ofte muteren haer principael Canael, ende nemen andere tochten, als dan de oude Canalen met kennisse van saecken, cesserende alle interest, ende by Consent ende Octroy van syne Majesteyt, omme meerder proffyten ende respecten, toegedempt werden, het welck de Rechten ende oock de redenen conform is, en mede is sonder interest, belet, ofte hinder van de Navigatie, ende gemeenen treyn van dien, soo de Schepen volgen den loop van de Wateren, ende daer de principale Diepten, Vloeden, ende Canalen van dien belopen, mede

volgen ; verlatende midts dien de voorſz oude Canalen, die oock niet tegenſtaende ſy in eenige plaetſen diepte mogen hebben , nochtans in andere plaetſen moeten verlanden ende vervuylen , ende door dien alles over al niet diep genoegh zynde, oock bequaem werden tot de Navigatie de doorgaende diepte en opene vaert moet hebben, ſoo notoir is.

Waeromme is inſgelijcks wel te verſtaen, dat alle het ſelve geallegeerde van eenige oude ende verlaten Canalen , die met ſulcke kenniſſe van ſaecken ende Octroy als vooren , toegedempt mogen weſen, by deſen zyn geheel inpertinent , daer quæſtie is van een gemeene commodieuſe ende dagelijcks gefrequenteerde Vaerte te ſtoppen , ende met kracht den gemeenen vloedt te beletten en te diverteren, 't welck notoirlijck is tegens alle diſpoſitie van Rechten, en ongeoorloft.

Het is wel waer, dat yegelijck ſijn proffijt ofte voordeel wel magh ſoecken; maer met deſe limitatie ende reſtrinctie , ſoo verre het ſelve ghelchiedt in het ſyne , niet tegens eenigh verkregen Recht van een derde, ende ſonder emulatie.

Alle het welcke den voornoemden Heere Prince ſonder affectie inſiende, deſe ſaecke lichtelijck bevinden ſal hem te obſteren : Want eerſt kan wel verſtaen, dat het gundt hy meent te ſtoppen ende toe te dammen , te weten de gemeene vloedt uyt der gemeender Zee , en uyt de Maze reſpectivelijck door de voorſz Spoeye, dagelijcks ende alle getyden, by nacht ende dagh, paſſerende ende vloeyende , ſyne E. niet verſtaen en magh werden te doen in het ſyne, en dat uyt veele redenen.

Eerſtelijck, ſoo den voorſz Titul ende Erfpacht niet en geeft Recht van dominie in de vloeden ende loopende Wateren , ſoo lange die cours ende loop hebben, maer in de vuyle Slycken ende Gorſſen, die met'er tijdt uyt de voorſchreve Wateren ſouden mogen groeyen ende aenwaſſen , het welck oock de gemeene natuyre van de voorſz Conceſſien van Erfpacht eenighſints gecomprehendeert worden, oock de grondt van eenige Plaſſen, Poelen ofte Kreecken, door de Gorſſen ende Slycken loopende, als natuyrlijck geſchiet, het ſelve ſoude in deſen geheel weſen inpertinent, ſoo het ſelve daeromme niet ghetrocken en ſoude mogen werden tot den grondt van opene Vaerten, lopende Wateren ende Vloeden , nemaer alleenlijck van doode Wateren , met de vloeden op en af loopende, ende mits dien geen paſſagie, doorgangh, ofte gebruyck hebbende, daer hier quæſtie is van een openbare doorgaende vloet, komende eensdeels uyt de Riviere van de Maze , eensdeels uyt de gemeene Zee , die beyde in yemandts privé dominie ende eygendomme niet en zyn, ende in gelijcke Conceſſien niet verſtaen werden gecomprehendeert te weſen.

Ten tweeden, alwaer het alſoo dat den Grondt ende het Canael, daer over de voorſz Vaert ende Spoye als nu loop heeft, eertijdts toebehoort ſoude mogen hebben de Ouders van den voornoemden Heere Prince , ende onder de voorſz erfpacht ſoude hebben geweeſt begrepen, als neen , alſoo nochtans de gemeene Wet niet tydelijck ofte temporeel weſende, maer hebbende perpe-

tuele cause, als komende aen de eene zyde uyt de Maze, ende aen de andere uyt de Zee, die beyde perpetueel zyn, als geseydt ende notoir is, aldaer zyn loop genomen, ende een nieuw Canael over, ende door den voorsz grondt gemaeckt heeft, is kennelijck, dat oock de voorsz grondt *publici Juris* daer door is geworden, ende veel meer, dat de selve vloedt haer natuyr gehouden heeft, ende *publici Juris* altijdts is gebleven, niet tegenstaende die over een privé grondt loop soude ghenomen hebben, soo een privé grondt daer door *publici Juris*, dan een gemeen Water *Juris privati* gheworden soude zyn; sulcks ende tot een teycken van dien, is oock de selve Vaert naer dat de vloet, die wegh aldaer geopent, ende haer loop daer genomen hadde, by de gemeene Schippers ende Koopluyden, niet alleen van Hollandt, maer oock van alle de omleggende Landen, als een vrye, opene, ende publique Rivier, ten aensien van eenen yegelijck, ende oock van sijnder E. gebruyckt geweest, en heeft oock syne Majesteyt aldaer op de selve ghemeene Rivier ofte Vaert een Tolhuys gestelt, omme het recht van den Tolle te ontfangen, het welck op een Kreecke, ofte privé ende eygen Wateren niet en geschiedt, maer alleenlijcken op gemeene Rivieren ofte opene Wateren, daer van men de Navigatie naer Rechten, ofte met redenen niet en soude mogen everteren; soo anders, indien de Spoeye in quæstie, een privé Wateringh ware geweest, syne Majesteyt aldaer geen Tolhuys gesteldt, maer verboden ende geinterdiceert soude hebben daer door passagie te nemen, ende alsoo te schouwen een ordinaris ende gemeene wegh, in fraude van syne Tol-rechten; waer uyt volght dat die Plaetse ende Vaerte in quæstie is gemeen, ende daerom niemandts eygen, ende consequentelijcken dat alle het gunt daer inne gedaen soude werden, niet in 't syne ofte yemandts eygen soude werden gedaen, maer in het gemeen: Van gelijcken is wel te verstaen, dat alhier by de pretense stoppinge, merckelijck ende excessif interest van een derde, te weten van de geheele ende ghemeene Negotiatie ende Navigatie geinfereert soude worden, ende haerluyder recht van gebruyck oock werde getollereert, indien haerluyden de voorschreve passagie, het welck by de gemeene stroom in eenige andere Plaetsen henluyden benomen, ende door dese Plaetse henluyden weder geopent ende gegunt, ende by hunluyden alsoo seer lange Jaren openbaerlijcken gebruyckt en gefrequenteert is, werde benomen; door welcke twee middelen dat de ghemeene Negotiatie, recht verkregen heeft, ende dat het selve recht by eenighe nieuwe Wercken, oock die yemandt op ofte in het syne soude willen maecken, niet en magh ofte behoort behindert, ende veel min te niet ghedaen werden, en staet niet te twyffelen; ende soo wel een van de voorsz twee Poincten ghenoeghlaem is, omme alle nieuwigheydt in de Spoeye in quæstie te beletten, sal noch daer en boven bevonden werden, dat het concept van de stoppinghe van der selver Spoeye, van groote ende merckelijcke emulatie niet en soude mogen werden ge excuseert, aenschouw nemende op het groote grief, dat niet alleen die van Hollandt, maer de geheele Navigatie van alle dese Landen soude werden aengedaen, ende ter contrarie het kleyne voordeel dat den voornoemden Heere Prince door de pretense stoppinge soude consequeren; den

voornoemden Heere Prince werdt by eenige, als het schijnt, dese saecke qualijcken ende t'ontrechte aengedient, soo waer is, ende by inspectie bevonden sul werden, dat by de pretense kraginge ofte stoppinge van de Spoeye (indien die al soude geschieden) geensints nochtans alsulck voordeel ofte proffijt voor syne E. daer uyt soude volgen, als by de voorsz Antwoorde uytgemeten wert; omme het welck klaerlijck te bethoonen staet eerst te considereren, dat de voorsz Spoeye komt ende loopt uyt den Noord-Oosten, uyt de gemeene Riviere van de Maze, ten Westen ofte Zuyd-Westen naer de Zee toe, alwaer de vloedt wederomme komt uyt de volle Zee over het Flacqué, ende de Moeren door de Wieliegen, ende daer omtrent loopende, alsoo tusschen de Gorssen van den voornoemden Heere Prince, ende het Landeken aldaer, ghenaemt Piershille, aen de Zuyd-zyde, ende de Gorssen van syne Majesteyt, ende het bedijckte Landeken, genaemt Schuddebeurs, aen de Noord-zyde, soo mede bevonden werden, dat oock niet doenlijck ware de voorsz Vaert in quæstie te kragen, ende over te gaen aen de Zuyd-Westzyde, daer (soo geseydt is) de Zee in komt, van Goedereede ende Brouwershaven, soo de grondt aldaer darry is; ende aengaende de Noord-Oostzyde, staet te letten, dat den voornoemden Heere Prince niet en soude mogen verheelen syne pretense Dijckagie aen de Gorssen, toebehoorende de Koninghlijcke Majesteyt, genaemt den Uytslagh, noch aen het Stael van den ouden Putschen Dijck aldaer leggende, soo hy het selve uyt krachte van syne uytgevinghe niet en vermagh, noch oock syne Majesteyt tot sulck achterdeel ende verlies van syne Onderlaten, ende de geheele Navigatie nimmermeer en soude consenteren; maer soude het selve mogen doen aen den Dijck van Schuddebeurs alleen, in welcke ghevalle syne E. de voorschreve Spoye niet en soude mogen toedammen, dan omtrent het middel van dien, tegens over de lange Hilstelle ende het Tolhuys, ofte daer omtrent, soo dat de selve Spoeye open soude moeten blyven aen die zyde van de Maze, tot de voorsz Plaetse van het Tolhuys toe, wesende (soo geseydt is) by na in lenghte de helfte van dien; soo dat syne E. altijdts soude moeten Dijck maecken, van den Dijck van Beyerlandt af, langs de voorsz Spoeye, die open soude blyven leggen, tot de voorsz lange Hillestelle toe; ende aldaer overgaende de Spoeye, en oock beneden in 't Zuydt-Westen, insgelijcks de selve stoppende (het welck nochtans niet doenlijck is, als vooren is gheseydt) soude in dien gevalle mogen winnen ende proffiteren den grondt van het Canael, maeckende ende uytbrengende niet meer dan omtrent veertigh Margen Landts, ende proffiteren oock soo veel Dijcks, als de lenghte van de voorsz lange Hillestelle, tot den Dijck van Piershille toe, soude bedragen, daer uyt nochtans andere inconvenienten weder souden rysen, soo boven dien dat de voorsz Spoeye soo grooten lenghte soude open moeten blyven, als geseydt is; oock de krachten van de ebbe ende stroom, komende uyt de Maze, aldaer geschut zynde, ende geen doorgangh vindende, met geweldt een ander Canael soude maecken, het zy door Beyerlandt, ofte door het Landt van Putten, daer den grondt het weeckste soude vallen; waer uyt wel te verstaen is, dat den voornoemden Heere Prince dese gemeene Vaert

stoppende, seer kleyn proffijt soude consequeren, tot irreparable schade van de gemeene welvaert, het welck in Rechten midts dien ge-estimeert ende gehouden werdt te wesen, ende te geschieden door emulatie; daer by gevoeght, dat altijdts mede syne E. kragende ende dammende de selve gemeene Vaert niet en soude doen in het syne, soo van wegen zynder E. voort gekeert werdt, maer soude alsulcke lettelijcke Wercken doen in het gemeen, soo het Water ende de vloedt daer passerende, ende consequentelijck mede den Grondt ofte Canael van dien gemeen is, als vooren geseydt is, het welck midts dien veel min yemandt betamen soude te attenteren, dan de Staten niet en soude betamen het gemeene prffijt in desen voor te staen, ende de Navigatie ende loop van dien over veele Jaren ghepleeght, oock voor den toekomenden tijdt te maintineren ende houden staende, die oock verstaen in desen geen nieuw proffijt ofte voordeel te soecken binnen den Huyse, ofte den Grondt van den voornoemden Heere Prince, maer het gunt Godt den Heere, ende de gemeene vloedt henluyden gegunt ende gegeven heeft, ende over seeckere Jaren in het gemeene gebruyck geweest is, sulcks voortaen te conserveren, ende met redenen te præcaveren, dat het gunt naer alle oock natuyrlijcke Rechten gemeen is, by yemandt in het privé geoccupeert, ende eygen gemaeckt soude werden, daer toe de voorschreve Staten dies te meer geoorlaeckt zyn, dat by de voorsz nieuwigheydt, ende voornemen van den voornoemden Heere Prince, de gemeene Navigatie niet alleen grootelijcks soude werden geinteresseert, die daer door souden verliesen een alsulcke commodieuse passagie, henluyden dagelijcks soo nootelijck zynde, als notoir is, nemaer soude daer en boven de selve Navigatie voor een groot deel doen cesseren ende vergaen, soo geen andere wegh hunluyden open staet, omme binnen 's Lands uyt Zeelandt, Vlaenderen of Brabandt, in Hollandt te komen, ofte van hier na de selve Landen te zeylen, dan de Spoeye in quæstie.

Waeromme den voornoemden Heere Prince wel inquirerende op de waerheydt, ende gelegentheydt van de saecke klaerlijck bevinden sal, dat syne E. by de Autheurs ofte Inventeurs, ende Raedtsluyden van dese nieuwigheydt, mede hier inne geabuseert, ende qualijcken geinformeert is; want bevonden sal worden, dat'er niet alleen geen meenighte van andere bequame Rivieren ende Stroomen, tot diversche Plaetsen door Hollandt vloeyen, om van andere Landen in Hollandt te komen, ofte daer uyt naer andere omleggende Landen te zeylen; maer dat huydendaeghs de voorsz Spoeye genoegh de eenige Vaerte is, omme binnen 's Landts de voorsz Reyse te mogen doen, twee wegen zyn alleenlijck ende in het geheel, voortijdts by memorie van Menschen geweest, omme uyt ende in Hollandt te schepe te Reysen; want buyten-om te loopen, ende in Zee te slaen omme de voorschreve Reyse te doen, ende gelooven de Staten niet, dat yemandt henluyden soude willen vergen, ghemerckt het selve niet alleen met groote excessive periculen, schade, ende verlies soude ghelchieden; maer oock soude wel het derdendeel van de Negotie ende Traffique, die als nu gedaen werdt, beletten, soo overmidts de voorsz periculen, als om dieswille dat elcke Reys ongelijck langer soude vallen, soo

de Schepen souden moeten ommeloopen, ende oock verscheyde Winden verwachten, ende midts dien naeuwelijcks een Reyse mogen doen binnen den tijdt sy als nu gemackelijck twee ofte drie Reylen mogen volbrengen; boven dien oock, dat de Schepen seer geladen ende kleyn zynde, geen vaerten souden mogen houden in Zee, ende souden allegader onbequaem zyn tot der selver Vaerte, het welck voor een groot deel de ruïne van de Negotiatie ende Navigatie; waeromme latende de Zee in desen ongemoeyt, zyn alleenlijck (soo vooren geseydt is) twee wegen gheweest, omme uyt ende in Hollandt binnen 's Landts te schepe te geraecken, de eene van dien, uyt de Maze door Pernisse, ende de andere uyt de selve Maze voor-by Dordrecht, over de Meeren.

Dese twee Vaerten gesloten ende gestopt zynde, souden in voorlede tyden onmogelijck geweest zyn, uyt ofte in Hollandt te schepe te komen, ten ware over het Landt ofte over de Zee, het welcke beyde alhier als genoegh impossibel zynde, niet en magh komen in consideratie; maer sal bevonden worden, dat beyde de voorsz Passagien, by de natuyre ende verloop van de Stroomen ende Wateren, althans onbruyckbaer geworden zyn, ende dagelijcks meer ende meer toegaen ende verlanden, ende dat Pernisse sulcks met de Sanden ende Slycken toegeloopen, ende het gheheele Canael van dien by Alluynien toegewasschen is; dat de Schepen oock niet geladen zynde, veele getyden aldaer moeten versitten, eer sy ydel ende ledigh zynde mogen vlooten ende daer door passeren, ende oock in veele plaetsen twee Schepen malkanderen niet wel en mogen wycken; soo dat de selve Vaert, seeckere Jaren herwaerts by alle Schepen, immers die van eenige groote, ofte wat seer geladen zynde, verlaten moet werden, in maniere dat de Wacht van Geervliet, uyt saecke van syne Majesteyts Thollen, geen tachtigh ponden van veertigh grooten 's Jaers inne en brenght, daer op de voorsz Spoeye ende Tollen, aldaer geleyt, wel seven duysent gelijcke ponden 's Jaers ontfangen worden.

Ende en soude de voorsz Vaert van Pernisse, als langh wesende omtrent drie mylen Waters, oock met excessive, ende onspreeckelijcke somme van penningen niet mogen werden ghebracht tot behoorlijcke wijtte ende diepte, ende het selve met grooten arbeydt, kosten, ende lanckheydt van tyde afghedaen zynde, ende soude noch niet duyrachtigh zyn, soo de Stroom daer door geen loop hebbende, ende midts dien van schuyringhe gedestitueert zynde, terstont weder soude moeten vervuylen ende ondiep werden.

Ende van gelijcken de tweede Wegh voor by Dordrecht, is insgelijcks soo seer begroeyt ende verlandt, bysonder omtrent de gaetkens, ende van daer voort tot den Biesbosch ende Gelee toe, dat de Schepen noodtsaeckelijck moeten passeren; dat de Schepen insgelijcks meenige getyden aldaer moeten stoppen, ende langh onderwegen zyn, oock niet seer geladen zynde, alles tot irreparable schade, niet alleen van de Schippers, maer oock principalijcken van de Koopluyden, ende het gundt daer uyt volght oock van syne Majesteyt: Ende alsoo nu beyde de voorschreve Passagien by de natuyre genoegh

gestopt zyn, ende dagelijcks meer ende meer beloopen ende verlanden, soude geheel Hollandt gantsch toegedempt zyn, ten ware de selve natuyre ende providentie van Godt den Heere, desen derden Wegh hadde geopent, die als nu oock de eenige Wegh is, sulcks dat die oock gestopt zynde, souden alle Binnenlandtsche Schepen van Hollandt mogen werden ghesleten, ende de Schippers van dien haer Broodt gaen bidden, boven het verlies van de Negotiatie, het welcke ware inestimabel; daeromme de gemeene Rechten subtiervierende hier inne de wille van Godt ende de natuyre, die door de Vloeden ende Wateren sulcks werckt, ende averteert de loopen van dien, verstaen de selve Wateren ende Vloeden altijdts te wesen, ende te blyven ghemeen, wer waerdts de selve haren cours nemen; verbiedende oock eenen yeghelijck de selve te occuperen, ofte yet daer inne te doen ofte te attenteren, dat een gemeender Navigatie eenighsints hinderlijck ofte schadelijck soude zyn, ende dat alsoo laaghe als het der voorsz gemeender Stroom ghelieven sal aldaer sijn cours ende loop te houden, het welck naer alle apparentie in de voorschreve Plaetse oock langhduyrachtigh sal zyn, soo hoe langher hoe meer de Stroom aldaer dieper ende geweldiger werden, ende midts dien meerder schuyringe inbrengende, oock meerder diepte ende wijtte maecken moet; sulcks sal bevonden werden, dat huyden-daeghs de voorsz Riviere van de Spoeye, op een gemeen hoogh water diep is tien Putse Roe-voeten, en daer over, jae als het een kleyn vaer-weer, en geen doot-stroom is, wel dertien of veertien gelijcke voeten, en op het laeghste water vier der selver voeten, en heeft in der wijtte op een laegh water wel vyftien Putsche Roeden, ende op een hoogh water wel vyf en twintigh ghelijcke Roeden, ofte daer omtrent, daer uyt wel verstaen magh werden, dat de Spoeye althans niet en is een Kreecke, ende het water van dien niet en is *aqua privata*, soo by de voorsz Antwoorden geseyt werdt, nemaer dat de selve Spoeye is een loopende Riviere, nacht en dagh vloeyende, van sulcken diepte ende wijtte als geseydt is, daer uyt niet te pronostiqueren en staet, dat de selve in korte tyden soude verdroogen ofte verlanden; maer eer dat de selve door de groote stroom ende schuyringe noch meerder diepte ende wijtte sal gekrygen, bysonder indien de natuyrlijcke loop van de selve Riviere, by niemandt behindert, gekraeght, ofte belet en werdt, het welck als wesende tegens de dispositie van Rechten niet en staet te præsumeren, dat sal geschieden, sonder dat oock de Contracten van syne Majesteyt, ofte de voorsz uytgevinge in erfpacht hier toe eenigsints getrocken magh werden, soo voren oock geschiedt is, sonder oock dat daeromme den voornoemden Heere Prince geseydt soude mogen werden de Navigatie tot synen kosten te onderhouden, soo een yegelijck wel lyden ende gedogen moet alsulcke veranderinge van wateren, indien de influentien ende operatien van dien in, aen, ofte over het syne geschieden, ende hen bestrecken, daer door men dagelijcks siet het recht aen d'eene zyde verloren, ende aen d'andere zyde wederom verkregen werdt; ende dat men alsulck recht oock gebruyckt niet *præcario* van yemandt in 't particulier, maer *jure suo*, alsoo alle het gunt publijcq ende gemeen is, alle Menschen al even na is, ende by yegelijck ghebruyckt magh worden sonder verlof,

ſoo dat de gelijckeniſſe van hoſpitaliteyt, die voor eenen tijdt uyt gratie ende compaſſie yemandt gegunt werdt, ende magh daeromme t'allen tyden weder opgeſeydt werden, alhier is inpertinent ende niet gelijcks deſer ſaecke hebbende, die oock is van gheheel andere natuyre, weſende daer en boven oock in alle reſpecten meer favorabel dan een particuliere Dijckagie ſoude mogen zyn,

mits alle welcke redenen perſiſteren de voorſz Staten by hare verſoecken ende concluſien, in haerluyder Requeſte breeder genomen, proteſterende niet te min, nader en breeder te mogen ſeggen tegens de Titulen van den voornoemden Heere Prince, en 't gunt ſyne E., tegens 't gunt hier voren gededuceert is, ſal willen allegeren.

Nr. 11. 1563 april 6. Resolutie van de Staten van Holland om de prins van Oranje te vragen te willen onderhandelen met de graaf van Egmond over de afsluiting van het Spui.
Afschrift. Gedrukte dagvaarten en resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland, 1563, p. 7 en 8.

Rapport beroerende de sake van het Spoye.

De Staten van Hollandt gerapporteert zijnde de gelegentheydt ende state van de saecke, uytstaende jegens de prince van Gaveren, grave van Egmondt, beroerende de Spoye, hoedat de voorsz. saecke bij den voorsz. heere geavanceert werdt. Dat oock tijd was gepraefigeert, binnen de maendt van mey naestkomende de enqueste ende inspectie van de plaetse, met 't gunt daeraen dependeert, gedaen te werden bij seeckeren commissaris, daertoe geordonneert, te weten Mr. Joachim Hopper. Mitsgaders oock vertoont zijnde 't advis ende goedtduncken van eenige goede personagien, 't landt van Hollandt ende de welvaerte van dien lief hebbende, dat veele ende diversse respecten groot oirbaer dochte, voor ende aleer verder in de voorsz. saecke te procederen, by yemanden te doen spreken den voorsz. heere, ende sijne excellencie doen remonstreren de groote excessive kosten, die gedaen souden moeten werden in 't stoppen en overgaen van de Spoye in questie, het kleyn profijt dat daeruyt soude mogen werden verwacht, ende ter contrarie de enorme schade, die de navigatie van Hollandt soude werden gedaen. Ende dat mitsdien sijne excellencie, al vermocht hij dies te doen, apparentelijck niet en soude willen 't gemeenelandt, niet alleen Hollandt, nemaer oock Brabandt, Vlaen-

deren ende anderen, die de voorsz. vaert dagelijcks frequenteren, soo seer pramen ende incommoderen. Ende verder besien ende vernemen, of sijne excellencie soude met vriendtschap ende sonder forme van proces de voorsz. saecke willen laten handelen, ende verstaen tot eenigh redelijck middel en accord, daeraen oock onder anderen mijn heere den prince van Orange, stadthouder van Hollant, presenteerde de handt te houden. Is nae lange communicatie hierop ghehouden, eendrachtelijck geresolveert, dat men an alle voldoens wille, ende sonder prejudicie van yegelijcks recht, 't gunt voorsz. is, den voorsz. heere ende grave sal doen remonstreren, ende dat tot dien eynde den ontfanger Coebel in diligentie sal reysen nae Brussel ende de voorsz. saecke met middelen daertoe dienende sal communiceren met mijn heere den stadthouder van Hollant, ende versoecken dat sijne excellencie, als uyt sijn eygen mouvement, deselve saecke gelieve te openen ende vertoonen den grave van Egmondt, die alsdan verder ter presentie van den voorsz. ontfanger gevordert sal werden naer behooren, op 't rapport altijdts van de Staten. Ende sal oock, in gevalle van apparentie van eenigh accord, de voorsz. enqueste doen dilayeren ende ophouden sekeren bequamen tijdt, nae de sake gelegen sal zijn, ende dat middelertijde, overmidts de groote importantie van de saecke, versocht sal werden, dat twee commissarissen uyt den Secreten Rade gecommitteert sullen werden, omme de voorsz. enqueste te doen. Midtsgaders oock dat de saecke van de enqueste van wegen de Staten altijdts sal werden geprepareert by dengeenen die daertoe t' anderen tijden gecommitteert zijn, sulcks sij sullen bevinden te dienen.

Nr. 12. 1563 mei 7. Commissaris Hopper, Lamoraal van Egmond en de gecommiteerden van de Staten van Holland onderhandelen te Beijerland over het geschil inzake de afdamming van het Spui. Van Egmond stelt voor om de prins van Oranje, de markies van Bergen en Hopper als arbiters te benoemen.
Afschrift. Gedrukte dagvaarten en resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland 1563, p. 11-12.

C O P I E.

Den sevenden dagh van Mey 1563. in Beyerlandt.

IS by my Commissaris in de saecke tusschen den Prince van Gaveren, Grave van Egmont, &c ter eenre, ende de Staten van Hollandt ter andere zyde, beroerende de stoppinge van de plaetsen vande Spoye, de voorsz partyen voorgehouden geweest, of men eenige middelen soude konnen vinden, om die in 't vriendelijck te verlijcken, aengemerckt soo wel de qualiteyten van partyen aen d'eene zyde ende d'ander, als oock van de saecken in questie; ende hebben de selve partyen elcks apart tot meermalen gesproocken, hebben ten laetsten henluyden, omme tot den voorsz vriendelijcken Appoinctemente te geraecken, voorgehouden het geene hier nae volght; te weten, dat de voorsz Spoye by consente van den voorsz Heere Prince van Gaveren blyvende in sulken staet gelijck sy nu is, de voorsz Staten van Hollandt syne G. souden gehouden zyn te recompenseren van syne schaden ende interessen, ende dat ten seggen ende arbitrage van Luyden van eeren, hun dies verstaende, mits dienende aen wederzyden in hun handen seker Geschrifte, inhoudende deductie van 't recht, schaden ende interessen, by yegelijcken van hun gepretendeert, en nemende by de selve Arbiters inspectie oculair van de plaetse in questie, om, dat gedaen, ende de voorsz partyen soo merckelijck gehoort in hun presentatien ende acceptatien, voorts te arbitreren ende estimeren de voorsz schaden ende interessen, naer advenant van de selve schaden ende interessen, soo sy na rechten ende redenen bevinden sullen te behooren, het welck by den voorsz Heere Prince gehoort zynde, heeft daer op geseydt, dat hy niet en verstaet eenighsints te innoveren ofte te retarderen 't geene begost is, maer daer mede voort te varen, soo nae rechten ende redenen betaemt; verklarende niet te min, sonder prejuditie van dien, ende by forme van een voorslagh, dat men by maniere van Arbiters soude mogen procederen, als vooren geseydt is, tot estimatie van alle schaden ende interessen, hoedanigh die zyn, niet uytgesondert, midts nemende voor Arbiters den Prince van Orange, Stadhouder van Hollandt, ende den Marckgrave van Bergen, als wesende expert in het fait van de Dijckage, ende hem des verstaende, midtsgaders my Commissaris, met henluyden gevoeght; ende of den voorsz Heere Prince ende Marquis, ofte eenige van henluyden, daer toe niet en kosten verstaen, dat men alsdan soude mogen sien wie men in hare plaetse soude mogen nemen; ende beroerende de voorsz Staten, zynde de Gedeputeerden van dien het geene voorsz is mede gecommuniceert, hebben voor antwoordt gegeven, dat sy, soo verre henluyden aengaet, wel genegen zyn omme tot vriendelijck accord te verstaen, maer aengesien sy alleenlijck gedeputeert zyn, om tot de ordinaris proceduren van rechten te vaceren, dat sy absolutelijck daer niet in en konnen tracteren, dan seer gaerne daer af rapport willen doen aen de Staten, en van de meeninge ende intentie van dien met den eersten adverteren, ende dat oock al sonder prejuditie ofte retardement van de saecken ofte proceduyren van dien aen wederzyden, van de welcke den voorsz Heere Prince by my voorsz geadverteert zynde, heeft geseydt, wel te vreden te zyn, dat de voorschreve Gedeputeerden van de Staten daer inne doen soo sy te rade vinden sul-

len; behoudelijck dat hy verſtaet in ſijn geheel te zyn, ſoo wel van ſyne voorſchreve proceduren als voorſz is, als oock van ſyne verdere deliberatie op het voorſz voorſlagh van accorde.

Nr. 13. 1563 mei 22. De Staten van Holland besluiten dat alleen de prins van Oranje als arbiter in het geschil over de afdamming van het Spui mag optreden. Verder gelasten ze een onderzoek naar de mogelijkheden en kosten van het weer bevaarbaar maken van de Bernisse.
Afschrift. Gedrukte dagvaarten en resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland 1563, p. 12-13.

Daghvaert, gehouden van de Staten in den Hage den twee en twintighſten Mey 1563.

DE voorſz Staten rapport gedaen zynde van 't wedervaren ende het gebeſoigneerde van de Gedeputeerden, die tot de vorderinge van den enqueſte, ende omme verder Inſtructie te recouvreren in de de ſaecke ende proces, uytſtaende jegens den Prince van Gaveren, Grave van Egmondt, beroerende het ſtoppen van de Spoye, gecommitteert zyn geweeſt, mitſgaders gehoort 't gunt by den Commiſſaris, die tot de voorſz enqueſte gecommitteert is geweeſt, beyde partyen voorgehouden is, tenderende ten fine het voorſz different by accord ſoude mogen werden gedaen ende gehandelt, in maniere als 't Concept, dieſaengaende by geſchrifte geſtelt, breeder vermelt, daer van Copie een yegelijck is overgeſonden; Is, nae dat by de Gedeputeerden van de Stede van Dordrecht verklaert was, dat ſyluyden, hoewel ſy hen niet en hadden de voorſz ſake onderwonden, nochtans laſt hadden, 't gunt deſen aengaende by de voorſz Staten gereſolveert ſal werden, te volgen ende advoueren, naer lange deliberatie ende communicatie, hier op gehouden, by de voorſz Staten eendrachtelijck gereſolveert is, dat, omme de voorſz ſaecke niet te retarderen, maer alomme te vorderen, ſoo veel henluyden doenlijck ſal zyn, achtervolgende de begeerte van den voorſz Heere Prince, de Gedeputeerden, die hier voortydts tot de voorſz ſaecke gecommitteert zyn geweeſt, met Heere Otho van Egmondt, Heere van Kenenburgh, van wegen de Edelen alſnu by henluyden gevoeght, haer diligentie ſullen doen, omme van weghen de voorſz Staten de enqueſte

met alle preparatoir ende dependentien van dien met den eerſten te vorderen nae behooren, nae dat ſy ſullen hebben verkregen diſpoſitief ofte appoinctement op haerluyder verſoeck, aen hare Hoogheydt by Requeſte gedaen, ende by den voorſz Heere Commiſſaris gehouden in adviſe, tot dien eynde de voorſchreve Gedeputeerden authoriſerende by deſen, met ratificatie van het gunt tot noch toe gedaen ende gebeſoigneert is geweeſt; belaſtende henluyden mede, hen te informeren op de gelegentheydt van Bernis, ende of het ſelve met redelijcke koſten ſoude, tot gerief van de Schepen in ende uyt Hollant varende, mogen werden navigabel gemaeckt, ende ſulcks onderhouden, met het gunt daer aen kleeft, ende dat dien onvermindert, alſoo de voorſz Staten niet anders en begeerden, dan te continueren alle goedtwilligheyt jegens den voorſchreven Heere Prince, ende oock omme andere goede conſideratien, henluyden in deſen moverende, ſyluyden wel te vreden zijn, ſonder prejuditie ofte oock retardement van de ſaecke het voorſz different te laten handelen in vriendtſchap, ende te verſtaen tot eenige gracelijcke appoinctemente ofte accorde, dan overmidts de importantie van de ſaecke, ende dat de ſelve ontallijcke veele Perſonen aengaet, die hen binnen Hollandt geneeren met Koopmanſchap ende Navigatie, en ſouden ſy in haer regard niet durven over hen nemen, in der voeghen ende manieren als het Concept ende ontwerp, by den voorſz Heere Commiſſaris voorgeſtelt, vermelt; 't ſelve different ſulcks abſolutelijck ſubmitteren, noch oock andere Perſonagien daer toe employeren, dan mijnen Heere den Prince van Orange, Stadthouder van Hollandt, die gaerne daer toe ſullen requireren, ende hoopen te verwilligen deſen laſt aen te vaerden, te vreden zynde, dat ſyne Excellencie ter eerſter gelegender opportuniteyt, ende nae dat de enqueſte van wegen de Staten gedaen ſal zyn, nader ſal verſtaen de meeninge, eyſch ende uytſlagh van den voorſz Heere Prince van Gaveren, omme, de ſelve gehoort, by de Staten naeder ende pertinenter Reſolutie op 't voorſz Accord genomen te werden nae behooren; ende ſal alſdan den voorſz Hr. Stadthouder op de gelegentheyt van de ſake nader hem mogen informeren, yemandt oock tot ſyne aſſiſtentie te nemen, indien het ſyne Excellencie ſulcks goedt dunckt, ende voorts in de ſaecke handelen naer behooren, ende dit ſoo verre de Excellencie van den voorſz Prince van Gaveren 't ſelve ſulcks ende in dier voegen mede goedt vindt, ende al ſonder prejuditie van yemandts recht ende retardement van de ſaecke als vooren; ende ſal aen den voorſz Heere Commiſſaris werden geſchreven, dat hem gelieve te doen rapport van de voorſz Staten verſoecken, die in adviſe zyn gehouden, omme, daer op gediſponeert zynde, alſdan van wegen de Staten aen haerluyder zyde haerluyder enqueſte te doen, ten eynde ſy naeder van haerluyder recht mogen weſen onderricht, ſulks van wegen den voorſz Heere Prince gedaen is, ende dat de ſelve Staten alſdan op het middel van accorde nader ſullen antwoorden ende daer toe verſtaen, ende daer inne doen na alle redelijckheydt ende billijckheydt.

Nr. 14. 1566 april 21. Resolutie van de Staten van Holland om, door tussenkomst van de prins van Oranje, tot een accoord te komen met de graaf van Egmond, over de afdamming van het Spui.
Afschrift. Gedrukte dagvaarten en resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland 1566, p. 16.

Naerdat verhaelt is geweest de staet van den processe, uytstaende jegens den grave van Egmont, beroerende de Spoye, mitsgaders van 't gunt sijne excellencie de gedeputeerden van de Staten tot verscheyde rijsen, en nu laetstmael oock vertoont heeft gehadt, hem beklagende van 't groote interest, dat de Staten hen dede, in 't beletten van sijne dijckagie en anders. En of de Staten verstonden de saecke met vrientschap te laten handelen bij accorde, als sij t' anderen tijden hadden verklaert, ofte andersints bij rigeur van justitie, 't welck alsnu behoorde gedaen te werden, de saecke aen wederzijden geopent, en genoegh geinstrueert zijnde. Is eyndelijk verstaen hiervan te doen rapport, omme achtervolgende voorgaende resolutie van de Staten, vorder te resolveren op den voet om te proberen den wegh van accorde, bij intercessie van den heere prince, indien de voorsz. saecke tot redelijckheydt soude mogen werden gebracht, bijsonder soo de gunste en goede affectie van den voorsz. heere 't land meerder soude mogen profiteren. Die van Dordrecht persisterende bij haerluyder verklaringe, t' anderen tijden de voorsz. saecke aengaende gedaen, van hun niet te willen maecken parthije.

Nr. 15. 1566 april 30. Resolutie van de Staten van Holland om de prins van Oranje te verzoeken de graaf van Egmond te polsen over afkoop van zijn rechten op het Spui.
Afschrift. Gedrukte dagvaarten en resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland, deel 8, 1566, p. 20.

In de saecke van de differenten, uytstaende tusschen de Staten ter eenre, en den grave van Egmont ter andere zijde, beroerende de stoppinge van den Spoye, daer oock op is genomen rapport op de laetste voorgaende vergaderinge: Is geresolveert dat men van wegen de Staten sal requireren den heere prince van Orangien, stadthouder, dat sijne excel-

lencie gelieve van de saecke te spreecken en communiceren met den voorsz. heere grave van Egmont, en nader van sijne excellencie verstaen waermede men soude mogen deselve sijne excellencie contenteren, alsoo de Staten wel genegen zijn om 't voorsz. different af te doen bij accorde, soo verre 't selve eenigsins mogelijck zij, ofte in redelijckheydt, sulcks dat sij 't selve souden mogen doen verantwoorden, soude mogen werden gehandelt. Ende dat tot dien eynde den advocaet sal instructie geven den voorsz. heere prince, van de gelegentheyt van de voorsz. saecke, en oock een kort receil van de saecke, ten eynde sijne excellencie beter van de gelegentheyt van de saecke en van het recht van parthijen sal mogen wesen geadverteert, en te beter tracteren met den voorsz. heere grave van Egmont, naer behooren, om 't selve gedaen, en nader verstaen zijnde waer toe, en tot wat somme van penningen den voorsz. heere grave van Egmont soude willen komen, daervan aen de Staten rapport gedaen, en alsdan verder gedisponeert sal werden, na men bevinden sal oorbaer te zijn.

Nr. 16. 1578 juni 15. Philips van Egmond wordt beleend met de hoge- en de ambachtsheerlijkheid en de tienden van de Beijerlanden.
Afschrift. Register der leenen van Holland getiteld: Nassau 1577-1579, Cas S, fol. 229.

Philips grave van Egmondt.

Philips etc[a] doen condt allen luyden dat, voor unse leenmannen hiernaer genoemt, gecomen en gecompareert es in zijnen propren persone Antonis Geniets, als gevolmachticht ende procuratie hebbende van vrouwe Sabyne palsgraeffinne van Rhijn, hartechinne in Beyeren, princesse douagiere van Gaveren, graeffinne van Egmondt, unse nichte, als moeder, voochdesse ende hebbende die gardenoble van Philips prince van Gavere, grave van Egmondt ende andere hare kinderen, van date den 28[sten] december anno 1500 zes ende tzeventich, mits desen in unsen registeren van Hollant gheregistreert. Ende heeft volgende diezelve procuratie in den name van den voorsz. Philips, haren outsten zone, grave van Egmondt, unse neve, gedaen die updrachte ende transport van de hooghe heerlicheyt, metter amboochsheerlicheyt ende tiende van de landen, gorsen ende aenwassen, gheleghen in unsen lande van Putte, als van Oudeputter-

moer, Troyvelt, Bordekeen, Tielmonde ende De Jachte. Soe eest, dat wij die voorsz. updrachte overdanke nemende, zoeveel als in uns es, behouden uns ende eenen ygelijcken zijns rechts, achtervolghende 't voorsz. transport, verlydt ende verleenen mits desen unsen brieve Philips grave van Egmont, unse neve voorn., die voorsz. hooghe heerlicheyt, metter amboochsheerlicheyt ende tienden van den voorsz. landen, gorsen ende aenwassen, geleghen in onsen voorsz. lande van Putte, als van Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, Tielmonde ende die Jachte, te houden van uns, unsen erven ende nacomelingen, graven ufte graeffinnen van Hollant, heeren ofte vrouwen van Putte, Philips grave van Egmont voorn. zijnen erven ende nacomelingen tot eenen onversterffelijken Puts leen. Behouden altijts uns, onsen erven ende nacomelinghen, graven ufte graeffinnen van Hollant, heeren ufte vrouwen van Putte, unse souvereyniteyt, beede, clockegeslach ende regalie naer uuytwijsen der ouder brieven daervan zijnde. Ende voor den voorsz. Philips grave van Egmondt, unse neve, heeft uns huldt, eedt ende manschap ghedaen Antonis Geniets voorsz., achtervolgens zijn voorsz. procuratie. Daerbij aen ende over waren als unse leenmannen van Hollant:
Pieter van der Goes, Jacob Heynrixz. ende Cornelis van der Goes. Des t' oirconde desen onsen brieff, bezegelt metten zeegels van unsen Leenhove van Hollant, hieraen ghehanghen. Ghegeven in Den Haeghe desen 15^{en} juni anno 1500 acht ende tzeventich.

Nr. 17. 1578 november 20. Resolutie van de Staten van Holland inzake de vergoeding aan Philips van Egmond voor de rechten op het Spui.
Afschrift uit het register van de resolutiën van de heeren Staten van Holland en Westvriesland.
Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 160.

Den 20^{en} november 1578.

Aengaende de stoppinge van de Spoeye, gehoort 't rapport ende advis van de gecommitteerden, ende aensiende den jegenwoordigen seer sorgelijcken tijt, dat goede vruntschap ende alliantie met den grave van Egmont ende diergelijcke personnagien, dient gehouden, bijsonder mede regart genomen op de goede meeninge ende geliefte van sijne excellencie,

hebben verclaert te doen presenteren ter somme van vierentwintichhondert gulden tsjaers, uyt de renten staende op de landen van Beijerlant, tot laste van 't gemeenelandt te sullen nemen ende doen hypotecqueren op eenige domeynen van Hollant, ende sijner genade in eygendom te laten volgen de gorsinge genaemt Romet, ende de hooge heerlicheyt van Piershill, die de Staten sijn genade sulcx overdragen, met de lasten daerop staende. Mits dat sijn genade de Staten van Hollandt wederom sal cederen ende overdragen den eygendomme ende gront van de geheele Spoeye, in lengte ende breete, mitsgaders van den uytslach ende 't gorseken ten wedersijden, soowel van den barm van den Puttendijck als den nieuwen, omme van wegen 't gemeenelandt tot allen tijden uytgegraven ende geimployeert te mogen werden. Mits blijvende de vruchten van dien tot behouff van den grave voornoemt, omme van zijnen t'wegen beweyt ende gebruyckt te werden nae behooren. Welverstaende dat sijn genade ende sijne nacomelingen den voorn. dijcken daer uyt sullen mogen doen maecken ende repareren nae behooren. Dat mede zijne genade twee sluysen in den nieuwen dijck t' sijnen coste sal doen maken, uytwaterende op de Spoeye, d' eene op de Spoeyecreecken ende d' ander op de Bredevaert, ende dat zijne genade sal behouden 't recht van 't veer aldaer. Dat mede zijne genade een nieuwen dijck sal doen slaen, ten minsten twintich roeden van de Spoeye, al breder naer inhout 't accort dat daervan sal werden uytgegeven, ende besegelt ten wedersijden.

Nr. 18. 1578 november 26. Philips van Egmond staat zijn rechten op het Spui af aan de Staten van Holland in ruil tegen de hoge heerlijkheid van Piershil en het gors de Roo Mete en overname van de schulden waarmede de hoge heerlijkheid van Beijerland was belast.
Afschrift. Derde witte register der Rekenkamer van Holland 1 april 1579 - 21 november 1589, fol. 1-3.

Brieven van accoort ende transactie daerbij de grave van Egmont cedeert aen de Staten van Hollant de eygendomme van de Spoeye, daertegens de Staten t' heuren laste nemen 2400 £ jaerlicxe losrenten den penninck 16e, staende op Beijerlant etca.

Alzoe bevonden is dat tusschen die ridderscap, eedelen ende steden van Holland, representerende die Staten van denselven lande, ende den hoochgeboren prince ende heere, heer Ladmorael prince van Gaveren, grave van Egmondt, hooger memorien, seekere questie, geschil ende proces geresen es geweest ter oorsaecke van den binnenvaerten in Hollant voorn., genaempt die Spoye, deurdyen die Staten sustineerden dat den voorn. heere prince van Gavere nyet en vermochte tot stoppinge van de voorsz. Spoye te procederen, allegerende daertoe onder andere redene, dat d' selve Spoye was een publycque riviere, water ende vaerte, die tot conservatie van de binnelandtsche vaerten voorn. tusschen Hollant, Zeelant, Brabandt ende Vlaenderen notelijck open gehouden moste worden. Ende die voorsz. heere prince van Gaveren ter contrarien [sustinerende], dat hij vermochte totte voorsz. stoppinge te procederen, [allegerende daertoe] onder andere alsoe de voorsz. Spoye geen publycque riviere, water ofte vaerte en was, maer alleenlick een creecke ofte canael, lopende duer sijnen grondt ende uuytergorssen van Beijerlant, ende dat oversulcxs den grondt van deselve Spoye, mitte buytenlanden ten beyden zijden gelegen, hem toebehoorden. Ende overmidts den voorn. heere prince van meininge was, sijnen voors. buytenlanden aldaer te bedijcken, dat 't selffde sonder sijne seer groote ende excessyven schaden ende interesten nyet en conde geschieden, dan mits stoppende die voorsz. Spoye in 't overgaen van deselve tot twee plaetsen alleenlicken, gemerct dat hij anders sijnen dijck geheel langes die voorn. Spoye soude moeten leggen. Welcke voorsz. questie, geschil ende proces noch hangende ongedecideert voor des coninckklijcke majesteyts Secreeten Raidt, waren partijen t' anderen zijden diesangaende geweest in terminis van accoorrdt, verdrach ofte transactie. Ende alsoe den hoochgeboren prince ende heer, heere Philips van Egmondt, jegenwoerdich prince van Gaveren, grave van Egmondt eyntelijck van meningen was alsnu te procederen tot bedijckinge van sijnen uuytergorssen ende buytenlanden van Beijerlant voorsz.. Willende daeromme die voorsz. Staten van Hollant mitten voorn. heere prince van Gaveren ende grave van Egmondt ende sijne nacomelingen in egeene vordere proces uuyt saecke van de voorn. questie ende geschille treden, maer bij accordt alle goede vriendtscap ende enicheyt onderhouden. Ende die voorsz. heere prince van Gaveren, grave van Egmondt begerende insgelijcxs mitten voorn. Staten van Hollant die voorsz. questie, geschil ende proces bij vrundelijck accoordt neder te leggen ende mede mitten voorsz. Staten alle goede eenicheyt ende

vrundtscap te houden ende doen onderhouden voor hem ende sijne nacoemelinghen. Soe ees 't dat, naer diversche communicatien ende oick naer voorgaende rapport bij den voorsz. Staten, elcxs in den heuren opte voorsz. saicke genomen, eynctelick midt Mr. Philibert Tournhoudt, raidt ende andere gecommitteerde van den voorsz. heere prince van Gaveren ende grave van Egmondt diesangaende overgecomen ende geaccordeert sijn in der vougen ende manieren hyernaer volgende: Te weeten, dat den voorsz. heere prince van Gaveren, grave van Egmondt voor hem, sijnen erven, nacomelingen ofte actie van hem vercrijgende, den voorn. Staten van Hollant gecedeert ende overgedragen heeft, cedeert ende overdraecht bij desen, den eygendom met alle actien, 't recht ende toeseggen hem enichsints competerende totte voorsz. Spoye, soewel ter plaetse daer d' selve Spoye nu es, als daer 't diep van dyen deur de landen van de voorsz. heere prince, bedijct ofte ongedijct, in toecomende tijden soude mogen comen, mitten grondt van dyen, soe in de diepte, breete als lengte, midtsgaders van den uuytslach ende buytenlanden, soewel van 't stael van den ouden Putschen dijck aen de westsijde, als van den nyeuwen dijck, die bij den voorsz. heere prince alsnu lancxs die Spoye geleyt sal worden. Welverstaende dat d' selve blijven sal ten minsten twintich roeden van den Spoye voorn. aen de oestsijde, welcken uuytslach ende buytenlanden ten beyden sijden die voorn. Staten van Hollant tot allen tijden als 't hem goetduncken sal, als eygenaers van den grondt, sullen mogen doen uuytgraven ende becaden tot maeckinge van spoyen, ofte andersins daerinne doen alle 't geene sijluyden tot conservatie van de diepte van de voorsz. Spoye van noode ofte oirbaer bevinden sullen, sonder dat d' voorsz. heere prince, sijnen erven, nacomelingen ofte actie van hem vercrijgende, 't selve directelick ofte indirectelick enichsins sullen mogen beletten. Welverstaende dat d' voorsz. Staten van Hollant altijts die breete van een roede van den barm van den dijcke ten beyden sijde sullen blijven. Behoudelick mede, dat den voorsz. heere prince, sijnen erven, nacomelingen ofte actie van hem vercrijgende, sijnen nyeuwen dijck metten hooffden ende crammen daertoe dienende, uuyten voorsz. uuytslach ende buytenlanden sal mogen doen maecken ende repareren, tot sijnen bester gelegendtheyt. Ende dat de vruchten ende 't gebruyck van den voorsz. uuytslach ende buytenlanden soeverre genoten mogen worden, midtsgaders 't recht van 't veer over d' voorn. Spoye ten prouffijte van den voorsz. heere prince, sijnen erven ende nacoemelingen blijven sal. Dies sal den voorn. heere prince den nyeuwe dijck van sijne

voorsz. uuytgorsen lancxs die Spoye voorsz. gehouden wesen te maecken t' sijnen coste ende daerinne te doen leggen twee sluysen, uuytwaterende opte voorsz. Spoye, d' eene op, ofte omtrendt de Spoyecreecke, ende d' ander op de Breedevaert, ofte daer omtrendt, al ter plaetse daer d' sellfde bequaemste ende mitte minste perycule gestelt ende gehouden sullen mogen worden, deur welcke twee sluysen 't water van de voorsz. bedijcte landen sal worden geloest. Waertegens d' voorsz. Staten van Hollant den voorn. heere prince van Gaveren, grave van Egmondt, voor hem, sijnen nacomelingen ofte actie van hem hebbende, beloeft hebben ende beloven bij desen, van de renten, daermede de heerlicheyt van Beijderlant voorn. alsnu es belast, tot haeren laste te nemen ende te houden, die somme van vierentwintichhondert ponden van 40 grooten 't pondt jaerlicxs loschrenten den penninck sestien, mitte hooftsomme van dyen, in de partijen hyernaer verclaert: Eerst seeckere renten verschijnende jaerlicxs den 15^{en} february, toecomende den kinderen van Laurens van Bronchorst, als getroudt gehadt hebbende de dochter van wijlen heer Geleijn Segers, heere van Wassenhoven, van vijftich ponden tsjrs. Item d' erffgenamen van wijlen Mr. Corn^{s} van Weldam, raidt, in twee renten, sevenentachtich ponden thyen schellyngen tsjrs; Mr. Corn^{s} de Jong, eertijts rekenmeester in Hollant, vijftich ponden tsjrs; die wed^{e} van wijlen Claes Splintersz. van Amsterdam, als transport hebbende van Otto van Malsem, eertijts secretaris van den Hove van Hollant, een rente van twee 'nveertich ponden tsjrs; Jacob de Jonge, eertijts secretaris van den voorsz. Hove, veertich ponden tsjrs; Mr. Cornelis de Jonge voorsz., als getroudt hebbende jonckvrouwe Anna Sasboudts, een rente van tseventich ponden tsjrs; Jacob Meyster, ofte nu sijnen erffgenamen, een rente van vijftich ponden. Andere renthen verschijnende in augusto toecomende: Mr. Cornelis de Jonge voorsz., een rente van vijftich ponden; joncvrouwe Hadewij Pijnssen, een rente van vyftich ponden; Anna Vierlincx, wed^{e} wijlen Adriaen van Lavella, een rente van vijventwintich ponden; d' erffgenamen van wijlen Gerrit Baerts, in sijn leven deurwaerder van den voorsz. Hove, een rente van vyffentwintich ponden; de weeskinderen van Louwerens van Bronchorst voorsz., een rente van vijftich ponden. Andere renten verschijnende in maio, oick den pennynck sestien, toecomende: Eerst die wed^{e} en weeskinderen van wijlen Roelandt de Potter in Seelant, een rente van vijffende tseventich ponden; d' erffgenamen van wijlen heer Geleyn Segers, nu toecomende jonckheer van Dorp, een rente van vijftich ponden; Willem de Jonge ende nu sijn erffgenamen,

een rente van twee 'ntsestich ponden thien schellingen; joncvrouwe Catharine van Weldam, eertijts getroudt hebbende Dirck van der Moelen, een rente van vijffentwintich ponden; Heynrick Heermale, een renthe van achtendertich ponden; Willem Schouten, eertijts reeckenmeester van Hollant, een rente van vierentwintich ponden; Mr. Arnoult Sasboudt, president, een rente van twee 'ntsestich ponden; die weeskinderen van Nicolaes van Bronchorst, een rente van vijftich ponden; jonckvrouwe Catharina Sasboudts, nu Sasboudt Beuckelszn. tot Delft, een rente van tsestich ponden. Andere renten, verschijnende op andere ende diversche termijnen den pennynck sestien: Eerst een rente van Franscisco Lotty tot Bruessele toecomende, verschijnende in septembri, van hondert ponden tsjrs; joncvrouwe Maria van Almaras wed^{e} Quinten van der Noot, woumeester van Brabandt, een rente van hondert ponden tsjrs, verschijnende 15^{en} octobris; d' erffgenamen van heere Dirck van Assendelff, heere van Besoyen, een rente van sevenhondert ponden verschijnende in junio; Americk van den Bosche tot Bruessele, twee renten, d' een verschijnende in octobri ende d' ander in augusto t' samen vierhondert ponden tsjrs; Jan van Abeelen, wonende tot Bruessel, een rente van hondert ponden tsjrs, verschijnende in octobri. Dan alsoe aen de vier ende twintich hondert ponden tsjrs renten bij den Staten t' heurluyder laste genomen noch resteert vierentsestich ponden, soe wordt van dese rente van hondert ponden ten laste van de Staten gestelt vierentzestich ponden, all munte als boven. Welcke gespecificeerde renten tot laste van de voorsz, Staten van Hollant lopen sullen van den eersten decembris eerstcomende, ende sullen d' selve Staten na den voorsz. eersten decembris den voorn. heere prince van Gaveren, grave van Egmondt, sijnen erven ende nacomelingen, ofte actie van hem hebbende, soewel van der voorsz. jaerlicxe renten als van den hooftsomme van dyen effectuelijck jegens den voorsz. rentiers, haren erven, nacomelingen ofte actie van henluyden hebbende, ende tegens elck van denselven bijsonder, indempneren vrij, costeloes ende schadeloes houden, gelijck sij beloven bij desen. Hebben voordts d' voorn. Staten van Hollant den voorn. prince van Gaveren overgedragen ende dragen over midts desen, den eygendom ende gront van de slijcke ende uuytgorssen, leggende besuyden de gorsinge van Beijerlant nae Oelkensplate, genaempt het Roemete, in der selver voegen als d' voorsz. heere prince de gorsinge van Beijerlant toebehoort; te weeten, dat hij, sijne erven ende nacoemlingen ofte actie van hem hebbende, de hooge heerlicheyt, ambochtsheerlicheyt ende thienden van

dyen, van de graefflicheyt van Hollant sal houden tot eenen goeden onversterffelijcken erffleen, ende de landen tot eygen ofte allodiale goeden. Hebben mede de voorn. heeren Staten van Hollant den voorsz. heere prince overgedragen ende dragen over midts desen de hooge heerlicheyt van Piershil, midts dat hij, sijnen erven ende nacomelingen ofte actie van hem hebbende, d' selve insgelijcx van de graefflicheyt van Hollant tot eenen goeden, onversterffelicken erffleen sal houden. Ende die renten ende lasten die opte voorsz. hooge heerlicheyt van Piershil, midtsgaders opte voorsz. gorsinge van 't Romet, bevonden sullen worden specialick gehypotequeert te sijn, tot sijnen laste houden sal. Beloven d' voorn. Staten van Hollant den voorsz. heere prince van Gaveren ende sijne nacomelingen, ofte actie van hem hebbende, in de voorsz. hooge heerlicheyt van Piershil ende in de voorn. gorssinge van 't Romet, sulicxs hiervooren verhaelt es, te handthouden naer behooren. Ende sal hiermede 't voorsz. proces aff, doot ende tenyet wesen, met compensatie van costen. Alle welcke poincten ende beloften den voorn. ridderscappen, edelen ende steden van Hollant, als Staten van denselven lande, midtsgaders den voorn. heere prince van Gaveren, grave van Egmondt, respectivelick ter goeder trouwen beloeft hebbende ende beloven bij desen voor hen ende haere naecomelingen, vast ende onverbreeckelick te onderhouden ende doen onderhouden, onder verbandt van allen rechten ende rechteren. Ende sullen hierop verleendt worden behoorlijcke brieven van aggreatie ende approbatie op den naem ende onder 't segel van de coninckllijcke majesteyt deur desen getransfixeert. Des ten oirconde sijn hyervan gemaict twee brieven van accoorde ende transactie die d' voorn. heeren Staten van Hollant ende heere prince van Gaveren, grave van Egmondt doen onderteyckenen ende segelen hebben. Aldus gedaen ende geaccordert binnen der stede van Gorckum, den 26^{en} novembris anno 1500 achtentseventich. Opte plycke stondt geschreven: Ten expresse bevele ende ordonnantie van de Staten van Hollant. Bij mij ende ondergeteyckendt: C. de Rechtere, uuythangende besegelt mit een roodt wassen segelken in dobblen staerte. Opten rugge stondt geschreven: Op huyden den 4^{den} aprilis 1500 negen ende tseventich sijn dese opene brieven van contracte, overdrachte, accoorde ende transactie ten bureele van de Camere van de Reeckeningen des conincxs in Den Hage gepresenteert geweest. Ende naerdyen die aldaer gevisiteert waeren, sijn d' selve met oick die getransfixeerde bryeven van approbatie ende aggreatie van sijne majesteyt aldaer geregistreert naer heure forme ende inhouden indt derde

witte nyeuwe registre, beghinnende primo aprilis 1500 negen ende tseventich folio primo et ultra. Actum ten dage ende jaere als boven. In kennisse van mij ondergeteyckendt, P. Doublet.

Nr. 19. 1579 juli 4. Philips van Egmond sluit een overeenkomst met Willem van Renesse, ambachtsheer van Piershil, over de gezamenlijke bedijking van Nieuw-Beijerland met Nieuw-Piershil.
Afschrift. Archief van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil nr. 8 en 398.

Concept ende accoort beroerende de dijckage van Beijerland en Piershil.

Conditien ende voorwaerden van accoorden gemaeckt ende geconcipieert tussen Anthonis Genietsz, sup--intendent van de graefschappe van Egmont, Beijerlandt ende andere goederen van de grave van Egmont in Hollandt gelegen, geassisteert met Mr. Jan Treslong, raet ende advocaet van denselven huyse als de voorz. Geniets, daertoe last hebbende van den voorz. grave, ende die van sijnen Rade alsdoene, ende welcken last hebbende met meer andere de heeren Staten 's landts van Hollandt, naer d'alteratie van denselven grave, op den voorz. Geniets geapprobeert, geratificeert, ende daertoe vannieuws, voor sooveel 't noot was, gecommitteert hebbende gehadt ende mijn heere joncheer Willem van Renesse, ambachtsheer van Piershil, mette andere ingelanden, als grontheeren van de uyttergorssen van 't voorschreve Piershil, ter andere sijden.

1 Nopende 't bedijcken van Beijerlandsche ende Piershilsche uyttergorssen, om die onder eenen gemenen zeedijck tot eenen vasten coorenlande, met de hulpe van Godt Almachtich te brengen opte keuren, limitatien ende restrictien hiernaer verclaert, ende andere, die bij generale advyse bij den tegenwoordigen ende toecomende ingelanden gemaeckt ende geadviseert sullen worden, dewelcke soowel van beijde de voorz. uyttergorssen, de meeste als de minste, sullen gehouden sijn te achtervolgen ende volcomen, sonder die eenighsints te mogen verminderen, maer wel vermeerderen, naer de meeste wijsen ende overdracht van de meeste ingelanden.

2 In den eersten, dat de contrahenten voorschreve ofte actie van deselve hebbende, dit eerste aenstaende saisoen ende somer 1500 tachentich, tot seeckeren dage samentlijck te ordonneren bij de hulpe van God Almachtich respectieve, elcx voor sijn quartier ende grondt, sullen bedijcken onder ende met eenen goeden winterdijck, de twee voorschreven gorssingen waertoe yegelijck hem voor sijn contingent hem belooft bij desen gereet te houden ende malcanderen daerinne de handt te commen reycken, ende haeren dijck met malcanderen op een gescheyt te sluyten. Te weten: ter halver creecke van den Drom, aen den zuythouck van Piershil, bij Engel Willemz. ende voorts op de Spoeycreecke. Welck twee creecken allereerst gevorst sullen worden, om soo bij de voorschreve gorssingen loffelijcke onder eenen zeedijck te bedijcken ende te onderhouden, tot een vasten ende versschen coorenlande. Dies sal elcx bijsonder onder sijn quartier ende grondt, dragen ende gelden die oncosten van de officieren, dijcken, kaden, metten aencleven van dien, voor nu ende toecomende tijden, die op sijnen grondt geleyt sullen worden, sonder des anders last ofte cost.

3 Voorts dat men, metten eersten commoditeyt desen Jare 79, elcx in 't sijne, sal stellen dijckgrave, heemraden ende penninckmeesters, bequaem ende wel harvaren, soodat daermede die landen bewaert, ende gedient sullen sijn: Eenen op den grondt van mijn edele heere, den grave van Egmont, ende eenen op den grondt van Piershil, ende voorts van gelijcken die geswoorens ende elcx sijnen penninckmeester alleen naer believen. Welverstaende dat, soo wanneer den dijckgraeff van Beijerlandt in 't ommegaen sal commen op den grondt, dijcken ende caden van Piershil, sal mede verstrecken ende sijn als gesworen off heemraet, sonder voorder authoriteyt te mogen gebruycken, ende oock van gelijcken sal den dijckgrave van Piershil, coomende op den gront van Beijerlandt.

4 Welcken dijckgrave van Beijerlandt alleen eedt doen sal aen sijne heeren ende meesters ende insgelijcx den dijckgrave van Piershil aen sijne heeren ende meesters.

5 Item, die van Beijerlandt boven heuren dijckgrave sullen stellen tot volbrengen van deser nieuwer dijckagie totte dijckgraeff, vijff geswoorens, sonder meer, tamelijck daerinne gegoet sijnde. Ende die van Piershil twee gesworens, gegoet als vooren, nut, bequaem ende geexpermenteert. Aen beyde de parthijen respective eedt te doen,

op sulcken commissie ende ordonnantie daertoe t' samentlijck te disponeren.

6 Voorts sullen die van Beijerlandt, in 't suyden ende suydwesten van haerluyder gorsingen, heurluyder dijckage leggen, beginnende aen de vierbaecken in 't suyden, loopende aen den hoeck van Piershil westwaerts op Engel Willemsz., sulcks als die van Beijerlandt 't kielspit hebben doen steecken.

7 Ende om die voorsz. gemenelanden ende twee buytengorssen voorschreve, bedijckt wesende, ten eewigen dage te onderhouden in loffelicke dijckinge, met des derzelver dijckage aencleven mach, met goede regimente, sullen de voorz. contrahenten soowel van de voorschreve Beijerlandtse uytergorssen als van Piershil haer medebedijckers, ofte actie van denselven hebbende, ofte nu hier naermaels vercrijgende, gehouden sijn onverbreeckelijk hare voorschreve dijcken, sluys ende sluysvlieten, elcx op sijnen grondt, te doen loffelijcken maecken ende onderhouden, op alsulcke keuren, hemelhooghte ende bestecken, als die nu ter eerster dijckagie besteet, opgemaeckt ende opgenomen sullen worden. Welverstaende dat die van Piershil sullen mogen uytwateren door de sluysen, die den grave van Egmont gehouden is te leggen, ende t'eeuwigen te onderhouden, bij de Spoeycreecke.

8 Omme alle 't welcke te beter, te volkomen ende in geheel te onderhouden, sullen die officieren van d'een ende van d'ander sijde d'administratie over de voorz. dijckaige respective bij tijden hebbende, gehouden wesen, jaerlijcx te samen ende t'effens eens, ofte tweemaels, daerop te gaen schouwen, ende die gebreecken die sij aen dijcken, sluysvlieten, sluyshoelen, bruggen, ende andere gemene wateringen ende wercken, metten aencleven van dien, sullen bevinden te doen maecken, remedieren ende beteren naer dijckxrechte. Blijvende niettemin yegelijcke van de voorz. contrahenten ofte actie van deselve hebbende, in desen aen wedersijden, andersints elck op heurluyder grondt ende in heur geheel preminentie ende heerlickheden.

9 Item, indien eenich van de officieren der contrahenten van de eene ofte andere sijde geene des voorz. is, in gebreecke, neglientie, off onwillich ware te doen, daertoe van d'ander sijde versocht sijnde, sullen in dien gevalle d'officieren, als dijckgrave, geswoorens, penninckmeesters ofte andere, ten tijde d'administratie van

der dijckaige hebbende, het ware over Beijerlandt of Piershil, de voorz. nieuwe gehele dijckaige der twee uyttergorssen over beyden sijden mogen overgaen ende ommegangen leggen, beschouwen, ende bekeuren, die gebreecken die selve doen maecken, repareren in alles, sonder wederseggen off belet van ymanden, die penningen daertoe behouvende, verschieten op dijckrecht. Dies sal den voorz. diligenten officier, al sulcken verschoten penningen opten gebreeckelijcken polder, ofte op eenige van de ingelanden ende inwoonderen ofte hare goederen, naer sijne keure ofte beliefte, wederomme tot sijne voldoeninge, mette costen daeromme gedaen, mogen, sonder wederseggen van ymanden, innewinnen op dijckrecht, voor sijn geswoorens, ende vonnisse van dien alleenlijck, in alder manieren off hij over den selvigen gebreeckigen polder officier ware, mits den anderen dijckgraeff, officier ofte gesworens behoorlijcke weete tevooren gedaen hebbende rechtelijck. Ende in cas van oppositie ofte appellatien eerst ende alvooren te namptiseren, soowel die costen als die principale penningen, naer dijckrecht, aleer men in rechte geadmitteert ende gehoort sal mogen worden, onder behoorlijcke recepisse.

10 Item, oft gebeurde -dat sijn Goddelijcke genade verhoede wil- dat het landt innundeerde, sullen in dien gevalle die ingelanden ofte officieren respective aen wedersijden, gehouden wesen in alder diligentie 't landt wederomme te doen beversschen, verseeckeren ende bedijcken, ende 't selve wederomme te brengen ende leveren in sijn eerste keure, wel swaerder, maer niet minder. Ende off daerin gebreecke viele, bij den ingeerffde ende officieren van d'een off d'ander sijde, soo sal die diligensten officier, sonder wederseggen van yemande, 't selve landt op des anders grondt wederomme mogen verseeckeren ende bedijcken, op conditie ende contrictien metten dijckrecht, als vooren.

11 Ende gemerckt, geaccordeert is, dat die van Beijerlandt ende die van Piershil, elcx sal dijcken op sijnen grondt ende malkanderen recontreren ter halver creecke, als den Drom ende Spoey-creecke. Soo is geaccordeert, dat deselve twee creecken overgegaen ende bedijckt sullen worden ten gemene coste, omme alle swaricheyt te verhoeden.

12 Uyt welcke oorsaecke ende dat niet gedijckt en wordt morgen-morgens gelijck, soo sullen die van Piershil die van Beijerlandt in subsidie van de dijckinge geven sesduysent

ponden van 40 grooten 't pondt, d'een helft ten aengaen van de dijckage, ende d'ander helft ter volmaeckinge ende opneminge van dien.

13 Op alle welcke poincten, conditien ende voorwaerden, die voorschreve parthijen onder anderen geaccordeert sijn de voorschreve dijckaige tegens maerte naest comende an te gaen, ten ware eenige merckelijcke oorsaecke henluyden gelijckelijcken, ofte een van henluyden op mochte coomen, daerdeur de voorschreve dijckage beleth ofte verhindert mochte worden. In welcken gevalle die dijckage geschorst sal blijven, onvermindert desen accoorde, ende 't selve in sijn wesen blijven, omme de dijckage den naesten aenstaenden vervolgenden tijt te doen. Behouden nochtans dat de contrahenten den voorschreven tijt sullen moogen prolongeren naer gelegentheyt ende heysch van der saecke, ende daertoe malkanderen te mogen beschrijven tusschen dit ende Alderheyligen naestcomende. Actum in Beijerlandt den 4^{en} julij 1500 negenentseventich ende geredigeert in geschrifte den sevenden derselver maent, in Den Hage, ter presentie van Anthonis Genyets ende Hendrick Reyngel, gecommitteerde van den grave van Egmont, geassisteert met Mr. Jan Treslong, advocaet, Jan Brandelaij, de heer van Cabau, Cornelis van Mierop ende andere ingelanden van Piershil, geassisteert met Cornelis Claessen, oudt burgemeester van Ziercxzee.

Nr. 20. 1581 juli 1. De erven Van Egmond verkopen een gedeelte van de te bedijken gorzen van Nieuw-Beijerland onder bepaalde voorwaarden.
Afschrift. Archief van de ambachtsheerlijkheid Nieuw-Beijerland nr. 95.

Extract uit het register van de resolutien, instructien, verbalen, commissien ende andere instrumenten, dienende tot de nieuwe dijckagie van Beijerlant.

Voorwaerden ende conditie, waerop Anthonis Genits, superintendant der graeffelijckheyd van Egmont, Beijerlant wil vercoopen, als den specialen last hebbende, seeckere gorssen gelegen aen den ouden zeedijck van Beijerlant ende de Spuye, onder de voorz. heerlijckheyd van Beijerlant sorterende ende competerende, soo hierna volgt.

In den eersten, alsoo bij accoorde gemaeckt tusschen den

grave van Egmont etc^{a}., ofte sijne gecommitteerde ende de ingeerfden van Piershil, den vierden july 1500 negenenseventigh, geordonneert ende geaccordeert ende onder andere dat onder deselve heemraden en gesworenen, de voorsz. grave stellen soude de vijve ende die van Piershil de twee, soo wort hier besproocken dat de heere van Beijerlant, ofte de gecommitteerde,ten eeuwigen dage sullen stellen ende committeeren dijckgraef ende heemraden, waersman ofte penninckmeester ende alle andere officieren ende al datter aencleeft, soowel aengaende die dijckagie als andersints, die in alles sullen ordonneeren naer behooren, sonder dat de coopers eenig seggen daerin sullen hebben. Welverstaende, dat de coopers in de vijf heemraden sullen mogen stellen twee heemraden, mits dat elcken heemraet tamelijck daer gegoet sal wesen. Dat de heere oock alleen sal behouden t' eeuwigen dage de thiende, gelijck hij tegenwoordigh in Beijerlant heffende is. Dat te beginnen van den eersten schoof, na de dijckagie van dese gorssen, te weten: alle coornen, granen den elfsten hoop; van rontsaet van 't achtendeel drie ofte vierd'alve stuyver, soo schepenen dat op de verpaghtdag ordonneeren sullen; de lammerthiende het tienste lam; van ajuyn, hennip ende mee van elcke mergen 36 stuyvers ende van 't vlas van de mergen 36 stuyvers; van elcke mergen coolen 24 stuyvers ende indien daer eenige andere vruchten inne besaeyt ofte gewonnen worden, egeen uytgesondert, sullen thienden betalen als die naeste landen van Beijerlant, daer alsulcke nieuwe vruchten ingewonnen souden mogen werden.
Voorts sal de heere behouden de vogelerije, visscherije ende alle andere hoogheyden, soo hij heeft in Beijerlant, mitsgaders oock in de binnen- als in de buytenlandse wateren, al waer 't dan 't gemeenelant becostight hadde.
Dat oock de coopers egeen gereghtigheyd en sullen hebben aen eenige aenwassen van de gorssen ofte slijcken, die buyten den nieuwen geconcipieerden dijck blijven sullen, of die daer souden mogen aencomen, maer al 't selve blijven aen den heere.
Dat sij oock betalen sullen eene stuyver voor erffgront chijns opte mergen, gelijck men tegenwoordelijck in Beijerlant doet, ende daervan d' eerste jaer vervallen zal St. Maertensdagh, naerdat deselve gorssen een jaer bedijckt sullen wesen. Ende dat op al sulcke peyne als jegenwoordigh in bedijckt Beijerlant staet.
Dat de twaelff mergen voor Godt, genaemt Godtsacker, bedijckt sullen werden soowel bij den heere als de coopers, margen-margens gelijck. Dies sal den heere den gront geven,

de tweederden deelen tot proffijte van den Armen in Beijerlant, ende d' ander voor 't repareren van de kerck ende de schoole aldaer, te distribueren bij den heere ofte sijnen officier aldaer, behoudelijck noghtans den heere sijn thienden.
Dat den heere sal in eygendom toebehooren den dijck, die men van nieuws leggen sal, mette buyte en binnenberm, sonder imant daer eenigh reght aen te competeren [heeft], gelijck den jegenwoordigen dijck ende bermen in Beijerlant oock hem competerende sijn. Welverstaende dat de coopers met den heere ende andere ingelanden den dijck sullen onderhouden ende repareren mergen-mergens gelijck, soo dijckgrave ende heemraden ordonneren sullen, sulcx in Beijerlant jegenwoordighlijck geobserveert wert, ende de spijse uytte selve aenwassen totten voorsz. reparatie te mogen halen, soo dijckgrave en heemraden ten meesten proffijte ordonneren sullen, sonder iets van 't selve gors te betalen.
Dat men sal dijcken sulcx de baecken ende mercken metten kielspit, nu jegenwoordigh gestelt ende in de caerte afgeraeyt sijnde, ende voorts rijpelijck adviseren op het aenleggen, zwaerte, dickte ende hooghte van den dijck, sulcx 't selve bij accoorde met die van Piershil gemaeckt, geraemt ende geslooten is. Ende dat daerenboven de sluysen, daer men 's lants water sal mede uytwateren, gelijt sullen werden, d' eene op de Breedevaert en d' ander op de Spuyecreecke, ten minste peryckel van den lande.
Dat de coopers sullen haerluyder landen hebben ende met malkanderen cavelen ende oock metten heere oft sijne gecommitteerde, indien hij daerinne eenige margentalen behout, naer behooren, in 't geheele gors, niet uytgesondert dan alleenlijck veertigh mergen aen de noortsijde van den nieuwen geconsipieerden dijck, streckende van den ouden dijck tot op de Breedevaert, ende nogh tsestigh mergen lants leggende in 't suidwesteynde van 't selve gors op de Spuye ende Spuycreecke, welcke parceelen de heere om redene aen hem behout, ende bij de caerte afgetrocken sijn.
Voorts sullen de coopers van eenige parthijen van gorssen furneren in handen van den voorsz. superintendant, als die speciale last hebbende, prima february tweeentaghtigh eerstcomende, in Den Hage, een gereghte derde part van de beloofde penningen, d' andre derde part prima aprilis ende het laeste derde part St. Jansmis daeraen volgende, op peyne, den dagh van de betalinge respectivelijck overstreecken sijnde, te mogen bij de dijckgraeff, ofte officier van Beijerlant, uytleggen op dijckreght, tot beliefte van den heere ofte den superintendant. Daervooren niet alleenlijck

verbonden sullen wesen des coopers goederen onder die jurisdictie van Beijerlant gelegen, maer oock haer persoon ende alle haerluyder goederen, waer die oock gelegen sullen wesen. Ende sullen de coopers gehouden sijn haerluyder penningen te betalen, achtervolgende de laeste permissie in Hollant gepubliceert ende anders niet, ten ware voor den dagh van de betalinge respectivelijck ander ordonnantie vanwegen den Staten van Hollant op de munte gepubliceert werde, welcke men sal achtervolgen in de naervolgende betalinge, dit wort verstaen: te betalen met sulcke ganghbare gelde, als men den dijckers sal mogen mede betalen.
Dat oock de coopers sullen metten superintendant, ofte andere gecommitteerde, hen bereet vinden totte dijckagie nu tegen den aenstaende meerte 1582 ende compareren tot allen stonden in Beijerlant, in Den Hage, ofte elders ontrent Beijerlant, op 't feyt van deselve dijckagie, als 't van nooden wesen sal, ende hen penningen van de ommeslagen furneren op gelijcke dijckreght sulcx dijckgraeff ende heemraden bevinden sullen te behooren.
Item, dat men de wegen ende gemeenelants wateringen ende dijckslooten maecken sal uyt mijns heeren gront, te weten: een deurgaende wegh ende drie cruyswegen, noghtans tot coste van de gemeenelanden, soo breet en ter plaetse daer dijckgraeff ende heemraden sullen ordonneren. Ende dat een ygelijck t' eynden, besijden off door sijn lant, deselve gehouden sal wesen t' onderhouden ende uytter schouwe te houden, welcke wegen men niet en sal mogen verhuyren nogh bepooten. Item, dat alle gemeene wateringen sullen gemaeckt werden naer Putsche rechte, en of daer geen ordonnantie off en ware, sullen gemaeckt werden naer costuyme van de naeste bedijckten landen. Ende dat een ygelijcken t' eynden, besijden off deur sijn lant, deselve gehouden sal wesen te onderhouden ende uytter schouwe te houden.
Item, off in de cavelingen eenige creecken gingen, door iemants aengecavelt lant, dat geen gemeen waterlossinge wesen nogh blijven en soude, sullen de coopers alsulcke creecken mogen houden voor haer eygen, mits betalende aen gereeden gelde het vierde part van soovele als d' andere landen naer advenant gegouden hebben.
Item, dat men alle de landen meeten sal tot de creecken toe, sulcx dat mijn voorsz. heere geheel lant gehouden sal wesen te leveren. Dies sal de heere deselve creecken aen hem behouden. Welverstaende dat die creecken, die op een gemeen laegh water drooge loopen, sullen de coopers mede voor lant aengemeten worden.
Dat of 't gebeurde, 't welck Godt verhoeden wil, daer eenige

inbraeck van dijckagie geviele, ende 't lant met der zee, of 't water gemeen lage, sullen de coopers gehouden wesen te dijcken ende haerluyder penningen te furneren ende weder op te leveren, achtervolgende 't voorsz. accoort met die van Piershil gemaeckt. Ende off 't selve onbedijckt soude moeten blijven ende niet dijckbaer en viel, sal een yder sijn lant ofte water behouden, naer advenant sijn mergentalen offte gecavelde limiten.
Dat oock de coopers sullen betalen margen-margens gelijck d' onkosten van de preparatien ende makinge ofte leggen van de dijckagie, ende wes daeraff dependeert, soo men in gelijcke dijckagie gehouden is te doen.
Dat ook niemant eenige gehughten of vergaderinge van huysen en sal maecken dan aen 't dorp van Beijerlant, uytgenomen sijn pachthuysen en speelhuysen op sijn lant, dan met expresse consent van den heere ofte sijnen daertoe gecommitteerde.
Dat de gorssinge van 't nieuwe bedijckte Beijerlant, voor de somer men 't selve bedijcken sal, tot behoeve van de werckende paerden sal blijven leggen, mits alleenlijck aen de dijckgrave ende hellebaerdiers betalende brantgelt, soo men ordonneren sal. Dit brantgelt sal comen tot proffijte van de gemeene ingelanden.
Dat oock den heer ende de coopers sullen hebben ende genieten reght van dijckveylinge, als eenighsints schuldigh sullen wesen te betalen de geerfden van 't bedijckte Beijerlant, Cromstrijen, Mijnsheerenlant van Moerkercken ende Gotschalckoirt, onder den ouden zeedijck van Beijerlant gelegen. Welverstaende wes de heere soude moeten off mogen daerinne betalen, waer sijn jegenwoordige bedijckte landen in Beijerlant daervan ongehouden sal wesen den coopers iets te bate te comen, maer aen sijnselven behouden.
Dat niemant van de coopers en sal mogen eenige derry slaen, indien daer eenige bevonde werde, off doen slaen, om te bernen ofte vercoopen, sonder expres consent van den voornoemden heere ofte sijne gecommitteerde.
Item, dat de dijckgrave gehouden sal wesen sijnen eedt te doen, in de uytlegginge niemant te verschoonen, 't sij den heere, vrienden, magen off vreemden, niemant uytgesondert, versoght sijnde als 't behoort. Ende sal deselve dijckgrave daerinne oock hebben cavelbaer lant, omme alle suspitie te schouwen, indien 't den heere ofte sijne gecommitteerde belieft.
Dat oock het voorsz. lant gelevert sal worden met Putsche mate ende sal staen tot sulcken reght als 't bedijckte Beijerlant doet. Dat voorts alle wateringen off watergangen,

bruggen ende sluysen ten eeuwige dage onderhouden ende geschouwt sullen werden. Ende voorts de keure ende ordonnantie onderhouden werden op den dijck ende weyden van beesten, sulcx 't selve in 't bedijckte Beijerlant geobserveert wert, ende voorts conformelijck d' accoorde met die van Piershil gemaeckt.
Dat de sesduysent gulden, bij die van Piershil den heere belooft, uytwijsens 't voorsz. accoort ende contract hiernaer geinsereert, comen en blijven sullen tot proffijte van den heere, sonder dat de coopers daervan iets sullen proffiteren.

Daarna volgt het contract van 4 juli 1579 tussen Philips van Egmond en Willem van Renesse aangaande de gezamenlijke bedijking van Nieuw-Beijerland met Nieuw-Piershil, opgenomen in document nr. 19.

Op alle welcke voorwaerden ende conditien hebben jonckheeren Eustatius ende Aenoldus van Hasewijn, voor henselven, vervangende ende sterckmaeckende voor heurluyder moeder, ende voor jonckheeren Reijnoult ende Everard van Hasewijn, henluyden gebroeders, ende jonckheer Franchoijs van der Linden, heere van Croonenburgh, gekoft van Anthonis Genits, superintendent der graeffelijckheyt van Egmont ende Beijerlant, ende de voorsz. Genits heeft den voorsz. jonckheeren verkoft, als des last ende speciael bevel hebbende van de heere Philips prinche van Gavre, grave van Egmont, bij den heeren Staten 's lants van Hollant geapprobeert ende geratificeert, ten proffijte van vrouwe Eleonora van Egmont, gravinne van Houtkercke, joffrouwen Francoijse ende Sabine van Egmont, tweehondert tachtigh mergen lants in de voorsz. gorssen van Beijerlant, te weten: Den voorsz. heeren Eustatius ende Arnoldus van Hasewijn in qualiteite voorsz. hondert vijfentseventigh mergen ende den voorsz. heere van Croonenburgh hondert vijf mergen, elcke margen tot tweeentseventigh ponden van 40 grooten. Onderteyckent: Statius van Hasewijn, Arnoult van Hasewijn ende Frans van der Linden. Belovende de voorsz. voorwaerden ende conditien naer te commen ende achtervolgen, naer haer forme ende teneur, ende alles vordre te doene wes goede coopers ende vercoopers schuldigh sijn van doene, onder verbant van heure persoonen ende goederen, respective roerende ende onroerende, jegenwoordigh ende toecomende, deselve stellende onder constrinctie van allen rechten ende rechteren, t' oirconde dit onderteyckent desen eersten july 1500 eenentachtigh ende was onderteyckent; Statius van Hasewijn, Arnoult van Hasewijn ende Frans van der Linden.

Op de voorsz. voorwaerde ende conditie heeft Albert Muijs, coopman van Rotterdam gecoft, ende is hem bij den voorsz. superintendent vercoft vijfendertigh mergens tot tweeentseventigh ponden van 40 grooten 't pondt, t' oirconde desen onderteyckent, den 2 july eenentachtigh en onderteyckent: A.Muijs.
Op de voorwaerde ende conditie heeft Laurens van Heusden met Jan Jacobsz. in Piershil insgelijcx vijfendertigh mergen gekoght ende heurluyden bij den superintendent vercoft, elcke mergen tot tweeentseventigh ponden van 40 grooten 't pondt, t' oirconde dit onderteyckent, den 2 july 1500 eenentachtigh. Onder stont gestellt dit merck + van Laurens Jansz van Heusden, soo voor hemselven als uyt naem ende hem sterckmaeckende voor Jan Jacobsz., sijn medegeselle.
Op de voorsz. voorwaerde ende conditie heeft Anthoine van Naerssen vijffendertigh mergen ten prijse voorsz. gecoft ende hem bij den voorsz. superintendent vercoft, t' oirconde desen onderteyckent, den 2 july 1500 eenentachtigh; onder stond: Anthony van Naerssen. Op de voorsz. conditie ende voorwaerde heeft joffrou Margrieta Cornelisdr., weduwe ende boelhouster van Jacob Heymansz., in sijn leven borgemeester van den Briele, gecoght van den voorsz. superintendent vijfendertigh mergen, ten prijse voorsz., waervooren hem verbonden heeft ende desen onderteyckent: Mr. Joost Alblas, haeren schoonsoon, den 22 july 1500 eenentachtigh, ende onderteyckent: J.Alblas.
Op de voorsz. voorwaerde ende conditie hebbe ick Johan van Oldenbarnevelt voor mij ende mijne medestanders, daervooren ick mij sterck maeckende, van den voorsz. superintendent gekoft een cavele van vijfendertigh mergen, in prijse voorsz.. Actum den 27 octobris 1500 eenentachtigh. Onder stont: J.van Oldenbarneveldt.
Op de voorsz. voorwaerde ende conditie heeft gecoft jonckheere Emanuel van Stemborn vijffendertigh mergen gorssen, ten prijse als bove. Actum den lesten decembris 1500 eenentachtigh. Onderteyckent: E.de Stemborn.
Op huyden den 2en january 1500 tweeentachtigh heeft Mr. Philibert van Turnhout op de voorsz. voorwaerde ende conditie gecoft een cavele lants van 35 mergen, elcke mergen tot 72 ponden, als boven. Actum ut supra. Onderteyckent: Phillibart van Turnhout.
Op de voorsz. voorwaerde ende conditie heeft Mr. Roelant Langevelt ende joffrouw Geertruyt van den Bossche gecoft een halve cavele ende Mr. Anthonis Maersman ende joffrouw Barbara van Benthem gecoft een ander halve cavele voor tweeentseventigh ponden als vooren. T' oirconde heeft de

voorsz. Maersman dese voor beyde de voornoemde partijen onderteyckent, onder verbande als boven, den 30en augusty 1500 tweeentachtigh ende onderteyckent: Maersman.
Onder stont geschreven: Gecollationeert jegens d' originale ende bevonden daermede te accorderen desen 14 decembris a° 1585, bij mij ende was onderteyckent: J. Waegewijns.
Geconcipieert uyt het resolutieboeck van Nieu Beijerlant ende bevonden met hetselve te accorderen. Bij mijn als penninckmeester van de voorsz. polder: G. van Dievoort.

Nr. 21. 1580 december 7. De Staten van Holland geven, op zekere voorwaarden toestemming tot de bedijking van de Nieuw-Beijerlandse en Nieuw-Piershilse gorzen. Afschrift. Archief van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil nr. 8, fol. 6-7 en nr. 398, fol. 9-12.

Consent van mijn heeren de Staten van Hollandt, aengaende de dijckagie van Beijerlandt ende Piershil.

Alsoo die Staten van Hollandt bevonden hebben, dat naer voorgaende consent bij hen gedragen bij forme van accoordt ende overcomste, gemaeckt metten grave van Egmont, aengaende de bedijckinge van Beijerlandt ende Piershil, bij eenige steden binnen den voornoemden lande van Hollandt es voorgeslagen, dat deur derselver dijckagie die vaert ofte canael van de Spoeye eenighsints soude mogen verstoppen ofte versanden tot grooten nadeel van de binnenlandtse vaert aldaer. Hadden daeromme die Staten voornoemt eenige uytten heuren gecommitteert, omme te trecken op Beijerlandt ende Piershil voornoemt, ende aldaer te nemen inspectie oculaer op de gelegentheyt van den lande, den cours van der Spoeye voornoemt, mitsgaders de schuyringe van de creecke, ende voorts op onderhout van den diepte ende deurvaert aldaer, te hooren dengenen die hen te vollen souden mogen verstaen. Ende nadien bij denselven gecommitteerden gedaen es volcomen rapport aen de Staten, dat bij de voorz. dijckagie egeensints de voorschreve deurvaert ofte diepte van den Spoeye verstaen wordt te mogen stoppen, versanden ofte diverteren, sooverre behoorlijck in alles voorsien worden. Soo is 't dat die Staten voorn., achtervolgende heurluyder voorz. voorgaende consent ende overcomste alsnog in de voorsz. bedijckinge van Beijerlant ende Piershil hebben be-

willicht. Accorderende oversulcx ende consenterende bij desen vrouwe Eleonora van Egmont, gravinne van Houtkercke, jonckvrouwe Francoise ende Sabine van Egmont, gesusteren, te mogen procederen ende voortvaren mette selve dijckagie, achtervolgende de laeste commissien ende instructien bij den voorz. grave van Egmont, haerluyder broeder eertijts op haerluyder sup-intendent Anthony Geniets gepasseert ende verleden, ofte op alsulcke andere bequame middelen ende conditien als sijluyden op den prijse, d'uytgeven ende vercoopinge van de uyttergorssen aldaer, dienende tot vorderinge van de voorz. dijckagie, alreede geconcipieert hebbe, ende noch vorder bevinden sullen oorbaerlijckst tot opmaeckinge van deselve dijckagie te dienen ende te behoren. Daertoe mede d'officieren als dijckgrave, heemraden, penninckmeesters ende alle andere, dienende tot preservatie ende onderhout van de voorz. dijckagie, te mogen stellen ende committeren, met last dat deselve officieren onder de bedijckers ende quaetdoenders in deselve dijckagie recht ende justitie sullen mogen administreren, als men in gelijcke dijckagie gewoonlijck es t' observeren. Mits dat eenige van wegen den Staten voornoemt sullen worden gecommitteert, omme met den dijckheere van Beijerlandt ende Piershil voorschreve, te handelen ende t' accorderen soover 't selfde nodich sal sijn, aengaende 't leggen van den dijcke, hoeverre dieselfde van den Spoeye alomme sal moeten blijven, sooverre daerop niet voorsien en es. Mitsgaders op die andere conditien ende voorwaerden, dienende tot conservatie van de diepte ende stroomen aldaer, ende namentlijcken dat die Staten, ten wedersijden van den aenganck ende affganck van den Spoeye zeeckere lange hoofden zullen mogen uytsteecken, omme de vloet ende ebbe te vangen ende deur die voorschreve Spoeye te dwingen, naer de nootlijckheyt van der zaecken. Welcke hoofden voor d' eerste reyse bij den dijckheere becosticht ende alsdan voortsaen bij den Staten voornoemt, in lenghte, groote, ende tot seecker plaatsen gemaeckt sullen worden ende onderhouden, als hem believen sal. Behoudelijcken dat alle die hooffden, binnen ofte aen den mont van der Spoeye, aen de Beijerlandtse sijde aen beyden den eynden wech genomen ofte ingetrocken sullen worden, naerdat den noot mede sal vereysschen, sonder dat die van Beijerlandt ende Piershil ten eeuwigen dage eenige hooffden sullen mogen uytsteecken, dan bij voorgaende consent van den Staten ende voorgaende rappoort aen den steden. Gedaen tot Delft, onder 't zegel van de Staten voornoemt hierop gedruckt, den sevenden december a° 1500 tachentich, ende was besegelt met Staten zegel van rooden was in 't

placcaet. Onder stont geschreven: ter ordonnantie van de Staten, ende was onderteyckent bij mij: C.de Rechtere. Onder stont geschreven: gecollationeert jegens d'originale, geschreven in francijn, ende bevonden daermede te accorderen, desen vierden october a° 1500 eenentachentich in cijffer, ende was onderteeckent: Nagewijns. Onder stont geschreven: naer voorgaende collatie gedaen, bevonden te accorderen jegens gelijcke copie, den 28 november 1500 eenentachentich, bij mij als secretaris, ende was onderteyckent: C.Cornelisz.

Nr. 22. 1581 augustus 10. Aanstelling van Cornelis Claesz als dijkgraaf van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil, met omschrijving van zijn taak en vaststelling van zijn salaris en emolumenten. Afschrift. Archief van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil nr. 8, fol. 8 en 9 en nr. 398, fol. 13-16.

Commissie van mijn heere den dijckgrave Cornelis Claesz over de heerlijckheyt van Beijerlandt.

Wij Eleonora van Egmont, gravinne van Houtkercke etc., Francoise ende Sabine van Egmont, gesusteren: Doen te weten eenen iegelijcken, dat omme de groote kennisse ende ervarentheyt die wij verstaen te hebben in materie van dijckagie den persoon van Cornelis Claesz., burgemeester der stede Zierickzee, ende wij denselven betrouwende sijnder naerstichheyt ende goede diligentie, uyt crachte van seeckere acte van authorisatie van de Staten 's landts van Hollandt, in date den sevenden decembris 1500 tachtich gestelt, geordonneert ende gecommitteert hebben, stellen, ordonneren ende committeren bij desen dijckgrave van onse toecomende nieuwe dijckagie van Beijerlandt, gelegen in den lande van Putte, die wij hope mette hulpe van Godt Almachtich te doene ende volmaeckene desen eersten zomere a° twee ende tachtich; hem gevende volcoomen macht, authoriteyt ende sonderlijck bevel, 't selve offitie van dijckgraeffschap van Beijerlandt tot volmaeckinge van de dijckagie toe, wel ende getrouwelijck t' exerceren ende bedienen, die voorschreve dijckagie te doen vorderen ende avancheren, naer sijnder vermogen, die heemraden, waersman, ende alle andere officieren, totte voorschreve dijckagie dienende, die alreede gestelt sijn ende noch gestelt sullen worden, den be-

hoorlijcken eedt aff te nemen, totte weddens van twee duysent ponden, van 40 grooten 't pondt. Welverstaende, dat de voorschreve Cornelis Claessen een derde part van deselve somme verhaelen sal aen de gemene ingelanden van Piershil, denwelcken hij mede als dijckgrave dienen sal, ende voorts voor sijne dachgelden, als hij in de voorschreve dijckagie sal vaceren, ende in Beijerlandt ofte Piershil sal wesen tot sijne montcosten vierentwintich schellingen munte voorschreve, als hij van gelijcke sal genieten de voorschreve vierentwintich schellingen daaghs, als hij buyten den voorschreven landen van Beijerlandt ende Piershil, uyt saecke van deselve dijckagie bij den ingeerffden ofte bij 't collegie van heemraden geemployeert sal worden. Ende daer beneffens (sulcx geemployeert wesende) genieten sijne wagenhuyre ende schuythuyre, te verhaelen een derde part aen de voorz. van Piershil als booven, ende voorts tot alsulcken andere profijten ende emolumenten van oudts daertoe staende ende behoorende, uytgesondert 't branden van de paerden, d'welck commen sal tot proffijte van de gemene ingeerffden. Ende noch met conditien expresselijck, dat bij sooverre imant van de ingelanden onwillich off diffaillant bleve sijne dijckpenningen naer dijckrecht op te brengen, sal den uytlegh gebeuren bij den gemenen ingelanden ende tot heurluyder proffijt, sonder dat den voorschreven dijckgrave daervan eenich proffijt sal genieten ofte hebben, ende niettemin gehouden te wesen als dijckgraeff te procederen tegens den onwilligen naer dijckrecht ende behooren, ende voorts in alles te doene, wes een getrou dijckgraeff schuldich es ende behoort te doene. Ende sal de voorschreven dijckgrave, bij advyse van sijne heemraden, tot heurluyder assistentie nemen ende stellen hellebaerdiers, te betalen bij den ingelanden van Beijerlandt ende Piershil, mitsgaders sulcken clercken, als sij bevinden sullen totte dijckagie oorbaerlijck te wesen ende eenen bode totte selve dijckagie dienende, tot alsulcken gaige als sij metten voorschreve persoonen sullen connen accorderen. Ende van hem wel ende getrouwelijck te quitene, wert de voorz. Cornelis Claesz, dijckgraeff, gehouden den behoorlijcken eedt te doene in handen van den sup-intendent der graeffelijckheyt van Egmont ende Beijerlandt. Aldus gedaen in Den Hage den 10^{en} augusty 1500 een ende tachtich, ende was onderteyckent: Leonora d'Egmont, Francoijs d'Egmont, Sabina d'Egmont.
Ende bet neder stont geschreven: Op huyden den derden septembris 1500 een ende tachtich heeft Cornelis Claesz, in 't witte van desen genoemt, gedaen in handen van mij Anthonis Geniets, als sup-intendent, den behoorlijcken eedt. Actum ut

supra, ende was onderteyckent: A.Genietz.
Ende noch bet neder stont geschreven: Extract uyt het resolutiebouck gehouden van de nieuwe dijckagie van Beijerlandt. Op huyden den 28^{en} septembris tweeentachtich.

Nr. 23. 1581 october 2. Bestek van de dammen in de Drom en de Spuikreek.
Afschrift. Archief van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil nr. 8, fol. 26 en nr. 398, fol. 45 en 46.

Ordonnantie ende besteck, waerop dat bij mijn heeren dijckgrave ende heemraden der nieuwer dijckagie van Beijerlandt ende Piershil besteet is te overcragen de creecken, genaempt de Spoeye ende Dromcreecken, gelegen ter halver op de gront van Nieuw Beijerlandt ende de grondt van Nieu Piershil.

Op den 2^{en} october 1581 hebben dijckgraeff ende heemraden der nieuwer dijckagie van Beijerlandt ende Piershil besteet te overcragen ende te worgen de creecke genaemt de Spoeyecreecke, dicht te maecken twee voeten hoger dan 't meylandt, daer 't kruys aen wedersijden staet, ende dieselve tot meye toe a^{o} 82 te onderhouden tot des aennemers coste, van drye roeden toeleggens, tonneront, wel sat in sijn lijff geaert. Ende deselve creecke ter hooghte voorz. gemaeckt sijnde, ende bij de heemraden gepresen, dan te oversetten met een goede kleye zoode, van ses duymen dicke, wel dijckelijck in 't verbant gesloten ende wel vast toegetrapt. Geen aerde noch zooden te halen op vier voeten naer aen wedersijden den voorz. dam, noch binnen noch buyten 't kielspit, daer men den nieuwen dijck off berm op leggen, off uyt maken sal. Ende den dam te maecken op 't meylandt met een kegge van een en halve roede, te blijven twee roeden binnen kielspit.

Op den 27^{en} october a^{o} 81 es bij mijn heeren dijckgraeff ende heemraden der nieuwer dijckagie van Beijerlandt ende Piershil besteet te overcragen, worgen ende dicht te maecken de creecke genaemt de Dromcreecke, van vijf roeden toeleggens, tonneront, wel sat van aerde, anderhalff voet boven een gemeyn leegh water, met een zoode overset van ses duymen dicke, wel dijckelijck in 't verbandt geslooten. Ende

dat overleyt met een matte van twee duymen dicke van riet, daerop wel gekramt met goede terwe ofte rogge gleyu, over ende lancx ende dwars van sesendertich krammen op de roede, van elcke tarwestroo een kramme, ende van rogge twee krammen. Ende aen wedersijde aen 't meylandt verheelt met een kegge, vlack opgaende tot twee voeten hoochte boven den dam, mede gesoot ende gekramt als vooren, deselve te onderhouden tot meye toe a° 1582.

Nr. 24. 1582 maart 1. Bestek van de dijk van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil.
Afschrift. Archief van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil nr. 8, fol. 24 en 25 en nr. 398, fol. 41-44.

Declaratie van de gelegentheyt, keure ende besteck waerop den nieuwen dijck van Beijerlandt ende Piershil besteet ende volmaeckt is.

Desen nieuwen dijck is begonnen te leggen aen den houck van den dijck westwaert van den dorpe van Oud-Beijerlandt genaemt Grimhouck; commende aen de noortsijde lancx de Spoeye, tot aen de Spoeyecreecke toe, wesende ten halven van de voorz. Spoeyecreecke 't affscheyt tusschen den grondt van Nieu-Beijerlant ende den gront van Nieuw-Piershil. Daerinne begrepen sijn op den voorz. grondt van Beijerlandt 70 bestedingen, elcx langh 20 roeden. De 71e bestedinge is gelegen op de voorz. Spoeyecreecke, lanck 35 roeden, dewelcke is d' eerste bestedinge die de gront van Nieuw-Piershil voor de helft is rakende. Keerende van daer op de voorschreve grondt van Nieuw-Piershil zuytoostwaert naer den houck van den ouden Piershilsen dijck, daerop desen voorschreven nieuwen dijck stuyt ende verheelt; daerinne begrepen sijn 12 bestedingen elcx lanck 20 roeden, te weten: van de 71e bestedinge excluys totte 83e bestedinge toe incluys. Springende van daer wederom aen de zuytsijde van den voorschreven polder van Out-Piershil ontrent de huysinge van Jan Jacobsz. beginnende weder den nieuwen dijck op het hoexken van den ouden Piershilsen dijck tot aen de Dromcreecke toe, daerop leggende zijnde op de voorschreve gront van Nieuw-Piershil twee bestedingen, de 84e lanck 20 roeden ende de 85e lanck 15 roeden. De twee naervolgende 86e ende 87e bestedingen t' samen lanck 39 roeden 8 voeten gelegen op den Dromcreeck, is wederom ter halver van de voorz.

creecken 't affscheyt tussen den gront van de voorz. Nieuwen-Piershil ende den gront van Nieu-Beijerlandt, sulcx dat op den voorz. gront van Nieu-Piershil sijn gelegen eerst drie bestedingen in 't gemeyn, halve ende halve met die van Beijerlandt op de Spoeye ende Dromcreecken, ende noch 14 bestedingen geheel op de voorz. grondt van Piershil, bedragende samen totter halven van de voorschreve creecken 312 roeden vier voeten 3 duymen dijckx. Gaende van daer voorts op de voorz. gront van Nieu-Beijerlandt zuytoostwaerts van het gors genaemt Borrekee tot aen 't vierbaecken toe, staende op den ouden Beijerlantsen dijck, genaemt De Jacht, daerop den voorz. nieuwen dijck sluyt ende verheelt; daerinne begrepen sijn 45 bestedingen, elcke lanck 20 roeden, te weten: van de 87e bestedinge excluys tot de 132e toe incluys. Welcken voorn. nieuwen dijck is bij mijn heeren dijckgraeff ende heemraden der voorschreve nieuwe dijckagie van Beijerlandt ende Piershil, ter presentie van de meeste ingelanden, respective besteet op den eersten ende tweeden dach marty 1582 op de keure navolgende:
Te weten: op den gront van Beijerlant eerst van 8½ roeden toeleggens, daernaer van 8 roeden, 7½ roeden, 7 roeden, 6½ roeden, 6 roeden, 5½ roeden, ende de minste keure van 5 roeden toeleggens, ter hooghte van 13 voeten, 12 voeten, 11 voeten, ende de minste keure van 10 voeten, naer vereysschen ende gelegentheyt derselver. Ende op den gront van Nieu-Piershil, deurgaende van seven roeden toeleggens, te weten: van binnen ingaende 21 voeten, 12 voeten op sijn lijff, ende vier roeden 3 voeten uytgaende, 13 voeten hooge, ende op de creecken een voet hooger dan an wedersijden, al naerder verclaert bij de generale ordonnantie ende besteck van de voorschreve bestedinge, soo van de toecraginge van de creecken als van 't opmaecken van denselven dijck, waeraff de copien hiernaer sijn volgende.

Nr. 25. 1582 maart 1. Ordonnantie en bestek van de bedijking van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw--Piershil.
Afschrift. Archief van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil nr. 8, fol. 27-36 en nr. 398, fol. 47-61.

Ordonnantie ende besteck waerop mijn heeren dijckgraeff ende heemraden der nieuwer dijckagie van Beijerlandt ende Piershil hebben besteet te maec-

ken den winterdijck derselver gorssingen metten aencleven van dien op den eersten ende tweeden dach marty a° 1582 op de conditien ende voorwaerden hiernaer volgende:

1 In den eersten sal desen nieuwe dijckagie beginnen aen den houck van den dijck westwaerts van 't dorp van Beijerlandt, genaempt Grimhouck, ende sal eerst ancomen aen den houck van den ouden dijck van Piershil, springende van daer wederom aen de zuytsijde van den voorschreven polder van Piershil ontrent de huysinge van Jan Jacobsz. over de creecken van den Drom ende 't gors genaempt Borrekeen, over de Slootcreecke, ende soo voorts geslooten werden aen den houck van den ouden Beijerlantschen dijck, daer 't vierbaecken staet, genaemt De Jacht.

2 Item, de bestedingen sullen elcx lanck wesen twintich Putsche roeden, ten waere men den aennemers anders verclaerde. Die aennemers gehouden sullen wesen te volmaecken op sulcken lencke, gelijck die hen bij den lantmeter ten dage van de bestedinge aengemeten sullen wesen. Behalven in de crompten ende in de creecken, sal men alle dijck meten op den buytenkant, ende daer denselven aen de oude dijcken verheelt werden, sullen d'aennemers soo verre het oude beloop streckt twee roeden voor één gelt maecken.

3 Item, d'aennemers sullen gehouden wesen, terstont als sij gemijnt ende eenige bestedinge aengenomen sullen hebben, te verclaren de namen ende toenamen van heure mededeelders ofte maeckers, die gelijckelijck beloven sullen, binnen den tijt van acht dagen schijnbaerlijck in 't werck te wesen ende heuren aengenomen dijck, metten aencleven van dien, volmaeckt te hebben voor Sint Jan in 't soomer naestcomende, ofte ten langhsten voor den eersten july. Ende dat met soo veel arbeyders ende karren op elcke bestedinge als dijckgraeff ende heemraden, dat oorbaerlijck bevinden sullen, sonder dat d'aennemers heuren dijck geheel met kordewagens sullen mogen maecken, ten ware dat heurluyder werck te sachte ofte weeck ware, d'welck al sal staen tot aenschouwen ende discretie van den dijckgrave ende heemraden. Ende off eenige aennemers, ten voorschreven dage niet schijnbaerlijck in 't werck en waren, sullen deselve stenenijen aen andere wederomme besteet worden, tot laste van den eersten aennemers ende mededeelders, te weten: gaett er min aff, den eersten aennemers en sullen geen bate hebben, ende gaett er meer

aff, d'aennemers ende mededeelders sullen die schade hebben. Ende voor de schade sullen dijckgraeff ende heemraden deselve vermogen te executeren, met keure van rechte, ofte sulcx de heeren Staten 's landts van Hollandt de gemene saecke pronunchieren, doen executeren.

4 Item, d'aennemers sullen eerst ende alvooren maecken een achterkade van 16 voeten toeleggens ende vier voeten hooghe boven het peyl, staende op de buyten berm van den oúden dijck van Grimhouck; boven op haer lijff blijvende drye voeten, ende dan wel sat van aerde; t'overzooden met een kleyzoode van ses duym dick in 't verbandt geslooten, sulcx mede gelijck dat behoort, ten ware dat aldaer ontrent geen zooden te becomen en waren, soo sullen d'aennemers deselve kade bekleden over ende weder over met geleuy, ende wel bekramen, ende sulcx onderhouden ter tijt toe, tot heuren dijck volmaeckt ende gepresen sal wesen. Latende buyten ses voeten berms ende binnen drie voeten, met een sloote binnen van 4 voeten wijt ende drye voeten diepe, ende in de creecken ende leeghden ofte blicken sullen d'aennemers deselve kade maecken naer advenant. Welcke achterkade yegelijcken aennemer gehouden sal wesen soo lanck te maecken als sijn werck bij den heemraet ende lantmeter aff gereet sal worden, welcke kade d'aennemers op sullen moeten leveren aleer sij tot maecke van heuren voorkade ofte dijck sullen mogen commen.

5 Item, d'aennemers sullen malkanderen op vijff stenenijen maecken (ofte soo veel min ofte meer, als dijckgraeff ende heemraden dat ordonneren sullen) een haechkade van gelijcke hooghte ende dickte als de achterkade, die sijluyden oock gelijckelijck sullen moeten onderhouden tot yegelijcken sijn dijck opgegeven sal hebben. Daerinne sij gesamentlijck oock leggen sullen soo veel kleyne pompkens, als hem van 's landswege gelevert sullen worden, om 't water daermede uyt te doen leyden, sonder dat eenige aennemers haer water sullen vermogen over een anders werck uyt te leyden ofte doen leyden. Ende indien ymant onwilligh bleve omme deselve achterkade ende voorkade te sluyten aen de haechkade ende die te onderhouden, des eens vermaent sijnde, sullen dijckgraeff ende heemraden, deselve mogen besteden ofte andere arbeyders daerinne te werck setten, sonder bekroon tot des onwilligens coste, vierschat, dat men van des gebreeckelingen loon affcorten sal.

6 Item, d'aennemers sullen, de voorz. achterkade ende haechkade gemaeckt sijnde, in 't werck treden tot makinge van heurluyder voorvorssinge, ende die te sluytene aen de voorz. haegkade, gelijck dat behoort. Ende daernaer eerst voortsgaen tot maecken van heure bermslooten, die wijt sullen wesen 8 voeten ende vier voeten diep ende in den bodem blijvende, van wedersijden vlack affgaende. Welcke aerde d'aennemers gehouden worden te leggen in de voorvorssinge. Ende sullen beyde de bermen deurgaens van eender hooghte gemaeckt worden, gelijck daer 't peyl genomen is, ende het cruyce staet op den ouden buyten berm van de dijcke bij Grimhouck; behoudens dat d'aennemers deselve bermen in de creecken ende gheuylen eenen voet hooger sullen maecken dan 't voorschreve peyl; ende dit aleer dat sij sullen mogen voortvaren met het maecken van de dijcke. Welverstaende, indien 't velt daer den voorschreven binnen ende buytenbermen op geleyt sullen worden, merckelijck hoger ware dan 't voorschreve peyl, en sullen 't selve niet vermogen te verleegen off verminderen, op de boete van 3 £ te 40 grooten, ende 't selve wederomme hooger maecken, dan 't van tevooren was, ofte dat de dijckgrave bij vonnisse van de heemraden sal doen hermaken, tot des aennemers cost vierschatte.

7 Item, d'aennemers sullen den dijck alhier op 't beginsel maecken, tot men anders verclaeren sal, van negendalve roede toeleggens, waeraff het binnendruypens wesen sal twee roeden twee voeten, boven op sijn lijff twelff voeten, ende het druypens buyten vijff roeden vier voeten; hoge boven het voorz. peyl, staende op den buytenberm van den ouden dijck van Grimhouck, derthien voeten, den buytenkant altijt waterende over den innerkant. Ende soo waer denselven dijck sal comen te liggen in eenige oude dijckputten, geuylen ofte creecken, sal ter selver plaetsen hoger gemaeckt worden, dan voorschreven is, eenen voet.

8 Item, d'aennemers sullen, op elcke thien roeden lengden, gehouden wesen vrij te laeten liggen een speckdam van veertien voeten breet, welcken speckdammen, bermen, mitsgaders haer werck totten selven dijck behouvende, d'aennemers bij den landtmeeter, dijckgrave ende heemraden affgereet sal worden, sonder becroon, ten meesten oorbaer van deselve dijckagie. Sonder dat eenige aannemers de voorz. bermen ende speckdammen sullen mogen verlagen ofte versmallen ofte gedogen gedaen te worden, voor d'eer-

ste reyse op boete van 3 £ als vooren ende voor de tweede reyse double. Ende niettemin deselve bermen ende speckdammen bij vonnisse van heemraden wederomme maecken gelijck die van tevooren waren ofte dattet de dijckgraeff sal vermogen te doen doene, tot coste van den aennemer naer dijckrecht.

9 Item, d'aennemers sullen haer afgereet werck ende spijse overal van achteren in moeten halen, sonder dat deselve in eenige manieren 't werck van vooren in sullen mogen halen ende de keel affsteecken; mitsgaders die aerde dijckschaeps lancx deur den buyten berm aff nemende. Ende oock egeene spijse ofte sooden mogen halen buyten haerluyder affgereet werck, dan bij consente van dijckgraeff ende heemraden. Ende soo wie ter contrarie doet ofte gedooghde te doene, sullen verbeuren voor d'eerste reyse de boete van drye pont, ende voor de tweede reyse dubble. Ende bij gebreeke van dien ende eenige aannemers 't gunt voorschreven is, niet en liete, sullen dijckgraeff ende heemraden den aennemers, sulcx doende, tot allen tijde vermogen van het werck te sette ende aen andere besteden, sonder becroon als vooren.

10 Item, d'aennemers sullen gehouden wesen heure hooffden, mitsgaders den bennercant van den dijck, gelijcke ende gesamentlijck onderen opwaerts te bringen, d'een over d'anders dijck drayende ende rijdende twelff voeten verre, sonder becroon; noch dat men het binnetoeleggens aff sal mogen schapen, ofte van boven nederwaerts storte, in eeniger manieren. Indien iemande der contrarie deede, ofte gedoochde te doene, ende sijn hooffde merckelijck lieten open liggen, sullen den gebreeckelijcken verbeuren voor d'eerste reyse, de boete van 3 £ te 40 grooten, ende voor de tweede reyse double. Ende sal den dijckgraeff niettemin bij vonnisse van heemraden, deselve vermogen toe ende effenen te doen slechten, tot costen van den aennemers, vierschatte, ten ware den aennemers van den hooghsten dijck, hem daervan met rechte ontschuldede, in welcken gevalle den aennemers van den leechsten dijck sullen gelden alle die boeten van den hoogsten dijck, alles tot discretie van de heemraden.

11 Item, d'aennemers en sullen in haren dijck ofte bermen geene derry, gruyn, veeck, moecksant ofte ander onbehoorlijck werck mogen voeren ofte doen voeren, maer sullen denselven dijck maecken van goeden kleyaerde, ten ware daer eenig sant bevonden worde, dat d'aennemers

onder in den dijck sullen moeten voeren, ende immers, ten minsten de laeste bestortinge, te bestorten alle lancx deure met vier voeten dicke goede cleyaerde, schaftrecht onder de lijne, als voorschreven es. Ende sulcks gedaen ende bij heemraden gepresen sijnde, dan te oversette met een goede cleysoode van ses duyme dicke, wel dijckelijck in 't verbandt geslote, ende deselve zoode onder ingespoort ter diepte van vier duymen theynde de tee van den dijcke, gelijck dat behoort. Welcke zoode d'aennemers sullen halen achter ofte binnen haer affgereet werck, ter naester[lage ende ter minster] schade, ten ware nochtans, dat ontrent heuren dijck egeen sooden te becomen en waren, in welcken gevalle d'aennemers het buytentoeleggens geheel sullen becleden met riet ofte stroo, eenen duym dicke, ende bekrammen met 40 krammen op de roede lancx ende dwars, ses duymen diep ingesteken sulcx ende gelijck dat behoort, ende dat op de boete van 3 £, die telcken reyse contrarie gedaen sal hebben.

12 Item, d'aennemers sullen, heuren dijck volmaeckt sijnde, deselve vermogen te presenteren, omme gepresen te worden, ende indien deselve bevonden worde te leech ofte niet in de keure volmaeckt te wesen, sullen die andermael mogen presenteren om niet. Ende indien denselven dijck voor de tweede reyse in sijne keure niet en ware volmaeckt, sullen verbeuren een boete van 3 £, zoo dickmael als denselven dijck gepresenteert ende niet gepresen sal worden.

13 Item en sal niemant meer mogen aennemen dan eene stenenije ofte mededelen, die sijluyden oock aen niemant en sullen mogen overgeven ofte vermangelen, dan bij consent van dijckgraeff ende heemraden, ofte anders en sal die vermangelinge ofte overgevinge van geender waerde wesen, ten ware het den dijckgraeff ende heemraden aengenaem ware ende gelieffde. Ende men sal den anderen dijck, die sijluyden meer aennemen dan eene stenenije wederomme tot laste van den eersten aennemer besteden, ende die penningen die daer meer aff bedinget worden innen na dijckrecht met gerede executie, als hiervooren breder verclaert staet.

14 Item, dat gene aennemers, ofte oock heure bedrijven, hen van heuren aengenomen dijck vermogen sullen te absenteren, laten heure arbeyders alleene, nae heure eygen fantasye wercken ende beworden, ofte oock in haer keeten

continuelijck blijven sitten drincken,die sullen verbeuren telcken reyse een boete van 3 £ als vooren.

15 Item, d'aennemers sullen gehouden wesen, aleer sijluyden in 't werck koomen, onder den dijckgraeff ende heemraden te bringen ende presenteren behoorlijck certificatie van die van de weth der plaetse heurluyder woonstee, ten ware deselve aennemers van de voorschreve dijckgraeffe ofte eenige van den heemraden ofte collegie bekent ware. Welcken aennemer, arbeyders, zoetelaers ende allen andere op dese dijckagie frequenteren, met eegeen wapenen ofte geweer aldaer sullen mogen commen ende frequenteren dan met heure gereetschappe, totte dijckagie dienende. Welverstaende dat de pinnen van heuren dijckhaecken niet langer en sullen mogen wesen, dan de breede van eenen duym, noch oock geen broodmessen daer de lemmer langer af es dan ses duymen, op peyne van d'eerste reyse 't selve afhandigh gemaeckt te worden, ende de tweede reyse tot arbitrale correctie, op peyne dat men deselve dijckhaken ende wapenen terstont sal mogen aenveerden, ende houden deselve voor verbeurt. Ende indien dijckgraeff ende heemraden eenige suspitie crege, dat eenige aennemers, zoetelaers ofte eenige andere arbeyders eenigh geweer secretelijck bij heur souden mogen hebben ende verbergen, sullen tot allen tijden hetselve mogen doen ondersoucken bij den hellebaerdiers ofte andere, sonder becroon.

16 Itemen sal niemandt, wie hij zij, aen dese dijckagie, metten aencleven van dien, eenige commotie, oproer oft parlement mogen maecken ende mit eenige geweer ter banen mogen comen, om yemande daermede te slaen ende crencken, op peyne van metterdaet mette coorde geexecuteert te worden, ofte andere arbitrale correctie naer gelegentheyt van saecke.

17 Item, d'aennemers sullen gehouden wesen hem selven te voorsien van hout, deelen ende cordewagens, gelijck sijluyden denselven dijck sullen duncken op te maecken. Ende en sal niemant sijn eygen ofte des anders hout mogen verbranden, vercoopen, versetten ofte vervoeren, 't sij eenyge gereetschap ter dijckagie dienende als carren, wielen, bouts, gareelen, touwen, spaen, graven, noch oock brouwerstonnen ende andere diergelijcke, gelijck oock niemant en sal vermogen eenige palen off andere gemeen marcken op te plucken, versetten, ofte innesmijten, op peyne dat men deselve sal mogen achtervolgen ende

straffen, als vooren, voor ende aleer sijnen dijck volmaeckt sal wesen.

18 Item, niemant en sal vermogen den dijckgraeff ende heemraden, den dijck passerende, te volgen voorder dan sijnen eygen ofte sijn meesters werck, ofte denselven dijckgraeff ende heemraden aenspreecken, als die vierschare gespannen sal wesen, dan met oorloff ende consent daertoe hebbende, blijvende altijt twaelff voeten verre van denselven dijckgraeff ende heemraden. Ende off yemant ter contrarie dede, des vermaent sijnde, sal verbeuren sijn opperste cleet, tot proffijte van de hellebaerdier, terstont aen te vaerden.

19 Item en sullen in dese dijckagie egeen besettingen ofte arresten standt grijpen van eenige oude schulden, die yemande van den aennemers ofte arbeyders schuldigh mogen wesen, dan van schulden in dese dijckagie gemaeckt, als van karren, cordewagens, hout, metten aencleven van dien, cost, bier, ende andere etelijcke waren, hier in dese dijckagie gehaelt ende gebruyckt, die alt'samen geprefereert sullen worden voor alle andere schulden, ende daernaer des dijckgraven toegewesen boeten,sooverre de penningen dat strecken mogen.

20 Item, men sal den aennemers in verminderinge van heur bedinget loon betalen alle achtien werckendagen bij middel van chieringe, naer advenant bij den landtmeeter bevonden sal worden, dat sij aerde aen de kaede ende dijck geleyt sullen hebben. Welverstaende, dat men telcken chierdagen inne sal houden het derde part van de geleyde aerde, sonder becroon. Ende en sullen niettemin de kneghts, karreluyden, schepen ende schuyten middelertijt van de heeren altoos verseeckert sijn van een redelijck daghgelt, naer den beloop des tijts, ende dat yegelijck verdienen sal, tot taxatie ende moderatie van den heemraden. Ende en sullen evenwel geene aennemers van de heere eenige betalinge gedaen worden, dan in presentie van de kneghts, karreluyden, schippers ende schuyteluyden, soetelaers ende biersteeckers. Welverstaende, dat de heeren de betalinge telcken chierdagen sullen mogen doen ter naester stede ofte plaetse hier ontrent, daer 't henluyden telcken reyse gelieven sal, sonder becroon ofte wederseggen van yemande.

21 Item, omdat den aennemers ende allen anderen arbeyders, die aen dese dijckagie sullen commen wercken, van goede lijfftochte, bieren ende anders souden mogen voorsien

worden, ende dat sij dieselve tot eenen redelijcken prijs soude mogen coopen van eenen yegelijcken ende die 't hem belieft, soo sullen de schrijver van dese nieuwe dijckagie gehouden wesen aen den aennemers, om niet, uyt te schrijven seeckere biljetten, ten behoeve van de aennemers ende heuren arbeyders, innehoudende seeckere somme, waermede den aennemers ende arbeyders broot, cost, bier ende andere lijfftochte sullen mogen halen daer 't hem belieft, ende dat voor een weeke teffens. Welcke biljetten de heeren gestant sal doen, ende die betalen telcken ommegange, mits overbengende deselve biljetten. Indien eenige soetelaers, biersteeckers ofte andere eenige cost, lijfftocht ende bieren sonder biljetten gelieffde uyt te leveren, dat sal wesen t'heuren eygen peryckel.

22 Item, sullen de voorschreve aennemers ende andere arbeydende luyden aen de voorschreve dijckagie, ende geduyrende deselve ende desen somere, genieten vrijdom ende exemptie van alle der Staten imposten ofte excijnssen, van alle bieren, van twee guldens de tonne ende daerbeneden, dat sij op haer werck drincken sullen, ende anders gene, dan alleenlijck betalen aen den collecteur van Beijerlandt ende Piershil, daer 't selve gehaelt sal worden, eenen keunighpenningh van twee stuyvers de tonne. Sonder dat men gedoogen ende gehengen sal, dat binnen den rinck van deselve dijckagie eenige wijnen, brandewijnen ofte swaerder bieren gevent, getapt, ende gesleten sullen mogen worden, alwaer 't oock soo dat sij de volle accijnssen ofte imposten betaelt hadden, op de verbeurte van deselve wijnen ende bieren, ende dat men deselve huysen, keeten off tenten bij den hellebaerdiers sal mogen doen affbranden ende ruyneren, ten exemple van andere.

23 Item, den aennemers ende allen anderen, die op dese dijckagie met haer paerden begeren te karren, sullen op dieselve gorssingen voor twee dubbel karren mogen brengen vijff werckpaerden ofte voor drie enkel karren, ofte brouwetten, vier werckende paerden, die sijluyden metten eersten sullen doen brandteyckene, mits alleenlijck van elck paert te betalen aen den brandmeester drye stuyvers, daermede sijluyden op deselve gorssinge vrij weyde sullen genieten, soo lange deselve aen deselve nieuwe dijckagie wercken, ende niet langer, tot sulcken plaetse, als hem bij dijckgraeff ende heemraden geordonneert sal worden. Welverstaende dat hem eenen yegelijck binnen den derden dage, naedat hij met sijn paerden op deselve dijc-

kagie ende gorssinge gecomen sal wesen, tot karren ende wercken sal moeten begeven, op pene dat men deselve paerden van de gorssinge sal mogen halen en daeraen verhalen sulcken boete, als hiernaer verclaert sal worden. Van welcke branden goede opteyckeninge gehouden sal worden bij den brandmeesters van den namen ende toenamen van den eygenaers van de paerden, om daerbij altoos te wetene hoeveel paerden dat op deselve gorssinge sullen mogen wesen.

24 Item en sal niemant op deselve dijckagie mogen bringen eenige schurffde ende ruyde paerden ofte andere die gelijcke gebreecken hebben, waermede andere paerden souden mogen bedorven worden, alsoock egeen hencxtpaerden, op pene dat een iegelijck die sal mogen doodtslaen ofte verdrencken, sonder verbeuren. Ende dat men oock egeen gestorven paerden in de nieuwe dijck, kade, ofte bermen, ja oock daer ontrent sal graven ofte laten liggen, maer sullen deselve ter gorssewaert inne gesleept worden, ten minsten dertich off veertigh roeden verre, omme aldaer gegraven te worden, meer dan twee voeten onder d' aerde, op boete van 3 £ te 40 grooten, ten profijte van den hellebaerdier.

25 Item en sal niemande hem vervorderen binnen den bedijcten lande eenige vruchten, den huysluyden ancommende, aff te mayen ofte snijden, ofte te doen mayen ofte snijden, op lijffstraffe naer gelegentheyt van de saecke.

26 Item wort eenen yegelijcken, oock bij desen, wel scherpelijck verboden eenige beesten, schapen, verkens ofte andere ongebrandtteyckende paerden op deselve twee gorsingen te slaen ende doen weyden, op boete van 3 £ te 40 grooten bij dage, ende bij naghte dubbel, ende voor de tweede reyse op dubbel boete bij dage, ende viervout bij nachte, ende voor de derde reyse op de verbeurte van de paerden, beesten ende schapen, tot profijte van den hellebaerdier ende andere, de brandteyckeninge naer gelijcke portie competerende, d' welcke al sal staen ter discretie van den heemraedt.

27 Den dijckgraeff off sijnen gecommitteerden hout den eersten, tweeden ende derden roup, mitsgaders alle misgripinge aen hem. Ende of 't gebeurde, dat een, twee, ofte meer gelijck oft op eenen roup mijnde, sal 't selve weder mogen ophangen oft yemant gunnen, die 't hem bij advyse van den heemraet belieft, sonder becroon.

28 Item, sullen de aennemers den landtmeeter besigende, in absentie ofte sonder ordonnantie van dijckgraeff ende heemraden, gehouden wesen te betalen telcken reyse twee stuyvers, ende soo yemant sijn werck op soude willen presenteren, omme gepresen te worden, ende niet bevonden worde in de keure te wesen, den landtmeeter te betalen voor sijn meetinge vier stuyvers.

29 Van gelijcken sal yegelijck annemer gehouden wesen, soo wanneer sijn bestedinge opgenomen ende gepresen sal worden, te betalen ten behoeve van den contreboeckhouder vier stuyvers, ende van elcke acte besteck twee stuyvers.

30 Item, voor de bode sal insgelijck betaelt worden bij den aennemers van elcke stenenije vier stuyvers.

31 Ende voor hellebaerdiers van elcke stenenije ses stuyvers, alles buyten costen van 't landt.

32 Ende indien in dese ordonnantie yet versuymt, vergeten ofte eenige duysterheyt bevonden worden, houden dijckgraeff ende heemraden d'interpretatie ende decisie daervan t'heurwaerts.

Nr. 26. 1582 juni 4. Resolutie van dijkgraaf, heemraden en ingelanden van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil om de dijk een voet lager te maken dan in het bestek was voorgeschreven.
Afschrift. Archief van de polder Nieuw-Beijerland en Nieuw-Piershil nr. 8, fol. 26-28 en nr. 398, fol. 61-64.

Op den 4en juny 1582 naerdien dijckgraeff ende heemraden bevinden, dat den nieuwe begonste dijckagie van Beijerlandt ende Piershil merckelijck begint te rijsen, ende tot sommige plaetsen tot sijne volcomen hooghte comt, dat denselven dijck, soo die in sijne volle keure soude gemaeckt worden, sonderlinge in de hooghte surpasseert alle die ommeliggende dijcken ende sonderlinge den dijck van Oudt-Beyerlandt, den Uytslagh van Putte, Schuddebeurse ende Piershil, d'welck tot sommige plaetsen een groote steylte causeert, bijsonder daer den voornoemden dijck maer vijff roeden toeleggens en heeft. Dat oock desen voorleden vierthien dagen, wesende het principael saysoen van den tijt, meestal seer

quaet ende regenachtigh weder is geweest, waerdeur men soo hoogh in 't jaer begint te commen, dat geschapen is, in den meesten arbeyt te moeten vallen in de maenden julyo ende augusto, ten welcken tijde alle de arbeyders ende huysluyden ongetwijffelt meest sullen diverteren naer den oughst ende bouwe. Item, datter een groot quantiteyt van Noort-Hollanders aen de dijckagie sijn wesende, meestal zeevarende luyden, die alreede beginnen te vertrecken naer den haringhvaert ende coopvaerdie, als gebleecken is, ende aperentelijck naer desen ommeganck noch meer sal geschieden. Behalven dat, het meeste deel van de aennemers al heur bedongen penningen verwrocht hebben, gelijck mede sommige hebben gedaen, die alreede eens geboeyt sijn, oock haer penningen andermael verwrocht hebben, sulcx dat deurdien apparent ware in groote sware excessive costen buyten het saysoen van den tijt moeten commen, tot groote nadeele ende schade van de heeren ende bedijckers der voorschreve dijckagie. Hebben daeromme, na diverse communicatie ende deliberatie, raetsaem bevonden, in reguarde van 't gunt voorz. is, ende om swaerder inconvenienten te eviteren, off men den voorz. dijck in de hooghte alleenlijck niet en soude mogen verlagen, naer advenant de oude dijcken aen wedersijden gelegen. Ende naerdat met rijpigheyt daerop is geleth, ende daerop gehoort den sup-intendent van de goederen van Egmont in Hollandt gelegen, soo voor hemselven, als in desen vervangende ende hem sterckmaeckende voor jonckheer Emanuel van Stemborch, Ternout, sijn broede Thomas Geniets, den rentmeester van Beijerlandt, item jonckheer Eustatius van Hasewijn ende Steven van Lyndèn, vervangende haerluyder broeders, swagers ende consorten ende andere ingeerffden, bij der hant ende present wesende, representerende die breeste ende meeste ingeeerffde der voorschreve dijckagie van Beijerlandt ende Piershil, mitsgaders oock hierop gehoort 't advys van den landtmeeters ende penninckmeesters der voorschreve dijckagie, geordonneert 't volle collegie van den voorz. dijckgrave ende heemraden, dat men den voorz. dijck sal verleegen in de hooghte als hiernaer gespecificeert staet:

Eerst den dijck beginnende van Grimhouck van de eerste bestedinge tot de 16^{e} incluys van dertien voeten hooghte op twaelve, van de 17^{e} totte 22^{e} incluys van 12 op 11 voeten, behalven dat de creecken een voet hoger moeten sijn dan aen wedersijden. Ende voorts van de 23^{e} totte 62^{e} incluys van 11 voeten tot 10 voeten, de 62^{e} bestedinge sal verhoogen van thien voeten tot 11 voeten, sal voorts die 63^{e} beste-

dinge wederomme verlegen tot aen den ouden Piershilsen dijck van 13 voeten op 12 voeten, van den Piershilsen dijck aen de suytsijde verleeght van 13 voeten op 12, boven op de kruyne blijvende 13 voeten. Voor sooveel aengaet de 84 stenenije, ende aengaende de 85e sal verhoogen op 't suyteynde van 12 voeten op 13, ende sullen de Dromcreecken blijven volgende sijn oude keure. Ende belangende de 88e, gelegen op 't gors van Borrekee, sal verlegen van twelff voet hooghte op elff voet, ende de 89e van 11 voet op thien voeten al boven breet blijvende 13 voeten, streckende sulcx tot aen de 96e stenenije thoe, die verhooght sal worden van 10 voeten tot 11, breet op sijn lijff als voeren, ende dit al ter voorz. hooghte van elff voet over de blicken tot aen De Jacht ende ouden Beijerlandschen dijck thoe. Welverstaende dat de aennemers die suffisant sijn een goet loon bedinget hebben, heuren dijck sullen volmaecken volgende d'eerste keure, ofte dat deselve bedijckers te baete sullen commen in redelijckheyt.

Welcken voorz. nieuwen dijck es op de keure ende besteck hiervooren verclaert gemaeckt, geschouwt ende gepresen, bij dijckgraeff ende heemraden ende bij desen penninckmeester betaelt.

Nr. 27. 1593 november 18. De Staten van Holland besluiten de heerlijkheid Beijerland terug te geven aan Sabina van Egmond.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 160.

Register der leenen van Holland, getiteld:
Hooghe Overcheyt B no. 138, fol. 206-211.

De ridderschap, edelen ende steden van Hollandt ende Westvrieslandt representerende de Staten van denzelve lande: Allen dengenen die desen sullen sien, saluyt. Alsoo jonkvrouwe Sabina gebooren princesse van Gaveren, gravinne van Egmondt etc. ons verthoont heeft dat sij wesende in de jare 1500 eenentnegentigh in Duytschlandt bij de doorluchtigste hooggeboorne vrouw, vrouw Amelia paltsgraeffinne bij Rijn, hertoginne in Beijeren, cheurfurstinne weduwe etc. ende den deurlugtigen hooggebooren furst ende heere, hertogh Johan Casimir, paltsgraeff, hoger gedachtenis, ende andere fursten ende furstinnen hare verwanten, omme d' selve te be-

soucken. Aldaer mede gecommen is geweest heer L'amoral, prince van Gaveren etc., haren jegenwoordigen outsten broeder, dewelke aen de voorsz. hertoch Johan Casimir openinge gedaen hebbende, dat hij van wille was ende grootelijcx begeerde hem te begeven in der oorloge tot dienste van de coninckklijcke majesteyt van Vranckrijck tegens sijne wederpartijen. Was daerinne bij sijn verwanten, ende sunderlinge de voornomden hertoch Johan Casimir, in diversche respecten gevordert hebbende een vast betrouwen, dat deur deselve diensten haer remonstrante voorsz. broeder onse goede gratie sulcx soude hebben verckregen, dat hij tot de goederen van den huyse van Egmondt in de voorsz. landen van Hollandt ende Westvrieslandt gelegen, soude toegelaten sijn geweest. Ende gemerct alle heirtochten ende expeditien van oorloge sonderlinge fortuynen onderworpen sijn, ende peysende oversulcx des remonstrantes voorsz. heer broeder, dat hem yet sterffelijcx soude mogen overcommen, ende begeerende daeromme de remonstrante sijn suster voor haer getrouwe dienste, ende alle bewesene vrientschappen te recompenseren was sijnder lieffde mitten hooggemelten hertogh Casimir getreden in communicatie, omme de remonstrant te benefitieren bij sijn leven, ende hadde oversulcx haer geaccordeert jaerlijcx uyte goederen van Egmondt ende andere in Hollandt gelegen ses duysent guldens, ende bovendien het gebruyck van de Slootgaert haar leven lanck geduyrende. Maer daernae hem anders bedocht hebbende, ende van meyninge sijnde haer remonstrante naerder te benefitieren, ende het graeffschap van Egmondt mit soo groote eeuwige rente niet te beswaren, hadde den 23^{en} augusty in de voorsz. jare binnen de stadt Mens, in absentie van de remonstrante, uuyt sijn pure vrije wille ten behoeve van de remonstrante gecedeert, ende getransporteert de heerlijkheyt van Beijerlandt, mitten appendentien, ende dependentien van dien, mits dat cesseren soude d'voorsz. eerste gifte van sesduysent guldens 's jaers, ende 't gebruyck van de Slootgaert, naer inhoudt van de acte notariael daervan gepasseert, bij de remonstrante ons bij copie autenticque geexhibeert, ende hiernaer geinsereert:

> *Daarna volgt de in de franse taal gestelde schenkingsakte van Lamoraal van Egmond de jonge, die op 3 april 1593 te Mainz voor notaris Henricus Verheyden uit Frankenthal werd verleden, doch hier niet is opgenomen.*

Ende alzoo de remonstrante begerende te genieten het effect van de voorsz. gifte, bevindt dat haer is obsterende de con-

fiscatie, ofte annotatie bij ons van de voorsz. goederen van den huyse van Egmondt gedaen, bij het leven van heere Philips prince van Gaveren, grave van Egmondt, heere van Beijerlandt, haren outsten broeder ende sij nochthans verhoopt ten aensien de voorsz. gifte is favorabel hebbende annex causam dotis ende ook ex causa renumeratio gedaen aen haer remonstrante die, deur intercessie van hoger gedachtenis de prince van Orangien, bij ons mede gefavoriseert is mitte toelatinge van het gebruyck der voorsz. goederen dat sij deur onse faveur ende jonste daertoe soude geraecken. Versouckende mitsdien dat wij continuerende onze faveur haer soude gonnen ende consenteren handlichtinge van de voorsz. heerlickheyden ende goederen van Oudt ende Nieubeijerlandt, in de leenbrieven genaemt de Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, Tielmonde ende De Jacht, mitte aencleven van dien, omme deselve effectuelicken te hebben ende te behouden. Doen te weten, dat wij wel rijpelick geleth hebbende op de voorsz. redene ende sunderlinge op de favorable intercessie soo van hoger gedachtenis sijn princelicke excellencie ende hertogh Johan Casimir als van sijn excellencie tegenwoordich voor de remonstrante successivelick gedaen. Willende de remonstrante ten opsien van deselve intercessie, ende omme veel redenen ende consideratie ons moverende gratificeren, hebben uuyt onse rechte wetenschap, ende volcommen authoriteyt de voornomde jonckvrouw Sabine princesse van Gaveren, gravinne van Egmondt etc., remonstrante gegundt, geconsenteert ende geaccordeert, gunnen, consenteren ende accorderen bij desen de heerlicheyt ende goederen van Oudt ende Nieubeijerlandt, in de leenbrieven genaemt Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, en De Jacht mit alle de aencleven ende toebehoirten van dien, omme deselve bij hare, haren erven ende nacomelingen beseten ende behouden te werden, sulcx ende in der vougen als hoger gedachtenis heer L'amorael prince van Gaveren, grave van Egmondt, haeren heer vader ende voorsz. heere Philips grave van Egmondt, haren broeder, die beseten ende gehouden hebben. Doende oversulcx aff de voorsz. confiscatie, ende annotatie, mit sulcken verstande dat de remonstrante de gehypotecqueerde, ende andere renten, ende lasten op de voorsz. heerlicheyt ende goederen staende, uuyte selve sal dragen ende betalen naer behooren. Ordonnerende den registermeester ende griffier van de leenen van Hollandt haer remonstrante van de voorsz. heerlicheyden ende goederen behoorlijcke leenbrieven te depescheren. Hebben voorts aen ons alleenlijcken gereserveert, ende reserveren bij desen de decisie van alle

questie ende geschillen die uuyt dese onse jegenwoordige brieven, ende 't gene daervan dependeert, tot eenige tijde bij yemande, wie dat het sij, soude mogen werden voorgestelt. Ontbieden daeromme ende bevelen onze welbeminden den presidenten ende luyden van den Hoge ende Provincialen Rade, die van de Reeckeningen ende alle andere justicierende officieren ende ondersaten der voorsz. landen, ende een yegelick van hen besunder soo hen toebehooren sal, dat sij van dese onse jegenwoordige gratificatie, ende van alle den inhouden van desen in vougen, ende manieren als boven, de remonstrante doen laten ende gedoogen volcommelick ende vredelick genieten ende gebruycen, sonder haer te doene, nu noch in toecommende tijden, eenich hinder, letsel ofte moyenisse ter contrarie, mits dat desen in de Leencamere van Hollandt sal werden geregistreert. Des t' oorconde hebben wij onsen segele hieraen doen hangen. Gegeven in Den Hage in onse volle vergaderinge den 18e novembris a° 1500 drieentnegentig. Was geparapheert J. van Oldenbarnevelt. Onder stondt geschreve: Ter ordonnantie van de Staten geteeckent: C. de Rechtere. Hebbende onderaen hangen in de dobbele steerte het groot zegel der voorsz. Staten van Hollandt in rooden wasse. Onder stondt: Naer collatie gedaen jegens sijne principale geparapheert, geteyckent ende besegelt als boven, is daermede bevonden te accorderen den 13e septembris anno 1500 drieentnegentig bij mij ende was onderteyckent: G. van Oudewater.

Nr. 28. 1593 november 29. Sabina van Egmond wordt beleend met de hoge- en de ambachtsheerlijkheid en de tienden van de Beijerlanden.
Afschrift. Register der leenen van Holland, getiteld: Hooghe Overicheyt B 1592 - 1596, fol. 205, 206.

Vrouw Sabina, gebooren princesse van Gaveren.

Die ridderschap, edelen, ende steden van Hollandt ende Westvrieslandt, representerende de Staten van deselve lande, doen condt allen luyden: Alsoo ons gebleecken is, dat wij bij onse voorgaende brieven gegunt ende geaccordeert hebben joncvrouwe Sabina, gebooren princesse van Gaveren, gravinne van Egmondt etca, de hooge heerlicheyt mitter ambochtsheerlicheyt ende thienden van de landen, gorssen, ende aenwassen, gelegen in de lande van Putte, als

van Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, Tielmonde, ende De Jachte, alles breder blijckende bij de onse voorn. brieven van donatie ende gifte daervan sijnde in date den 18^{en} november 1500 drieentnegentich lestleden, beneffens desen in onse leenregisteren van de leenen van Hollandt geregistreert. Soo is 't dat wij, in conformite van deselve, verlyt ende verleent hebben, verlyen ende verleenen mits desen onsen brieve de voornomde vrouw Sabina, gebooren princesse van Gaveren, de voors. hooge heerlicheyt mitter ambochtsheerlicheyt ende thienden van de landen, gorssen ende aenwassen, gelegen in de lande van Putte, als van Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, Tielmonde ende De Jachte, als voors. staet, omme deselve te houden van ons vanwegen de graeffelicheyt ende hoge overicheyt van Hollandt ende Westvrieslandt ende heerlicheyt van Putte, voor haer, haren erven ende nacomelingen tot eenen onversterffelicken Puts leen, behoudelicken altijts ons onse souvereniteyt, beede, clockgeslach, ende regalie, naer uuytwijsen der ouder brieven daervan sijnde. Ende voor de voors. vrou Sabina heeft ons hulde, eedt, ende manschap gedaen joncheer Philips van der Aa, eerst hoffmeester van sijnder princelicke excellencie graeff Maurits, gebooren prince van Orangien, uuyt crachte van sijne speciale procuratie op hem gepasseert bij de voornomde vrouwe Sabina in date den 29^{en} novembris 1500 drieentnegentich mede lestleden, insgelijcx beneffens desen in onse registeren van de leenen geregistreert; behouden, ende welverstaende dat haere kerckelicke voocht in der tijt wesende, ons gehouden sal sijn hulde, eedt, ende manschap te doen als 't behoort.
Hier waren bij aen ende over als onse leenmannen van Hollandt: joncheeren Geraerd van Wijngaerden, heere van Benthuysen, ambachtsheere van Zoetermeer, president van Hollandt, Johan heere tot Schagen, Bersingerhoorn etc^{a}, Willem van Zuylen van Nyvelt, ende Laurens van der Goes, des t' oorconde desen brieff besegelt mit onsen grooten segele 't welck wij in gelijcke saecken gebruyckende sijn. Gegeven in Den Hage den 29^{en} novembris anno 1500 drieentnegentich.

Nr. 29. 1606 maart 11. De Staten van Holland sluiten een verdrag met Sabina van Egmond over de gronden van Den Hitzert.
Origineel. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 158.

De ridderschap, edelen ende steden van Hollandt ende Westvrieslandt representerende den Staten van denzelven lande. Doen te wetene; dat wij gesien, gevisiteert, ende wel rijpelijcken gheexamineert hebbende den accoord, verdrach ende transactie bij onse ghecommitteerde Mr. Johan Berck, eerste raet-pensionaris der stadt Dordrecht, Nicolaes van Zeyst, raet ende pensionaris der stadt Leyden, ende Helias van Oldenbarnevelt, raet ende pensionaris der stadt Rotterdam, mitsgaders onse luyden van de Rekeninge in Hollandt, beyde in onsen name, ter eenre, ende Mr. Gillis de Glarges ende Cornelis van Cuyck als raden van de hoochgeboorne princesse, vrouwe Sabina van Egmondt, geboorne princesse van Gavre; gravinne van Solms, vrouwe van Beijerlandt, ter andere zijde, hiernae van woorde te woorde geinsereert: Alsoo den welgeboorne grave, grave George Everhart, grave van Solms, Hoorn etc. goeder gedachtenisse, als ten echte hebbende de hooggeboorne vrouwe, vrouwe Sabina van Egmondt, geboorne princesse van Gavre, vrouwe van Beijerlandt etc., bij zijnen leven in den jare 1600 ende een aen de edelmogende heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt hadde gepresenteert requeste, streckende ten eynde bij hare edel-mogende die van de Rekeninge in Hollandt zoude werden geordonneert sijne genade als heere van Beijerlandt rustelijck ende vredelijck te laten genyeten ende gebruycken het santgors ende slijck genaempt Den Hitsaert, leggende bezuyden Beijerlandt. Ende voorts te laten wedervaren 't gene bij den heeren Staten voornt. belooft ende toegeseyt was in zeker verdrach tusschen hare edel-mogenden ende wijlen heere Philips van Egmondt, prince van Gavre, als heere van Beijerlandt anno 1500 acht ende tseventich gemaeckt: Te weten de hooghe heerlijckheyt van Piershille, de Roode Mete, ende d' ontlastinge van vier ende twintich hondert gulden tsjaers erffelijck op de heerlijckheyt van Beijerlandt geweest zijnde gehypotequeert, ende in 't gemelde verdrach gespecificeert. Waerop de heeren Staten voornt. genomen hebbende d' onderrichtinge ende advys van die van de Rekeninge. Ende middeler tijt den voorsz. heere grave dezer werelt overleden, 't versouck bij de voorsz. requeste gedaen vervolcht sijnde bij de hoochgemelte vrouwe Sabina. De voorsz. requeste ende advys met de stucken ende munimenten daertoe dienende, ter ordonnantie van den heeren Staten voornt. gestelt zijnde geweest in handen van Mrs. Johan Berck, eerst raet-pensionaris der stadt Dordrecht, Nicolaes van Zeyst, raet ende pensionaris der stadt Leyden, ende Helias van Oldenbarnevelt, raet ende pensionaris der stadt Rotterdam, om de-

selve te visiteren ende hare edel-mogende te rapporteren. Dat mede de voorsz. Berck, Zeyst, ende Oldenbarnevelt, volghende zekere andere ordonnantie van de heeren Staten voorn. op 't versouck van de hoochgemelte vrouwe Sabina, haer gevonden hebben gehadt op 't voorsz. santgors ende slijck genaempt Den Hitsaert, ende daervan, ende de gelegentheyt van dyen, genomen inspectie oculair, ende op alles verscheydelijcken gecommuniceert hebbende met den voorsz. van de Rekeninge, midtsgaders den fiscael van Hollandt. Ende van alles ter vergaderinge van den edel-mogende heeren Staten voorn. gedaen rapport, de heeren Staten voornt., nae lange ende rijpe deliberatie, nyet willende de voorsz. zaecke doen termineren bij langen train van justitie, verstaen ende verclaert hebben, dat hare edel-mogenden tevreden waren daerop met de hooggemelte vrouwe Sabina in alle redelijckheyt te verdragen ende deselve in alle billicheyt te transigeren, daertoe committerende de voorsz. pensionarissen ende dien van de Rekeningen volgende d' acte van hare edel-mogendens resolutie in date den 17^{en} february anno 1600 ende zes. Soe is 't, dat die van de Rekeninge voornt. ende de voorsz. Mrs. Johan Berck, Nicolaes van Zeyst ende Helias van Oldenbarnevelt in macht van de voorsz. resolutie, ende hare commissie uyt den name, ende vanwegen den edel-mogende heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt, ter eenre ende Mrs. Gillis de Glarges, ende Cornelis van Cuyck, als raden van de hoochgemelte vrouwe Sabina van Egmondt, geboorne princesse van Gavre, vrouwe van Beijerlandt etc., daertoe bij hare genade expresselijck gelast zijnde bij de brieven van commissie ende aucthorisatie in date den 27^{en} february anno voorsz. ter andere zijden, op alle 't gene voorsz. eyntelijck geaccordeert ende verdragen sijn in vougen ende manieren hiernaer volgende: Te weten, dat hare genade als vrouwe van Beijerlandt, ende als een gevolch, aencleven ende toebehooren van Beijerlandt volgen sal het voorsz. santgors ende slijck ghenaempt Den Hitsaert, belendt in 't westen den Corendijck, in 't oosten de raye genomen uyt de limiten oft gescheyt tusschen Beijerlandt ende Claeswael met d' aenwassen suytwaerts op ten halven diepe tusschen Den Hitsaert ende Roo Mete toe. Waertegens hare genade affstandt sal doen van 't recht 't welcke hare genade eenichsints mocht hebben, oft competeren, tot de hoogeheerlijckheyt van Piershil, de Roode Mete, ende de ontlastinge van de vier ende twintich hondert gulden erffelijck, hiervooren breeder geroert, sonder daervan yet meer uyt crachte van 't voorsz. verdrach van de jare 1500 acht ende tseventich, ende 't ghene daerop gevolcht mach sijn, te

zullen pretenderen. Ende wat de huyre aengaet, die die van de Rekeninge van de voorsz. Hitsaert hebben gemaeckt, is mede verdragen dat de huyrluyden denselven den tijt van de huyre, te weten twee eerstcommende jaren, uyt sullen mogen gebruycken,midts commende de beloofde huyrpenningen tot prouffijte van hare genade. Alles sonder fraude, ende des t' oirconde sijn hiervan twee alleensluydende instrumenten gemaeckt, die bij den bovengeschreven, midtsgaders hare genade, als dese approberende, sullen worden onderteyckent. Ende sullen daerop mede gemaeckt ende gedepescheert worden brieven van approbatie, onder 't segel van den edelen heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt, in der bester forme. Aldus gedaen in 's-Gravenhage ter Camere van de Rekeninge aldaer, op den elfden marty anno 1600 ende zes. Ende bij de voorn. onse gecommitteerde, ende die van onse Rekeninge, midtsgaders bij de hoochgemelte princesse, vrouwe Sabina van Egmondt, gravinne van Solms, ende de voorn. hare genades twee raden onderteyckent, wij denselven accorde, verdrach, ende transactie geapprobeert, geaggreert, ende geratificeert hebben, approberen, aggreeren, ende ratificeren bij desen. Willende dat 't selve in alle sijne poincten wel uprechtelijcken ende getrouwelijcken werde onderhouden, naergecommen, ende achtervolcht, ten eeuwigen daghe, sonder dat wij daerjegens sullen doen, doen doen, ofte mogen doen doen in eeniger manieren, 't ware bijwegen van rechte, gratie, relievemente off anders, in wat vouden 't selve zoude mogen wesen. Ende ten eynde desen te vaster ende onverbrekelijcker werde onderhouden, lasten wij onse luyden van de Rekeninge om dese te visiteren, internieren ende registreren daer 't behoort, midtsgaders onsen advocaet fiscael, procureur generael ende allen anderen onsen officieren, justicieren ende anderen, desen aengaende, hen hiernae te regneren.
Gedaen in Den Hage, onder onsen groote zegele hieraen gehangen, den 9 aprilis in 't jaer ons Heeren duisent sesthienhondert ende zes. J. van Oldenbarnevelt.

Nr. 30. 1613 juni 3. Brief over de technische en financiële aspecten van de bedijking van de polder Klein Zuid-Beijerland en begroting van de bedijkingskosten. Afschrift van de brief: Alg. Rijksarchief. Archief van de Staten van Holland 1572 - 1795 nr. 2617. Niet gedateerd, niet geadresseerd en niet ondertekend. Waarschijnlijk geschreven door Gillis Pande-

laert, rentmeester van de Beijerlanden, aan Anthony van Flory, raad en rekenmeester van het Huis van Egmond.
Afschrift van de begroting: Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 340. Het stuk is opgesteld door Symon Jansz inder Velde, landmeter te Dordrecht.

Mijne Heere,

De dijckgraeff ende lantmeter Symon Jansz, comende uuyt de visitatie van de respective gorsinge van Beijerlandt ende Claeswael ofte Cromstrien, die beraempt waren tegens 't naeste jaer t' samen met enen winterdijck te beverschen, bij mij op alle gelegentheyt ondervracht zijnde, seyt dat op de gront van Beijerlandt bequamelick ingedijckt soude connen werden 360 mergen ende van Cromstrien 207 mergen, met 945 roeden dijckx op Beijerlandt ende 738½ roeden op Claeswael, sulcx dat de polder groot soude zijn 567 mergen, onder een dijck lang 1685½ roeden. Waervan tusschen de vier ende vijffhondert roeden al op den Beijerlantschen grond souden leggen op den westen, ende den vordere dijck op het suyden. Seyt dat de meeste helft van Beijerlandt is goet vast bestorven cleylandt, 't vorder noch jong bewassen met heeyt, hebbende op het sant een voet ende oock een halve voet versche cley, doch sulcx dat mits den santgront, de beesten daer mede op loopen weyen. Op de gront van Claeswael d' een helft seer schoon landt, en het vorder mede jong als de reste van Beijerlandt. Datter geen creken sijn over te gaene als eene, met 't laech water ten naestenbij drooch loopende, die sonder rijs can werden overgaen, ende dienen soude tot de waterlosinge, voor 't eerste sonder spoeye, dan dat die mettertijt met een spoeye soude moeten werden geholpen. Dat den dijck seer wel can werden geleyt en niettegenstaende de jonckheyt van 't gors, mits den vasten santgront, geen sonderlinge sinckinge zoude zijn subject, ende geschapen is corte jaren te werden een slaper, mits de groote aenwassen aen alle sijden. Men heeft gepresupposeert dat men de dijcken aen den anderen soude heelen, dan elck dijcken op zijnen gront. Daerop heeft hij gemaeckt staet, dat op de gront van Beijerlandt, den schenckel op den westen te leggen, gemaeckt werdende van seven roeden toeleggens, met een zeebeck van anderhalve roede, ende twaelff voet hooch, ende de reste van den dijck van ses roeden, den mergen bedijckt soude mogen werden met hondert negenendevijfftich carolus guldens. Op den gront van

Claeswael heeft hij geen staet gemaeckt. Die van Claeswael gelaten haer niet te willen dijcken, seggende dat het landt is te jong, ende de waterlossinge onbequaem, doch dat men behoort aff te wachten den tijt, om meerder landts inne te mogen nemen met minder dijck. Of 't ernst is, off dat se gaeren eenich vordel souden bedingen, 't zij van mergen-mergens gelijck te bedijcken, ofte andersints, weet ick niet, dan wel dat hare genade op haerselven niet wel dijcken can. Ende als zij met die van Claeswael soude moeten dijcken mergen-mergens gelijck, hare conditie soude werden beswaert, sullende moeten maken ongevaerlick 135 roeden dijcks meerder, 't welck voor 't geheel een redelicke somme soude costen, hoewel op den mergen verdeelt, maer vier duym stijff importeert. Doch soude tegens de meerder lengte ten consideratie mede behooren te comen, dat aen swaersten dijck, te weten van seven roeden toeleggens, altemael op haren gront sal moeten werden geleyt, waerinne, in cas van gemeene dijckagie, Claeswael (andersints met ses roeden toeleggens connende volstaen) mede soude gelden, sulcx datter niet al ondraechlick ofte onredelick mijns bedenckens wesen soude. Men heeft alhier laten bluijcken dat hare genade geboden soude sijn 240 gulden den mergen. Off daerinne gebruyckt is oordeel weet ick niet. Symon Jansz seyt voor sijn opinie, dat niettegenstaende een goet deel van 't gors jong is ende d' aenwassen, die voorhanden sijn, apparentie geven van mettertijt te maken een grooten polder, nochtans oirboir soude zijn gedijckt. Makende staet, dat oock het jongste gors voor 't eerste wesen sal goet draechbaer landt, ende de polder soo goet als Nieu Cromstrien (dat men aenheelen soude) 't welck goede reputatie heeft.

In de marge van de eerste bladzijde is de volgende aantekening gemaakt:

Beijerlandt, dijckende op sijnen grondt, soude maecken 945 roeden dijck, sijnde over 360 mergen 2 5/8 roede op den mergen. Claeswael soude macken 738½ roeden, sijnde over 207 mergen 3 5/8 roeden op den mergen, dat is een roede meer als Beijerlandt. Dijckende mergen-mergens gelijck soude gemaeckt werden 1683½ roeden over 564 mergen, sijnde op de mergen 3 roeden schrael. Dus soude Claeswael daermede verlicht werden op den mergen met 5/8 van een roede op den mergen ende van Beijerlandt beswaert met 3/8 roede op den mergen.

Begroting van kosten

Van den scheysloot tussen Claeswael ende Beijerlant een raye lanck

[95 roe]
95 roe
89 roe
33 roe
111 roe
42 roe

465 roeden

Toeleggens geraemt op 6 roeden, opte cruine een roede, hooge 12 voet, comt in de roede 42 schaft op 20 stuyvers, comt elcke roede 42 guldens	19 530 guld.
De vorder raye west op 438 roe ende 42 roe = 480 geraemt op 7 roeden, met een zeebeck van 1½ roede, op de cruine 1 roede, hoge 12 voeten, comt in elcke roede 54 schaft, tot 22 stuyvers, ƒ 59 - 8 stuyvers de roede	28 512 guld.
Voor 2 schepen rijs	700 -
Voor overgaen van de blicken ende de creken, te brengen tot effen meylandt	1 200 -
Noch voor de sluis ende op ende neven dien, t' samen opten gront van de Zuidergorsinge geraemt op	1 500 -
Voor 't maken van anderhalven opgaenden weg, samen lanck 560 roe, de roede op 20 stuyvers	560 -
Voor 't maken van 5 oprellen	200 -
Noch voor den aenvanck van de dijckagie aen oncosten gerekent	400 -
Voor vier heulen	150 -
Voor de bruggen, om over de creken te gaen	150 -
Voor gagien van dijckgrave, heemraden, penningmeester, contrebouckhouder, lantmeter, schrivers, bode ende hellebaerdiers	4 000 -
Voor extraordinaris oncost gerekent noch	200 -
comt samen	57 102 guld.

De mergentale binnen den dijck sijn 360, comt elcke mergen op 159 guld.

Aldus 3 junius 1613 gemeten ende gedaen bij Symon Jansz, lantmeter tot Dordrecht.

Claeswael 207 mergen, hebbende 738½ roede dijx.

Nr. 31. 1613 juli 18. De Staten van Holland verlenen aan Sabina van Egmond octrooi tot bedijking van de polder Klein Zuid-Beijerland en zekere belastingfaciliteiten.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 171, p. 43-46.

Octroy,

De ridderschap, eedelen ende steeden van Hollandt ende Westvrieslandt, representerende den Staten van denselven lande, doen te weetene: Alsoo de hoochgeboorne vrouwe Sabina van Egmondt, geboorne princesse van Gavren, gravinne van Egmondt, vrouwe van Beijerlandt, Weerdt, Nederweert, Wissem, etc., weduwe van loffelijcker memorie den welgebooren grave van Solms etc., ons verthoont heeft, dat haer remonstrante, als vrouwe van Beijerlandt, in vrijen eygendom competeerde, onder anderen mede d' aenwassen ten zuyden ende zuyt-westen van de voorsz. heerlicheyt, geleegen: het eene gors genaempt de Zuydergorsinge, ende het ander Borrekeen, streckende uyt den oosten van de buytenlanden ofte gorsingen van Claeswael, ten westen voor ende beneffens den dijcken ende landen van Out ende Nieuw-Beijerlandt, tot aen den Dromkreecke, wesende het scheyt tusschen de voorsz. heerlicheden van Beijerlandt ende Piershil. Welcke voorsz. aenwassen, ende gorssingen deur industrie ende beneficieren derzelver, tot groote costen van de vrouwe remonstrante, zulcx aengenomen waren, dat deselve ten deele alreede bequaem waeren, omme uuyt de wateren beverscht ende bewinterdijckt te mogen worden, ende 't vorder binnen corten jaeren bij deselve middelen, daertoe mede gebracht soude connen worden. Dan alsoo het voorsz. Zuydergors waere geheel ondyep, ende sich in de lengte zeer verre uuytstreckte, ende zoo ten oosten ende westen, als ten zuyden met sijn eygen dijcken beslooten soude moeten worden. Ende dat de gorsinge van Borrekeen oock seer lange ende smal was, ende tusschen de voorsz. gorssen een groot dyep waere, zulcx dat die elcx apart souden moeten worden bedijckt, 't welck zeer beswaerlijck soude vallen, ende oock een affkeer veroorsaecken van daertoe niet te verstaen, nochte geneegen te weesen, ten waere ons tot soulagement van dien daerover gelyeffde te consenteren eenige vrijheden ende immuniteyten van des gemeenelands contributien ende impositien, gelijck doorgaens over andere quartieren uyt de wateren bedijckt ende ververscht, geaccordeert ware geweest, ten regarde nae de expiratie van den

tijt derzelver concessie de gemeenelandtsmiddelen daertoe grootelijcx souden worden verbeetert ende vermeerdert, buyten coste van 't selve gemeenelant. Op welck vertrouwen zoo de vrouwe remonstrante voorgenoomen hadde de voorsz. haere gorssen, voor zooveel dezelve tegenwoordich bequaem waren ende die alsnoch bequaem souden mogen worden, zelffs te bedijcken ofte uyt te geeven, omme bij anderen bedijckt te mogen worden t' haerder meeste prouffijte. Keerde zij remonstrante haer t' onswaert, reverentelijck versouckende, haer 't selve geoctroyeert ende geconsenteert te worden, met vrijheyt ende exemptie van de verpondingen, honderste ende vijftichste penningh, ende alle andere contributien den tijt van vyerentwintich jaren, van den impost van de bezayde landen den tijt van twintich jaeren, ende voorts van den 40e penningh van de veralienatien der onroerende goederen den tijt van thyen jaren, alles te beginnen ende inne te gaen naerdat de voorsz. dijckagie zal weesen volbracht. Ende noch van de middelen van consumtie den tijt van de bedijckinge, ende noch een jaer daernaer, gheduyerende 't maecken van de binnewercken aldaer. Ende ten dyen eynde verleenen ende doen expedieren bryeven van octroy in behoorlijcke forme. Soo is 't dat wij de zaecke ende versoucke voorsz. overgemerckt, ende geneegen wesende, om zoo goeden werck, als is van water landt te maecken, tot voedinge van menschen, ende onderhoude van 't vee, te helpen vorderen, uuyt onser rechter weetenschap, volcomene macht ende authoriteyt, de vrouwe remonstrante geconsenteert, geaccordeert, vergunt, ende geoctroyeert hebbe, consenteren, accorderen, gunnen ende octroyeren bij desen de voorsz. haere gorssen voor zooveel dezelve jegenwoordich bequaem zijn, ende alsnoch hyernae bequaem sullen mogen worden, zelffs te mogen bedijcken, ofte dezelve in 't geheel, ofte deel, uyt te mogen geeven, naer heure goetduncken, schoonsten ende meesten prouffijte. Ende dat de vrouwe remonstrante, ofte degeenen actie van heur ofte heurs recht hebbende, vercrijgen, ende diegeene die mette vrouwe remonstrante, off heurs recht hebbende, mede bedijcken sullen, zullen hebben dese naevolgende vrijdommen ende exemptien: Als eerst vrijdomme van de contributien in de verpondinghe voor den tijt van vijfthyen jaeren, mits blijvende de contributien in de verpondinge over de voorsz. te bedijcken gorssingen ten prouffijte ende behouve van den voorsz. lande, gelijck deselve jegenwoordich sijn. Noch vrijdomme van den impost van de hoornbeesten ende bezayde landen, voor den tijt van vijff jaeren. Beyde, zoo van de contributien in de verpondinge, als hoornbeesten ende bezayde

landen, ingaende ende beginnende mitten jaere naerdat de voorsz. dijckagie zal wesen volbracht. Ende daerenboven de gemeene middelen over de voorsz. gorsingen, ende de omleggende dorpen off polderen te mogen hebben in pachte voor twee jaeren, als den dijckjaere, ende den jaere nae den dijckjaere volgende, dat de binnewercken sullen moeten worden gemaeckt, te mogen hebben in al sulcken pachte, als deselve 's jaers voor den dijckjaere sullen hebben gegouden. Ende ten eynde de vrouwe remonstrante, ofte die heurs recht ende actie sullen vercrijgen, ende degeenen die met deselve mede bedijcken sullen, dese onsen consente, accorde, gunste ende octroy mogen genieten, als naer behooren, lasten wij ende ordonneren allen ende eenen yegelijcken, die desen raecken ofte aengaen sal mogen, hen nae den inhouden van desen te reguleren, zonder de vrouwe remonstrante, ofte heurs rechts vercrijgende, ofte met dezelve mede bedijcken sullen mogen, te doen, laeten wedervaren, nochte gehengen gedaen te worden eenich hinder, beleth of moeyenisse ter contrarie. Gegeven in Den Hage, onder onsen grooten zeegele hieraen gehangen op den 18e july in 't jaer ons Heeren Heijlandts ende Zalichmaeckers duysent zeshondert ende derthyen. Geparapheert: J. van Oldenbarnevelt.
Opte plycke stont: Ter ordonnantie van de Staten. Ende was onderteykent: A.Duijck, ende bezeegelt met een groot zeegel van rooden wassche aan een dubble staerte.

Nr. 32. 1613 november 9. Sabina van Egmond verzoekt aan de Staten van Holland vrijstelling van de veertigste penning voor de te bedijken gronden van de Zuidergorzen en Borrekeen en verkrijgt deze.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 171, p. 47-48.

Ampliatie op 't octroy

Aen de edel mogende heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt,

Verthoont reverentelijck d'hoochgeboorne vrouwe Sabina van Egmondt, geboorne princesse van Gaveren, gravinne van Egmondt, vrouwe van Beijerlandt, Weerdt, Nederweerdt, Wissem etc., weduwe van loffelijcker memorie den welgebooren heere grave van Solms, dat zij remonstrante voorgenoomen hebbende zelffs te bedijcken ofte uyt te geeven, omme bij anderen be-

dijckt te mogen worden, hare gorssingen ten zuyden ende zuydwesten van de heerlicheden van Oudt ende Nieuw-Beijerlandt geleegen, ende streckende uyt den oosten van de buytenlanden ofte gorssen van Claeswael, beneffens de dijcken ende landen der voorsz. heerlicheden, ten westen tot aen de Dromkreecke, wesende 't scheyt tusschen deselve heerlicheden ende Piershil. Hadde daertoe versocht van uwer edelmogenden behoorlijck octroy, met consent van eenige vrijheeden van des gemeenlandts contributien ende impositien, ende onder anderen mede noopende den 40^{en} penningh over d' alienatien der onroerende goeden aldaer, voor den tijt van thyen jaeren. Welck voorsz. octroy de vrouwe remonstrante den 18^{e}. july lestleeden wesende verleent zijn, daerbij geaccordeert de versochte vrijheeden ende immuniteiten voor sulcken tijt als 't uwer edel-mogenden belyeft heeft te ordonneren, maer is daerinne geommitteert 't voorsz. poinct van den veertichsten penninck. Ende alsoo ten dyen regarde geen minder reedenen en dienen dan uwer edel-mogenden hebben beweecht tot het consenteren van de voorsz. vrijheeden aengaende de vordere parthijen, soo versouckt de vrouwe remonstrante, dat uwer edel-mogenden believen, amplierende d' voorsz. bryeven van octroye, te verclaeren haer mede gegunt te sijn exemptie van de voorsz. impositie van den 40^{en} penningh voor den voorsz. tijt van thyen jaeren, ofte ten minste voor de eerste ende tweede alienatien der voorsz. onroerende goeden, binnen d' voorsz. limiten geleegen. Dit doende etc.. Opte marge stont geschreeven: De Staten van Hollandt ende Westvrieslandt gesyen hebbende de reedenen van dit versouck, ende willende de vrouwe remonstrante gratificeren, amplierende den octroye deselve vrouwe den 18^{en} july lestleeden gegeven, verclaeren dat van de gorssingen in denselven octroye geroert, die binnen de thyen volgende jaeren van de eerste ende tweede vercoopinge, aen ofte overneeminge van dyen gedaen sal worden, men in egeenen impost van den 40^{en} penninck en sal schuldich nochte gehouden wesen, alsoo deselve bij desen daervan worden geeximeert. Ordonnerende dyenvolgende allen ende eenen yegelijcken deesen aengaende hen hyernae zulcx te reguleren, all off dese exemptie in den voorsz. octroye expresselijck geincorporeert waere. Gedaen in Den Hage den 9^{en} novembris a^{o}. 1600 ende darthyen. Onder stont geschreeven: Ter ordonnantie van den Staten, ende was onderteyckent: A. Duyck.

Nr. 33. 1614 juni 9. Aankondiging van de verkoop van de Zuidergorzen met de koopvoorwaarden.
Origineel. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 161.

GORSINGHEN
te koop.

En laet een yeghelijck weten / dat de Vrouwe Gravinne van Holms etc. wil verkoopen seeckere hare Gorsinge gelegen beluyden Beyerlant/ genaemt de Suyder-gorsinge/bewesten het Gors van Claeswael groot / met vijf ende tseventich margen andere daer inne competerende/ontrent drie hondert ende tsestich marghen / die volghens die Caerte gheconcipieert zijn begrepen te werden inde eerste Disckagie / welcke Landen men sal verkoopen in Cavelen van vijf ende twintich margen / ende dat op alsulcke conditien / als daer van inne-ghestelt zijn / de welcke / mitsgaders de Caerten / men sal vinden tot Delft int Hof vande selve Vrouwe Gravinne / inden Hage ten huyse van Anthonis van Flory inde School-straet / in Beyerlandt ten huyse van Johan Vandelaer Rent-meester / Ende in andere Steden sullen de conditien gevonden werden onder de persoonen hier onder ghenomineert / Ende sal daer mede by hare Excellentie Ghecommitteerde sitdach ghehouden werden binnen Delft in het Vlies/opten negendē Junij Anno sesthien-hondert ende veerthien toekomende.

Ende soo middeler-tijdt yemandt d'selve Gorsinghen int ghheel / mette sijcken daer aen zijnde / totte kreecke ofte diepe/ghenaemt het Claeswaelsche diep / toe sonde willen

koopen / sal hem moghen laten vinden ten huyse vande bovenghenoemde persoonen / ende dat voorden eersten Junij toekomende / alsoo-men daer naer verstaet niet int gheheel / maer by Cavelen in parthyen te verkoopen.

Den eenen segghet den anderen voort.

Conditien ende voorwaerden, daerop de hoochgeboorne vrouwe, vrouwe Sabina van Egmont, geboorne princesse van Gaveren, gravinne van Egmont, vrouwe van Beijerlandt, Weerdt etc., weduwe-vrouwe van, loffelijker memorie, den welghebooren grave van Solms etc., wil verkoopen uytter handt oft in 't openbaer seeckere hare gorssinge, gelegen besuyden voor Oudt ende Nieu Beijerlandt, genaemt de Zuydergorssinghe, beginnende van de scheysloot, streckende uytten noorden,ten zuyden tusschen de voorsz. gorsinge ende de gorssinge van Claeswael tot in 't diepe ofte eerste kreecke, ende lancx de kreecke west ende noort-westwaert op tot aen 't haventghen aenkomende op 't huys van Adriaen 't Schipperken, staende aen den dijck van Nieu-Beijerlandt ende van daer lancx den dijck van Nieu-Beijerlandt oostwaerts op tot aen de voorsz. scheysloot.

Eerst dat uyt de voorsz. begroesde gorsinghen onverkocht sullen blijven vijf ende tseventich margen, die verschoncken zijn aen eenige persoonen om met d' eerste dijckagie, beneffens den coopers, bedijckt te sullen werden.

Of men wil de voorsz. begroesde gorssinge, sonder de daeraen responderende slijcken, verkoopen aen diversche partijen van thien ofte elf cavelen, elcx van vijf ende twintich margen. Ende dit beyde ende alles op de naervolgende conditien:

Te weten, dat wie d' eerste cavel koopt, sal moghen verklaren dat hij noch eene ofte de tweede daertoe is begeerende voor gelijcke prijs. Ende die de drie koopt mach oock verklaren de vierde mede te begeeren als vooren, ende soo voorts tot de leste toe.

Doch is expresselijcken ghestipuleert, dat de koop gheen effect en sal sorteren, tenzij dat de leste cavelen mede verkocht zijn, opdat d' eene cavel verkocht zijnde, ende d' andere onverkocht blijvende, d' een oft d' ander geen empeschement in 't weyden ofte dijcken en gheschiede.

Haer excellencie sal behouden de hooge, middelen ende laghe jurisdictie over deselve landen.

Item, de macht ende authoriteyt van daerover, met advys van de coopers, te committeren dijckgrave, heemraden ende penninckmeester oft waersman.

Voorts haer recht van thienden van alle cooren, tarwe, rogge, garste ende haver en van alle vorder rondt ende platsaedt, gheen uytgesondert, inganck nemende met den eersten schoof op 't bedijckte landt te teelen. Welcke dijckagie, opte plaetse in de caerte gefigureert met een swarte linie, ende niet naerder het oude landt, sal moeten ghedaen werden binnen den jare sesthienhondert ende vijfthien, op peyne dat de coopers aen de vrouwe verkoopersse souden moeten uytkeeren jaerlijcx de somme van vijfthienhondert gulden, in de plaetsche van de gerechticheyt van de thienden, 't eerste jaer te vervallen Kersmisse anno sestienhondert ende sesthien.

Mitsgaders specialijck van vlasch ende oock cool, peen, aeyjuyn ende andere aertvruchten, daermede vijfentwintich roeden ofte meer beteelt worden, te verthienden, het vlasch bij den gebonden bosschen ende de vordere vruchten bij den roede, soo deselve op 't velt souden moghen staen ende bij de coopers derselver thienden op 't bloten van de vruchten t' haren kosten te bearbeyden.

Behoudens van gelijcken aen haer excellencie den chijns van drie grooten op yeder margen 's jaers, precys te betalen jaerlijcx op Sinte Maertensavont in den winter, op pene van dubbelt binnen acht daghen daernaer, ende vierdubbelt binnen ghelijcke acht dagen, ende daernaer geinnet te moghen werden bij gijseling ende uytlegginghe als ander 's heeren domeynen.

Noch is de vrije bewijdinghe ende 't gebruyck van de dijckinghe van dien, voor sooveel 't selve sal ghemaeckt werden uytte gorssen, van haer excellencie.

De coopers sullen, ten overstaen van haer excellencie ghecommitteerde, moeten tracteren met d' eygenaers van de gorsen van Claeswael, om gesamentlijcken te dijcken oft anders accorderen naer gelegentheyt van de sake.

De blikken, beneffens de groote caerte ghelegen, sullen aengemeten worden voor half lant, alles te meten mette Putsche mate.

Dan de kreecke behout de vrouwe verkoopersse aen haerselven.

Daer sal ghemaeckt werden een wech, responderende recht tegens de Langhewech over tot in 't zuyden aen den nieuwen

dijck, welcke wech tot koste van de coopers uyt ende op de grondt van haer excellencie sal werden geleyt. Ende in gevalle de coopers ofte dijckers meer wegen begeeren, sullen moghen ghemaeckt worden uyt hare ghekochte landen.

Item, behout noch de visscherijen in de kreecken, vlieten, dijckslooten ende andere binnenwateren, met de voghelerijen ende de jacht aldaer, sonder dat yemandt hem des directelijck ofte indirectelijck sal mogen onderwinden, op de peynen begrepen in de ordonnantien aengaende d' houtvesterije in de heerlijckheden van Oudt ende Nieu Beijerlandt, vanweghen hare excellencie ghemaeckt ende ghedaen publiceren, die aldaer mede gheobserveert ende naerghevolcht sal moeten werden.

Ende sullen de coopers ghehouden zijn te gedoogen alle speciale ende generale verbintenissen van deselve slijcken, bij hooger memorie, grave Lamorael van Egmont gedaen.

Mitsgaders oock de generale verbintenisse bij haer excellencie mevrouwe gravinne van Solms gedaen.

Mits t' haerder versekertheyt daervooren t' haren behouve speciale verbintenisse gedaen werde van de heerlijckheyden van Oudt ende Nieu Beijerlandt, mette thienden ende voordere slijcken ende gorssen, mitsgaders van de binnenbedijckte landen in Oudt ende Nieu Beijerlandt gelegen.

Van de renthen, specialick op deselve gorssen bij haer excellencie verseeckert, mitsgaders de verpandinge van de voorsz. gorssinghe aen meester Adriaen van Weresteyn ende Hieronymus Scholkens ter somme van twaelf duysent gulden gedaen, sullen met kennisse van de coopers uytte beloofde cooppenningen datelijck voldaen ende gequeten worden.

Ende aengesien 't selve gors noch voor den jare sesthienhondert ende vijfthien in huyre is aen Jacob Herweijer, die daervan in gevalle van bedijckinghe, binnen dat jaer sal moeten wijcken, sullen de coopers presteren dat deselve huyrder daervan desisteren ende de voorsz. huyre quiteren sal voor den aenvanck van de aenstaende dijckagie.

Blijvende voorts d' voorsz. coopers derselver gorssen gehouden de dijckagie op 't begin van den jare vijfthien aen te vangen, ende voorts te voorderen, dat deselve in den voorjare volbracht zij, daertoe haer excellencie de coopers sal cederen alsulck octroy als sij van de heeren Staten heeft gheobtineert voor den tijdt van vijfthien jaren ende vrijdom van den veertichsten penningh voor thien jaren.

De penninghen daervoor te belooven, sullen datelijck neffens de leveringe ghefurneert moeten werden, vrijghelt, van alles, niet uytghesondert, daervooren de coopers ghehouden sullen zijn twee suffisante borghen te stellen, die renun-

chieren sullen de beneficien ordinis excussionis et divisionis, ende zijn als principalen, ende sullen ten rantsoene betalen op yeder gulden een stuyver.

Oft er eenighe t' samen mijnden, het sal staen tot keure van de verkoopers wien sijluyden het ghekofte sullen laten volghen, ofte sullen, sonder becroon van yemandt, d' selve parthije andermael mogen doen ophangen ende verkoopen.

Soo sal oock een yeghelijck die both biet, sijn both moeten staen den tijdt van vierentwintich uren.

Nr. 34. 1614 september 15. Een aantal Hollandse regenten sluit een overeenkomst om de Zuidergorzen en Borrekeen te kopen.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 171, p. 1-3.

Compromis om Zuyt-Beijerlandt te coopen.

Alsoo vanweeghen zijne genade van Egmont als heere van Beijerlandt, te coope gepresenteert wort het Zuydergors van Beijerlandt, zoo begroest als onbegroest, zoo 't selve nu metter zee gemeen leyt tot het dyep van Claeswael off totte laetste rayinghe, hetgeene dat men tot een vast coornlandt soude mogen bedijcken, oock met off zonder de thienden. Ende gemerckt, dat verscheyden persoonen wel hebben verclaert, dat zij in denzelven coop wel zouden willen participeren, soo is goedt gevonden, dat bij geschrifte gestelt zoude worden deese zeeckere acte van compromis, opdat degeene die in desen coop willen concurreren ende participeren bij elcx respectivelijck geteeckent soude worden, met expresse verclaeringhe van sulcken gedeelte als een yeder soude begeeren als portionaris ende ingelande bekent te weesen, omme de cavelen daernae te mogen rechten, zoo de coop geeffectueert werde. Ende voorts zulcken andere ordene te stellen, als der zaecken geleegentheyt sal vereysschen, end' in dusdanigen zaecke end' materie van bedijckinghe gebruyckelijck is. Welverstaende dat altijt een yegelijck dese geteeckent hebbende vastelijck ende buyten alle exceptien verbonden blijft voor sijn aengeteeckende portie in te staen ende goedt te doen, 't geene deselve advenante van de cooppenninghen, als andere ongelden zal bevonden worden te moeten draeghen. De subsignenten zullen helpen examineren ende beraemen de conditien, ende specialijck besluyten 't geene voor de solemnisatie van de coop onderlinge be-

sproocken dient. Oock tot effectueeringe van de coop eenige authoriseren ende committeren, die in deesen sullen besongeren, alles op rapport ende behagen van haere medestanders. Ende zoo wat het meerdeel van de portionaryssen off medestanders hiernae sullen resolveren ende goetvinden, 't selve voor vast ende van waerden houden. Verbindende hieronder elcx respective, voor zooveel hij geteeckent heeft, zijnen persoone ende goederen, onder 't verbandt van allen rechten ende rechteren tot volcominge van 't geene voorschreeven is. Des oirconden desen onderteeckent als volgt, den 15e september 1600 ende veerthyen tot Delft.
Ende ingevalle yemant van de participanten in ghebreecke soude mogen weesen over sijn cavel de belooffde cooppenningen te furneren, zoo sal tot keure van de andere participanten staen der gebreeckighe penningen zelff te mogen furneren, ende des defailliants cavel off portie aen hen te behouden, ofte den gebreeckigen daerom te doen executeren, onder gelijcke verbandt als vooren.
Onder stont geschreeven: Ic onderges. teyckene voor twee cavelen, ende vervange mijn swager Mr. Johan Pauly voor een cavel, maeckende te saem drye cavelen, ende was ondertekent: J. van der Dusse.
Ick onderges. teyckene voor twee cavelen, was ondertekent: J.Boogaert,
Ick onderges. teekene voor een cavel, ondertekent: Jacob Pauw,
Ick onderscreeven tekene voor een cavel: Arent Jacobsz., 1614.
Ick ondergeschreeven teyckene voor een cavel, was ondertekent: Johan Basius.
Ick ondergescreeven teyckene voor een cavel ende was ondertekent: Gerrit Woutersz. Liefftinck.
Ick ondergeschreeven teykene voor een cavel, was ondertekent: B.v.Crompvliet.
Ick onderges. teyckene mede voor een cavel, was ondertekent: J. Franchois van Bochoven, 1614.
Ick onderges. teyckene voor een cavel, was ondertekent: Ad. Teding Berchout. Ende was noch ondertekent Jacob Seegersz. Cranendonck voor een halve kavel.

Laeger stont noch gheschreeven:

Daernae zijn ingelaetten:

Den advocaet Barnevelt met een cavel, daervan hij de helft aen Snoeck heeft overgelaten.
Den tresorier De Bie met een cavel
Den pensionaris Berck met een halve cavel,
Samen 15 cavelen.

Nr. 35. 1614 september 30. Carel van Egmond verkoopt de Zuidergorzen en Borrekeen aan de gorsheren. Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 171. p. 4-12.

Conditien ende coopvoorwaerden van de Zuydersche ende Borrekeense gorssinghen,

Conditien ende voorwaerden, daerop graeff Carel, grave tot Egmondt, prince van Gaveren, etc. ridder van de oirden van den Gulden Vliese, gouverneur van Namen, als bij vrouw Sabine van Egmont, welgebooren princesse van Gaveren etc. zijne excellencies welbeminde zuster, universeele geinstitueerde erffgenaem, ende zulcx heer van Beijerlandt, wil vercoopen seeckere sijne gorssinge, begroest ende onbegroest, slicken ende blicken, geleegen bezuyden Out- ende Nieuwbeijerlandt, genaempt de Zuydergorsinge. Beginnende van de scheysloot, ende streckende uiten noorden ten zuyden tusschen de voorsz. gorssinge ende de gorsinge van Claeswael tot in 't midden van 't dyep genaempt het Claeswaelsche dyep, weesende de creecke tusschen die voorsz. gorssingen ende Den Hitsert. Streckende voorts west ende noortwest langs die voorsz. creecke, rayende dan noort op tot aen zeecker haventgen, 't welck streckt van 't huys, staende op den dijck van Nieubeijerlandt, dat gecommen is van Adrijaen 't Schipperken, d' welck het gescheyt is tusschen de voorn. gorsen ende de gorssingen ende slicken genaempt Bordekeen, ende van daer lancx den dijck van Nieuw ende Outbeijerlandt, oostwaert op tot de voorn. scheysloot van Claeswael.

Mitsgaders de voorn. gorssinge genaemt Bordekeen, zoo begroest als onbegroest, mit sijne blicken, beginnende aen 't voorsz. haventgen van 't voorn. Zuydergors aen de oostzijde, streckende voorts tot aen Den Hitsert, lancx het voorn. Claeswaelsche dyep, dat die creecke is naest ende lancx Den Hitsert (welck midden het gescheyt is van deze gorssingen mit zijn blicken) aen de zuytzijde, ende zoo voorts west op temidden van 't dyep lancx den Coorndijck aen zeeckeren blauwen steenpael aldaer staende, ende van daer tot aen de Dromkreecke, weesende het gescheyt tusschen Piershil ende Beijerlandt, zuytoost ende oost op lancx de tee van den dijck van Nieuwbeijerlandt. Welcken dijck men mit een barmsloot, tot gemeenen costen van de vercooper ende coopers, sal separeren van 't voorn. gors van Borrekeen tot aen 't voorn. haventgen, ende van daer voorts lancx het

Zuydergors tot aen 't voorsz. gescheyt van Claeswael.

Ende zullen de coopers de dijckettinge van Out ende Nieubeijerlandt, mitte buyten ende binnenbarmen, te meeten heemelsbreete van den eenen kant tot den anderen, in pachte hebben zoolange zijluyden de voorsz. gorssingen onbewinterdijckt zullen houden, innegaende mitten jaere zesthyenhondert vijffthyen. Welcke pacht off huyre noch duyren zal zeeven jaeren, naedat de voorsz. gorssen elcx respective tot een coornlande bewinterdijckt sullen weesen, doch een van de voorsz. gorssingen bewinterdijckt zijnde, zal de voorsz. huyre van de dijckettinge ten respecte van dien alleen naer de voorsz. zeeven jaeren cesseren, ende d'ander blijven in vigeur tot ter tijt toe dezelve mede zal weesen bewinterdijckt, als wanneer dezelve huyren zeeven jaren daernaer, als vooren sal commen te expireren. Daervooren de coopers jaerlijcx in pachte betalen sullen nae proportie van de groote van dezelve dijcken, te reeckenen naer advenant die mitte gorssen verhuyrt zijn geweest, te weeten: tegens vyerhondert gulden het gors van Borrekeen mitten dijck daeraen leggende, ende tegen neegenhondert het Zuydergors, mitten dijck van Nieuw ende Outbeijerlandt daerlangs streckende, welcke huyre van de voorsz. dijcken ende gorssingen respective mit desen jare expirerende is. Ende ingevalle hierover tusschen parthijen differentie viel, op de prijseringe van dijckettinge tegens de gorsettinge, voor zooveel d'een marge ettinge respective beeter soude weesen als d'ander, zal 't selve gestelt worden ten zeggen van luyden hen dies verstaende.

Is expresselijck gestipuleert, dat uyt de voorsz. Zuydergorssinge onvercoft sullen blijven vijffentseeventich margen, ende uyt het Borrekeens gors thyen margen, al heemelsbreete, die verschoncken sijn aen eenige persoonen, die mitte copers ende innegelanden mede sullen dijcken ende cavelen, op gelijcke conditien ende costen als de coopers. Ende zulcx oock moeten draegen, ende aen deese coopers vergoeden pro rate van de voorsz. margentalen den grondt daerop den dijck, mitsgaders de barmen, barmslooten, weegen ende weghslooten geleght ende geschooten sullen worden, item die spijs, die buyten uyt des coopers grondt gehaelt sal worden.

Sijne excellencie sal over de voorsz. gorssinge behouden de hooghe, middele, ende leege jurisdictie, vischerie in de creecken ende vlyeten, item voogelrije ende jacht.
Noch wert bij zijn excellencie mede in desen vercoft aen de coopers, off haer recht vercrijgende, de thyenden mit alle

de gerechticheyt van dyen, van alle de vruchten, die op alle de voorsz. gorssingen, begroest ende onbegroest, blicken ende slicken, t' eeniger tijden soude mogen gewonnen worden, uitgesondert alleen van veertich margen in de voorsz. vijffentseventich verschoncken margen.

De coopers ofte innegelanden sullen dijckgrave, heemraden, penninckmeester, clerck ende andere officieren, de dijckagie concernerende, mogen stellen, doch nae d'expiratie van de eerste drye jaeren, voor zooveel het committeren van dijckgrave ende heemraeden belangt, naedat de voorsz. landen als vooren tot eenen coornelande met eenen vasten winterdijck bedijckt sullen weesen, zullen dijckgrave ende heemraeden nae voorgaende nominatie van dubbel getal bij de ingelanden te doen, bij die van de rade ofte rentmeester van sijn excellencie, hier te lande residerende, geeligeert ende gecommitteert werden.

Sijne excellencie sal ten behouve van de coopers cederen alsulcke octroye als vanweegen de vrouw gravinne van Solms van de heeren Staten 's lants van Hollandt ende Westvrieslandt is geimpetreert, mitte ampliatie van dyen.

De beloofde cooppenningen sullen bij de coopers betaelt worden: zestich duysent gulden binnen een maendt, beneffens de wettelijcke leeveringhe, ende opdracht van de voorsz. gorssingen ende thyenden bij sijn excellencie te doen, mitte waerbryeven daertoe gerequireert, welcke bryeven naer behooren ende stijle in forma sullen geextendeert ende geclauseert worden, mit insertie van dese conditien, ende de resterende cooppenninghen een halff jaer daernaer. Doch blijvende zijn excellencie voor de betalinghe van dyen de voorsz. gorssingen ende gronden specialijck verbonden tot de effectuele voldoeninghe toe. Welverstaende dat uyt de penningen van dese coop procederende, affgelost ende gequeeten sullen worden alle de renten ende lasten daervooren de voorsz. gorssingen alleen specialijck verbonden ende geaffecteert sijn, waervan de coopers t' haerder meerder verseeckertheyt actionem cessam sullen neemen tegens alle voorgaende lasten.

Dese gorssinge, mit alle hen blicken ende slicken, alsmede die van Claeswael, alse mit de bedijckers ofte innegelanden accorderen, om gesamentlijck mede te dijcken, zullen aen de dijcken van Out ende Nieubeijerlandt haere dijcken, 't sij zoomer oft winterdijck, mogen verheelen, ende haere waterloosinghe ende suweringe hebben deur het Claeswaelsche diep, oft de creecke aen De Hitsert, langs denzelven

Hitsert tot in 't diep van Piershil ende Spoye, zonder dat de eygenaers van De Hitsert dat t' eenige tijden zullen mogen behinderen off belette. Oft ingevalle de bedijckers commen te verstaen, dat se best geaccommodeert souden worden, om deur de wateringe ende sluys van Nieubeijerlandt hen water te loosen, zoo belooft sijn excellencie als heer van Beijerlandt, ende oock als ingelande tot allen tijden daerinne te consenteren, zoo hij, voor zooveel hem aengaet, van nu aff consenteert bij desen, ende alle hulpe daertoe te doen. Oock zijn raden ende rentmeester te lasten ende ordonneren hen best te sullen doen, dat de coopers ofte innegelanden van de voorsz. gorssen ende slicken mochte commen te accorderen mitte innegelanden van Nieubeijerlandt, ende dat se in zulcken cas een heule off speuye mogen leggen in den Nieubeijerlantschen dijck, den sloot aen de binnenbarmen wijder sullen mogen doen delven, ende alles approprieren, om hen water bequaemelijck in de sluysvlyet te leyden. Ende zoo men niet en conde accorderen, ende dat de sluys van dese polderen ende landen geleyt most worden, om in 't voorsz. dyep van Piershil te suweeren, ende uyt te wateren, ende 't zelve dyep off creecke lancx Den Hitsert naemaels quaeme te verlanden, off verhinderinge creege, zoodat dese bedijckte ofte noch te bedijcken gorsingen ende slicken haer water niet wel en conde quijt worden, zoo sullen de voorsz. gorsingen ende slicken ende landen, alsmede die van Claeswael, in cas als vooren, door Den Hitsert haer water mogen loosen tot in 't diep ter bequaemster plaetse, meeste dienst ende minste cost van dese gorssingen, slicken ende blicken, ter naester laege, ter minster schade, 't zij dat Den Hitsert soude mogen bedijckt weesen off nyet. Ende zullen die van Den Hitsert, mits contribuerende, deur dezelve sluys ende sluysvliet hare waterloosinge mede mogen neemen, ende dezelve approprieren, zoo se sullen verstaen daermede dan gedient te sullen wesen. Ende zoo wanneer naemaels de blicken van de voorsz. gorssingen soude mogen bedijckt worden, zoo sullen de eygenaers ende innegelanden van dien haer aerde ende zooden, die se van doen hebben, van de buytengorssen van Den Hitsert mogen haelen ter naester lage, ter minster schaede.

Alle hooffden, duyckeldammen te steecken, ofte leggen, ofte andere wercken, die men tot landtwinninghe, vermeerderinge ofte verhooginge van de gorssingen, slicken ende blicken soude mogen maecken in 't voorsz. dyep van Claeswael, welck midden het gescheyt is tusschen Den Hitsert ende de gorsinge van de coopers, zullen worden ghemaeckt

mit gemeenen advyse ende besteet tot gemeenen coste, waervan de helft betaelt sal worden bij de eygenaers van Den Hitsert, ende d'ander helft bij de eygenaers van de voorsz. gorssinghen.

Ende alsoo de voorsz. gorssingen ende gronden zoo generalijcken als specialijcken in diverschen manieren geaffecteert ende verbonden zijn, ende nochtans de intentie ende meeninghe van de contrahenten in desen, ter weederzijden, in 't minste niet en is dat deselve affectatie ende verbintenisse, uit wat zaecke dat het oock soude mogen weesen, eenichsints zal mogen commen tot laste van de coopers ofte bedijckers, off haer recht ende actie vercrijgende, zoo belooft zijn excellencie tot allen tijden van allen aenspraecke, quellinghe, moyeninge ofte evictie, die henluyden off haer recht vercrijgende, zoo uit zaecke voorsz., als andersints soude mogen aengedaen ende gemoveert worden, te zullen ontlasten ende daervan bevrijden, ende henluyden costenloos ende schadeloos te houden, uit wat zaecken zulcx oock soude mogen weesen, onder generael verbandt van zijn excellencies persoon ende goederen, zoo leen als allodiael, geen van dyen uuytgesondert, tegenwoordich ende toecommende, waer die geleegen soude mogen weesen, tot bedwanck van allen rechten ende rechteren. Ende bovendyen, tot naerder verzeeckertheyt van de voorsz. coopers, zal sijn excellencie voor alle evictie ende waringhe van de voorsz. gorssingen, thyenden ende andere, hyervooren naerder gespecifficeert, mitsgaders voor de voldoeninge van desen contracte, specialijcken voor leenmannen ende elders daer 't behoort, wettelijck naer stijle te verbinden de heerlickheyt van Out ende Nieuwbeijerlandt, mit alle de thienden ende alle vorder appendentien ende dependentien van dyen. Oock mede het Oostergors, dat lancx de Oude Maze voor Outbeijerlandt leyt, ende voorts alle andere gorssen, slicken ende aenwassen, mitsgaders het gors ende slick genaempt Den Hitsert, belent in 't westen den Coorndijck, in 't oosten het gescheyt van Claeswael, mit de aenwassen zuytwaerts op ten halve dyepe tusschen Den Hitsert ende Roomeete, ende daervan bryeven in forma, tot contentement van de coopers geclausuleert te sullen worden.

Op welcke voorsz. conditien zijn excellencie bekent vercoft te hebben, gelijck zijn excellencie vercoopt mits desen, de voorsz. Zuydergorssinge ende Borrekeen, begroest ende onbegroest, mit de blicken ende slicken, belent als vooren. Mitsgaders de thyenden van alle dezelve gorsingen, hyervooren naerder gespecifficeert ende gedeclareert. Be-

loovende overzulcx de voorsz. conditien in allen poincten, ende een yder van dyen t' allen tijden te zullen naercommen, ende doen naecommen, ende daervan behoorlijcke bryeven in forma als vooren te zullen verlijden, onder gelijck verbandt als booven. Ende wij ondergeschreeven bekennen op de voorsz. conditien, elcxeen voor all, ende als principael, de voorsz. Zuydergorssingen, mitsgaders alle de thyenden als vooren, mitsgaders 't gors van Borrekeen, begroest ende onbegroest, mit alle de voorsz. blicken ende slicken van zijn excellencie gecocht te hebben, ende dat voor de zomme van hondert duysent gulden, te 40 grooten Vlaems 't stuck, te betalen binnen een maent, als vooren, beneffens de opdrachte ende leeveringe van waerbryeven de zomme van 't zestich duysent gulden munte voorsz., ende een halff jaer daernaer de resterende veertich duysent gulden, daeronder verbindende onse persoonen ende goederen tot bedwanck van allen rechten ende rechteren. Des ten oirconde desen ten weederzijden onderteykent den 30^{en} septembris 1600 ende veerthyen, tot Delft in 't hoff van zijn excellencie. Ende zijn hyervan twee gemaeckt van een teneur, bij parthijen onderteyckent. Ende was onderteyckent:
Carl graef tot Egmont, princen tot Gaveren, J. van Oldenbarnevelt, J. de Bie, J. van den Dusse, J. Boogaert, Jacob Pauw, Johan Basius, Arent Jacobsz., P. Pauly, Ad.Teding Berchout, B. van Crompvliet, J.Franchois van Bochoven, Jacob Seegersz. Cranendonck, Gerrit Woutersz. Lieftinck.

Nr. 36. 1614 october 10. Carel van Egmond wordt beleend met de hoge- en ambachtsheerlijkheid en de tienden van de Beijerlanden.
Afschrift. Register der leenen van Holland, getiteld: Trefus A 1612 - 1616, fol. 26 verso.

Kapittel Arckel, Putte, Voorne etc^{a}.
Heer Carel grave tot Egmont, prince tot Gavere etc^{a}.

De ridderschap etc^{a} doen condt allen luyden, dat wij (behouden ons, ende eenen yegelicken sijns rechts) verlyt, ende verleent hebben, verlyen, ende verleenen mits desen onsen brieve den welgebooren heer, heer Carel, grave tot Egmondt, prince tot Gavre, vrijbanderheer van de twee Aubignies, heere van Armentiers, Beijerlant, Weerdt, Wissem etc^{a}, ridder van den ordre des Gulden Vliese, als hem aengecomen ende bestorven bij doode ende maeckinge van wijlen

oock den welgebooren vrou, vrouw Sabina van Egmondt, gebooren princesse van Gaveren, gravinne van Egmont etc^{a}, douagiere van loffelijcker memorie den welgebooren heer, heer George Everard grave van Solms etc^{a}, sijn vrou suster (achtervolgende seeckere brieven van octroy in date den 14^{en} juny 1500 ses ende tnegentich, ende de testamentaire dispositie van de uiterste wille van de welgemelte vrouw gravinne daernaer gevolcht van date den 17^{en} marty anno 1600 twaelf, welcke brieven van octroy mitte voorsz. testamentaire dispositie van de uiterste wille wij mitsdesen in onse leenregisteren van Hollant hebben doen registreren), de hoge heerlicheyt, mitter ambochtsheerlicheyt ende thienden van de landen, gorssen ende aenwassen gelegen in de lande van Putte, als van Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, Tielmonde, ende De Jachte, te houden van ons vanwegen de graeffelicheyt ende hoge overicheyt van Hollant ende Westvrieslandt ende heerlicheyt van Putte, de welgemelte heer Carel grave van Egmondt, sijnen erven ende nacomelingen, tot eenen onversterffelicken Puts leene, behoudelick altijt ons, onse souvereyniteyt, bede, clockgeslach, ende regalie, naer uuytwijsen der ouder brieven, ende onse leenregisteren daervan wesende. Ende voor de welgemelte heer Carel grave van Egmont heeft ons hiervan hulde, eedt, ende manschap gedaen Anthonis van Flory, raedt ende reeckenmeester van de welgemelte heer Carel grave van Egmondt, uuyt crachte van sijne speciale procuratie op hem gepasseert onder de handt ende zegel van denselve heer grave, ende dat in handen van heer Johan van Oldenbarnevelt, ridder, heere van Berckel, Roderijs etc^{a}, stadthouder van onse leenen, daerbij aen ende over waren als onse leenmannen van Hollant: Egbert Gool, onse greffier van de leenen, Steven Snouck, Jacob Zwerius, ende Pieter Hackert. T' oorconde etc^{a}, gedaen in Den Hage den 10^{en} octobris anno 1600 veerthien.

Nr. 37. 1614 october 10. Arent Jacobsz. van der Graeff en zijn medestanders worden beleend met de Zuidergorzen en Borrekeen en met de tiendrechten van dat gebied.
Origineel. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 23.

De ridderschap, eedelen ende steden van Hollandt ende Westvrieslandt, representerende den Staten van denzel-

ven lande, doen condt allen luyden, dat voor heer Johan van Oldenbarnevelt, ridder, heere van Berckel Rodereijs etc. stadthouder van onse leenen, ende den leenmannen, hiernaer genompt, gecomen ende gecompareert is in properen persoone Anthonis van Flory, raedt ende reeckenmeester van de welgebooren heer, heer Carel grave tot Egmondt, prince tot Gaveren, vrijbanderheer van de twee Aubignies, heere van Armentiers, Sottingen, La Hameyden, Beijerlandt, Weerdt, Wissem etc., ridder van de ordre des Gulden Vlyes. Ende heeft (in crachte van sijne speciale procuratie op hem gepasseert onder de handt ende zeegel van de welgemelte heere grave, mitsgaders in conformite van den schriftelijcken contract van coop in date den lesten septembris voorleeden t' samen beneffens desen in onse leenregister van Hollandt geregistreert) ons met halm, hande ende monde opgedragen, overgegeven ende quytschouden, zonder eenich recht, actie ofte toeseggen daer meer aen te behouden, als onse leenmannen wijsden dat recht was, de gorssingen, slicken ende blicken geleegen zuytwaerts den Out ende Nieubeijerlandtschen dijck hyernae genoemt: Eerst de gorssinghe genaempt de Zuydergorsinghe, beginnende van de scheysloot, streckende uyten noorden, ten zuyden tusschen d'voorsz. gorsinghe ende de gorsinge van Claeswael off Cromstrijen tot in 't midden van 't dyep genaempt het Claeswaelsche dyep, weesende de creecke tusschen d'voorsz. gorssen ende Den Hitsart, streckende voorts west ende noortwest op lancx die voorsz. creecke, ende daernaer rayende noort op, tot zeecker kille off haventge, 't welck streckt van 't huys staende op den Nieubeijerlandtschen dijck, dat gecommen is van Adryaen Schipperken, d'welck het gescheyt is tusschen dese gorssen ende de gorssen ende slicken hyernaer genaempt Bordekeene. Item noch d'voorsz. gorssinge genaempt Bordekene, zoo begroest als onbegroest, mit sijne slicken, beginnende aen 't voorsz. haventge ofte gescheyt van 't Zuydergors aen de oostzijde, ende streckende zuytwaerts op tot aen Den Hitsert in 't voorn. Claeswaelsche dyep, dat die creecke is naest ende lancx Den Hitsert. Het midden van welcke creecke het gescheyt is van beyde de voorsz. gorssen, mit haer blicken aen de zuytzijde, ende zoo voorts west op ten midden van 't dyep lancx den Coorndijck tot aen zeeckeren blauwen steenpael aldaer staende. Ende van daer noortoost op lancx de Dromkreecke, weesende 't gescheyt tusschen Piershil ende Beijerlandt tot den Nieubeijerlandtschen dijck, ende voorts zuytoost ende oost op lancx de tee van den dijck tot 't voorsz. scheyt van Claeswael toe. Mitsgaders noch de thyenden van alle de vruchten, die op de voorsz. respective

gorssingen, begroest ende onbegroest, blicken ende slicken, t' eeniger tijt sullen mogen gewonnen worden, uuytgescheyt alleene van veertich margen gorssinge in 't voorsz. contract van cope nader uytgedruckt. Ende dit alles ten behouve van Arent Jacobsz. van der Graeff, out burgemeester der stadt Delft, zoo voor hemzelven, als ten behouve van zijne medestanders, 't voorsz. contract van coop geteeckent hebbende, ende voor zulcke gedeelten als gespecificeert zijn in den particulieren contracte daervan tusschen de voorsz. Arent Jacobsz. van der Graeff ende zijne medestanderen, alreede gemaeckt off noch te maecken. Soo is 't dat wij d' voorsz. opdrachte, overgifte ende quytscheldinghe believende, ende danckelijck neemende (behouden ons ende eenen yegelijcken sijns rechts) verlyt ende verleent hebben, verlyen ende verleenen mits desen onse bryeve, den voorn. Arent Jacobsz. van der Graeff, zoo ten behouve van hemzelven als van zijn voorsz. medestanders, d' voorsz. gorssen, slicken, blicken, mitten thyenden, breeder hyervooren ende in 't voorsz. contract van coop geroert, te houden van ons vanweegen de graeffelicheyt ende hooge overicheyt van Hollandt ende Westvrieslant ende heerlickheyt van Putte, Arent Jacobsz. van der Graeff voorsz., ten behouve als vooren, ende haren erven ende nacomelingen tot sulcken recht ende leene, als die heerlickheyt ende ambachtsheerlicheyt van de landen, gorssen ende aenwassen, geleegen in de lande van Putte, als van Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, Tielmonde ende De Jacht van ons te leene gehouden worden, naer inhouden der ouder bryeven, ende onse leenregisteren daervan zijnde. Ende hyervan heeft ons hulde, eede ende manschap gedaen, als 't behoorde, d' voorsz. Arent Jacobsz. van der Graeff, ende dat in handen van de voorsz. heere stadthouder van onse leenen, daerbij aen ende over waeren, als onse leenmannen van Hollandt: Egbert Gool, onse greffier van de leenen, Steeven Snouck, Jacob Swerius ende Pieter Hackert. Te oirconde desen onsen bryeff bezeegelt mit onsen grooten zeegele, 't welck wij in gelijcke zaecken gebruyckende zijn. Gedaen in Den Hage den 10^{en} october 1600 ende veerthyen. Geparapheert J. van Oldenbarnevelt voornoemt. Op te plycke stont geschreeven: Bij den Staten van Hollandt ende Westvrieslandt, ter relatie van de stadthouder ende leenmannen voorn. onderteekent Johan van Oldenbarnevelt. Ende bezeegelt mit een uuythangende zeegel van rooden wassche aen een dubbelde franchijne staerte.

Nr. 38. 1614 december 10. De gorsheren van Zuid-Beijerland sluiten een accoord met de grondheren van Cromstrijen over de gezamenlijke bedijking van Klein Zuid--Beijerland met Klein Cromstrijen.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 171, p. 35-40.

1e Accoordt om de Zuydergorsinge met Cromstrijen samen te dijcken.

Op huyden, naer onderlinge communicatie gehouden tusschen heeren Mr. Johan Basius, raedt ende reekenmeester van Hollandt, Jacob van der Dussen, heere tot Haringscappel, burgemeester der stadt Delft, heer Johan Berck, eerste raedt--pensionaris der stadt Dordrecht, Corn. Adrijaensz. Boogaert, Jacob Franchois van Bochoven ende Jacob Zeegersz. Cranendonck, voor haerzelven, ende vanweegen de andere heeren coopers ende eygenaers van de Zuydergorsinge van Beijerlandt, ter eenre, ende de gemeene grondtheeren van Cromstrijen, daertoe specialijck verschreeven zijnde, ter andere zijden, zijn dezelve metten anderen verdraegen, dat zij gesaemender handt 't eerste aenstaende saisoen met Gods hulpe sullen procederen tot bedijckinge van haere respective gorsingen tot eenen vasten coornlande, met eenen loffelijcken winterdijck, op de conditien ende voorwaerden hyernaer volgende:

In den eersten sullen de heeren van de voorsz. Zuydergorsinge den grontheeren van Cromstrijen mededeelen alle d' exemptien ende vrijdommen van den octroye bij den edel-mogende heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant aen hooger memorie vrouwe Sabina van Egmondt, gravinne van Egmont etc., als vrouwe van Beijerlandt, ende haere mededijckers alreede verleent.Ende alsoo de grontheeren verclaeren, dat zij geraden vinden aen de hoochgemelte heeren Staten, tegenwoordich vergadert zijnde, dyes aengaende te versoucken naerder interpretatie ende oock vrijdomme van thyende boven de theyn eerste jaeren naer de dijckagie, bij de eerste uuytgifte henluyden verleent. Zal 't effecte van het tegenwoordich verdrach worden gesuspendeert totdat op de requeste desen aengaende te presenteren, sal wesen gedisponeert.

Dat eerstdaeghs bij de voorsz. Corn. Adrijaensz. Boogaert, Jacob Franchois van Bochoven ende Jacob Segersz. Cranendonck bij die van de voorsz. Zuydergorsinghe, ende Mr. Har-

man Halling, Corn. Muleck ende Herman Godtschalcxz bij de gemeene grondtheeren van Cromstrijen gecommitteert, met assistentie van de dijckgraeff Symon Jansz. aen wederzijden daertoe te versoecken, de respective gorsingen mette raeyen van de geconcipieerde dijckagie sullen worden gevisiteert, geresumeert ende eyntelijck gearresteert het toeleggen, hoochte, ende breete van den dijck ter plaetse, ende zulcx als zij gesaemenderhandt tot meeste verzeeckertheyt, dyenst, ende proffijt van de respective gemeene ingelanden bevinden sullen te behooren.

't Selve gedaen zijnde, sullen de voorsz. grontheeren van Cromstrijen door haere voorsz. gecommitteerden ende Jaecques Manricques, heere van Maesdam, ende Harman Oom daertoe alreede gelast ende geauthoriseert zijnde, doen verclaringe, off zij sullen begeeren te dijcken in 't gemeen margens--margens gelijcke over alle de margentalen binnen den ring van de dijckagie te begrijpen, off dat elck den dijck maecken ende becostigen zal op sijnen grondt, 't welck staen zal tot optie van den voorsz. van Cromstrijen.

Dat de sluyse tot gemeene waterloosinghe geleyt sal worden op den gront van de Zuydergorsinge, op ofte ontrent de creecke in 't westen. Ende sal deselve mette vlyeten ende watertochten ende andere gevolge van dyen, zoo buyten als binnensdijcx, becosticht ende onderhouden worden margen-margens gelijcke, over alle de margentaellen onder dese dijckagie te begrijpen, behalven dat den gront van 't spoeywater ende spoeye noodich zijnde, gelevert sal worden bij die van de Zuydergorsinghe, buyten costen van die van Cromstrijen.

Indyen de voorsz. sluyse in toecomende tijde mochte binnen bedijckt worden, zal alsdan den tegenwoordich te bedijcken polder door den nieuwen polder mogen wateren, mits dat de sluyse in den nieuwen aen te dijcken polder, eens gemaect zijnde, daernaer metten aencleeven van dyen onderhouden sal worden mergen-mergens gelijcke over alle de margentaellen, die daer door sullen wateren.

Ende ingevalle de nature, mits de verlandinge ter plaatse voorsz., de waterloosinghe soude mogen comen te beletten, zullen alsdan die van de Zuydergorsinge ende Cromstrijen elcx in de haere, andere bequaeme losinghe soucken, indyen zij daer op in 't gemeen niet en sullen connen verdragen.

Sullen oock die van Cromstrijen, al se sullen oordeelen dat se mette voorsz. sluyse niet gedient connen zijn, de heul ende wech, hyernaer te nomineren, mogen stoppen, ende op

haer zelffs uuytwateren, ende in dien gevalle sullen sij alsdan in deselve sluyse, ende gevolge van dyen, vorder niet contribueren.

De raeyen van den dijck sijnde gearresteert, sal terstont tot de voltreckinge van de dijckagie geformeert worden een collegie, bestaende van een dijckgraeff, drye heemraeden, een penningmeester ende een contrabouckhouder, die mede stemmen sullen hebben neffens den heemraeden.

De weddens ofte gagie van de voorsz. officiers eerst zijnde gestelt, sullen den dijckgraeff, penningmeester ende contrabouckhouder, gelijck mede den landtmeeter, gecooren worden bij den heeren van de Zuydergorsinge ende grondtheeren van Cromstrijen gesaemender handt, ende de heemraeden gecommiteert worden, twee bij die van de Zuydergorsinge ende een bij die van Cromstrijen.

Die van de Zuydergorsinge sullen leveren den grondt van eenen wegh, breet achtyen ofte twintich Putsche voeten, bij westen van de scheysloot, streckende van den eenen dijck totten anderen, die voorts met sijne heulen gemaeckt ende onderhouden sal worden mergen-margens gelijck. Ende sal voorts elck op sijnen grondt ende op sijn eygen cost mogen maecken alsulcke andere weeghen waermede sij sullen meenen gedient te sijn.

De dijckagie, met Gods hulpe loffelijck voltogen zijnde, sullen die van Cromstrijen doen verclaeringe off sij sullen begeeren te comen ofte blijven in volcomen gemeenschap, om den dijck altijt onderhouden te worden margen-margens gelijcke over alle de margentaellen onder de dijckagie begreepen, off dat zij liever hebben, dat elck den dijck sal onderhouden op sijnen grondt.

Ende in cas van gemeene dijckagie, sal den ghemeenen polder beheert ofte geregeert worden bij vijff persoonen; drye te stellen bij die van de Zuydergorsinge, waervan den eenen weesen zal dijckgraeff op den grondt van Beijerlandt, ende heemraedt op den grondt van Cromstrijen, ende de twee heemraeden over den geheelen polder, ende twee te committeren bij die van Cromstrijen, waervan den eenen wesen sal dijckgraeff op Cromstrijen ende heemraedt op den grondt van Beijerlandt, ende de tweede heemraedt alomme.

Ende ingevalle dat elck den dijck onderhouden sal op sijnen grondt, zal elcx in de sijnen op de regeringe ende onderhoudinghe van dyen ordre mogen stellen. Ende sullen in dien

gevalle, tot verseeckertheyt, dat in 't selve onderhoudt geen gebreck en valle, die van de Zuydergorsinge hebben de naeschouwe over den grondt van Cromstrijen, ende die van Cromstrijen de naeschouwe op den grondt van Beijerlandt.

Tot vereffeninghe van de dijckschoten ende andersints, zal 't landt gemeeten worden met de Putsche roede, vyer voeten in 't water. Zoo wanneer dijckgraeff ende heemraeden 't selve bequaem sullen oordeelen, dan zullen de weeghen, weghslooten oft barmslooten in de maete niet worden gebracht ende sal 't landt opte selve maete altijts gehouden worden, sonder eenige hermeetinge te doen.

De reeckeninge van de dijckagie, deselve met Gods hulpe voltogen zijnde, sal gedaen worden in 's-Gravenhage. Ende sal alsdan mede op alles wes den gemeenen polder sal concerneren in 't gemeen geconsulteert ende geresolveert worden, zulcx als ten meesten dienst ende proffijt van de gemeene respective ingelanden bevonden sal worden te behooren. Alles zonder fraude, aldus gedaen ende verdragen tot Dordrecht in St. Joris Doele. Ende in oirconde twee gelijckluydende instrumenten daervan gemaeckt ende onderteyckent bij de voorsz. gecommitteerde van de heeren van de Zuydergorsinge, ende den ondergeschreven grontheeren van Cromstrijen, op de 10e december 1614. Ende was onderteekend: J. van der Dussen, Johan Berck, Johan Basius, Jemus van Gindertalen, C.A. Boogaert, J. Franchois van Bochoven, P. Rovere, J. Manricque, A. Willemse, Jaques de Gheyn, Jacob Zeegersz. Cranendonck, Cornelis Corn. Mulecq, H. van Ylem, Ghijsbrecht van Schaerlaecken, P. Cromstrijen, Harman Halling, Jan Jansz. Snaets, Corn. Arijensz. Keyser, Jan Maertensz. Cromstrijen, Adrijaen Corn. van Royen, Harman Godschalxse, Crijn Cornelisz., Pieter van Beveren, H. Oem.

Nr. 39. 1614 december 29. De gorsheren van Zuid-Beijerland sluiten met de grondheren van Cromstrijen een aanvullend contract over de gemeenschappelijke bedijking van Klein Zuid-Beijerland en Klein Cromstrijen. Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 171, p. 40-42.

IIe Accoordt van 't samendijcken der Zuydergorsingen van Beijerlandt met Cromstrijen.

Alsoo het eerste artyckel van den accoorde ofte verdrach, binnen de stadt Dordrecht gemaeckt ende aengegaen, opten 10e december laestleeden, tusschen de heeren coopers ende eygenaers van het Zuydergors van Beijerlandt ter eenre, ende den grondteygenaers van Cromstrijen ter andere, was geconditioneert ende besproocken, dat het effect van 't selve verdrach soude blijven gesuspendeert, totdat bij den edel-mogende heeren Staten soude worden gedisponeert op de requeste ende versouck bij den voorn. grondteygenaers van Cromstrijen te doen, nopende gelijcke vrijdom ende exemptien, als bij den welgemelten heeren Staten vergunt waeren aen hoger memorie vrouwe Sabina van Egmondt, als vrouwe van Beijerlandt, in date den 18e july a° 1600 ende veerthyen. Ende dat de voorn. grondteygenaers van Cromstrijen, hebbende tot dyen eynde aen de welgemelte heeren Staten overgegeven requeste, geen apostille tot haerluyder contentement en hadden cunnen verkrijgen, zulcx dat het geschapen was, dat de dijckagie bij 't voorsz. verdrach ende accoordt voorgeslagen daerdeur ofte verhindert ofte geretardeert soude hebben mogen worden. Soo is 't dat de voorn. parthijen, die desen onderteyckent hebben, eyntelijck op een nieuw veraccordeert ende verdragen zijn, dat het voorsz. accoordt, binnen der stadt van Dordrecht gemaeckt ende aengegaen, in esse blijven, ende sijn effect sorteren sal. Welverstaende ende onder expresse conditien, dat de voorsz. heeren coopers ende eygenaers van 't Zuydergors gehouden sullen sijn te presteren, gelijck zij belooven mits desen, dat de voorn. grondteygenaers van Cromstrijen met hun coopers ende eygenaers, 't aenstaende saisoen dijckende, voor haer in te dijcken gorssingen sullen genieten alle d' exemptien ende vrijdomme van de voorsz. octroyen, bij de edel-mogende heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt aen de welgemelte vrouwe Sabina van Egmondt ende haere mededijckers verleent, onder verbandt van haerluyder persoonen ende goederen. Ende dat zij tot dyen fyne aen de voorn. gronteygenaers sullen overleeveren copie auctentycq van deselve octroyen. Item, dat zij daerenboven noch ten behouve, ende op den grondt van dezelve gronteygenaers sullen maecken, buyten costen van de voorsz. grondteygenaers van Cromstrijen, eens, hondert roeden zeedijck, tot sulcken keure als bij de gecommitteerde op 't stuck van de voorsz. aenstaende dijckagie geordonneert sal worden, beginnende t' eynde den grondt van den voorsz. heeren coopers ende eygenaers van 't voorsz. Zuydergors. Aldus geaccordeert in St. Jooris Doelen in 's-Gravenhage den 29e december a°. 1600 ende veerthyen, ende bij ons onderteyckent. Ende was onderteyckent: J. van

Oldenbarnevelt, J. de Bie, B.v.Crompvliet, Johan Berck, Ad. Teding Berckhout, J. van der Dusse, Johan Basius, C.A. Boogaert, J. Franchois van Bochoven, Jacob Pauw, Arent Jacobsz., G. Woutersz. Lyefftinck, Jan Martensz. Cromstrijen, Pieter van Beveren, Adriana van Schaerlaecken, Ghijsbrecht van Schaerlaecken, Hend. van Bryevendalste, Diderick van Schagen, Maria Stalparts, Herman Hallincq, J. Manricque, A. Goes, Jaques de Gheyn, Matteus Cromstrijen, P. Cromstrijen, Cornelis Arijensz. Keyser, Jan Jansz. Snaets, A. Willemsz., C. van Bekesteyn, H. Oem, P. Roevre, Jacob Segersz. Cranendonck, Adrijaen Cornelisz. van Royen, Burgert Cornelisz. van Putten, Willem Jansz. Geervlyet, Crijn Cornelisz., Adrijaen Claesz. van Dryel, Herman Schalcxse.

Nr. 40. 1615 januari 13. Johan Basius en zijn medestanders worden beleend met Den Hitzaert en de tiendrechten daarvan.
Origineel. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 24.

De ridderschap, eedelen ende steeden van Hollandt ende Westvrieslandt, representerende den Staten van denselven lande, doen condt allen luyden, dat voor heer Johan van Oldenbarnevelt, ridder, heere van Berckel Roderijs etc., stadthouder van onse leenen ende den leenmannen hyernaer genoemt, gecomen ende gecompareert is in properen persoone Anthonis van Flory, raedt ende reeckenmeester van de welgebooren heere, heer Carel grave tot Egmondt, prince tot Gaveren, vrijbanderheere van de twee Aubignies, heere van Armentiers, Beijerlandt, Weert, Wissem etc. Ende heeft (uyt crachte van sijne speciale macht ende last, hem gegeven bij den welgemelte heere grave, geinsereert in 't schriftelijcke contract van coop in date den 9^{en} deser maendt january, beneffens desen in onse leenregisteren van Hollandt geregistreert) ons mit halm, hande ende monde opgedragen, overgegeven ende quytgeschouden, zonder eenich recht, actie, ofte toeseggen daer meer aen te behouden, als onse leenmannen wijsden dat recht was, de gorsinge mitten slicken, blicken, zanden, aenwassen, appendentien ende dependentien van dyen, genaemt Den Hitzaert, mitsgaders alle de thyenden, groff ende smal, die in toecommende tijden daerop zullen mogen vallen, gelegen bezuyden van Borrekeen, ende de Zuydergorssen van Out ende Nieuwbeijerlandt; ende dit alles

ten behouve van doctor Johan Basius, raedt ende reeckenmeester van Hollandt, zoo voor hemselven, als ten behouve van sijne medestanders. Soo is 't, dat wij d' voorsz. opdrachte, overgifte ende quytscheldinge believende ende danckelijck neemende (behouden ons, ende eenen yegelijcken sijns recht), verlyt ende verleent hebben, verlyen ende verleenen mits desen onsen bryeve den voorn. doctor Johan Basius, zoo ten behouve van hemselven, als van sijn voorsz. medestanders, d' voorsz. gorssen, slicken, blicken, zanden, aenwassen, mitten thyenden, breeder hyervooren ende in den voorsz. contracte van coop geroert, te houden van ons, vanweegen de graeffelicheyt ende hooge overicheyt van Hollant ende Westvrieslandt ende heerlicheyt van Putte, doctor Johan Basius voorn., ten behouve als vooren, ende haren erven ende nacomelingen, tot sulcken recht ende leene, als die heerlicheyt ende ambachtsheerlicheyt van de landen, gorssen ende aenwassen, geleegen in de lande van Putte, als van Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen, Tyelmonde ende De Jacht, van ons te leen gehouden worden, naer inhouden der ouder bryeven ende onse leenregisteren daervan zijnde. Ende hyervan heeft ons de voorsz. doctor Johan Basius hulde, eedt ende manschap gedaen, als 't behoorde, ende dat in handen van de voorsz. heere stadthouder van onse leenen, daerbij aen ende over waren, als onse leenmannen van Hollandt: Egbert Gool, onse griffier van de leenen, Steeven Snouck, commissaris ordinaris van de monsteringe, Carel de Briedere ende Pieter Hackert. T' oorconde desen onsen bryeff bezeegelt mit onsen grooten zegele, 't welck wij in gelijcke zaecken gebruyckende zijn. Gedaen in Den Hage den 13en january 1600 vijfthyen. Geparapheert J. van Oldenbarnevelt. Op de plycke stont geschreeven: Bij den Staten van Hollant ende Westvrieslandt, ter relatie van den stadthouder en de leenmannen voornoemd, ondertekent: Johan van Oldenbarnevelt. Ende bezeegelt mit een uythangende zeegel van roode wassche aen een dubbelde franchijne staerte.

Nr. 41. 1615 januari 15. Bestek van de dijk van de polder Klein Zuid-Beijerland en Klein Cromstrijen en aanstelling van functionarissen.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 344.

Verbael gehouden den 15 january 1600 vijfthyen ende navolgende dagen, bij Symon Jansz., dijckgrave, Cornelis Adriaensz. Bogaert, Jacob Franchois van Bochoven, ende Jacob Segersz. Cranendonck, gecommitteerde van de heeren eygenaerts van de Zuydergorssinge van Beijerlandt, Mr. Herman Hallinck, Cornelis Muleck, ende Herman Goodtschalcx, gecommitteerden van de heeren ambachtsheeren ende eygenaers van Cromstrijen, tot het visiteren der Zuydergorssen van Beijerlandt ende Cromstrijen voorsz., mitsgaders op 't examineren ende arresteren van 't toeleggen, hoochte, swaerte, ende breete van den nyeuwen dijck aldaer te maecken, met Godes hulpe, in 't zaeysoen van desen loopenden jare.

Eerst is nae voorgaende visitatie ende examinatie op de gorssinge gedaen, de raye beginnende ten westen van de dijckagie aen de zuytdijck van Nieuw-Beijerlandt ter lengte van 42 roeden, geresolveert te geven toeleggens zes roeden, met een zeebeck van een roede, te laten versterven ten halven dijcke.
De raye van 438 roeden sall hebben zes ende een halve roede toeleggens, met een zeebeck van anderhalve roede, te versterven als boven.
Beyde dese reeden op de cruyne thien voeten breet, hooch uuyt het weylant twaelff ende een halve voete.
Ende voorts alle de navolgende rayen hooch twaelff voeten, breet op de cruyn negen voeten.
De raeyen van 42 roeden ende alle navolgende reeden sall wesen toeleggens vijff roeden zes voeten, met een zeebeck van een roede, te versterven ten halven; op de cruyne breet negen voeten.
De raye van 27 roeden ende 65 roeden verheelende aen den dijck van Nyeu Cromstrijen, sall hebben vier roeden zes voeten toeleggens, met een zeebeck van acht voeten toeleggens, derthien voeten hoochte, op de cruyn acht voeten breet.
De binnenbermsloot, beginnende van den dijck van Cromstrijen tot t' eynde de raye van 21 roeden, geresolveert wijt te maecken twaelff voeten, verstervende op veerthien voeten, vandaer tot t' eynden de ree van 180 roeden 16 voeten ende vandaer tot 't gescheyt verstervende op achtien voeten.
Van 't gescheyt tot t' eynde de raye van 89 roeden, verstervende op 20 voeten, ende van daer tot de sluys toe blijvende op 20 gelijcke voeten.

Ende voorts de raye van den Nijeubeijerlantschen dijck tot de sluys toe 14 voeten.
De binnenberm is geresolveert breet te laetten 18 voeten ende den buytenberm 20 voeten.
De bovengeschreven rayen sulcx gearresteert zijnde bij de bovengeschreven gecommitteerden, is voorts geresolveert dat d' heeren Herman Oom ende Manrico, bij die van Cromstrijen neffens haere bovengeschreven gecommitteerden gelast, soo tot stellen van dijckgrave, heemraet, als penninckmeester ende contrebouchouder, als oock tot 't doen van de verclaringe off sij souden angaen gemeene dijckagie, ofte op haer eygen gront souden dijcken, beschreven ende geadverteert souden worden omme op saterdach den 17^{en} te compareren binnen der stadt Dordrecht in de herberge van de Pauw, ende 't selve aldaer te voltrecken.
Dienvolgende sijn ten selven dage aldaer gecompareert, alle d' voorsz. gecommitteerden op de rayinge, ende de voorsz. Herman Oom ende Manrico.
Ende hebben de gecommitteerden van Cromstrijen, naer communicatie met den anderen gehouden, verclaert te sullen dijcken elcx op haeren gront.
Is voorts daernae gehandelt met Symon Jansz., dijckgrave, dat hij in qualite als dijckgrave met assistentye van Jan Symonsz. sijn zoon als lantmeeter d' voorsz. geconcipieerde dijckagie sall helpen voltrecken ende volvoeren. In regaerd van den dijckgrave, tot de dijckagie voltrocken sall sijn, ende in regaerd van den lantmeeter, totte cavelinge ende voltreckinge van den dijck incluys. Daervooren aen hem als dijckgrave is toegeseyt ende belooft te betalen de somme van thien hondert ponden te 40 grooten, ende voor den lantmeeter Jan Symonsz. sijn zoon, drye hondert gelijcke ponden. Des wert hij gehouden te leveren voor die van Beijerlandt drie caerten, ende voor Cromstrijen twee, ende aen de heemraeden tot zijn discretie.
Hebben daernaer d' voorsz. gecommitterde van de Zuydergorssen verclaert dat de heeren ingelanden van deselve Zuydergorssen hadden gecommitteert tot heemraden Jacob Franchois van Bochoven ende Jacob Zegersz. Cranendonck, ende hebben die voorsz. gecommitteerde van Cromstrijen tot heemraet gecommitteert ende gestelt Herman Goodtschalcx.
Is daernaer bij deselve gecommitteerden van wedersijden gecommitteert tot penninckmeester, op de instructie daervan op huyden gemaeckt, Mr. Herman Hallingh.
Ende tot contrebouchouder Willem Jansz. van der Graeff.
De heemraden elcx op een tractement van vierhondert ponden te 40 grooten.

Den penninckmeester op een tractement van vijffhondert gelijcke ponden; des werdt hij mede gehouden te dienen als heemraet.
Ende den contrebouchouder op vier hondert gelijcke ponden, mits dat hij oock mede gehouden sall zijn te dienen als heemraet.
Welverstaende dat d'voorsz. dijckgrave, heemraden, penninckmeester, lantmeeter ende contrebouchouder van alle haere vacatien, die sij zullen moeten vaceren, totten aenvange van de dijckagie sullen worden betaelt, zulcx als in de voorgaende dijckagie van Nieu Cromstrijen gedaen is.
Ende alsoo den dach tot de bestedinge van de sluys is beraempt jegens vrijdach den 23en january toecomende, is geresolveert dat dijckgrave ende heemraden haer op den 22en 's avonts tot Dordrecht in de herberge sullen laten vinden, omme des anderen daechs d' selve bestedinge te doen.
Is voorts den dach ende plaetse van de bestedinge van den dijck geraempt ende geslooten jegens dynsdach den derden february op Claeswael.
Ende sullen dijckgrave ende lantmeeter tijtelijck hen transporteren op de voorsz. gorssen, omme d'selve bestedinge te prepareren, ende alle d' voordere officiers sullen hen laten vinden in den dorpe van Claeswael op vrijdach den 30en january toecomende omme 't geprepareerde te examineren ende arresteren, ende daernaer ten voorsz. dage de bestedinge te doen.
Ende tot vervallinge van alle oncosten, alreede gevallen ende noch te vallen, is op huyden ommegeslagen, op yder dijckplechtige mergen die binnen den rinck sullen begreepen worden, zes Carolus gulden.

Nr. 42. 1615 maart 9. Carel van Egmond verkoopt Den Hitsert aan de gorsheren.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 171, p. 13-16.

Conditien ende coopvoorwaerde van de gorssinge Den Hitsert.

Op de conditien ende voorwaerden hyernaer verclaert heeft zijn excellencie Carel grave van Egmondt, prince van Gaveren, baron van beyde d' Aubignies, heere van Armentiers, Sottinge, La Hameijde, Beijerlandt, Weerdt etc., ridder van de ordre van den Gulde Vliese, vercoft, zulcx

hij vercoopt bij desen, aen ende ten behouve van Jacob van der Dussen, heere van Heerenkerspel, Arent Jacobsz. van der Graeff, out burgemeester der stadt Delft, Corn. Boogaert ende haere medestanders, eygenaers van de Zuyder ende Borrekeens gorsinghen, de gorssinge mitten slicken, blicken, zanden, aenwassen, appendentien ende dependentien van dyen, genaempt Den Hitsaert, mitsgaders alle de thyenden, groff ende smal, die in toecommende tijden daerop sullen mogen vallen, geleegen bezuyden van Borrekeen ende de Zuydergorssen van Out ende Nieuwbeijerlandt voorsz., zulcx ende in aller manieren als dezelve van zijn excellencie die van de graeffelickheyt van Hollandt tot eenen goeden onversterffelijcken erffleene te leene houdende is, daervan sijn excellencie de bryeven aen de coopers sal overleeveren.

Item noch de ettinge van de dijcken, mitsgaders buyten en binnenbarmen, geleegen aen de zuytzijde van Out ende Nieubeijerlandt, die dezelve heeren coopers jegenwoordich in huyre sijn hebbende, beginnende van 't scheyt van Claeswael off, ende streckende westwaerts op tot de Dromkreecke ende 't scheyt van Piershil toe. Sijn excellencie reserveert aen hem de hooge, middele ende leege jurisdictie, ende voorts gelijcke preeminentien als hij in 't vercoopen van de voorsz. Zuydergorssen ende Borrekeen aen hem gereserveert heeft, omme d'selve bij hem ende sijne nacomelingen heeren ende vrouwe van Beijerlandt, off haers rechts hebbende, genooten ende gebruyckt te worden, zulcx ende in aller manieren als 't contract van de coop van de voorsz. Zuydergorssen ende Borrekeen vermeldende is.

De coopers sullen uyt dese gorssen de naevolgende persoonen laeten genieten de nombre van twintich margen gorssen thyentvrij: Daervan de thyen margen bij goeder memorie vrou Sabina van Egmont, gravinne van Solms, vrouw van Beijerlandt etc., verschoncken sijn aen Mr. Nicolaes Zeyst, pensionaris der stadt Leyden, ende de resterende theyn margen bij zijn excellencie aen Gerrit Woutersz. Lieftinck, omme bij dezelve in de eerste dijckagie, die mit Godes Hulpe in toecommende tijden zal mogen gedaen worden, mitte heeren coopers mede ingedijckt te worden, ten welcken tijde zijluyden de vruchten sullen beginnen te trecken ende eerder niet.

Welverstaende dat ten tijde van de dijckagie zijluyden mede gehouden sullen zijn te contribueren zoowel in alle dijckpenningen, ende andere oncosten, alsoock te vergoeden de gronden van den dijck, dijckputten, weegen, wateringen,

spoeyen ende kaeyen, die noodich zijn, mergen-mergens gelijck, neffens de andere landen, die binnen gedijckt sullen worden.

Zijne excellencie zal voor de heere stadthouder ende leenmannen van de graeffelijckheyt van Hollandt voorsz. tot sijnen coste, ten behouve van de voorsz. heeren coopers ende hare medestanders, doen opdragen ende transporteren d' voorsz. gorssen, slicken, blicken, zanden, aenwassen, appendentien ende dependentien van dyen, mitten thyenden ende d' voorsz. dijckettinge voor scheepenen van Beijerlandt, des noot zijnde. Ende voor de waringe, evictie ende indemnité van dyen specialijck doen verbinden zijn persoon ende alle de goederen, die hij voor de evictie ende waringe van de voorsz. Zuydergorssen ende Borrekeen verbonden heeft. Ende voorts generalijck alle sijne andere goederen, roerende ende onroerende, waer die geleegen zijn, tot cohertie ende bedwang van alle rechten ende rechteren. Tot alle 't welck ende omme de bryeven daervan behoorlijck gheclauseert te passeren de welgemelte heere grave constituerende ende machtich maeckende is, zulcx hij constitueert ende maeckt machtich bij desen, Anthonis van Flory, sijnen raedt ende reeckenmeester ende Gillis Pandelaert sijnen rentmeester, t' samen ende elcx bijsonder, beloovende goet, vast, bundich ende van waerden te houden, alle 't geene bij denzelven ende elcx van hen daerinne gedaen ende gehandelt sal worden.

De heeren coopers sullen gehouden zijn, buyten coste van zijn excellencie 't leen te verheffen, ende de heergewaden te betalen.

Sullen mede gehouden sijn haere cooppenningen vrijs gelts van alles te betalen den eersten marty toecommende precyse, wel eer maer niet laeter, ende bij gebreecke van dyen te betalen interest, jegens den penningh zesthyen, totte effectuele voldoeninge toe, ende dat in manieren als volcht: Als namentlijck aen Henricus Arnoldi ende Gerrit Woutersz. Lyeftinck de zomme van vijffduysent gulden mitte verscheenen interesten, daermede zij specialijcken op de voorsz. gorsingen zijn gehypotequeert. Ende voorts aen alsulcke persoonen als zijn excellencie sal assigneren ende nomineren uyt de lijste geinsereert in 't verbael tusschen de heere vercooper ende de crediteuren van heer Lammoral grave van Egmondt, zijn excellencies heer broeder op den 6^{en} decembris a^{o} 1600 veerthyen voor de edele heeren Couwenburch ende Roosendael als commissarissen gehouden. Mits dat deselve persoonen sullen gehouden zijn te stellen cautie, voor de

lichtinge van hare penningen, tot contentement van de voorsz. crediteuren van de heere grave Lammoral, in conformite van de appoinctemente van de voorsz. hove in date den 19en december voorleeden, daervan de heeren coopers acte van descharge geleevert sal worden.

Voor de coop van welcke gorssingen, slicken, blicken, zanden, aenwassen, appendentien ende dependentien van dyen, mitsgaders de thyenden ende dijckettinge d' voorsz. heeren coopers belooft hebben te betalen den 1en marty toecommmende de zomme van vijff ende twintich duysent vijffhondert gulden te 40 grooten Vlaems 't stuck. Ende noch bovendyen aen de vrouwe gravinne van Egmont des heere vercoopers gemaele, tot een vereeringhe ofte courtoisie, de zomme van dryeduysent gelijcke guldens, ende dat over de coop van de voorsz. dijckettinge.

Tot naercominge van alle 't welck zijn excellencie als vercooper ende d' voorsz. heeren coopers elcxeen voor al ende in solidum, onder renunchiatie van 't benifitie van divisie, verbindende zijn haer persoonen ende goederen, ten bedwangh van alle rechten ende rechteren. Ende sijn in oirconde hyervan gemaeckt twee alleensluydende contracten bij zijn excellencie gedaen cachetteren, mit sijn tegenseegel ende neffens d' voorsz. heeren coopers onderteyckent op den 9en marty 1600 vijfthyen. Onderteyckent: Carl graef tot Egmont, princen tot Gaveren, J. van der Dusse, Arent Jacobsz., J. Boogaert, Gerrit Woutersz. Lieftinck. Ende bezegelt mit een opgedruckt zeegel van de welgemelte heere grave.

Nr. 43. 1615 juli 6. De gorsheren sluiten een accoord met de Diaconiën van Oud- en Nieuw-Beijerland, na een geschil over eigendomsrechten van de Diaconiën op gronden in de Zuidergorzen.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 159, fol. 81-82.

Alsoo in den aenvanck van de dijckagie van Zuitbeijerlant, questie ovte misverstant geresen was, tusschen den schout, schepenen ende armevoochden van Out en Nieuwbeijerlant, uitte name van de Armen aldaer ter eenre, ende d' heeren ingelanden ende eigenaers van de Zuidergorssen van Out en Nieuw Beijerlant ter andere sijde. Zustinerende de voors. schout, schepenen, ende armevoochden, dat d' Ar-

men voors. in de voors. dijckagie mosten herederen ende binnendijcken, alsulcke 35 margen gorssen als haerluyden bij testament van zaliger Joost de Menin waren gelegateert, volgens sijn testament in dato den 28e december 1599, waer jegens de voorn. ingelanden sustineerden, dat de voorn. Menin geen verder actie noch eigendom en hadde gehad dan vijfendertich margen in de gehele gorssen, slicken, ende aenwassen, gelegen aen de zuytsijde van Out en Nieuw Beijerlant, ende dat hij sulx niet meer conde legateren, dan hij selfs hadde. Dat sij daeromme wel tevreden waren d' voors. Armen in deselve dijckagie te laten herederen sooveele als henluyden pro rato van de voorsz. 35 margen in de gehele gorssen bevonden souden worden binnen te competeren, daervan afgetogen sijnde 't gene sij in den gront van de dijcken, bermen, barmslooten, wegen, ende wechslooten pro rato van hare binnen te slaen landen souden moeten dragen, ende dat sij 't verder buiten souden behouden, omme in toecomende tijden mette heeren ingelanden te benefitieren. 't Welcke alsoo de voors. schout, schepenen ende armevoochden, sulx niet conden toestaen, zoo was, omme costen ende lange processen te eviteren, de saecke gesubmitteert in de judicature van de edele heeren president ende raden van de Hoogen Rade in Hollant, d' welck bij hare edelens sententie in dato den 1e july a° 1615 verclaert hebben dat de voors. heeren ingelanden met haren bovengeschreven presentatie mochten volstaen. Mits welcken alsoo deselve Armen souden suiver lants binnengedijckt hebben, weynich meer dan een kavel, ende dat sij 't verder, daervan getrocken sijnde eerst haer quote in de gront van den dijck, barmen, barmslooten, wegen en wechslooten, souden buiten behouden hebben, mit oock haer aenpart in de dijckettinge, 't welcke alsoo beide weynich soude hebbe geimporteert, als sijnde maer een achtiende part in de dijckettinge ende ontrent elf margen slicken, daervan geen apparentie was in lange gedijckt te sullen connen worden. Ende dat de voorsz. heeren ingelanden willen bethoonen dat sij liberalijck metten Armen wilden handelen, soo hadde sijluyden aen de voors. armemeesters respective aengeseyt, dat mits bij de schouten ende gerechten ende armemeesters van de voors. respective dorpen in de name ende vanwegen hareluyder Armen, in dese jegenwoordige dijckagie herederende <u>een kavel groot twintich margen 262 roeden 10 voeten</u> zuiver lants, ende voorts cederende ende afstant doende van haer aenpart in de voors. dijckettinge ende resterende buitengorssen, ten behouve van de voors. heeren ingelanden, sijluyden ingelanden in plaets van dien tevreden waren d' voors. Armen van Out ende Nieuw Beijerlant te geven

ende quiteren de thienden, henluyden op de bovengeschreven binnengedijckte cavel competerende, ende daerenboven tot subsidie van hare dijckschoten te laten trecken van de penningmeester van de voors. dijckagie uit de generale ommeslagen de somma van 1600 ponden te 40 grooten 't pont, 't welcke bij de voors. respectieve armemeesters met schout en schepenen in deliberatie geleyt ende geaccepteert sijnde. Soo is 't dat d' voors. schouten, schepenen, ende armevoochden van Out en Nieuw Beijerlant voors. bij desen verclaren ten behouve van de voors. heeren ingelanden van de Zuidergorssen afstant, ende cessie gedaen te hebben, sulx sij afstaen ende cederen bij desen van haer voorsz. aenpart van de dijckettingen, barmen etc. mitsgaders van 't gene henluyden boven de voorsz. binnegedijckte cavel in de voors. buitengorssen competerende is. Bekennen mede de voors. 1600 ponden te 40 grooten, jegens den voorsz. penningmeester genoten ende geproffiteert te hebbe. Ende bovendien cederen ende quitteren d' voors. heeren ingelanden aen, ende ten behouve van de voors. Armen respective de thienden henluyden op deselve binnengedijckte kavel competerende. Belovende ten wedersijden jegens desen, nu, noch ten eewigen dage, in geender manieren, directelijck noch indirectelijck iet te doen ov te reclameren.
Ten oirconden sijn hiervan gemaeckt twee alleensluidende instrumenten, bij de voors. schout, gerechte ende armemeesters, mitsgaders de gecommitteerden van de voors, heeren ingelanden ondertekent op den 6^{e} julio a^{o} 1615 ende was ondertekent, als gecommitteerden van de heeren ingelanden: Boogaert, J. van Bochoven, Jacob Pauw; als gecommitteerden vanwegen baljuw, schout en schepenen, mitsgaders d' armmeesters van Out en Nieuw Beijerlant, Glaude van Dievoert, Jacob Cornelisz. van Royen, Pandelaer, D.Dirnel.

Nr. 44. 1615 juli 17. Condities voor de verkaveling van de polder Klein Zuid-Beijerland en de toedeling der kavels.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 171, p. 13-16.

Conditien daerop de landen van 't bedijckte Zuydbeijerlandt gecavelt zijn.

Conditien ende voorwaerden daerop de heeren ingelanden van de voorsz. nieuwe dijckgagie van Zuytbeijerlandt begeeren 't voorsz. landt te scheyden ende te grondtcavelen, in achthyen cavelen, als vijfthyen voor de heeren eygenaers van de Zuydergorssen van Beijerlandt, en de resterende drye voor reeckeninge van 75 margen bij heer Caerle grave tot Egmondt etc. in 't vercoopen derzelver gorssen uuytgesondert ende gereserveert, die aencomende zijn heer Johan van Oldenbarnevelt, ridder, heere van den Tempel, Roderijs, Berckel etc., Johan Berck, ridder, eerste raedt, pensionaris der stadt Dordrecht, ende de meesters van de Armen van Oudt ende Nieuwbeijerlandt.

Eerstelijck sal de voorsz. cavelinge geschieden bij blinde loothinghe.

't Voorsz. landt sal altijt blijven subject den dijckrechte, ende beheert worden, volgende den contracte van coop mitten voorsz. heere grave van Egmont ende de contracten van dijckagie mitte ambachtsheeren ende eygenaers van Cromstrijen gemaeckt.

Alle lasten, ende ongelden, zoo van dijckagie, sluysen, heulen, wegen, weteringen ende andere gemeenlandswercken, die bij dijckgrave ende heemraden tot prouffijte ende diensten van 't gemeenelandt geordonneert ende gemaeckt sullen worden, zullen betaelt worden bij de voorsz. achtyen cavels, margens-margens gelijcke, d'selve cavels gereeckent elcx jegens 20 margen.

Alle ommeslagen bij dijckgrave ende heemraden alreede gemaeckt, ende in tijden ende wijlen noch te maecken, zullen worden betaelt volgens haere ordre. Ende tot laste van de gebreeckige zal de dijckgrave, des versocht zijnde, de penningen uytleggen naer dijckrechte, ende op sijn gewin, als tweeschat aen gelde, ende vyerschat aen pande.

Ingevalle naemaels bevonden werde eenigh abus in de meetinge, ende dat 't selve excedeerde boven de vijftich roeden, zal 't selve, ofte bij dengeenen die 't over heeft, behouden, ende aen de heeren ingelanden, eygenaers van de gorssen betaelt worden, ofte aen dengeenen die tecort compt, bij dezelve heeren ingelanden vergoet ende betaelt worden, volgens den prijs daerop de landen hier getauxeert ende geciert zijn. Mits dat de hermeetinghe binnen 's jaers sal moeten worden versocht ende gedaen, tot coste van degeenen die meent tecort te comen.
De barmslooten ende gemeenlands weteringen sullen gemaeckt

ende altijts onderhouden worden ter keure ende ordonnantie van dijckgrave ende heemraden, ende tot coste van 't gemeenelandt.

De weegen ende weghslooten sullen tot coste van 't gemeenelandt gemaeckt ende vijff jaer onderhouden worden, daernae wel opgeleevert zijnde voorts bij de eygenaers van de cavels aen wederzijden geleegen, tot haren coste onderhouden ende oock de spooren gevult worden.

De scheyslooten tusschen de cavels sullen voor d' eerste reyse wijt zeeven voet, inden boodem drye ende een halve voet ende diep vyer voet gemaeckt worden, tot gemeene coste, ende daernaer tot gelijcke wijte onderhouden worden bij de eygenaers aen wederzijden, tot haeren coste.
Die zijn landt, ofte een gedeelte van dyen, tot weye hout, zal gehouden sijn boven d' voorsz. slooten mit de eygenaers van de landen daernaest geleegen tot gemeene costen 't selve zulcx off te heynen, dat de teellanden daerdeur geen schade lijden, op sulcken keure als bij dijckgrave ende heemraden zal worden geordonneert.

Ende dewijle veele deser landen, eenige voor 't eerste, andere voor lange tijt vereysschen geweyt te worden, zoo sal met die van Cromstrijen gehandelt worden, ten eynde men zomerdaeghs zal soo veele waters mogen innelaten ende voor de schotdeure houden staen, als dijckgrave ende heemraden in der tijt dienende, oorbaer ende nut bevinden sullen, opdat de weylanden daerdeur gedient mogen worden.

Ende ingevalle men met die van Cromstrijen daerinne niet en can overcomen, zullen in zulcken gevalle aen de wech, neffens het gescheyt op desen grondt, tot coste van 't gemeenelandt, geleyt worden twee wachtheulen, omme 't ingelaeten water op den Beijerlandtschen gront te houden, welcke wachtheulen tot discretie van dijckgrave ende heemraden geopent ende geslooten sullen worden, zulcx dat zoowel de wey als de teellanden met water gedient sullen worden, de culture zulcx vereyschende. Ende zal op de eerste reeckeninghe bij de heeren ingelanden naerder hierop geresolveert worden.

Alsoo de geleegentheyt van de Hooft ende Volgerlanden, daerdeur de Stelkreecke ofte Koydiep is loopende, vereyscht dat 't water zoo laegh offgelaeten wordt, als doenlijck is, zoo sal gemaeckt worden, tot coste van 't gemeenlandt, eenen dam aen de westzijde in de mondt van dezelve kreecke, met een zijl ofte cleyn verlaetken, souffisant omme 't water daerdeur naer de sluyse off te connen laeten, ende oock 't incomen van 't water te keeren.

't Zelve gedaen weesende, zullen d' eygenaers van de landen daerop responderende, gehouden sijn d'zelve kreecke, ofte den principalen erm van dyen, te doen delven ende van d'aerde, daeruyt comende, op de kant een kade te doen maecken, zonder haer scheyslooten daerdeur te schieten, maer haer water in den barm ende weghslooten te exoneren, en dat zooverre de Volgerlanden strecken.

Indien naemaels bevonden worde den dienste ende oorbaer van 't gemeenelandt te vereysschen eenige nieuwe waterloosingen te maecken ofte d'oude te verbreeden, item de wegen te verbreden, ofte nieuwe te maecken, zullen dijckgrave ende heemraden daertoe mogen aenvaerden de naest daeraen geleegen landen, zonder becroon van de eygenaers. Mits dat 't zelve landt den eygenaers door 't gemeenlandt betaelt ende vergoedt zal worden, tot taxatie van dijckgrave ende heemraden voornoemt.

Nyemant en zal de gemeenlandsvlyeten ofte watertochten mogen stoppen nochte benauwen mit hoofden, omme bruggen op te leggen. Dan zal eenyeder mogen stellen een jock, omme de balcken op te leggen, zulcx datter altijt twaelff voeten boven vrij zal blijven.

Sal oock nyemandt eenige slooten, aen de wegen responderende, mogen toedammen. Maer als hij bruggen wil leggen, 't selve zulcx doen, dat 't water zijn cours mach houden.

Op de barmen ende wegen zal nyemandt vermogen eenige boomen te planten op boeten van 20 stuivers voor yeder boom ende uytroedinge van dien.

Vangelijcken sal niemandt d' selve weegen ofte barmen mogen beweyden mit beesten, paerden, kalveren, schapen ofte verckens, op de peene bij dijckgrave ende heemraden te statueren, maer worden alle ettingen gereserveert aen ende ten behouve van de heeren eygenaers van de buytengorssen.

De visscherijen binnensdijcx zal elcx hebben ende behouden voor zijn landt. Des sal niemandt mit staende wandt, als fuycken, korven ofte andre mogen visschen op de boete als vooren.

Alle luyden, die berooft worden tot maeckinge van dijcken, wegen, oprellen, oock die alreede tot aenvollen van de sluysen ende spoeye ende stampen van dien gerooft sijn, zullen betaelt worden tot tauxatie van dijckgrave ende heemraden.

Alle zaecken raeckende ende concernerende de buytengeslaegen gorssen van de Zuydergorssen, Borrekeen, mitsgaders Den

Hitsaert, mitten slicken ende blicken, appendentien ende aencleeven van dien, zullen worden gedirigeert bij ende nae de meest overeenstemminge van d' ingelanden. Ende sal elcx die een halve cavel ofte een halffgedeelte heeft in deselve buytengorssen, medestemmen.

Ende alsoo omme te accommoderen de edele heeren Van Barnevelt, Van der Dussen, ende Boogaert, die dobbele cavels in dese binnengedijckte landen sijn herederende, ende ten eynde haere edelen hare landen aen den anderen soude mogen hebben, is toegestaen, dat d' selve achthyen cavels eerst in neegen dobbele cavelen uytgetrocken sullen worden, zoo sal deselve cavelinge eerst zulcx geschieden.

Sullen daernaer d' andere heeren ingelanden datelijck, ofte tot harer edelen beliefte, smalcavelen, zonder gehouden te zijn in gemeenschap langer te blijven als hare edelen gesamentlijck belieft.

Ende alsoo in de estimatie ende verdeylinghe van de voorsz. cavels d' eene d' ander in prijse te boven gaet, zulcx dat de minste van de beste mit gelt moeten worden begrootet ende op gelijcke waerde gebracht, als hiervooren op de respective cavelingen is geannoteert, zoo is ende wort geresolveert ende geaccordeert, dat de betalinge daervan sal geschieden Kersmisse in desen loopenden jaere 1600 vijfthyen.

Ende ingevalle eenige duysternis, questie, ofte misverstandt uyt zaecke van dese cavelinghe ofte smalcavelinge mochte vallen, zal 't selve worden geinterpreteert, ende soo noot is, gedecideert bij dijckgrave ende heemraden voorn., ofte in der tijt wesende.

Alle welcke estimatie, stellinge ende poincten van cavelinge d' heeren ingelanden voorgeleesen zijnde, hebben d' selve zulcx goedt gevonden, gheaggreert ende geapprobeert, ende dyen volgende geprocedeert tot cavelinge der voorsz. landen, zulcx hiernaer volght, ende naerdat de bilietten getrocken waren.

Cavel nr. 1° ende 2° is toegevallen de heeren burgemeesteren Pauw ende Van der Graeff.

De cavels nr. 3° ende 4° is toegevallen den heere Corn. Adriaensz. Boogaert.

De cavels nr. 5° ende 6° is toegevallen den heere Van Oldenbarnevelt.

De cavels nr. 7° ende 8° is toegevallen de heeren pensiona-

ris Berck ende reeckenmeester Crompvlyet.

De cavels nr. 9° ende 10° is toegevallen de heer Van Heerenkerspel.

De cavels nr. 11° ende 12° is toegevallen d' heer tresorier De Bye ende Bochoven.

De cavel nr. 13° ende 14° is toegevallen d' heer reekenmeester Basius ende juffrouwe Catharina van der Dussen.

De cavel 15 ende 16 de heere raetsheer Berchout ende Lyefftinck.

De cavel 17 ende 18 de Armen van Out ende Nieuwbeijerlandt d' een helft, den commissaris Snouck ende Cranendonck voor d' ander helft.

Aldus gedaen ende gecavelt ten huyse van heer Johan van Oldenbarnevelt in 's-Gravenhaeghe bij de ondergeschreven heeren ingelanden voor haerzelven, ende daer hare edelen voor mede gecavelt ende getekent hebben. Ter presentie van Franchois van Geestdorp, notaris, die oock bij desen geauthoriseert wort, onder sijne signature, voor yder van de heeren ingelanden een cavelcedulle ofte dubbelt, desen conform, uyt te geven. Actum desen 17e july a°. 1600 vijfthyen, ende was ondertekent: J. van Oldenbarnevelt, J. de Bye, Ad. Teding Berchout, J. van der Dusse, Basius, Johan Berck, Jacob Pauw, Arent Jacobsz., C.A. Bogaert, J.F. Bochoven, Jacob Segertsz. Cranendonck, G. Woutersz. Liefftinck, S. Snouck, Jacob Cornelisz. van Royen, als last hebbende van den Armen van Nieuwbeijerlandt, Glaude van Dievoort, als lasthebbende van Outbeijerlandt.

Nr. 45. 1615 juli 17. De gorsheren van Zuid-Beijerland brengen het aantal aandelen van 15 terug op 14. Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 171, p. 65-67.

Accoordt van de 14 portien in de buyten onbedijckte gorssen van Den Hitsaert, Borrekeen ende Zuydergorssinge van Beijerlandt,

Alsoo in 't contract van coop aengegaen mit heer Caerle grave van Egmont, prince van Gaveren etc., van de Zuydergorssen van Beijerlandt ende Borrekeen, heer Johan van Oldenbarnevelt, ridder, heere van den Tempel, Roderijs,

Berckel etc., advocaet 's landts van Hollandt, heer George de Bye, ridder, heere van Albranswaert, tresorier-generael, ende eerste meester van de Reeckeninge in Hollandt, Mr. Adriaen Teding Berchout, raedt ordinaris 's Hoffs van Hollandt, doctor Johan Basius, ende Barnardt van Crompvlyet, beyde mede meesters van de Reeckeninghe in Hollandt, Jacob Pauw ende Arent Jacobsz. van der Graeff, beyde outburgemeesters der stadt Delft, jouffrouw Catharina van der Dussen, weduwe van Mr. Paulus Pauly, Jacob Franchois van Bochoven, ende Gerrit Woutersz. Lieftingh, elcx waren herederende een gerecht vijfthyende paert, mitsgaders Jacob van der Dussen, heere Van Heerenkerspel, ende Cornelis Adriaensz. Boogaert elcx twee vijfthyende paerten, ende heer Johan Berck, ridder, eerste raedt, pensionaris der stadt Dordrecht, mit Jacob Segersz. Cranendonck, dijckgrave van Cromstrijen, elcx een dartichste paert. Ende dat daernaer d' voorsz. heeren op den 9^{en} january voorleeden van den bovengemelten heere grave hebben doen coopen de gorssingen van Den Hitsaert, mitten slicken, blicken, zanden ende aenwassen van dien, mitsgaders de thyenden ende eenige dijckettingen, alles breeder geexpresseert in den contracte van coop daervan zijnde. In welcke laeste coop, alsoo d' voorsz. heeren elcx herederende zijn een gerecht veerthyende paert, uuytgeseyt de voorsz. heere burgemeester Van der Graeff, die herederende is anderhalff, ende Jacob Segersz. Cranendonck een halff veerthyende paert. Ende dat daernaer verre de meeste partije van de voorsz. Zuydergorssen bij de voorsz. heeren in desen jaere datelijck is doen bedijcken. Ende 't geene daervan buytengeslagen is, mitsgaders oock 't gors van Borrekeene ende d' voorsz. gorssen van Den Hitsaert, nootsaeckelijck vereysschen gebeneficieert te worden, zoowel omme te behouden 't geene alreede Godt verleent heeft, als oock om meerder aenwas ende verhooginge te mogen winnen. Ende dat daertoe apparentelijck groote costen sullen moeten worden gedaen, daervan de reeckeningen qualijcken ofte immers met moeyte ende quellagie souden worden gemaeckt ende gedaen, bij aldien d' voorsz. Zuydergorssen ende Borrekeene in inegale ghedeelten mitten Hitsaert souden blijven staen, zoo is 't dat omme 't selve te voorcomen d' voorsz. heeren eygenaers van de voorsz. respective buytengeslagen Zuydergorssen ende Borrekeene, mitsgaders Den Hitsart, eensamentlijck overgedragen ende geaccordeert zijn, dat alles sal worden gestelt in veerthyen egale portien. Ende dat overzulcx d' voorsz. heere Van Heerenkerspel ende Boogaert sullen desisteren elcx van een vijfthyende paert in de voorsz. Zuydergorssen ende Borrekeen, mit alle aencleeven van dyen, daervan haere edelen d'eene

vijfthyende paert ter zomme van zeventhyenhondert dryenendartich ponden 6 stuivers 6 penningen te 40 grooten sal worden vergoet ende betaelt, d' een helft bij den voorsz. heere burgemeester Van der Graeff ende de wederhelft bij den voorsz. heere pensionaris Berck, dewelcke beyde oock 't zelve accresceren zal, ende het tweede vijfthyende paert zal tot gelijcke zomme haere edelen vergoet ende betaelt worden bij de voorsz. heeren eygenaers van Den Hitsaert, ende zulcx d' selve in 't gemeen accresceren. Welcke vergoedinge d' voorsz. heer Van Heerenkerspel ende Boogaert oock bekenden aen henluyden gedaen te zijn, zulcx dat yeder van de voorsz. heeren van nu voortsaen, soowel in den voorsz. Hitsaert als buytengeslaegen Zuydergorssen ende Borrekeen, mitten appendentien ende dependentien van dyen, sullen herederen als volght: Te weeten, heer Johan van Oldenbarnevelt, de heer tresorier De Bye, de heer raedtsheer Berchout, de heeren reeckenmeesters Basius ende Crompvliet, de heer Van Heerenkerspel, de heer pensionaris Berck, de heer burgemeester Pauw, Cornelis Adriaensz. Boogaert, jouffrouw Catharina van der Dussen, Jacob Franchois van Bochoven ende Gerrit Woutersz. Lieftinck elcx een gerecht veerthyende paert, d' voorsz. burgemeester Van der Graeff anderhalff, ende Jacob Segersz. Cranendonck een halff veerthyende paert; welcken volgende alle costen ende lasten van nu voortsaen gedragen ende ommegeslagen sullen worden. Aldus gedaen ende geaccordeert ten huyse van den bovengemelten heere Van Oldenbarnevelt, bij de voorsz. heeren ingelanden op den 17^{en} july a^{o} 1600 ende vijfthyen. Ende hebben hare edelen gheaucthoriseert Francois van Geesdorp, notaris, onder zijn signatuyre elcx van de voorsz. heeren dobbelt van desen te expedieeren ende leeveren. Ende is ten oirconde desen bij haere edelen onderteeckent. Ende was onderteyckent: J. van Oldenbarnevelt, J. de Bie, J. van der Dusse, Ad. Teding Berchout, J. Basius, Br. Crompvliet, Catharina van der Dusse, Arent Jacobsz., Jacob Pauw, Johan Berck, C. Bogaert, J.F. van Bochoven, Jacob Seegersz. Cranendonck, G. Woutersz. Lieftinck.

Nr. 46. 1619 juli 4. Resolutie van de Staten van Holland om de heerlijkheid van de Beijerlanden te naasten. Gedrukte dagvaarten en resoluties van de Staten van Holland en Westfriesland 1619, p. 156.

Advis van de Kamer van de Reeckeningen op de naestinge van de koop van de Beijerlanden, bij Dirck van der Nath gedaen jegens graef Karel van Egmondt.

Gesien het versogte advis van die van de Kamer van de Reeckeningen op de naestinge van de koope van de Beijerlanden, gedaen bij Dirck van der Nath, jegens graef Karel van Egmondt, om tweehonderd vierentwintigh duysent guldens, afslaende de lasten daerop staende, ende de redenen in denselven advise, en andere voor den staet van de lande militeerende gelet; is verstaen, dat men vanwegen de graeffelijckheydt de voorsz. koope van de Beijerlanden, sulcks die gedaen is, sal naesten; die van de Kamer van de Reeckeninghen omme hetselve dadelijcken ende effectuelijcken te doen authoriseren den heere verkopere, ende Dirck van der Nath koper, daervan terstondt insinueren ende aen de regeerders van de Beijerlanden aenschrijven geene huldinghe aen de voornoemden Van der Nath te doen, tot weeringhe van vordere onkosten, die tot deselve huldinghe voor hebben te doen; ende dat hierna de penningen, tot dese huldinghe noodigh, gevoechelijck sal moghen sien te vinden. Van alle hetwelcke die van de Kamer van de Reeckeningen aenschrijvens is gedaen.

Nr. 47. 1630 december 17. De Staten van Holland verlenen aan de gorsheren van Zuid-Beijerland octrooi tot bedijking van de polder Groot Zuid-Beijerland en geven zekere belastingfaciliteiten.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 351 en 159, fol. 49 verso - 53 recto.

De ridderschap, edelen ende steden van Holland ende Westvriesland, representerende de Staten van deselve lande, doen te weeten, hoedat ons verthoont is bij de eygenaers van de gorssen, aenwassen ende slijcken van Suytbeijerlant, van outs genaempt De Jacht, Troyevelt, Den Hitsert ende Borrekeen, dat wij aen vrouwe Sabina van Egmont, gravinne van Egmont ende vrouwe van Beijerlant, geoctroyeert hebben gehadt haere gorssen ende aenwassen, aen de zuytzijde van Beijerlant voorsz. gelegen, niet alleen die dier tijt bequam waeren om te bedijcken, maer oock namaels bequam souden mogen werden, selffs te mogen bedijcken ofte die te mogen uytgeven omme te bedijcken. Ende dat d' selve vrouwe, ofte

die actie van haer ofte haers rechtshebbende verkrijgen souden, mitsgaders degeene die met haer rechthebbende mededijcken sullen, souden hebben de navolgende vrijdommen ende exemptien: Als eerst van de contributien in de verpondinge voor vijftien jaeren, mits blijvende de verpondinge over te bedijcken gorssen ten proffijte van den lande sulcx d' selve dier tijt waeren, noch vrijdomme van hoorenbeesten ende besayde landen voor den tijt van vijff jaeren. Beyde soo van de verpondingen als hoornbeesten ende besayde landen beginnende metten jaere naerdat de voorsz. dijckage sal sijn volbracht en daerenboven de gemene middelen over d' voorsz. gorssingen ende omleggende dorpen off polderen te mogen hebben in pachte voor twee jaeren, als den dijckjaere ende 't jaer naer de dijckage, dat de binnenwercken moeten werden gemaeckt, tot sulcken prijse als deselve 's jaers voor de dijckage sullen hebben gegouden, als alle 't selve bleke bij 't octroy ons geexhibeert. Hadden wij mede de voorn. vrouwe gravinne geaccordeert opten 9en november 1600 derthien vrijdomme van den 40e penninck over de voorsz. haere gorssen, voor den tijt van thien jaeren van de eerste ende tweede vercopinge, aen ofte overneminge van dien, als bleke bij de ampliatie ons mede geexhibeert. 't Was nu sulcx, dat sij supplianten stracx na het overlijden van de gemelde vrouwe gravinne van graeff Carel van Egmont, als erffgename van de welgemelde vrouwe gravinne gecocht hadden de voorsz. gorssen, slicken ende aenwassen, daervan sij in den jaere 1600 vijftien met die van Cromstrijen daer eerst aengelegen, onder eenen gemenen dijck gedijckt hadden omtrent seshondert mergen, ende daerover genoten alle de voorsz. vrijdommen ende exemptien. Dat wij mede in de voorsz. jaere, op 't versouck van die van Cromstrijen, bij een naerder interpretatie ons mede geexhibeert verclaert hadden, dat sijluyden, alsmede een gedeelte van haeren gront met de supplianten mede bedijckende, souden genieten in conformite van 't voorsz. octroye gelijcke vrijdomme ende exemptien als de supplianten in qualite voorsz., ende die met hen mede bedijcken souden, waeren vergunt. Ende voorts bij de supplianten geconsidereert sijnde, hoeseer van allen ouden tijden bij de princen van de landen, ende sonderlinge bij ons gefavoriseert waeren geweest van water lant te maecken, als waerdoor metter tijt groote benefitien ende commoditeyten bij 't gemeenelant en d' ingesetenen van dien, soo in 't gemeen als particulier werden getrocken, ende dat niet alleen, buyten peryckel, intereste ende verminderinge van den impost van den lande, maer selffs oock tot vermeerderinge van de middelen soo van contributien, consumptien ende anders. Dat mede sij suppli-

anten tsedert de vijftien jaeren herwaerts sonderlinge geen vruchten van deselve haere onbedijckte gorssen ende aenwassen en hadden getrocken, maer ter contrarie jaerlijcx groote ende excessive costen, omme haere gorssen dijckbaer te maecken, soo met kraginge van kreecken, 't leggen van dammen, uuytsteeckinge van hooffden, als anders nootsaeckelijcken hadden moeten aenwenden. Soo souden sij supplianten welgenegen wesen de bedijckinge van een merckelijcke partije van de voorsz. haere gorssen nu in den aenstaenden jaere bij der hant te nemen, op vast vertrouwen dat wij souden gelieven haeren ijver in soodanigen costelijcken ende periculeusen werck gratieuselijcken naer onse gewoonlijcke goedertierenheyt met eenige vordere gratien ende vrijdommen te seconderen, besonder ten aensien haere dijcken op veel plaetsen op eenen seer heeten stroom souden moeten leggen, ende mede een groote quantiteyt roetalen dijcx, mitsgaders massine ende costelijcke sluysen souden moeten maecken. Omme welcke dijckage bequaemelicken te konnen doen, sij supplianten geaccordeert waeren met d' eygenaers van de gorssen van Piershil van haeren westeren dijck te mogen verhelen aen den suytdijck van Piershill, die van heuren gront daerinne mede een partije bedijcken souden. Sulcx soo keerden sij supplianten heur tot ons, seer gedienstelijcken versouckende dat onse goede geliefte waere in aensien van 't gene voorsz. is, haerluyden voorsz. gronden met de navolgende vrijdommen naerder te benefitieren: Ende dienvolgende onse commissarisen gaende op de verpachtinge van de gemeene middelen, te authoriseeren te mogen in den jaere 1600 eenendertich ende tweendertich onverpacht laten de gemeenelantsmiddelen over de Strijense, Houckse, mitsgaders Beijerlandsche waerden, ende over Piershill, omme die bij de supplianten geaenvaert te mogen werden als die 's jaers voor de dijckage hadden gegouden. Daervooren sij supplianten, tot contentement van de voorsz. heeren commissarisen, souden caveren ofte ten minsten d' selve te verpachten, onder die reserve dat der ingelanden heerenhuys ende kete souden genieten vrijdom van d' imposten van de wijnen ende bieren voor 't dijckjaer, ende 't nieuwe lant van cleyne bieren voor de voorsz. twee jaeren. Mitsgaders haere geoctroyeerde vrijdom van verpondinge, in plaetse van vijftien jaeren, te prolongeren met noch acht jaeren, ende voorts te verclaeren dat diegeene, die met de supplianten mede bedijcken, genieten souden benevens de supplianten deselve vrijdommen in conformité van den voorsz. octroye ende acte van ampliatie hiervooren verhaelt. Soo is 't dat wij de saecke ende versouck voorsz. overgemerckt, alvooren hier-

op gehadt het advys van die van onse Camere van de Reeckeninge van de voorsz. lande, genegen sijnde ter bede van de supplianten ende omme te vorderen soo goeden werck als is van water land te maecken, deselve uyt onse souveraine macht geoctroyeert, geaccordeert, geconsenteert ende toegestaen hebben, octroyeren, accorderen, consenteren ende staen d' selve toe bij desen, dat sij een merckelijcke partije van voorsz. gorssen, slijcken, ende aenwassen sullen mogen bedijcken, onder de conditien, gratien ende benefitien hiernaer gespecificeert: Hebbende eerst ende alvorens de supplianten, als 't recht van de welgedachte vrouwe gravinne verkregen hebbende, van nieus voor sooveel het noot sij geconfirmeert ende confirmeren henluyden mits desen, alle de concessien, vrijdommen ende exemptien, hiervooren genarreert ende gespecificeert, in conformiteyt van de voorige octroyen ende ampliatien van dien, ende daerenboven d' selve, uyt sonderlinge gratie, van nieus geaccordeert ende accorderen henluyden mitsdesen dat sij sullen hebben ende genieten voor het ingelanden ofte heerenhuys ende kete vrijdom ende exemptie van de imposten van de wijnen ende bieren voor 't dijckjaer alleenlijck ende 't voorsz. te bedijcken nieuwe lant de vrijdomme van de imposten over de cleyne bieren voor t' selve dijckjaer ende een jaer daernaer. Authoriseerende onse commissarisen, gaende op de verpachtinge van des gemeenelantsmiddelen in dien quartiere, de verpachtinge over de jaeren 1600 eenendertich ende tweendertich met de reserve van de voorschreve vrijdommen te doen. Verclarende dat degeene die met de supplianten mede sullen dijcken, genieten sullen benevens henluyden deselve vrijdommen, alles in conformite van de andere octroyen ende acten ons bij de supplianten geexhibeert. Hebben voorts ten reguarde van de groote diligentien ende costen die de supplianten aengewent hebben omme de voorschrevene haere gorssen dijckbaer te maecken, ende ten aensien haere dijckage op veele plaetsen op eenen heeten stroom sal moeten worden geleyt, ende omme andere redenen meer ons moverende deselve geprolongeert de vrijdomme van de verpondinge, henluyden voor desen vergunt voor den tijt van vijftien jaeren met noch drie jaeren, mits dat de supplianten gehouden sullen wesen de voorschreve, bij hen voorgenomen dijckage aen te vangen op het naeste aenstaende voorjaer ende binnen deselven jaere te voltrecken, is doenlijck. Ende ten eynde de supplianten ende heure nacomelingen, ofte haere actie verkrijgende, desen onsen accoorde, consente ende octroye, in manieren alsboven, mogen genieten, sullen sij gehouden sijn desen t' onser Camere van de Reeckeninge te presenteeren, omme aldaer gevisiteert, geinteri-

neert ende geregistreert te worden. 't Welcke gedaen sijnde, lasten ende beveelen wij den president ende raden van den Hoogen ende Provincialen Raden, die van de Camere van de Reeckeninge voornoemt, ende allen anderen onsen officieren, justicieren ende ondersaten, die desen aengaen off raecken sal mogen, dat de supplianten, ofte actie van deselve verkrijgende, doen laten ende gedoogen rustelijck, vreedelijck ende volcomentlijck genieten ende gebruycken, cesserende alle beleth, moeyenisse ende empeschement ter contrarie. Gegeven in Den Hage onder onsen grooten segelen hieraen gehangen, opten 17^{en} decembris in 't jaer ons lieffs Heeren eenigen Heylants ende Salichmaeckers duysent seshondert ende dertich. Was geparapheert: J. Wassenaer. Hebbende eenen uuythangenden zegel in rooden wassche aen een dobbele francijne staerte. Op de plycke stont: Ter ordonnantie van de Staten ende was onderteeckent: C. van der Wolff. Opten rugge stont geschreven: Naerdat dese opene brieven van octroy ende consent ten burele van de Reeckeninge in Den Hage waeren gelesen, geexamineert naer haere forme ende inhouden, geregistreert in het derde register mette roode leeuwe, beginnende metten jaere 1600 dertich fo. 17 et seqq. Actum ten burele voorsz. op den 8^{en} january 1600 eenendartich. Onder stont mij jegenwoordich, ende was ondertekent: Van Mierop. Lager stont: Naer collatie jegens sijne principale is daermede bevonden te accorderen. Opten 3^{en} marty 1631 bij mij ende was onderteeckent: F. van Geesdorp, notaris publicque.

Nr. 48. 1631 maart 15. Instructie en formulier van de eed voor de functionarissen van de dijkage van de polder Groot Zuid-Beijerland.
Origineel. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 181.

Instructie waernaer dijckgrave, heemraden, penninckmeester ende contrabouckhouder van de aenstaende dijckagie van Beijerlant haer sullen hebben te reguleren.

1 In den eersten sullen d' voors. officiers in 't gemeen d' voorsz. dijckagie bij de hant nemen, omme d' selve met Godes hulpe met het aenstaende saysoen te beginnen ende te voltrecken, ten meesten oorbaer ende prouffijt van de gemeene eygenaers ende ingelanden van dien.
2 Ende dienvolgende maecken keuren ende ordonnantien, ten

overstaen ende met goetvinden van de gecommitteerde ingelanden, waerop d' voors. gorssen onder eenen loffelijcken seedijck sullen mogen werden gebracht. Ende den dijck leggen op sulcke plaetsen van toeleggens, breete ende hoochte, als sijlieden tot meeste versekerheyt ende prouffijt van de gemeene ingelanden sullen bevinden te behooren, ende daervan goede bestecken maecken.

3 Sullen mede alsvooren procederen tot de bestedingen van de sluysen, die in den voorsz. nyeuwen lande geleyt sullen werden, op al sulcke bestecken als sij met advys ende goetvinden als booven, naer rijpe examinatie oordelen sullen voor den voorsz. lande dienstich te sijn.

4 Sullen voorts versorgen, dat tijdelick gecoft ende gereet gehouden werden, al sulcke materialen van hout, horden, palen, gloeydelen, wagens ende andersints als tot het aenstaende werck noodich bevonden sullen werden, omme die aen d'arbeyders uuytgelevert te werden, tot 't gemeene beste van de dijckage, ende nae gelegentheyt van de saecke.

5 D' voorsz. officieren, in 't gemeen ende elecx van hen, wert expres verboden eenige gemeenelantswercken aen te nemen, part ofte deel daerinne te hebben, ofte leverantie te doen van eenige materialen ofte instrumenten, die men in de dijckage sall moeten gebruycken, oock niet van eenige proviande ofte drinckwaeren etc., die in de dijckage sullen werden geconsumeert, ende dienvolgende mede eenige commercie ofte gemeenschap te hebben met eenige dijckers, soetelaers ofte vivandiers, directelick ofte indirectelick, in eeniger manieren, op pene van daerover tot arbitrage van de gecommitteerde ingelanden ende 't collegie gecorrigeert te werden, naer gelegentheyt van de saecke.

6 D' voorsz. officieren sullen vaceren van den aenvanck van de dijckage tot haer eygen costen, sonder eenige teercosten in rekeninge te mogen brengen, maer tevreden sijn mette gage henlieden toegevoecht. Dan sullen tot coste van den lande gedefroyeert werden van schuyt ende wagevrachten in alle redelijcheyt.

7 Sullen voorts van den aenvanck der dijckage tot het eynde ende voltrecken van dien toe, bij den anderen op de dijckagie blijven, ende getrouwelick vaceren, sonder dat yemant sall mogen vertrecken ofte absenteren, anders dan door siecte ofte eenige wettige oorsaecke, ende in dien gevalle met consent van 't collegie, op de verbeurte van ses ponden te 40 groten 's dachs, te verbueren ten prouffijte van 't lant, die den penninckmeester gelast wert van sijn salaris inne te houden.

8 D' absenten sullen mede gehouden sijn te dragen in alle de teercosten van de presente.

9 Ende sullen om beter correspondentie te houden met den anderen, haer logys ende teeringe t' samen houden ende doen, 't sij in een heeren ofte gemeenelantshuys, dat gemaect zall werden, ofte tot sulcken plaetse, als haer aengewesen sall werden. Indien goet gevonden wert een heerenhuys te doen bouwen, sullen regard nemen, dat 't selve sulcx gemaect ende gestelt wert, dat hetselve namaels, tot minste schade ende verlies van den lande, mach gebruyct ofte vercoft werden.

10 In haere huyshoudinge ende teringe, sullen sij ordre stellen, ten eynde d' selve stichtelick mach sijn, ende sonder excessen.

11 Ende indien 't gebeurde, dat yemant van 't collegie geduerende die dijckage quame te overlijden, sullen in dien gevalle d' andere van 't collegie, met advys ende goetvinden van de gecommitteerde ingelanden, een ander kiesen in plaets van den overleden.

12 Omme te vervallen de costen deser nyeuwe dijckage ende aencleven van dien, sullen dijckgrave ende heemraden maecken soo veel ommeslagen als sij met advys van de gecommitteerde ingelanden sullen vinden nodich te sijn. Sonder nochtans dat sij sullen vermogen nyeuwe ommeslagen te maecken voor ende aleer den voorgaenden ommeslach bij alle die ingelanden ende mededijckers sall sijn betaelt ofte bij den dijckgrave uuytgeleyt.

13 Indien yemant in gebreecke bleve binnen behoorlicken tijt den penninckmeester te betalen, ende hij daerover claechde, sall den dijckgrave gehouden wesen uuyt crachte van d' acte van den ommeslach, naer voorgaende vonnisse van heemraden, de penningen uuyte te leggen, ende die wederomme te innen naer dijckrechte, tweeschat aen gelde, ende vierschat aen pande.

14 Dijckgrave ende heemraden sullen tot allen tijde, des versocht sijnde, eenen ygelijcken doen ende administreren goet cort recht ende expeditie van justitie ende de quaetdoenders off delinquanten doen straffen, naer gelegentheyt van de saecke.

Penninckmeester

15 Den penninckmeester sall gehouden wesen sijn contoir te houden in Outbeijerlant ende tot Delft tot sijnen pericule, alwaer alle d' ingelanden haere penningen gehouden werden te bestellen tot haere costen, ende dat aen goeden gancbaren gelde, sonder dat hij sall mogen ontfangen off

uuytgeven eenich licht gelt, alwaer oock soo dat hem de asen vergoet mochten werden, ende hij d' selve uuytgevende mochte vergoeden. Des en sall den penninckmeester nyet gehouden sijn cleynder munte t' ontfangen dan dobbel stuyvers ende dat nyet dan vijffentwintich gulden op 't hondert.

16 Maer als op de cierdagen, ofte op de dijckagie, penningen noodich sijn, sullen d' selve met kennisse van dijckgrave ende heemraden, onder goede specificatie in 't heerenhuys, ofte ter plaetse daer de betalinge sall gedaen werden, met goede versekerheyt werden gebracht tot coste ende pericule van 't lant.

17 Ende sall oock, met alle vlijt ende neersticheyt, innen ende ontfangen, d' ommeslagen volgende d' acten, die hem daervan in handen sullen werden gestelt, naerdat hij d' selve acte den ingelanden, door den gesworen bode sall hebben doen insinueeren, sonder yemant daerinne te verschonen. Ende eenich gebreck van betalinge vallende, sal hem daervan aen den dijckgrave ende heemraden tijtelick beclagen, omme daerinne versien te werden nae behooren.

18 Den penninckmeester sall van sijn ontfanck ende uuytgeeff pertinent register houden, ende 't selve voor dijckgraeff ende heemraden openen, oock staet daeruuyt leveren, soo dick ende menichmael hij bij dieselve daertoe vermaent zall zijn.

19 Sall voorts gehouden wesen mede te becleden de plaetse van heemraet, ende tot dien eynde sijn ordinaris residentie te houden op de dijckage, alle visitatien ende omgangen te doen met dijckgrave ende heemraden, sooveel de gelegentheyt van sijn administratie sall connen lijden, in alles hem regulerende ten meesten dienste van de dijckagie.

20 Alle betalingen sullen gedaen werden bij ordonnantie van dijckgrave ende heemraden, ende ter plaetse daer sulcx bij d' selve sall werden geordonniert. Ende sullen d' ordonnantien ten minsten bij dijckgrave ende twee heemraden, ende in absentie van den dijckgrave, bij drie heemraden werden getekent, behalven de betalingen van de bestedingen dijx, die gedaen sullen werden bij 't volle collegie.

21 Sall voor de getrouwicheyt van sijn administratie gehouden wesen te stellen souffisante borgen, tot contentement van de heeren ingelanden ofte haere edelens gecommitteerde, onder de renunchiatie van de benifitien van excussie ende divisie.

22 Ende de dijckage voltrocken sijnde, sall van sijne admi-

nistratie doen goede rekeninge, bewijs ende reliqua, tot sulcken redelijcken tijt, en plaetse, als hem bij de heeren ingelanden sall werden geordonneert.

Contrebouchouder

23 De contrebouchouder sal mede becleden de plaetse van heemraet, ende gehouden sijn continuelick sich bij 't collegie van dijckgrave ende heemraden op de dijckage te houden, alle omgangen, visitatien ende andere diensten nevens haer te doen ende waer te nemen, ten dienste van den lande.

24 Sall voorts gehouden sijn van alle 't gene dat de dijckage ende 't gevolch van dien aengaet, te houden goede notitie ende perfect register. Ende 't selve ter presentie van dijckgrave ende heemraden, met het register van den penninckmeester confereren, soo dickmael als 't versocht ende van node wesen sall. Ende alles in 't nette in een bouck over te setten, omme tot memorie ende behouve van de gemeene ingelanden bewaert te werden.

25 Sall mede gehouden register van alle de appoinctementen ende ordonnantien van dijckgrave ende heemraden, ende daervan behoorlicke acte maecken, omme bij dijckgrave ende heemraden getekent, ende bij hen uuytgegeven te werden.

26 Sall voorts gehouden wesen te schrijven alles wes hem bij de gecommitteerde ingelanden ende dijckgrave ende heemraden geordonneert zall werden, sonder daervan yet te genieten, behalven dat hij van d' aennemers van de dijckagie sall mogen eyschen ses stuyvers van yder bestedinge dijcx, waervoor hij gehouden is henlieden te leveren yder een besteck, waerop den dijck besteet sall wesen. Ende van partiae saecken sall van yder acte, vonnisse off appoinctemente hebben twee stuyvers.

27 Ende sullen voorts dijckgrave, heemraden, penningmeester ende contrabouchouder alles doen, dat goede ende getrouwe officieren van nyeuwe dijckage, ten meesten prouffijt ende dienste van deselve gehouden sijn te doen. Ende dat zij dese instructie wel ende deuchdelijck sullen naercomen ende achtervolgen, waertoe sijlieden sullen doen den behoorlicken eedt, in handen van de gecommitteerde ingelanden.

Formulier van den eedt

Dat sweere ick, dat ick als dijckgrave, heemraet, penningmeester ende contrabouchouder van de nyeuwe dijckagie van Groot Suytbeijerlant, met haer mededijckers dienen sall, d'

instructie op 't beleyt ende regeringe derselver gemaect, ende mij voorgelesen, in alle hare poincten en artickelen achtervolgen ende naercomen sall, ende daer jegens nyet doen ofte doen doen, directelick noch indirectelick, ende alleen tevreden sijn met mijn toegevoechde salaris ende gagie, d' selve dijckagie met mijn persoon te assisteren, ende sooveel mij Godt wetenschap ende verstant gegeven heeft, dat ick 't meeste prouffijt derselver sall helpen besorgen ende vorderen, goede ende loffelicke keuren ende ordonnantien sall helpen maecken, ter meesten prouffijte ende verseker-heyt van den lande. Schouwen te heffen ende te drijven, recht ende justitie eenen ygelijcken, des versocht sijnde, te administreren, ende voorts generalick ende specialick doen all 't gene dat een goet ende getrouwe dijckgrave, heemraet, penninckmeester ende contrebouchouder schuldich is te doen. Soo helpe mij Godt ende sijn heylich woort. Op huyden den 15 marty anno 1631 hebben Jan Symensz. inder Velde als dijckgrave, Willem Jansz. van der Graeff als heemraet ende penninckmeester, Frans Symonsz. inder Velde als heemraet ende lantmeter, Hubrecht Berck, Nicolaes van der Graeff, Jacob van Bochoven de jonge, Jacob Herweijer, Arien Jacobsz. van Royen als heemraden, ende Jacob van Bymont als contrabouchouder ende heemraet, den voorsz. eedt gedaen aen handen van de heeren Jacob van der Graeff, Steven Snouck ende Jacob van Bochoven, gecommitteerde ingelanden, ende is ten oorconde dese getekent.

was getekend
Johan Symonsz Indervelde
Willem Jansz van de Graeff
H. Berck
F. Symonsz Indervelde
Nicolaus van der Graeff
J. van Bochoven
J. van Bymont
Adriaen Jacobsz van Royen
Jacob Herweijer

Nr. 49. 1631 Bestek en rekening van de dijkage van de polder Groot Zuid-Beijerland.
Origineel. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 356.

Register van alle bestedinghen, soo van den dijck,

haechkaeden, achterkaeden, slingerkaeden, wechslooten, bermslooten ende anders, midtsgaders het kragen van 't diep van Aecxkeen ende bermen van 't groote gadt in de raye van den dijck, gedaen ende besteet bij dijckgraeff ende heemraden van de nieuwe dijckage van Groot Zuyt-Beijerlandt, in den jare 1600 een ende dartich.

Ende eerst van de bestedingen van den dijck.
De eerste bestedinge van den dijck, lanck 24 roeden, beginnende van den dijck van Out Piershil streckende zuytwaerts, aen toeleggens 7 roeden, met eenen zeebeck van twee roeden, verstervende opte ¾ van de hoochte van den dijck, opte cruyne 14 voeten breet, het binnendruypens 18 voet, den buytercant van de cruyne eenen halven voet waterende over den innercant, ende de reste van 't druypens t' zeewaerts, het voorsz. druypens wel sadt ende meer als schaftrecht onder de linie opcoomende, den binnenbermsloot wijt 12 voeten, diep 5 voeten ende in den bodem blijvende 6 voeten, binnenberm generael 18 voet ende den buytenberm 3 roeden, hooch generalijck eenen voet boven den dijck van Zuyt Beijerlant tusschen de Steltwech ende den dijck van Groot Cromstrijen, welck hooch sal weesen booven het meylant 12 voeten.
Hierin den bermsloot van den Piershilschen dijck, wijt 8 voet, diep 4 voet.
Aengenoomen bij Joost Lievensz. ende Lambrecht Gerritsz Roscam, beyde van Dordrecht, voor 60 guldens de roede, facit 1440 £.

Den 10e mey bij den penninckmeester aen Joost Lievens betaelt	£ 78- 0- 0
Den 25e mey op den le cierdach bij den penninckmeester betaelt	-113- 0- 0
Ingehouden voor Willem Jacobsz. Soetelaer	-187- 0- 0
Den 15 juny betaelt bij den penninckmeester noch	-170- 0- 0
Ten selven daege bij den penninckmeester betaelt noch	- 54- 0- 0
Voor 't besteck, lantmeter, boode en helbarbiers	- 1- 2- 0
Voor 't branden van 23 paerden	- 6-18- 0
Den 30 juny bij den penninckmeester betaelt noch	-400- 0- 0
Compt Willem Jacobsz. Soetelaer	- 86- 2- 0
Den 19 july bij den penninckmeester betaelt	-343-18- 0
	£ 1440- 0- 0

Dijckgraeff ende heemraeden hebben het sooden aen haer behouden, ende de aennemers daervan ontlast, ende daerenboven geboeyt met de somme van	£ 40- 0- 0
Betaelt bij den penninckmeester aen Jan Jansz. Vogel ende Jan Florisz. over 't sooden van dese bestedinge	£ 76-10- 0
	£ 1556-10- 0

Somma 1556 £ 10 stuyvers

Dijckgrave ende heemraeden hebben de aennemers van dese ende alle de navolgende bestedinge ontslaegen van haere portien ende contingent in de haechkaeden.

Daarna volgen de resterende 99 bestedingen van de dijk, met nauwkeurige opgave van de lengte van de besteding, het profiel van de dijk en de gesteldheid van de dijksate, namelijk of er kreken of laagten in voorkwamen.

Ordonnantie keur ende besteck waernae de heeren dijckgraeff ende heemraden besteet hebben, het kraegen van het diep van Aecxkeen, midtsgaders het bermen van 't Groote Gadt in de raye van den dijck.

D' aennemers sullen de voorsz. kraginge maecken aen de oostsijde van 't kielspidt, datter alreede geleyt is, ende door het voorsz. gadt, welck wijt is ten leech waeter twintich roeden, ende noch aen elcke sijde thyen roeden lenckte daerover, wesende t' saemen veertich roeden lenckte, maecken een saete ter hoochte van eenen voet booven het meylant, aen de zuytzijde van 't gadt daer 't baecken is gestelt, ter breete van twee ende een halve roede, van binnen gevende opte voet diepte anderhalven voet drypens, ende van buyten, ofte aen de westsijde, te maecken op elcken voet diepte twee ende eenen halven voet druypens, ten wedersijden van 't leege water opwaerts geset met een goede kloeting nae den eysch. Opte voorsz. saete te maecken een caede van twee roeden toeleggens, waervan het binnedruypens sal wesen ses voeten, hooch boven de voorsz. sate noch vijff voeten, wesende ses voeten booven het meylandt, opte cruyne breet blijvende ses voeten, ende het buytendruypens twaelff voeten, over ende t' over geset met een goede dicke soode in deselve keur. Voorders van 't suyteynde van de voorsz. veertich roeden, de voorsz. sate op thyen roeden lenckte te laeten besterven van 2½ roede op twee roeden, mede eenen voet hooger als 't voorsz. meylandt, ende het druypens ten wedersijden opte voet hoochte anderhalven voet druypens, ten wedersijden ge-

set met een goede soode in deselve keur.
Ende voorts hetselve alsoo voorts zuytwaerts aen opte voorsz. keur te volmaecken, tot daer de slingercaeden besuyden 't voorsz. gadt bij de heeren dijckgraeff ende heemraeden geordonneert ende besteet sall worden, ende daerop te maecken een caede van achthyen voeten toeleggens, hooch ses voeten booven het meylandt, binnendruypens ses voet, opte cruyne vier voet, ende buytendruypens acht voet, all t' saemen te vletten, tot op 't begroesde velt, ende t' oversooden als vooren.
Insgelijcx mede te doen, van 't noorteynde van de voorsz. veertich roeden sate, op thyen roeden lencten laetende besterven van 2½ op twee roeden, ende 't selve alsoo voorts noortwaerts aen te volmaecken, tot daer de slingercaeden benoorden 't voorsz. gadt geordonneert en gemaeckt sall worden. Het druypens ten wedersijden ende oick te besooden als aen 't zuyden is verhaelt. Daerop mede te maecken een cade, verstervende van de twee roeden alsvooren op achthyen voeten, ende van ses voeten cruy[n]s op vyer voeten op thyen roeden lencte, ende voorts alles als de voorgaende kaede aen de zuytzijde.
D' aennemers sullen de aerde tottet maecken van de voorsz. krage haelen ter naester laeghe, ende ter minster schaede, ende sterck moeten weesen ten minsten dryehondert cloecke mannen, wel meerder maer niet minder, ende sullen haere eerste reysen de aerde moeten haelen aen den Ruyge Borrekeen.
D' aennemers sullen gehouden wesen precys in 't werck te coomen den veertthienden april ende continuelijcken daeraen te blijven wercken tot haer aengenoomen werck volmaeckt ende gepresen sal sijn, ofte bij faulte van dien, dat dijckgraeff ende heemraden sullen vermoogen soo veel volcx ende schuyten in 't werck te stellen als 't hen goet dincken ende gelieven sall, tot des aennemers costen.
Dijckgraeff ende heemraden behouden aen haer de directie van 't aenleggen van de voorsz. krage ende oick de sate van den dijck, midtsgaders de rijsbermen ende anders, tot haerder ordonnantie te maecken.
Men sall geen gelt geven voordattet werck volmaeckt ende gepresen sall zijn, ten waere de aennemers bij noot waeren verlegen, welck sall staen ter dispositie van de heeren.
Het rijs, staecken, latten, welyen, capravens ende anders sall den aennemers werden gelevert ontrent het voorsz. werck, buyten hare costen, welck voorsz. rijswerck d' aennemers sullen moeten maecken ter ordonnantie als vooren, sonder daervooren yets te genieten. De voorsz. krage, aldus gemaeckt ende gepresen sijnde, sullen de aennemers gehouden

wesen te bermen het Groote Gadt in de sate van den dijck, wijt wesende van den eenen hoogen candt tot den anderen drye ende tnegentich roeden. Hyerdoor te maecken eenen berm gelijcx het leege water, ofte ses voeten beneden het meylant, van thyen roeden breete, opten voete diepte ten wedersijden anderhalven voet druypens. Daerop te maecken eenen dam van ses roeden toeleggens opten voorsz. berm, hooch eenen voet booven het meylant tegen den binnenberm van de 14e bestedinge, booven breet blijvende vier voeten ende daerop te maecken een caede van drie roeden toeleggens, hooch seven voeten, booven de voorsz. sate van vier roeden, wesende acht voeten boven het meylandt, opte cruyne acht voeten, binnendruypens thyen voeten, ende het buytendruypens achtthien voeten.
Ende sullen de aennemers gehouden wesen het voorsz. werck van binnen van 't leege water opwaerts tot eenen voet booven het meylant te besoyen met goede kloetingen, wel ende behoirlijcken in 't verbant geset ende geslooten, ende insgelijcx te doen van buyten van 't voorsz. leege water opwaerts totten buytencandt van de kruyne van den dijck.
D' aerde tottet maecken van 't voorsz. werck sullen sij gehouden wesen al t' saemen te haelen buytensdijcx, blijvende ten minsten dertich roeden overall buyten de achtercade.
Ende vorders sullen haer in alles anders hebben te reguleren volgens de generaele ordonnantie ende besteck van de dijckagie.
Op alle welcke voorsz. conditien 't voorsz. werck aengenomen is bij: *-dan volgen de namen van de 18 aannemers-* all t' saemen van Leckerlant, Leckerkerck, Alblas ende Alblasserdam, voor de somme van sesentwintichduysent carolus guldens £ 26000
Ende is bij de voorsz. aennemers noch een foy bedongen van hondert guldens die haer daedelijcken bij den penningmeester is betaelt £ 100
Daarna volgen de notities over de betalingen.
Is suyvers haer betaelt bij den penningmeester, als haar competerende, de somma van

£ 27287-10- 0

In de kantlijn staat geschreven: Den 7 july 1631 is dit werck volmaeckt en gepresen.

Bestedinge van slingerkaeden aen de noort ende zuytsijde van het diep van Bordelkene, ende eerst aen de noortzijde.

De voorsz. slingerkaede sall generalijck hooch gemaeckt

moeten worden boven het meylant aen de zuytzijde van Aecxkeen, wesende het beginsel van de leste bestedinge, 4½ voet, ende sall wesen aen de voorsz. zuytzijde van 15 voeten ende aen de noortsijde van 12 voeten toeleggens, ende 4 voeten hooch boven het voorsz. meylant, opte cruyne 3 voeten, het druypens van binnen 4 ende 5 voet, ende buyten druypens 5 ende 7 voet; van buyten ende opte cruyne gesoot met een goede soode, nae den eysch. D' aerde te haelen ten wedersijden ende laetende aen elcke zijde drie voeten berms buyten ende binnen. Ende coomende door eenige kreecken ofte leechten, te maecken aen de zuytzijde een saete ter hoochte gelijck het meylant van 18 voeten breet, ende aen de noortsijde van 15 voeten breet. De slingercaede daerop te maecken, van toeleggens als voorsz. is, een voet hooger als 't op 't meylant is geseyt. Ende indien tot eenige plaetsen geen sooden te becommen en waeren sullen de aennemers gehouden wesen de voorsz. caede van buyten ende booven te becrammen met riet ofte goet stroo, met sesendartich banden ende beugels opte roede, nae den eysch gesteecken. Welck voorsz. riet ofte stroo haer aengewesen sall worden om tot haeren costen te moogen haelen tot alsulcken prijse als 't dijckgraeff ende heemraeden selffs ingecoft hebben. Ende sullen alle kreecken ende rillen ongestopt laeten ter tijt ende wijlen toe, dat hen bij dijckgraeff ende heemraden geordonneert sall worden.

Nr. 50. 1631 september 30. Taxatie van de kavels in de polder Groot Zuid-Beijerland.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 355.

Estimatie, ende stellinge van de veertyen cavelen lants, in Den Hitzert, elcx groot twee ende veertich mergen dryehondert twee ende vijftich roeden; ende vijftien cavelen lants, in de Suydergorssen ende Borrekeen, als opten gront van de Suydergorssen zeven ende in Borrekeen acht cavels, yder groot seven ende twintich mergen, driehondert roeden, gedijckt in den jare zestyenhondert een ende dertich, sulcx die bij de gecommitteerde heeren ingelanden, mitsgaders dijckgrave ende heemraden van deselve nieuwe dijckagie, geadsisteert sijnde bij Mairten Bastianensz de Recht, Jacob Foppensz. ende Lodewijck Pleunen van Driel, Seger Jacobsz. Cranendoncq ende Dirck Ariensz. van Luchtenborch, mitsgaders Willem Jansz.,

ende Maerten Jansz., bouwluyden, wonende in den ouden landen van Oudbeijerlandt, Nieuwbeijerland, Cromstrijen ende Piershil, nair voorgaende delvinge ende besichtinge geestimeert ende dairnaer, bij d' voorsz. heeren gecommitteerde ingelanden ende dijckgrave ende heemraiden voornomt, t' samen gevoucht ende gestelt sijn, omme gecavelt te worden, alles mit approbatie van de andere heeren ingelanden.

Eerst de veertyen cavels in Den Hitzert, beginnende van oosten in.
D' eerste cavel geestimeert de mergen op 800 gul.
De tweede cavel geestimeert de mergen op 812 gul.
De derde cavel geestimeert de mergen op 780 gul.
De vierde cavel geestimeert de mergen op 740 gul.
De vijfde cavel geestimeert de mergen op 740 gul.
De zeste cavel geestimeert de mergen op 740 gul.
De zevende cavel geestimeert de mergen op 690 gul.
De achtste cavel geestimeert de mergen op 750 gul.
De negenste cavel geestimeert de mergen op 740 gul.
De thienste cavel geestimeert de mergen op 745 gul.
De elfste cavel geestimeert de mergen op 700 gul.
De twaelfste cavel geestimeert de mergen op 700 gul.
De dertienste cavel geestimeert de mergen op 750 gul.
De veertienste cavel geestimeert de mergen op 550 gul.

Estimatie van de seven cavels in de Suydergorssen, beginnende van oosten in.
De eerste cavel geestimeert de mergen op 850 gul.
De tweede cavel geestimeert de mergen op 800 gul.
De derde cavel geestimeert de mergen op 815 gul.
De vyerde cavel geestimeert de mergen op 600 gul.
De vijfde cavel geestimeert de mergen op 810 gul.
De seste cavel geestimeert de mergen op 840 gul.
De zevenste cavel aldaer geestimeert de mergen op 700 gul.

Estimatie van de acht cavels op Borrekeen.
De achtste cavel geestimeert de mergen op 790 gul.
De negenste cavel geestimeert de mergen op 700 gul.
De thyenste cavel geestimeert de mergen op 750 gul.
De elfste cavel geestimeert de mergen op 738 gul.
De twaelfste cavel geestimeert de mergen op 663 gul.
De dertienste cavel geestimeert de mergen op 743 gul.
De veertiende cavel geestimeert de mergen op 743 gul.
De vijftienste cavel geestimeert de mergen op 763 gul.

Alsoo den heer commissaris Snouck, Willem Jansz. van der Graeff, ende Jacob Herweijer, moeten uyt de voorsz. vijftien cavelen genieten een cavel, als hiernaer volcht:

Ende dat raitsaem bevonden is de voorsz. vordere landen, met 't landt te egualiseren soveel doenelijck is, soo zijn de resterende veertyen cavelen vandt Suydergors, ende Borrekeen gevoucht bij de veertyen cavelen van Den Hitzert als volgt: *Daarna volgt een overzicht, waarin is aangegeven welke kavels samen worden gevoegd en één aandeel vormen, met opgave van de waarde van de kavels en het bedrag dat de toekomstige eigenaar moet betalen of zal ontvangen. In de conditiën en voorwaarden van de verkaveling is vermeld welke kavels zijn samengevoegd tot een aandeel; zie hiervoor document nr. 51.*

Nr. 51. 1631 oktober 10. Condities voor de verkaveling van de polder Groot Zuid-Beijerland.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid van Zuid-Beijerland nr. 355.

Conditien ende voorwaerden dairop de heeren ingelanden van de voorsz. nieuwe dijckagie begeeren 't voorsz. landt te scheyden ende te grondcavelen; De Hitsert in veertyen, ende 't Suydergors met Borrekeen in vijftien cavelen.

1 Eerstelick sal de voorsz. cavelinge geschieden bij blinde lotinge, ten overstaen van de ingelanden, die volgens de beschrijvinge compareeren.
2 't Voorsz. landt sal altijt subject sijn den dijckrechter, ende beheert worden volgende den contract van coop metten heere grave van Egmond, ende den contracte van t' samen dijckinge metten eygenaers van de Piershilsche gorsen gemaect.
3 Alle lasten ende costen, soo van dijckagie, sluisen, heulen, weegen, wateringen ende andere gemeenelantswercken, die bij dijckgrave, ende heemraiden tot proffite ende dienste vandt gemeeneland geordonneert ende gemaect worden, sullen betaelt worden bij d' eygenaers van de landen, in dese dijckagie begrepen, op den gront van Suydt Beijerlant, Borrekeen, en De Hitsert mergen-mergens gelijcke.
4 Doch dewile in de veertyende cavel op Hitsert gelegen zijn veele landen die geweyt zullen moeten worden, ende sulcx in weerde d' andere niet gelijck sijn, waerover deselve merckelijcke zomme zal toegegeven worden, in de vergelijckinge, so sal deselve cavel bovendien voor d' eene helft vrij sijn ende blijven vandt onderhoudt van

den dijck, sluysen, watergangen, ende andere binnenlantsche oncosten, in toecomende tijden, inundatie, 't vernyeuwen van sluysen daerinne begrepen, ende niet uytgesondert, daerinne de voorsz. veerthyende cavel naer de helft van de costen zal gehouden zijn te contribueren

5 Alsoo meede seeckere sandplate, gelegen opte grond van Borrekeen, groot 13 mergen 580 roeden, die seer slecht ende laeg landt is, dewelcke in 't gemeen zal volgen aen de 11e, 12e, 13e, 14e ende 15e cavels in de gront van Borrekeen, waeraen oock volgen sal seecker sandplaetgen aen d' oostsijde daervan gelegen; soo sal de voorsz. santplate, metten gevolge als vooren, in 't geheel exempt zijn van de onderhoudinge van den dijck, ende van alle binnenlantsche wercken, selfs oock bij inundatie van alle dijckcosten, daermeede 't land wederomme door soude gerestitueert worden, ende bovendien noch vrij van de verpondinge. Ende sullen de andere gronden met de voorsz. lasten zooveele meerder beswaert worden.

6 De ommeslagen bij dijckgrave ende heemraden gemaect, ende noch te maecken in tijde ende wilen, sullen worden betaelt volgende hare ordre, ende tot laste van de gebreeckige zal de dijckgraaff, des versocht sijnde, de penningen uytleggen, naer dijckrecht ende op sijn gewin, als tweeschat aen gelde ende vyerschat aen panden.

7 Ingevalle namaels bevonden worde eenich abuys in de metinge, ende dat 't selve exedeerde boven de vijftich roeden, zal 't selve bij de geene die 't t' over heeft behouden, ende aen de heeren ingelanden, eygenaers van de gorssen betaelen, ofte angeven, die tecort comt bij deselve heeren ingelanden vergoet ende betaelt worden, volgens den prijs daerop de landen hiervooren getaxeert sijn, mits dat die hermetinge binnen 's jaers sal moeten worden versocht ende gedaen, tot costen van dengeenen, die meent tecort te comen.

8 De thiende cavel van Den Hitsert sal worden vergroot met zestien mergen, die de nadochter van zaliger de heere ambassadeur Berck ende de wedue Lieftinck uytten Hitsert moeten trecken, 't welck aen d' een zijde van deselve cavel zullen afgemeeten worden.

9 Ende uyt de cavel, dairmeede Willem Jansz. van der Graeff ende Jacob Herweijer in de Suydergorssen ende Borrekeen ingelaten zijn, sal den commissaris Snouck, die 't recht van de thien mergen in de Borrekeen van de erfgenamen van de heere Elias van Oldenbarnevelt vercregen heeft, afgemeeten worden acht mergen aen de oost ofte westsijde, ende 't geene deselve cavel meerder is bedragende dat

zullen deselve aen de heeren eygenaers van de gorssen betaelen.

10 De bermsloten, ende gemenelantswateringen sullen gemaect ende altijt onderhouden worden, ter keure ende ordonnantie van dijckgrave ende heemraiden, tot costen vandt gemeenelandt.

11 De eygenaers van de landen, gelegen jegens de bermsloot, sullen gehouden sijn hare landen, ter ordonnantie van dijckgrave ende heemraden, af te heynen, ende daervan in gebreecke blijvende, sal 't selve bij dijckgrave ende heemraden werden gekeurt ende besteet, tot laste van den gebreeckigen, ende d' penningen geinnet worden als voren.

12 De bermsloten, 't diep van Borrekeene ende alle andere watertochten, sullen tweemael tsjaers door dijckgrave, ende heemraiden worden beschouwt.

13 De weegen ende wechsloten, zullen tot costen van de gemeenelande gemaect, ende vijff jaer onderhouden worden, daernaer wel opgelevert zijnde, bij de heeren eygenaers van de landen aen wedersijden gelegen, tot haren costen onderhouden, ende meede bij deselve de sporen gevult worden.

14 Dijckgrave ende heemraiden sullen vermogen, tot aenairdinge van de heulen, aerde te doen halen ter naester lagen ende minste schade, mits bij 't gemeeneland betaelende.

15 De scheysloten tusschen de cavels, sullen voor d' eerste reys wijt gemaect werden zeven voet, in den bodem 3½ voet ende diep 3½ voet, ende daerna op gelijcke wijtte onderhouden worden bij de eygenaers aen wedersijden, alles tot haren costen.

16 Die zijn landt, ofte een gedeelte van dien, tot weye hout, ofte namaels in weye wil leggen, sal gehouden sijn, boven d' voorsz. scheytsloten, mit d' eygenaers van de landen daer naest aen gelegen, tot gemeene costen, deselve sulcx af te heynen, dat de teellanden daer geen schade deur comen te lijden, maar jegens de dijckbermen yder gehouden zijn alleen te heynen, alles tot sulcken keure als bij dijckgrave ende heemraiden zal werden geordonneert.

17 Alsoo de tweede cavel in Den Hitsert moet hebben uyt de derde cavel vijfhondert seventyen roeden, dat in een vierkandt stuckge afgemeten soude werden, ende dat 't selve oncierlijck ende costelick van sloten zoude vallen, is goet gevonden dat deselve vijfhondert ende seventyen roeden zullen worden gehouden bij den eygenair van de derde cavel, mits 't selve betaelende, tot sulcken prijse als d' voorsz. tweede cavel gekeurt is, aen de eygenairs van

dien.

18 Dewijle meede achter de achste cavel leggende is een geertgen, groot ontrent hondert roeden, gescheyden van deselve achste cavel, met een kreeckgen, ende sijnde 't selve annex de sevende cavel, is goetgevonden dat 't selve geertgen zal blijven aen de sevende cavel, mits bij den eygenair van dien 't selve betaelende aen de eygenaer van de achtste cavel de roede tot 10 stuivers.

19 Alsoo meede in 't gescheyt tusschen de zevende ende achste cavels, in 't Suytbeijerlandt ende Borrekeen gelegen is een kreecke van outs genaemt de Slootkreecke, geweest sijnde 't gescheyt tusschen de Suydergorssen ende Borrekeen, nu genaemt Schippershaventgen, welcke kreecke is lopende seer krom, soodat deselve aen wedersijde in beyde cavels is overspringende, is geaccordeert dat deselve kreecke zal sijn ende blijven 't gescheyt van de voorsz. twee cavels, ende dat d' eygenaers van dien yder sullen blijven behouden 't land aen haer zijde gelegen, mits dat 't geene d' eene meerder mach hebben dan d' ander, sal worden betaelt tot sulcken prise als de cavel is gekeurt.

20 Dewijle in de zevenste cavel van Suytbeijerlant gelegen is 't Soey van Suytbeijerlant, ende in de dertienste cavel, 't sluisken van Groot Borrekeen, die beyde daer geen dienst meer connen doen, is geconditioneert dat deselve daer zullen blijven leggen dese winter, ende daerna ter proffite vandt landt in 't voorjaer opgenomen worden.

21 Alsoo naer de metinge ende visitatie der landen, mits de diepte derselver, goet gevonden is te doen maecken noch een cruyswech van de westwech oostwaers op tot de middelwech toe, ende meede deselve middelwech door te trecken noort op, tot aen de voorsz. nieuw te maecken kruyswech.

22 Ende dat meede goet gevonden is, de westcruyswech te verlengen tot de westsijde van de vierde cavel; sal 't land tot deselve twee wegen ende de sloten van dien nodich, bij 't gemeenelant betaelt worden aen de eygenaers van de cavels, daer deselve weegen door zullen gaen, tot sulcken prijse als hare cavels jegenwoordich gekeurt zijn.

23 Dewijle goet gevonden was ontrent de sluyse op den Dromkreecke uyt dese dijckagie te houden [een stroock landts], tot behouve van den heere eygenaers van de buytengronden, omme aen erven uytgegeven te worden; ende dat naderhandt, soo tot dienst van de drie leste cavels aldaer als 't gemenelandt, goetgevonden is langs deselve Dromkreke te doen maecken een wech van den dijck van Nyeuwbeijerlandt tot aen de sluys toe, is toegestaen dat de voorsz. uytge-

houden landen, zullen werden vermindert mit sooveel lants als tot de wech ende een slote behoort, ende 't selve aen dezelve drie cavels yder, voor sooveel zij aen den wech contribueren, toegemeten worden.

24 Ende dewijle in 't suyden van dese dijckagie geleyt is een sluyse, soo om het water daer te sueren ende uyt te laten, alsmeede omme versch water in te laten, ende veele landen in dese dijckagie geweyt sullen worden, zoo sal soomerdaechs, soo dickwils ende soo veel waters door deselve sluyse ingelaten, ende meede voor de schotdeuren staende gehouden worden, als de edele heeren ingelanden, oft hare edelens gecommitteerde, met dijckgraaff ende heemraiden, in der tijt dienende, oirbair ende nut bevinden zullen, opdat 't landt dairdoor gedient ende meede buyten schade gehouden mach werden.

25 Ende opdat 't geheele landt te beter met versch water mach zijn gedient, so sullen ter plaetse daer oorbaer bevonden sal worden, gemaect werden in de weegen ende mede elders, daer 't van node sal mogen zijn, wachtheulen, opdat d' ingelate wateren deur de geheele dijckagie geleyt mach worden naer de sluyse op de Dromkreke, alles tot keuren van de heeren ingelanden ofte hare edelens gecommitteerde, met dijckgrave ende heemraiden, in der tijt.

26 Overmits de westwech in dese dijckagie, geweest zijnde den dam daer de Bordekeene is gekraecht, seer hooch ende van cloetelingen opgevlet is, daerdeur deselve smal ende quaet rijden is, welcke aerde soo uyt Den Hitzert als Borrekeense gors is gehaelt, so sullen de eygenaers aen wedersijden van denselve wech naestgelegen zijnde, deselve wech mogen verlagen, ende d' airde over hair landt te mogen brengen, mits dat sij deselve wech weder sullen moeten slechten ende ordentelick beginnen, sulcx ende sooveel dijckgrave ende heemraiden zullen goetvinden.

27 Indien namaels bevonden worde ten dienste ende oirbaer vandt gemeenelandt, eenige nieuwe waterlosingen te maecken ofte d' oude te verbreeden, item de weegen te verbreden ofte nieuwe te maken, sullen de heeren ingelanden ofte hare edelens gecommitteerde met dijckgrave ende heemraiden daertoe mogen aenvairden de naest daeraen gelegen landen, sonder bekroon van d' eygenaers, mits dat 't selve landt de eygenaers betaelt zal worden door 't gemeenelant, tot taxatie van dijckgraef ende heemraiden voornomt.

28 Niemant sal de gemeenelantsvlieten ofte watertochten mogen stoppen, noch te benauwen met hoofden, omme bruggen op te leggen, maer sullen deselve sulcx moeten doen leg-

gen ende steecken, dat onder thyen voeten wijtte zal blijven.

29 Sal meede nyemant eenige wechsloten mogen toedammen, maer als hij bruggen wil leggen, 't selve zulcx doen, dat 't water zijn cours mach hebben.

30 Op de bermen ende weegen zal niemant vermogen eenige boomen te planten, op de boete van een gulden voor yder boom ende uytroyen van dien.

31 Van gelijcken zal niemant de weegen, dijcken, ofte bermen mogen beweyden met beesten, paerden, calveren, schapen ofte varckens, op peyne bij dijckgraaff ende heemraiden te statueren, maer werden alle ettingen behouden ende gereserveert aen ende ten behoude van de heeren eygenaers van de buytengronden.

32 Van gelijcken werden de visscherien, soowel binnen als buytens dijcx, gehouden ende gereserveert ten behouve van de heeren eygenaers voornomt.

33 Ingevalle (dat God verhoede) tot eenigen tijt inbrecq ofte overval van water geschiede, daerdoor eenige wielen quaemen te vallen, soo sal de gront bij 't gemeenlandt werden vergoet, ende de visscherie blijven tot behouve van de heeren eygenaers voornoemt.

34 Alle landen, die in toecomende tijden tot maecken ofte repareeren van eenige wercken deser dijckagie zullen mogen gerooft worden, sullen betaelt werden tot taxatie van dijckgrave ende heemraiden.

35 Alle saecken, roerende ende concernerende dese dijckagie ende de buytengorssen van den Suydergorssen, Borrekeen en De Hitzert, metten slicken ende blicken, appendentien ende ancleven van dien, sullen worden gedirigeert bij ende naer de meeste overeenstemminge van d' ingelanden; ende zal elcx, die een halve cavel ofte half veertiende gedeelte heeft in deselve buytengorssen, meedestemmen, alles in conformite vandt 't accort, gemaect den seventyenden july 1600 vijftien.

36 D' voorsz. cavelinge gedaen zijnde, sullen dairnaer de heeren ingelanden, die onder den anderen gemeen zijn, smalcavelen tot haer edelens believen, sonder gehouden te sijn langer in gemeenschap te blijven, als hare edelen gesamentlick belieft.

37 Ende alsoo in d' estimatie ende verdeeling van de voorsz. cavels d' een d' ander in prijse te boven gaen, sulcx dat de minste van de beste met gelt moet werden begrotet ende op gelijcke weerden gebracht, als hiervooren op de respective cavelingen is geannoteert, so is geaccordeert dat de betaling daervan zal geschieden Kerssemisse sestien-

hondert een ende dertich precys, ende dat aen handen van de penningmeester deser dijckagie, die deselve weder zal uytkeeren daer 't behoort, alles op peyne van uytlegginge bij den dijckgrave, te doen op sijn gewin naer dijckrecht, dat is tweeschat in gelde, ende vierschat in pande.

38 Ingevalle eenige duysternis, questie, ofte misverstandt uyt saecke van dese cavelinge ofte smalcaveling mochte vallen, sal 't selve werden geinterpreteert, ende soo nodich is, gedecideert bij de gemeene ingelanden.

39 Alle welcke estimatie, stellingen ende poincten van cavelingen, d' heeren ingelanden voorgelesen sijnde, hebben deselve zulcx goet gevonden, geaggreert ende geapprobeert ende dienvolgende geprocedeert tot cavelinge der voorsz. landen, sulcx hiernaer volcht, ende nadat de billietten getrocken waren:

Cavel nr. 1 in Den Hitzert ende nr. 12 op Borrekeen is te beure gevallen d' heer burgermeester Van der Graaff.

Cavel nr. 2 in Den Hitsert ende nr. 4 in Suytbeijerlandt is te beure gevallen d' erfgenamen van den burgermeester Paauw voor drievierde paerten, ende ¼ d' burgermeester Van der Graaff.

Cavel nr. 3 in Den Hitzert ende nr. 14 op Borrekeen is te beure gevallen d' wedue ende erfgenamen van d' edele heere Bogaert.

Cavel nr. 4 in Den Hitzert ende nr. 13 op Borrekeen is te beure gevallen d' burgemeester Van der Graaff *(lees: de erven Jacob Pauw)* mette erfgenamen van Jacob Segersz. Cranendoncq.

Cavel nr. 5 in Den Hitzert ende nr. 10 op Borrekeen is te beure gevallen d' heer Jacob van der Graaff.

Cavel nr. 6 in Den Hitzert ende nr. 15 op Borrekeen is te beure gevallen d' heer commissaris Snouck.

Cavel nr. 7 in Den Hitzert ende nr. 6 in Suytbeijerlant is te beuren gevallen d' heer commis Bochoven.

Cavel nr. 8 in Den Hitzert ende nr. 7 in Suytbeijerlant is te beure gevallen d' erfgenamen van den heer burgermeester Van der Dussen, in sijn leven heere tot Heerencarspel ende die haer recht hebben vercregen.

Cavel nr. 9 in Den Hitzert ende nr. 2 in Suytbeijerlant is te beure gevallen d' heer Bercq.

Cavel nr. 10 in Den Hitzert ende nr. 9 in Borrekeen is te beuren gevallen d' wedue van d' raetsheer Berckhout.

Cavel nr. 11 in Den Hitzert ende nr. 8 in Borrekeen is te beure gevallen d' heer bailliu Leeuwen ende Matheus de Moucheron.

Cavel 12 in Den Hitzert ende nr. 5 in Suyt Beijerlant is

te beure gevallen d' heeren erfgen. van wijlen d' edele heer tresorier George de Bye.
Cavel nr. 13 in Den Hitzert ende nr. 3 in Suytbeijerlant is te beure gevallen d' wedue ende erfgen. van Gerrit Woutersz. Liefftingh.
Cavel nr. 14 in Den Hitzert ende nr. 1 in Suytbeijerlant is te beure gevallen d' heere Joost Brasser ende Trijntgen Pouwels.
Aldus gedaen ende gecavelt binnen Delf, in de herberge vandt Hemelrijck, bij de onderschreve ingelanden ende dengeenen die voor deselve geteeckent hebben. Des ten oirconden dese onderteeckent, den thyenden october anno zestienhondert eenendertich. Ende was ondertekent Arent Jacobsz. van der Graeff 1631.
P. van Leyden geseyt van Leeuwen, J. de Bye,
Mathias de Moucheron, Adryaen Pauw, J. van Bochoven,
Qualterus Lieftinck.
A. Beresteyn van weegen joff Margreta Berckhouts,
Nicolaes Boogaert, G. van der Nisse, M. Berck, H. Berck,
J. Musch van weegen commissaris Snouck, Joost Brasser,
Cornelis Graswinckel, Julio van de Moere,
Seger Jacobsz. Cranendonck, Johan Lieftingh, G. Pandelaer voor d' heer Van Heerencarspel ende over mijselven.
Johan Symonsz. inder Velde, Jacob van der Graef,
Engelbert Pauw, Adriaen Jacobsz. van Royen.

Nair collatie jegens de principale cavelcedulle, wesende onderteeckent alsboven, is des dairmeede bij mij ondergeschreven notaris, bij den Hove van Hollant geadmitteert, bevonden t' accorderen, den 12 october anno 1600 eenendertich.

J. van Santen, notaris

Nr. 52. 1642. Handschrift, waarschijnlijk afkomstig van Jacob van Bochoven, waarin een overzicht wordt gegeven van de geschiedenis van het bezit van de Beijerlanden vóór 1616.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 160.

Memorie van de uuytgiften van de gorsen van Beijerlant.

Maximiliaen van Oostenrijck ende vrouwe Maria van Bourgoignien, grave ende gravinne van Hollant, hebben op den 1^{en}

juny 1479 gegeven in erffpacht aen heer Cornelis van Dorp, ridder:

De gorsen genaemt den Ommeloop van de Oudeputtermoer mit Troyvelt, Bordelkeen, Tielmonde ende De Jacht.

Heer Cornelis van Dorp vercoopt den 12^{en} july 1479 aen Mr. Pieter Lanchals, ridder ende hofmeester, ¼ van de voorschreve gorsen.

Lanchals vercoopt aen Beuckelaer, raet ende rentmeester van Hollant ende Westvrieslandt 't selve ¼.

Dorp vercoopt den 8^{en} ende 12^{en} augusty 1479 aen Cruesing ende Boudyn Herts, rekenmeester in Hollant, yder ¼.

Beuckelaer, Cruesing ende Herts vercoopen aen den grave Egmont, heer tot Baer etc., haer voors. gorsen.

Maximiliaen ende Philips I hebben d' voorschreve uuytgifte van den erffpacht geconfirmeert ende mede de vercoopinge aen den grave gedaen, ende voor sooveel 't noot zij, van nyens gegeven.

Hebben denzelven mede gegeven de tienden die op de voorschreve gorsen soude mogen vallen, als die van tijt tot tijt tot coornlant gedijct souden werden, mits van yder gemet betaelende thien grooten Vlaems.

Item noch de middele ende lage jurisdictie over d' selve gorsen, als bij brieven van den 18^{en} september 1491.

Philips I voornt. heeft bij sijn brieven van den 11^{en} augusty anno 1497 alle d' voorschreve uuytgiften ende brieven weder geconfirmeert.

Philips II heeft bij sijn brieven van den 23^{en} octobris 1559 vercoft aen heer Lamorael grave van Egmond den voorschreven erffpacht van 36 £ 's jaers. Item de 5 stuivers op 't gemet tiende tsjaers.

Noch de hooge jurisdictie.

Ende denzelven mit de hooge, middele ende lege jurisdictie ende de tienden verlyt den voorschreven 23^{en} october 1559.

Lamorael grave van Egmondt, prince van Gaveren ende heere van Beijerlant etc., wert geseyt, op den 21^{en} juny anno 1558, bij octroy van den coninck van Spagnen, bij testamente sijne goederen, soo leen als allodiael, onder zijne kinderen verdeelt te hebben ende tot zijn generael ende universeel erffgenaam geinstitueert te hebben heer Philips van Egmont, zijn outste soon.

Ende bij desselfs aflivicheyt sonder kinderen substituerende Lamorael sijn tweede soon.

Assignerende sijne acht dochters ydere zeeckere renten, die bij haer aengenomen sijn.

Naer 't maken van 't voorschreve testament is geboren Caerle grave van Egmont etc.

Naer 't overlijden van Lamorael den ouden heeft Philips sijn outste soon, volgende 't voorschreve testament, aenvaert alle de heerlijcheden, leen, erfpacht ende allodiael goederen in Hollant ende elders gelegen ende onder andere de heerlicheyt ende goederen van Beijerlant.

In den jaere 1578 heeft d' selve grave Philips mitte heeren Staten van Hollant gemaeckt sekere contract, daerbij d' selve heeren Staten, ten aensien van den doen seer zorgelijcken tijt ende dat goede vrintschap ende alliantie mit den grave van Egmont ende diergelijcke personagien diende gehouden, ende dat sijn excellencie 't Spoey in de dijckage van Nieuwbeijerlant niet en soude overdijcken, denzelven belooft hebben te geven de hooge heerlicheyt van Piershil, de Rodemete, ende de Beijerlanden t' ontlasten van een rente van 2400 £ tsjaers, daerop staende.

Anno [1579] heeft d' selve grave Philips angenomen de partie van den coninck van Spangnien, ende viant van de heeren Staten zijnde, sijn alle de goederen in Hollant geconfisqueert ende mede 't gene d' selve bij 't voorschreve accoort toegeseyt was.

Grave Philips van Egmont daernaer overleden zijnde, heeft, volgende 't voorschreve testament, Lamorael, desselfs broeder, alle d' selve goederen, die onder Hollant lagen, gesocht te aenvaerden, vermogens 't voorschreve testament.

Doch overmits d' selve goederen waren geconfisqueert ende bij de heeren Staten, met goetvinden ende recommandatie van den prince van Oraignien, 't innecomen van dien was gegeven aen juffrouwe Franchoise ende Sabina van Egmont. Ende dat d' selve Franchoise daernaer was overleden.

Ende d' voorschreve juffrouwe Sabina van Egmondt, in den jaere 1591 sijnde in Duytslant bij de cuerforstinne ende hertogh Hans Casumirus, haere vrienden, was aldaer mede gecomen, grave Lamorael van Egmont, haeren broeder, d' welcke willende aennemen de partie van den coninck van Vranckrijck, verhopende dat hij door goede diensten aen denselven te doen, de gunste van de heeren Staten sulcx soude verwerven, dat hij tot d' Egmontse goederen hier te lande soude mogen geraecke.

Soo was bij deselve grave Lamorael, soo ten regardt van haere erffenisse alsmede in recompense, dat hij toegestaen hadde, dat hem d' voorschreve goederen van Egmont souden volgen, sijn voorschreve suster eerst gegeven een jaerlijcxe rente van 6000 £ 's jaers ende voorts 't gebruyck van den Slootgaert.

Ende daernaer, in plaetse van dien, de heerlijcheden van

Out ende Nieubeijerlant, mit alle den aencleven van dien, mits dat sij soude betaelen alle de renten ende lasten daerop staende, als bij acte van den 23^{en} augusty anno 1591 voorschreve.

Vrouw Sabina van Egmondt daernaer bevindende dat, omme te mogen genieten den eygendom der voors. heerlijcheden ende goederen, haer was obsterende d' voorschreve confiscatie.

Soo heeft sij alle 't voorverhaelde de grootmogende heeren Staten geremonstreert, ende hantlichtinge van de voorschreve heerlijcheyden ende goederen van Out ende Nieubeijerlant versocht.

De heeren Staten hebben, soo ten aensien van de intercessie, soo van zijn excellencie dier tijt, hooger gedachten, als van hertoch Johan Casimir ende zijn excellencie doen jegenwoordich op den 18^{en} november anno 1593 d' voornoemde jonckvrouwe Sabina van Egmont, princesse van Gaveren etc., gegunt, geconsenteert ende geaccordeert, gunnen, consenteren ende accorderen de heerlijcheyden van Out ende Nieubeijerlant, in de leenbrieven genaemt de Oude Puttermoer, Troyvelt, Borrekeen, Tielmonde ende De Jacht, mit alle den aencleven ende toebehooren van dien, sulcx als haer heer vader ende broeder die beseten hadden, doende oversulcx aff de voorschreve confiscatie ende alles vermogende de brieven.

Welcke Oude Puttermoer, Troyvelt, Borrekeen, Tielmonde ende De Jacht volgens d' oude uuytgiftbrieven belent zijn:

Aen de westsijde een diep de Oude Wiele, loopende tusschen d' selve gorsen ende den Coorndijck, van daer voorts totter diepte geheten de Bordelkene, loopende aen de zuytsijde langes De Jacht, streckende van daer voort over dat moer tot in 't diepe lopende voor Strijemonde. Van daer voorts streckende in der Ouder Mase, daer men van Dordrecht vaert, ende loopende van derselver Ouder Mase tot aen den Pitsendijck toe, van Putte afgaende lancx den Hekelingsen dijck totten Schuddenborsen dijck, ende voorts loopende totten ouden dijckstal van Groot ende Cleyn Puttermoer.

In de voorschreve gifte van de edelmogende heeren Staten wert expresselijck gestipuleert dat de vrouwe gravinne alle de renten ende lasten, op de Beijerlanden staende, moet betaelen.

Wordt mede bij haere edelmogende aen haer alleen gereserveert de decisie van alle questien, die uuyt haere brieven ende 't gene daervan dependeert, tot eenige tijden, bij wie dat het sij, soude mogen werden voorgestelt.
Welcke twee conditien schijnen te sien op 't accort mit grave Philips anno 1578 gemaect ende de confiscatie van 't gene hem bij 't selve belooft was.

Ende is d' selve vrouwe Sabina van Egmondt mitte voors. heerlicheden etc. beleent, den 29^{en} november 1593.

Waernaer suytwert van de voorschreve gorsen ende van 't diep de Bordelkene opgecomen sijnde eerst een plate, sant-gors ende slick genaemt Den Hitsert.

Was 't selve bij den heere grave van Solms ende d' voors. gravinne sijn huijsvrouwe geoccupeert.

Doch de heeren Staten bericht becomen hebbende, dat 't selve was buyten ende suytwert van de bovengeschreve gorse, ende 't diep de Bordelkene, hebben haere edelmogende 't selve voor de graeffelijcheyt doen aenvaerden ende verpachten.

Waerover in den jaere 1601 door d' voorschreve heer grave ende gravinne van Solms bij requeste aen haer edelmogenden sijnde versocht haer 't voorschreve gors, sant ende slick Den Hitsert, leggende besuyden Beijerlandt, te laten genieten ende gebruycken, ende voorts te laten wedervaren, 't gene bij 't voorschreve accordt van den jaere 1578 grave Philips van Egmont toegeseyt was.

Te weten de hooge heerlicheyt van Piershill, Rodemete ende ontlastinge van de 2400 £ tsjaers op Beijerlant gehypotequeert.

Is eyntelijck voor de edele heeren van de Rekeninge ende de edele heeren gecommitteerde der heeren Staten, volgende haere edelmogenden resolutie van den 22^{en} february 1606, met d' voorschreve vrouwe gravinne van Solms, vrouwe van Beijerlant gemaect accordt.

Daerbij haere genade, als vrouwe van Beijerlant ende als een gevolch ende aencleven van dien ende toebehooren van Beijerlant, wert geaccordeert 't voorschreve gors, sant ende slick genaemt Den Hitsert, mit d' aenwassen suytwert op ten halven diepe tusschen Den Hitsert ende Rodemete toe, belent in 't westen de Coorndijck in 't oosten de limyten ofte gescheyt tusschen Beijerlandt ende Claeswael.

Waerjegens haere genade afstant doet van 't recht dat haere genade eenichsints mocht pretenderen of competeren tot de hooge heerlicheyt van Piershil, Rodemete ende ontlastinge van de 2400 £ erffelijck, sonder daervan yet meer, uuyt crachte van 't voors. verdrach van den jaere 1578 ende 't gene daerop gevolcht mach sijn, te sullen pretenderen, als bij 't accort van den 11^{en} marty 1606.

D' voorschreve vrouwe gravinne is anno 1614 overleden, geinstitueert hebbende tot haer eenich erffgenaem den voorschreven heere Caerle grave van Egmondt, haeren broeder.

D' selve heeft dienvolgende d' selve heerlicheyden van Out ende Nieubeijerlant, mitte tienden ende gorsen aenvaert

ende daeronder mede 't gors van Den Hitsert.

Ende is daermede, te weten mitte hooge ende ambachsheerlicheyt, ende tienden van de landen, gorsen ende aenwassen, gelegen in den lande van Putte, als van Oude Puttermoer, Troyvelt, Bordekeen ende De Jacht, als erffgenaam van de voorschreve vrouwe gravinne van Solms sijne suster, verlyt den thienden octobris anno 1614.

D' selve heere grave hadde op den 30 september daertevooren vercoft aen de jegenwoordige heeren eygenaers de Suyder ende Borrekeense gorsen, gelegen besuyden Out ende Nieubeijerlant.

D' voorschreve Suydergorsen, sijnde een gedeelte van 't gors van outs genaemt De Jacht, beginnende in 't Oosten uuyt 't gescheyt tusschen dese gronden ende Claeswael ofte Cromstrijense gorsen, streckende uuyten noorden ten zuyden tot in 't Claeswaelse diep, van outs genaemt de Bordelkene, voorts west ende noort-west op lancx d' selve kreke, tot seker haventge, bij 't huys van Adriaen 't schippertge, van outs geweest sijnde den buytenloop van de Slootkreke.

D' voorschreve Bordelkeense gorsen, west van de voorschreve Suydergorsen gelegen zijnde, lancx 't voorschreve Claeswaelse diep in 't suyden, tot de midden van den diep van de Coorndijck, in d' oude brieven genaemt de Wielinge, in 't westen ende de Dromkreke, wesende 't gescheyt van Piershill, in 't noorden.

Item thienden, visserien etc. op alle d' selve gorsen vallende.

Heeft mede zijn genade voor stadthouder ende leenmannen van Hollant alle d' selve gorsen ende tienden opgedragen ten behouve van de coopers op den voorschreven 10^{en} october 1614.

Noch heeft d' voorschreve heere grave aen deselve vercoft 't voorschreve gors, genaemt Den Hitsert, mitten slicken, blicken, aenwassen, appendentien ende dependentien van dien, mitte thienden etc., gelegen besuyden van Bordelkene ende de Suydergorsen van Out ende Nieubeijerlant voorschreve ende van deselve gescheyden sijnde door 't voorschreve diep de Bordelkeene, naderhant genaemt 't Claeswaele diep, omdat men uuyt de Wielinge daerdeur seylde naer Claeswael.

Welcke gors etc. mitte thienden sijn genade op den 23^{en} january anno 1615 voor leenmannen heeft opgedragen ten behouve van de coopers.

Ende de visserie op ende aen alle voorschreve gorssen den 21^{en} january anno 1616.

Ende belooft alle d' selve te vrijen ende waren, ende daervoor specialijck verbonden d' voorschreve heerlicheyt van Out ende Nieubeijerlant, mitte tienden, 't Oosterse Gors

ende alle andere gorsen, voorts generalijck sijn persoon ende alle zijn andere goederen, subject allen rechten ende rechteren.

In de opdrachte van de voorschreve gorsen is een groot abuys geschiet, dat d' selve voor leenmannen van Hollant ende als leen zijn opgedragen.

Dewijle uuyt de uuytgifte blijct d' selve eerst in erffpacht zijn uuytgegeven.

Ende bij de brieven van grave Lamorael den ouden van den 15^{en} october 1560 dat den erffpacht was affgecocht.

Sulcx dat d' selve gorsen waren vrije allodiale goederen.

Ende is oversulcx bij grave Lamorael den ouden, bij de vrouw gravinne van Solms, nochte grave Caerle van Egmondt niet anders ontfangen noch verheven ende te leen gehouden dan hoge ende ambachtsheerlicheyt mitte thienden.

Nr. 53. 1651 september 30. Overeenkomst tussen de ingelanden van Goudswaard met die van het Gemeenelandsgors over de gemeenschappelijke bedijking van de Eendragtspolder.
Afschrift. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 378.

Den 30^{en} september 1651 tot Rotterdam in den Doele aldaar bij den anderen vergaderd zijnde, de gesamentlijke heeren ingelanden van Nieuw Goudswaerd en 't Gemeenelandsgors in den Koorndijk, als namentlijk:
de heer Van Werkendam met de heeren: burgemeester De With, pensionaris Berk, Willem Kettinghe Jongh, Hallingh, Ocker van Brantwijk, de heer Casembroot, d' heer De Vries, d' heer Snouck, d' heer Blokland, d' heer Gijsberd van Dalem, monsr. Overtheyn, Willem Cornelisz. Schout, met Elderd Jacobsz., secretaris Leyds.
Bij de heer Halling gerapporteerd, wat in twee voorgaande vergaderingen met die van utsupra, in de castelnye in 's-Gravenhage gehad, nevens die van Piershil en Den Hitserd, is gepasseert. Werd gedelibereerd, omme te weeten of men oirbaar zal dijken Boerengors met Goudswaerd. Daerop de ingelanden van het Boerengors in een andere kamer zijn gegaan, bij naamen de heer De With, heer Ketting, monsr. Overheyn, d' heer Gijsberd van Dalem, met schout, secretaris van den Koorndijk, nevens Ellert Jacobsz. Is eyndelijk verstaan bij de heeren ingelanden van 't Gemeenelandsgors, dat de dijk-

agie met Goudswaerdt en Hitserd mitsgaders Boerengors zal zijn gemeen, ende 't onderhoud van dien voor de 1e zeven jaren meede gemeen.
't Maken en onderhouden van sluysen ieder op zijn grond, en selfs kosten, te weeten Goudswaerd en Gemeenlandsgors alleen en Hitserd alleen. Mitsgaders te volgen de roode linie, onder die reserve, dat bij drie neutrale dijkverstandige alvorens zal werden geoordeeld, zoo ten tijden van de dijkagie zonder bekommering verder kan werden gegaan, dat sulks zal werden gevolgt.
Alle ' t welk de heeren van Nieuw Goudswaerd alzoo voorgedragen zijnde, is, naar andermaal genomene deliberatie, eyndelijk geresolveerd, dat men met die van Den Hitserd comende in conferentie zoude consenteren gemeene dijkagie te trekken, volgens de roode linie, alle kosten gemeen, selfs tot het maken van de sluysen incluys, en de voorsz. gemeenschap te continueren voor altoos of ten minsten voor den tijd van seven jaren; behoudelijk, dat Goudswaerd en 't Gemeenelandsgors nooyd van den anderen zullen separeren, alwaerd dat Den Hitserd na de seven jaren niet en geliefde in gemeenschap te blijven. Dog indien met die van Den Hitserd niet werd geaccordeerd, zoo zullen die van Goudswaard ter eenre, ende die van 't Gemeenelandsgors yder zijn en blijven zoo zij jegenwoordig zijn. En tot dien eynde bij de heeren ingelanden van 't Gemeenlandsgors gecommitteerd: de heeren burgemeester De With en heer Ketting, omme nevens Ellert Jacobsz., en met die van Den Hitserd, nevens Goudswaerd te doen dat verders bij haer daartoe zal worden geoordeeld ten besten van dien te strekken. Aldus gedaan ter plaatse, maand, jaar en dage als in 't hoofd van dese bij ons ondergeschreven (was geteekend:)

Jacob de With		Oom van Wijngaarden
Johan Halling	W. van Blokland	G. Casembrood
O. Brandwijk	W.C. Schout	Adriaan Snouck
W. Kettinghe Jongh		G. van Dalem
J. over 't Heyn		C. de Vries
Ellert Jacobse Groenendijk		Jaques Janssen Leys

Accordeert met deszelfs origineel, mij door Herman van der Waal ter hand gesteld, bij mij ondergeteekende binnen Zuidbeijerland, genaamt Den Hitserd, residerende, huiden de 19e mei 1774.

D. Verhagen Pzn.
notaris
1774

Nr. 54. 1652 juli 2. Overeenkomst tussen de ingelanden van Piershil en Zuid-Beijerland over de gezamenlijke bedijking van de Eendragtspolder.
Origineel. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 379.

Conditien ende voorwaerden van accoordt naer d' welcke wij, ondergeschreven gronteygenaers van de Piershilse ende Hitsertse gorsen, met den anderen sijn overeen gecomen ende tussen den anderen onverbrekelijck vast gestelt hebben: Eerstelijck dat wij met Godes hulpe sullen aenvangen, in 't naest comende jaer van 1600 dryeenvijftigh, omme de voornoemde gorsen te brengen onder eenen sufficanten winterdijck. Welcken dijck bij Piershil sal overgaen aen de Suytsijde van 't dorp ofte haeven van Out Piershil, daer de raeyinge met een roode linie op de caerte is gestelt, ende genomen sal gemaeck worden tot soodaenigen keur ende swaerte, als men deselve tot goede conservatie van de lande sal bevonden werden te behooren bij 't collegie van dijckgraef ende heemraeden, ten overstaen ende goetvinden van de gecommitteerde ingelanden ten wedersijde, ende bekost werden bij die van Piershil: naementlijck van de ofte uyt den Out Piershilsen dijck af, tot het waeter van de Wielinge ter ordinaeris leegh waeter. Ende aengaende de spijs, die gebruyckt sal moeten werden tot kraeginge van 't half diep van de Wielinge, mitsgaders 't voornoemde ende dijcx, ongervaerlijck lanck vierenveertigh roeden, sal gehaelt worden uytten gront van Piershil, buytten haer kaede, daer men se sal aenwijsen, sonder meer spijs gehouden te sullen sijn te leveren als voorsz. staet. Verders aengaende 't maecken ende leggen van de sluys ende sluysvlietten, d' welcke sal moetten comen op den gront van Piershil, ende 't kraegen van de Wielinge, mitsgaders den dijck daerop comende, dies aengaende sullen die van Piershil niet een duyt indraegen, maer daervan werden gevrijt. Wijders soo sullen die van Piershil stellen absoluyt een heemraet, d' welcke geduerende de aenstaende dijckagie over d' heele gemeene dijckagie sal besongeren ende alles schouwen ende nevens d' andere heeren arresteren ende concluderen dat voor sal comen te vallen, ende op de gront van Piershil sijnde sal alsdan als dijckgraef presideren. Welcken heemraet d' selve autoriteyt ende qualiteyt sal hebben, hiernaemaels 't lant bedijckt wesende.
D' voornoemde heeren sullen mede haer stem geven in 't stellen van den lantmeter ende den bode, gelijck d' selvige, 't

lant bedijckt wesende, haer stem sullen geven in 't verkiesen van den sluyswachter ende bode. Wijders soo sullen de kosten van de collegien geduerende de dijckagie, ende desselfs teercosten, gedraegen worden mergen-mergens gelijck. Sijn mede conditien dat die van Pierhil hiernaemaels mergenmergens gelijck sullen helpen onderhouden, nu ende ten euwigen, de voornoemde sluys ende speuy, die in den voorsz. dijck sal worden geleyt. Nochtans dat 't binnenbedijckte lant van Groot ende Kleyn Suyt Beijerlant daerinne mede, naer haer uytwaeteringe, sullen contribueren ende draegen, sonder dat die van Piershil hiernaemaels in iets ter werelt, dat soude mogen wesen ofte comen voor te vallen, niet en sullen hebben iets te draegen dan alleen 't gunt voorsz. staet. Sullen die van Piershil nogh gehoudden wesen hiernaemaels den dijck, leggende op haer gront, ten euwigen te onderhouden in loffelijcker gemeener keure des voorsz. gemeene dijckagie. Alle 't gunt voorsz. staet wij bovengenomineerde beloven te houden voor ons ende onse naersaetten voor onverbreeckelijck ende 't selvige in alle sijne poincten te achtervolgen ende naer te comen, niets uytgesondert. Ende of 't gebeurde dat hierinne iets was vergeten ofte eenige duysterheyt in wierde bevonden, dat men den anderen niet conde verstaen, sullen 't selvige moetten ten wedersijden verblijven aen onpartijdige, ende naer haer uytspraecke reguleren, alles onder verbant van onse respective personen ende goederen ten bedwange als naer rechten. Des ten oirconden desen ten wedersijden onderteyckent opten 2e july 1652.

Jan Adolf van Hesse	Moriac
Johan Segers van Idegem geseit Wassenhoven	P. van Leeuwen
Adriaen Snouck	R. van Bochoven
A. van der Graeff	
Arent van der Graeff	P. van der Graeff
Qualterus Lieftinck	Willem van der Chijs

Nr. 55. 1652 november 16. Brief van de gecommitteerde ambachtsheer van Cromstrijen over de verheling van de dijk van de Eendragtspolder op die van de Numanspolder.
Origineel. Archief van de Gors- en Ambachtsheerlijkheid Zuid-Beijerland nr. 381.

Alsoo mij onderges. gecommitteerde ambachtsheer van Cromstrijen, op den 9e deser maent is toegecomen seeckere memo-

rye, geteyckent bij d' heer A. van der Graeff, houdende dat de heeren eygenaers van de Hitsserse gorssen haere gecommitteerde hebben versocht ende geauthoryseert de heeren ambachtsheeren van Cromstrijen te notificeeren dat haer edelen gesolveert hebben in de jaere 1653 een gedeelte van haere gorssen, door Godts hulpe, te bedijcken en dat genegen souden sijn haeren dijck te helen aen den dijck van Numanspolder, in den jaere 1652 geleyt. Met versouck dat de ambachtsheeren op spoedichste haer souden gelieven te verclaeren, waer dat gern sij en souden dat d' aenhellinge soude worden gedaen. Soo gelieve den gemelten heere Van der Graeff hierop voor antwoort gedient te zijn, dat dese advertentie gecommuniseert hebbende met eenige van de ambachtsheeren alhier geseten, niet anders daerop can worden gedaen, dan simpelijck deselve notificatie aen te nemen ende in gedachtenisse te houden, sonder dat men can bevinden noodich te weesen eenighe verclaringe te doen nopende d' aenhellinge aen den voorsz. dijck, in 't jaer 1652 geleyt, naerdyen denselven dijck haer voor een gedeelte is extenderende op den gront van Den Hitsert, ende sulcx buyten de jurisdictie van Cromstrijen, alwaer de heeren eygenaers van de Hitserse gorssen de aenhellinge sullen mogen doen t' haeren schoonsten ende beste gevalle, sonder dat d' ambachtsheeren van Cromstrijen yts daerin hebben te seggen.
Actum deses 16 november 1652.

A. van Beaumont

Nr. 56. 1653 april 7. De Staten van Holland verlenen aan de gorsheren van Zuid-Beijerland octrooi tot bedijking van de Eendragtspolder en zeggen zekere belastingfaciliteiten toe.
Origineel. Archief van de polder "Den Hitsert" nr. 205.

De ridderschap, edelen ende steden van Hollandt ende Westvrieslandt representerende de Staten van denselven lande, doen te weeten: Alsoo ons verthoont is bij de eygenaers van de gorssen, ende slijcken van Zuytbeijerlant, van outs genaempt De Jacht, Troye Velt, Den Hitsert ende Borrekeen, hoe dat wij aen vrouwe Sabina van Egmont, gravinne van Egmont ende vrouwe van Beijerlant, geoctroyeert hebben gehadt, dat zij haer gorssen ende aenwassen, aen de zuytsijde van Beijerlant voorsz. gelegen, nyet alleen die dier tijt bequaem waren om te bedijcken, maer oock naemaels bequaem sou-

den mogen werden, selffs soude mogen bedijcken, ofte mogen uytgeven omme te bedijcken. Ende dat deselve vrouwe ofte die actie van haer, ofte haers rechthebbende, vercrijgen souden, mitsgaders diegeene, die met haer rechthebbende mededijken souden, souden hebben de naervolgende vrijdommen ende exemptien: Als eerst van de contributien in de verpondingen voor vijfthien jaren, mits blijvende de verpondingen over de te bedijcken gorssen ten proffijte van de lande, sulcx deselve te dier tijt waren. Noch vrijdomme van hoornbeesten ende besayde landen, voor den tijt van vijff jaren. Beyde soo van de verpondingen, als hoornbeesten ende besayde landen beginnende met den jare naerdat de voorsz. dijckagie soude wesen volbracht. Ende daerenboven de gemeene middelen over de voorsz. gorssen ende omleggende dorpen ofte polders te mogen hebben in pachte voor twee jaren, als den dijckjare, ende 't jaer nae den dijckagie, dat de binnewercken souden moeten werden gemaeckt, tot sulcken prijse, als deselve 's jaers voor de dijckagie hadden gegouden, uytwijsende hetselve octroy daervan zijnde. Dat wij mede aen de voorn. vrouwe gravinne op den 9e november 1600 derthien geaccordeert hadden vrijdomme van den veertichsten penninck, over de voorsz. hare gorssen, voor den tijt van thien jaren, van de eerste ende tweede vercoopinge, aen ofte overneminge van dien, achtervolgende de ampliatie van den voorsz. octroye. 't Was nu sulcx dat de supplianten stracx naer het overlijden van de gemelte vrouwe gravinne, van graeff Carel van Egmont gecocht hadden de voorsz. gorssen, slijcken ende aenwassen, daervan zij in den jare 1600 vijfthien met die van Cromstrijen ende in den jare 1600 eenendertich met die van Piershil, een groote partije onder een gemeenen dijck bedijckt hadden, ende daerover met hare mededijckers genooten alle de voorsz. vrijdommen, den supplianten alsdoen op nyeuws vergundt. Ende alsoo bij de supplianten geconsidereert was, hoeseer van alle oude tijden bij de princen van den lande, ende sonderlinge bij ons, gefavoriseert waren diegeene die van water landt maeckten, als waerdoor met der tijt groote beneficien ende commoditeyten bij t' gemeenelandt ende ingesetenen van dien, soo in 't gemeen als particulier, wierden getrocken ende dat nyet alleen buyten pericul, intereste ende verminderinge van den impost van den lande, maer oock selffs tot vermeerderinge van 's landts middelen, soo van contributien, consumptien als anders. Ende alsoo de supplianten jegenwoordich leggende hadden een parthije gorssen aen Den Hitsert, mitsgaders die van Goutswaert, van de landt van den Coorndijck ende Piershil met haer annex, te samen naer gissinge omtrent de duysent margen, die zij

met groote, excessive costen, omme deselve dijckbaer te maecken, soo met craginge van kreecken, 't leggen van dammen, uytsteecken van hooffden, als andere nootsaeckelijcke wercken, hadden moeten aenwenden. Dat mede de supplianten daertoe nu tweeentwintig jaren bij den anderen, nyet allenlijck hadden geconsumeert haer jaerlijcx innecommen, soo van dijckettingen als gorsingen, monterende ettelijcke duysent guldens, maer oock noch eenighe duysenden jaerlijcx hadden ommegeslagen, ende dat tot beneficieringe van dien angeleydt. Soo souden zij supplianten wel genegen wesen, met de voorsz. hare aengelegene landen de voorsz. hare gorssen nu in den aenstaenden jare 1600 drye ende vijftich te bedijcken, ende onder een suffisanten zeedijck te brengen, op vast vertrouwen, dat het ons soude gelieven haren ijver in soodanigen costelijcke ende periculeuse werck gratieuselijck, naer onse gewoonlijcke goedertierenheyt, met eenige vordere gratien ende vrijdommen te secunderen, insonderheyt ten aensien de gorssen seer smal ende ondiep waren, ende hare dijcken op veele plaetsen op een seer harden ende heeten stroom souden moeten leggen, ende zijluyden over de dryeduysent roetalen dijcx maecken, mitsgaders vier massive ende costelijcke sluysen. Sulcx soo keerden sij supplianten haer seer gedienstelijck aen ons, oitmoedelijck versouckende dat het ons gelieffde, ten insichte van 't gunt voorsz. is, de voorverhaelde vrijdommen te confirmeren, ende haerlieder gronden, ende die met haer, ter saecke van de gelegentheyt van hare gorssen, mede moesten dijcken, hiervooren genoempt, met de naervolgende vrijdommen naerder te beneficieren, als namentlijck: Dat der ingelanden heerenhuys ende keeten souden genyeten vrijheyt van de imposten van de wijnen ende bieren ende andere consumptien, voor 't dijckjaer, ende 't nyeuwe bedijckte landt van de cleyne bieren, voor hetselve dijckjaer ende 't jaer daernaer, tot voltreckinge van de binnenlantsche wercken, ende de pachters te ordonneren den supplianten daervan vrij ende onbecommert te laten, volgende het negenthiende articul van de ordonnantie op den impost van de bieren, daerbij gestatueert was, dat de pachters geene doleantie en souden mogen fonderen, om vrijdommen ende exemptien, die ten behouve van eenige nyeuwe bedijckinge bij octroy van ons gegeven werden, al waer 't oock dat deselve octroyen loopende haerlieder pacht gegeven wierden. Mitsgaders hare geapporbeerde vrijdom van verpondingen in plaetse van vijfthien jaren, te prolongeren met noch twaelff jaren ende de vrijdomme van hoornbeesten ende basayde landen, in plaetse van vijff jaren, met noch thien jaren, alsmede vrijdom soo van 't oorgelt van de paerden, als consumptie van grove wa-

ren voor gelijcken tijdt van jaren te vergunnen, alles ten insichte van de sware ende costelijcke dijcken, met haer gevolge als vooren verhaelt, alsmede dat deselffde souden moeten werden geleyt op veele plaetsen aen den noort-noortwesten, op een seer swaren slach van water. Soo is 't dat wij de saecke en 't versouck voorsz. overgemerckt hebbende, ende genegen wesende ter bede van de supplianten, naer genomen iterative berichtinge ende advuys van onse gecommitteerde raden ende van de raden en meesters van de Reeckeningen over onse Domeynen, uuyt onse rechte wetenschap, souveraine macht ende aucthoriteyt deselve supplianten tot onderstant ende sublevement van de aen te vaerden onkosten van de voorgenomen dijckagie, voor sooveele die van Den Hitsert aengaet, vrijdom ende exemptie van de verpondinge op de te bedijcken gorssen ende gronden, voor den tijdt van vijfthien jaren, mits daerop blijvende de oude verpondinge op deselve te bedijcken gorsen ende gronden staende, ende meerder nyet. Ende ten aensien van de gorssen ende gronden van Goudtswaert, Piershil, ende den Coorendijck, voor den tijdt van thien jaren alleen, mits daerop mede blijvende de oude verpondinge als vooren. Ende voorts over alle de voorsz. te bedijcken gorssen ende gronden, soo van Den Hitsert als d' andere voorn. gemelt, vrijdom van den impost op de hoornbeesten ende de besayde landen voor vijff jaren. Alles, soo van de verpondinge als ten aensien van de voorsz. imposten, aenvang nemende ter expiratie van het eerste dijckjaer. Noch voor alle meer geroerde te bedijcken gorssen ende gronden, vrijdom van den impost op de wijnen ende sware bieren over der heerenhuys ofte keete, ende van de kleyne bieren voor de arbeyders, gedyrende het dijckjaer ende vorder nyet. Behoudelijck, ende in dien verstande, dat over de voorsz. te bedijcken gorssen ende gronden van Goudswaert, Piershil ende den Coorendijck nyet sal worden genooten eenich vrijdom van thienden, als haerluyden soodanigen vrijdom, gelijck aen dien van Den Hitsert, vermogens de eerste uytgifte dien t' halven gedaen, nyet competerende. Ende ten eynde de supplianten ende haers rechts vercrijgende dese onse gunste, accorde, ende octroye mogen genyeten, met alle vrijdommen, voordeelen ende conditien daerinne begrepen, als naer behooren, sullen gehouden zijn dese t' onser Camere van de Reeckeninge te presenteren, omme aldaer gevisiteert, geregistreert ende geinterineert te werden. 't Welck gedaen zijnde, lasten ende bevelen wij den presidenten ende raden van den Hoogen ende Provincialen Raden, die van de Camere van de Reeckeninge voorn., ende allen anderen onsen officieren, justicieren ende ondersaten, die desen raecken ofte aengaen

sal mogen, dat se de supplianten, ende haers recht vercrijgende, doen laten ende gedoogen rustelijck, vredelijck ende volcomentlijck genyeten ende gebruycken, van alle 't selve, ende elck point van dien, cesserende alle beleth, moeyenisse ende empeschement ter contrarie. Gegeven in Den Hage, onder onsen grooten segele, hieraen gehangen op ten 7e aprilis in 't jaer ons Heeren ende Salichmaeckers duysent zeshondert drye ende vijftich: J. Cats.
Op de plooi van de brief staat: Ter ordonnantie van de Staten: H. van Leaumon.

Nr. 57. 1654 mei 2. Taxatie van de kavels van de Eendragtspolder.
Origineel. Archief van de polder "Den Hitsert" nr. 207.

Estimatie ende stellinge van veertien hooft cavelen landts, elcx groot negenenveertich mergen vierhondert sestien roeden, bestaende yder cavel in twee achtentwintigste paerten, yeder groot vierentwintich mergen vijfhondert acht roeden landts, gedijckt in den jare 1600 drieenvijftich, op de grondt van Den Hitsert in de polder Eendragt genaemt. Gedaen den tweden mey anno 1600 vierenvijftich, bij dijckgraeff ende heemraden van deselve nieuwe dijckagie, geadsisteert zijnde met Cornelis Jacobsz. van der Wael, heemraed van Groot Zuytbeijerlandt ende Zeger Dircxsz. Fonckert, heemraedt van Suytbeijerlandt. Ten overstaen van de heeren gecommitteerde, naer voorgaende delvinge ende besichtiginge, geestimeert ende daernaer bij de voornoemde heeren gecommitteerde ingelanden ende dijckgraeff ende heemraden voornoemt t' samen gevought ende gestelt, omme gecavelt te werden, alles met approbatie van de heeren ingelanden.

De helft van de eerste hooftcavel, zijnde het eerste achtentwintichste paert, beginnende van oosten aen, gaende westwaerts op, groot 24 mergen 508 roeden, de mergen geestimeert op 650 ghuldens, comt ---------- 16150-6-6
De wederhelft van de voorschreve hooftcavel ende het twede achtentwintichste part, de mergen op 660 guldens, comt ---------- 16398-16-0

De helft van de twede hooftcavel, zijnde het derde achtentwintichste part, de mergen geestimeert op 700 guldens,
comt ---------- 17392-13-4
De wederhelft van dezelve hooftcavel, zijnde het vierde achtentwintichste part, de mergen mede geestimeert op 700 gls., comt ---------- 17392-13-4
De helft van de derde hooftcavel, zijnde het vijfde achtentwintichste part, de merge geestimeert op 715 guldens,
comt ---------- 17765- 7-4
De wederhelfte van dien, zijnde het sesde achtentwintichste part, de merge geestimeert op 720, comt ------- 17889-12-0
De helft van de vierde hooftcavel, zijnde het 7e achtentwintichste part, de merge geestimeert op 730 gls.,
comt ---------- 18138- 1-4
De wederhelft van dien, zijnde het achtste achtentwintichste part, de merge geestimeert op 750 gls.,
comt ---------- 18635- 0-0
De helft van de vijfde hooftcavel, zijnde het negende achtentwintichste part, de merge geestimeert op 790 guldens,
comt ---------- 19628-17-4
De wederhelfte van dien, zijnde het tiende achtentwintichste part, de merge geestimeert mede op 790 gulden,
comt ---------- 19628-17-4
De helft van de seste hooftcavel, zijnde het elffde achtentwintichste part, de merge geestimeert op 808 gul.,
comt ---------- 20076- 2-0
De wederhelft van dien, zijnde het twaelffde achtentwintichtste part, de merge geestimeert op 792 gul.,
comt ---------- 19678-11-0
De helft van de zevende hooftcavel, zijnde het dertiende achtentwintichste part, de merge geestimeert op 797 guldens,
comt ---------- 19777-18-11
De wederhelft van dien, zijnde het veertiende achtentwintichste part, de merge geestimeert op 800 gul.,
comt ---------- 19877- 6-8
De helft van de achtste hooftcavel, zijnde het vijftiende achtentwintichste part, de merge geestimeert op 790 gul.,
comt ---------- 19628-17-4
De wederhelft van dien, zijnde het sestiende agtentwintichste part, de merge geestimeert op 810 gul.,
comt ---------- 20125-16-0
De helft van de negende hooftcavel, zijnde het zeventiende achtentwintichste part, de merge geestimeert op 788 guldens,
comt ---------- 19579- 3-5
De wederhelft van dien, zijnde het achtiende achtentwintichste part, de marge geestimeert op 805 gul.,

comt ---------- 20001-11-4
De helft van de tiende hooftcavel, zijnde het negentiende achtentwintichste part, de merge geestimeert op 660 guldens,
comt ---------- 16398-16-0
De wederhelft van dien, zijnde het twintichste achtentwintichste part, de merge geestimeert op 590 gls.
comt ---------- 14659-10-8
De helft van de elfde hooftcavel, zijnde het eenentwintichste achtentwintichste part, de merge geestimeert op 775 gls.,
comt ---------- 19256- 3-4
De wederhelft van dien, zijnde het tweentwintichste achtentwintichste part, de merge geestimeert op 800 guld.,
comt ---------- 19877- 6-8
De helft van de twaelfde hooftcavel, zijnde het drieentwintichste achtentwintichste part, de merge geestimeert op 770 gls., comt ---------- 19131-18-8
De wederhelft van dien, zijnde het vierentwintichste achtentwintichste part, de merge geestimeert op 730 guld.
comt ---------- 18138- 1-4
De helft van de dertiende hooftcavel, zijnde het vijentwintichste achtentwintichste part, de merge geestimeert op 745 gls., comt ---------- 18510-15-4
De wederhelft van dien, zijnde het sessentwintichste achtentwintichste part, de merge geestimeert op 735 gld.,
comt ---------- 18262- 6-0
De helft van de veertiende ende leste hooftcavel, zijnde het sevenentwintichste part, de merge geestimeert op 755 gulden,
comt ---------- 18759- 4-8
De wederhelft van dien, zijnde het leste achtentwintichste part, geestimeert de merge op 630 gls., comt ---- 15653- 8-0

Somma totalis dat de voorschreve veertien hooftcavelen, ofte achtentwintich halve cavels, comen te bedragen, vijffhondertsestienduysent vierhondert dertien gulden twee stuyvers, dus 516413-2-0.
Welcke somme van 516413-2-0 verdeelt over, ofte in veertien hooftcavelen, compt yeder veertiende paert sessendertichduysent achthondert sessentachtich gulden dertien stuyvers, dus 36886-13-0.
Ende yder halve cavel, ofte achtentwichtichste paert 18443-6-6.

Omme de voorschreve veertien hooftcavels te egaliseren, soo moeten de volgende cavels uytkeren, als volght:

De 5e cavel moet uytkeren ----------	2371- 1-8
De 6e cavel moet uytkeren ----------	2868- 0-0
De 7e cavel moet uytkeren ----------	2768-12-7
De 8e cavel moet uytkeren ----------	2868- 0-4
De 9e cavel moet uytkeren ----------	2694- 1-9
De 11e cavel moet uytkeren ----------	2246-17-0
De 12e cavel moet uytkeren ----------	383- 7-0
	Samen 16200- 0-4

De volgende cavels moeten ontfangen:

De 1e cavel moet ontfangen ----------	4337-10-4
De 2e cavel moet ontfangen ----------	2101- 6-4
De 3e cavel moet ontfangen ----------	1231-13-8
De 4e cavel moet ontfangen ----------	113-11-8
De 10e cavel moet ontfangen ----------	5828- 6-8
De 13e cavel moet ontfangen ----------	113-11-8
De 14e cavel moet ontfangen ----------	2474- 0-4
	Samen 16200- 0-4

Nr. 58. 1654 mei 12. Condities voor de verkaveling van de Eendragtspolder.
Origineel. Archief van de polder "Den Hitsert" nr. 208.

Conditien ende voorwaerden daerop de heeren ingelanden van de voorschreve nieuwe dijckagie d' voorschreve landen in de polder genaemt Endragt op de grondt van Den Hitsert, bestaende in de voorschreve veertien hooftcavels, elcx groot negenenveertig mergen vyerhondert sestien roeden landts, yder sijnde ofte comprehenderende twee achtentwintichste parten, groot vierentwintich mergen vijffhondert acht roeden landts, begeren te scheyden ende te grondtcavelen.
Ende dat eerst in veertien cavelen ende daernaer datelijck bij smalcavelinge, voor degeenen die geen veertiende part heeft, ende den anderen in de gemeenschap niet verstaen, op de achtentwintichste parten.

1 Eerstelijck zal de voorschreve cavelinge geschieden bij blinde lotinghe, ten overstaen van de ingelanden, die volgens de beschrijvinge zullen compareren.
2 't Voorschreve landt zal altijt subject zijn den dijck-

rechte ende beheert worden volgende den contracte van coop met den heere grave van Egmondt ende den contracte van t' samen dijckinge met de eygenaers van de Goutswaertsche ende Piershilse gorssen gemaeckt.

3 Alle lasten ende costen, soo van dijckagie, sluysen, heulen, wegen, wateringen ende andere gemeenlandtswercken, die bij dijckgraeff ende heemraden, tot proffite ende dienst van 't gemeenelandt geordonneert zullen werden, zullen gedragen ende betaelt werden bij de eygenaers van de landen, in dese dijckagie begrepen, op den grondt van Den Hitsert, mergen-mergens gelijck. Uytgesondert, daer 't contract van de eygenaers ende medebedijckers van de gorssen, in 't voorgaende articul verhaelt, anders is medebrengende, in reguardt van de onderhoudinge van de gemeene dijcken, de drie sluysen, de gemeenelandtsscheytwateringen, ende de nieuwe barmslooten.

4 Dewijle het 7e 28e part, sijnde de helft van de vierde hooftcavel, tecort comt sevenhondert tweeentnegentich roeden lants, die het achtste achtentwintichste part t' over heeft, soo sal nade hooftcavelinge, in de te doen smalcavelinge, het voorsz. sevende achtentwintichste part van het achtste achtentwintichste part genyeten de voorsz. sevenhondert tweentnegentich roeden lants uittet selve achtste achtentwintichste part, aen den nieuwen dijck, ter brete van twintich roeden, langs de eerste oosterse middelwech, ende ter lengte sooverre hetselve sal uitbrengen de voorsz. sevenhondert tweentnegentich roeden.

5 Alsoo, door de inundatie van den dijck, de helft van de thiende hooftcavel, zijnde het twintichste achtentwintichste part, zeer is uytgedolven ende weghgespoelt, soo sal deselve cavel, naedat alle ommeslagen van de gemeene dijckagie zullen zijn betaelt ende de reeckeninge daervan zal wesen gedaen, in de onderhoudinge van den dijck ende van alle binnelandse wercken, selffs oock bij inundatie, van alle dijckcosten daer 't landt wederomme door soude gerestitueert werden, ende bovendien oock alsnu in de verpondinge van de gorssen ende de verpondinge naer de vrijdom op dese landen te stellen, niet hoger betalen dan voor eenentwintich mergen.

6 *Dit artikel is gelijkluidend met artikel 6 van de condities van de verkaveling van de polder Groot Zuid-Beijerland, zie aldaar.*

7 Ingevalle naermaels bevonden worde eenich abuys in de metinge, ende dat yemant aen de landen, die hem toegecavelt sullen werden, tecort mochte hebben, ofte teveel hadde, soo sal in sulcken gevalle de cavelinge evenwel blijven

in vigeur ende wesen, maer sal dengeenen die tecort soude mogen hebben, indien 't selve excedeerde op de geheele hooftcavel hondert roeden, 't selve vergoet werden bij 't gemeenelandt, uitgesondert de cavels die na de metinge door inundatie ontgrondet sijn, voor sooveel d' ongrondinge aengaet, alsoo in de estimatie der landen daerop reguart is genomen. Zulcx mede, die te veel soude mogen hebben, zal gehouden zijn 't selve aen 't landt te vergoeden, als tot sulcken prijse als dijckgraeff ende heemraden 't selve sullen tauxeeren. Welverstaende dat de hermetinge daervan gedaen ende versocht sal moeten werden binnen 's jaers ende anders niet, tot costen van dengeenen die meent tecort te hebben.

8 Dan dewijle de veertiende hooftcavel ende daerinne de tweede helft, sijnde het lest achtentwintichste part, sijn volcomen maet nyet en sal hebben, doordien naer de metinge de wecht daerop leggende langer off verder is uitgeleyt als men hadde gemeent, soo sal dengeenen die deselve cavel te beur comt te vallen, vergoet werden de minder maet, tot tauxatie van dijckgraeff ende heemraden.

9 Is mede bevoorwaert, dat d' ingelanden, die jaerlijcx op 's landts reeckeninge comen, op haer eygen costen zullen teeren, mits genietende het presentiegelt, dat daerop zal werden gestelt.

10 - 16 *zijn gelijkluidend met de artikelen 10 - 16 van de condities van de verkaveling van de polder Groot Zuid-Beijerland, zie aldaar.*

17 Alsoo in 't sevende achtentwintichste part een stroock landts is, die door een creeck verhindert wert nyet te connen comen aen de oost middelwecht, soo sal dengeenen die het seste achtentwintichste part te beure valt, moeten gedogen sooveel landts te laten comen in eygendom aen 't voorschreve sevende achtentwintichste paert, dat hetselve sevende achtentwintichste part daerdoor bequamelijck zal connen comen aen de voorschreve oost middelwecht. Des doende daervooren vergoedinge aen 't voorschreve seste achtentwintichste part, tot alsulcke prijse als dijckgraeff ende heemraden 't zelve zullen tauxeeren.

18 Gelijck mede de twaelffde hooftcavel ofte veertiende part, bestaende in het drieentwintichste ende vierentwintichste achtentwintichste part, met zijn dryeentwintichste achtentwintichste part niet en sal connen comen op 't vierentwintichste achtentwintichste part, anders als over het tweeentwintichste achtentwintichste part, zijnde de helft van de elffde hooftcavel ofte veertiende part, soo zal 't zelve tweentwintichste achtentwintichste part, aen 't

voorschreve drieentwintichste achtentwintichste part sooveel landts moeten geven tot een bequaem overpadt voor 't zelve drieentwintichste achtentwintichste part, als 't selve van node zal hebben om te comen op 't vierentwintichste achtentwintichste part, mits vergoedt werdende tot tauxatie van dijckgraeff ende heemraeden daervan te doen.

19 Dewijle op de twaelffde hooftcavel is staende het heerenhuys, soo sal dengeenen die deselve cavel te beure comt te vallen, daervooren aen de gemeene dijckagie betalen de somme van thyenhondert gulden tot 40 grooten Vlaems 't stuck binnen vyer maenden eerstcomende. Ende sal niettemin moeten gedoogen 't gebruyck van dien voor 't gemeenelandt gelijcke vyer maenden, doch sal soolange staen tot peryckel van 't gemeenelandt, alles te reeckenen van den 28 april voorleden aff.

20 Is mede gestipuleert dattet stuckgen landts, leggende bij de Dromkreeck, gerende voor de twaelffde ende dertiende hooftcavel, sal volgen aen de twaelffde hooftcavel ende bij smalcavelinge aen het vyerentwintichste achtentwintichste paert, mits daervooren betalende op den 12 augusty toecomende de somme van dryehondert guldens ende na de voltreckinge van den dijck betalen alle lasten neffens d' andere landen. Welcke dryehondert gulden sullen beleyt worden ten proffijte van de Armen ende de rente, nevens 't andere incomen van den Armen van voorgaende dicagie, werden gedistribueert volgens de ordre daerop te beraemen.
Dit stuckgen lants bij de twaelffde hooftcavel gevallen sijnde aen d' heer pensionaris Mr. Mathijs Berck, heer van Godtschalckoort, is bij denselven overgelaten aen d' heer Aelbracht van der Graeff, die de dryehondert gulden, daerop 't selve is gestelt, sal betalen. T' oirconden bij haer edelen geteijckent.

21 Ende dewijle in 't oosten van de dijckagie geleyt is een sluyse, soo om het water daer te suueren ende uyt te laten, alsmede omme vers water in te laten, ende veele landen in dese dicagie geweyt mochten werden, soo sal somerdaeghs soo dickwils, ende sooveel water door deselve sluysen ingelaten ende mede voor de schotdeuren staende gehouden werden, als de edele heeren ingelanden, ofte hare gecommitteerde met dijckgraeff ende heemraden in der tijdt diendende, oirbaer ende nut bevinden zullen, opdat 't landt daerdoor gedient, ende mede buyten schade gehouden mach werden.

22 *Dit artikel is gelijkluidend aan artikel 25 van de condi-*

ties van de verkaveling van de polder Groot Zuid-Beijerland, zie aldaar.

23-32 *Deze artikelen zijn gelijkluidend aan de artikelen 27-36 van de condities van de verkaveling van de polder Groot Zuid-Beijerland, zie aldaar.*

33 Idereen sal moeten gedogen de aerthalinge uyt sijn cavel, tot volmaeckinge van de jegenwoordigen nieuwen dijck, ter brete van sijn landt aen den dijck, daer de reparatie moet werden gedaen, responderende.

34 Ende alsoo in d' estimatie ende verdelinge van de voorschreve cavelen d' een d' andere in prijse te boven gaen, zulcx dat de minste van de beste met gelt moet werden begrotet ende op gelike weerde gebracht, als hiervoren op de respective cavelingen is geannoteert, soo is geaccordeert, dat de betalinge daervan zal geschieden op den twaelffden augusty toecomende precys, zijnde drye maenden naer dese cavelinge, ende dat aen handen van den penningmeester deser dicagie, die deselve weder zal uytkeeren daer 't behoort. Ende indien yemant de betalinge niet precys op den voorschreven tijdt en dede, zal naer denzelven tijdt moeten betalen intrest tegens den penning sestien in 't jaer, tot de volle betalinge toe, zonder nochtans onder pretext van 't betalen van intrest, de penningen onder hem op intrest te mogen houden, maer bij uytlegginge bij den dijckgraef te doen geinnet werden op sijn gewin, naer dijckrechte, dat is tweeschat in gelde ende vierschat in pande.

35 *Dit artikel is gelijkluidend aan artikel 38 van de condities van de verkaveling van de polder Groot Zuid-Beijerland, zie aldaar.*

36 Van alle welcke gebesoigneerde ende geresolveerde gemaeckt zullen werden achtentwintich originele instrumenten van eenen inhouden, die bij de heeren ingelanden geteyckent zullen werden, om yeder die een achtentwintichste paert presenteert, een, ende bovendien een in des gemeenelandts kiste gelevert te werden. In plaetse van dat de heeren ingelanden deselve souden teyckenen, is geresolveert dat dezelve sullen werden gecopieert ende geautentiseert bij Johan van Ophoven, notaris binnen der stadt Delff, die bij desen wert geauthoriseert, omme sodanige dubbelden aen een yder te behandigen ende dese geteyckende te leveren aen de heeren gecommitteerde, omme in des gemeenelandts kiste geleydt te werden.

37 Alle welcke estimatie, stellinge ende poincten van cavelinge de heeren ingelanden voorgelesen zijnde, hebben haer edelen deselve voor haer, haren erven, ende naecome-

lingen, ofte actie van haer vercrijgende, zulcx goet gevonden, geagrereert, ende geapprobeert, ende dienvolgende zijn zijluyden tevreden geweest te procederen tot cavelinge der voorschreve landen, zulcx hiernae volght, met belofte van daerjegens niet te doen ofte doen doen, directelijck off indirectelijck, daervooren verbindende hare respective personen ende goederen, ende specialiken de landen die haer alhier aengecavelt zullen werden, subjecterende die alle rechten ende rechteren, ende specialijcken den Hove van Hollandt.
Ende naerdat de billetten getrocken waren is
Cavel nr. 1 te beure gevallen de erffgenamen van de heer raetsheer Mr. Adriaen Tedingh Berchout.
Cavel nr. 2 is te beure gevallen de erffgenamen van de heer tresorier-generael George de Bye.
Cavel nr. 3 is te beure gevallen d' heer Mr. Adriaen Snouck.
Cavel nr. 4 is te beure gevallen d' heer Mr. Johan Hallingh voor dryevierde paerten in deselve cavel, d' heer Corn. Abrahamsz. Graswinckel, nomine uxoris, voor een halff vierdepaert in deselve cavel, d' heer Franchoys van Bleyswijck, cum socius, erffgenamen van zaliger Seger Jacobsz. Cranendonck ende Jan van der Graeff penningmeester, getrout mette wede. van deselve Cranendonck, voor 't resterende halve vierdepart in de voorsz. cavel, uitten hooffde van de heer reeckenmeester Johan Basius zaliger, nomine uxoris, alle vanwegen d' heer burgemeester Jacob van der Dussen, heer van Harencarspel.
Bij smalcavelinge is te beure gevallen d' heer Johan Hallingh het 7e 28e part alleen.
Item denselven, d' heer Corn. Abrahamsz. Graswinckel ende Franchoys van Bleyswijck, cum sociis, het 8e 28e part.
Cavel nr. 5 is te beure gevallen jonker Dirck van Leyden geseyt Leeuwen.
Cavel nr. 6 is te beure gevallen joffrouw Sophia van der Hooge, wede. van zaliger d' heer Pr. van der Graeff voor een achtentwintichste paert, d' heer Mr. Dirck de Goijer, raet ende schepen der stadt Utrecht, voor 1/56 paert.
Joffrouw Cecilia van der Graeff ende de drye kinderen van Joffrouw Sara van der Graeff, gewonnen bij de heer Mr. Adriaen van Vredenburch, beyde zaliger, tesamen voor 't resterende 1/56.
Bij smalcavelinge is te beure gevallen d' heer Pieter van der Graeffs wede het 11e 28e part, d' heer Mr. Dirck de Goijer, joffrouw Cecilia van der Graeff ende de kinderen van Joffrouw Sara van der Graeff te samen het 12e

28e part.
Cavel nr. 7 is te beure gevallen d' heer Aelbrecht van der Graeff, raet ende schepen der stadt Delff, voor 1/28 part, bij coop van Joost Brasser, d' heer dijckgraeff Adriaen van Royen, met sijne medeerfgenamen van Jacob Corn. van Royen, voor 't resterende 1/28 part.
Cavel nr. 8 is te beure gevallen d' heer Willem van der Chijs voor 1/28 part, d' erffgenamen van zaliger d' heer burgemeester Jacob Pauw, sijnde de kinderen van de heer Engelbert Pauw, voor 1/56 part, ende de erffgenamen van zaliger d' heer burgemeester Arent van der Graeff, als d' heer Aelbrecht van der Graeff, cum sociis, mede voor 1/56 part.
Bij smalcavelinge is te beure gevallen d' heer Willem van der Chijs het 16e 28e part, de kinderen van den heer Engelbert Pauw ende d' heer Aelbrecht van der Graeff, cum sociis, te samen het 15e 28e part.
Cavel nr. 9 is te beure gevallen d' erffgenamen van den heer burgemeester Arent van der Graeff zaliger, als joffrouw Alita van der Graeff, wede. van d' heer Reijer van der Burch, joffrouw Maria van der Graeff, wede. van zaliger d' heer Aernout van Beresteyn, raet ende out schepen der stadt Delff, d' heer Anthony Vossenburch, burgemeester der stadt Gouda, getrout gehadt hebbende joffrouw Hester van der Graeff, d' heer Jacob van der Graeff, griffier van de Hogenrade, elck voor 1/56 part.
Bij smalcavelinge is te beure gevallen joffrouw Alita van der Graeff ende joffrouw Maria van der Graeff te samen het 18e 28e part, d' heer Anthony Vossenburch ende d' heer Jacob van der Graeff te samen het 17e 28e part.
Cavel nr. 10 is te beure gevallen d' heer Gerardt van der Nisse, heer van de Nisse, Cruningen etc., ende d' erffgenamen van zaliger d' heer burgemeester Mr. Niclaes Bogaert, cum sociis.
Cavel nr. 11 is te beure gevallen d' erffgenamen van zaliger d' heer burgemeester Arent van der Graeff, d' heer Mr. Arent van der Graeff, raet der stadt Delff ende d' heer Dirck van der Dussen, out schepen, te samen voor 1/56 part, d' heer Jacob van Couwenhoven ende d' heer Euwout Prins te samen mede voor 1/56 part, d' heer Franchoys Bleyswijck, cum socius, erffgenamen van zaliger Jacob Segersz. Cranendonck ende Liedewij Jacobs, ende de penningmeester Jan van der Graeff als getrout sijnde mette wede van Seger Jacobsz. Cranendonck, te samen 1/28 part.
Bij smalcavelinge is het 22e 28e part te beure gevallen

d' heeren Mr. Arent van der Graeff, Dirck van der Dussen, Jacob van Couwenhoven ende Ewout Prins, ende Franchoys Bleyswijck, cum socius, met Jan van der Graeff het 21e 28e paert.
Cavel nr. 12 is te beure gevallen d' heer pensionaris Mr. Mathijs Berck, heer van Godtschalckoort.
Cavel nr. 13 is te beure gevallen joffrouw Agneta Lieftings met hare kinderen.
Cavel nr. 14 is te beure gevallen de erffgenamen van den commis van Bockhoven zaliger.
Aldus gedaen ende gecavelt binnen der stadt Delff, in de herberge van 't Hemelrijck, bij de ondergeschreve ingelanden ende dengeenen die voor deselve respectivelijcken getekent hebben. Des ten oirconden desen onderteeckent op den twaelffden mey 1600 vyerenvijfftich.
A. van der Graeff J. de Bye Paulus Berckhout J. Pauw Nicolaes de Bye D. v. Leeuwen Adriaen Snouck Johan Hallingh R. van Bochoven Johan Lieftingh B. v. Mast Willem van der Chijs Boschar Arent van der Graeff Sophia van der Hooge Dirck van der Dusse A. Boogaert Louys Heijnsius Francois van Bleyswijck J. van der Graeff N. van Beresteijn Willem van der Graef voor mijn broeder Jacob van der Graef Jacob Kouwenhoven Willen van der Burch, vanwegen mijn moeder Alitha van der Graeff Adriaen van Royen.

Nr. 59. 1662 juli 12. De Staten van Holland verlengen de belastingfaciliteiten voor de ingelanden van de Eendragtspolder.
Origineel. Archief van de polder "Den Hitsert" nr. 213.

De Staten van Holland ende Westvriesland doen te weeten: Alsoo ons verthoont is bij de gemeene ingelanden van de polder Eendragt, hoedat zij supplianten haer genootsaeckt vonden omme ons te kennen te geven dat haere polder, naer eene ongemeene kostelijcke ende periculeuse dijckagie, met twee naer den andren gevolchde inbreucken soo seer was beswaert geworden, dat door het drooch maecken ende sluyten van de voorsz. dijckagie de supplianten meer als vijffmael hondertduysent gulden hadden comen te kosten, sonder dat, Godt beter 't, de supplianten door het dragen van soo excessive oncosten geproportionneerde vruchten, gelijck

zij gehoopt hadden, hadden konnen genyeten, omdat het Godt almachtich gelieft hadde de voorsz. polder Eendragt meest alle jaer met soo onverwacht ende extraordinaire zeebraecken te besoecken, dat zij supplianten bij sommige jaeren dertich ende meer duysent guldens hadden moeten contribueren tot hermaeckinge van hetgeene een swaere storm ende daerop gevolchde hooge watervloet haer dickwils op een nacht hadde weghgehaelt. Gelijck de supplianten tot haer seer excessive schade wederom, op den lesten dach february deses jaers, door de vervaerlijcke stormwinden ende ongemeene hooge vloet waeren aengetast ende bevonden haer geseyden dijck opnyewes soo merckelijck gezeebraeckt, dat de voorsz. polder alleen door de vigilantie van dijckgraeff ende heemraden menschelijcker wijse schijnt gepreserveert, dewijl meer als de helfte selffs van de kruyn van den voorsz. dijck op eenige plaetsen was weghgeruckt, nyettegenstaende daer met een groote voorraet van horden, rijs ende staecken ten tijde van het onweder was tegengewerckt, sulcx dat de supplianten qualijck gissinge konden maecken tot wat groote somme de te doene onkosten tot hermaeckinge van den voorsz. dijck wederom comen te beloopen. Te meer dewijl alle de spijse, tot het opmaecken van den dijck dienstich, nu al lange jaeren voor desen was geconsumeert ende de supplianten al eenige jaeren herwaerts genootsaeckt waeren geweest haer kloetingen ende sooden in te coopen op een veraffgelegen plaatse ende met platboomder aecken ende schuyten te doen vletten. Dat oock de vrijdommen, de supplianten op het aenvangen van haere dijckagie bij onsen octroye toegestaen, allen deselve waeren die wij bij contracte, ende ten insichten van daertegens voor ons bedongen voordeelen, aen wijlen heer Carel ende vrouwe Sabina van Egmont hadden medegedeelt, van welcke der supplianten voorvaderen het voorsz. recht bij coope ende sulcx titulo oneroso hadden becomen. Ende vermits door continuatie van de preservatie van de voorsz. zeedijck onse provincie, door opheff van de extraordinaris contributie, seer merckelijcke voordeelen hadde te verwachten, zoo waeren de supplianten genootsaeckt sich tot ons te keeren ende gansch onderdanich te versoecken, dat het ons gelieffde, ten insichte van de twee voorverhaelde inbreucken, naer onse goedertierentheyt ende uyt medelijden over onse soo swaer beschadichde onderdanen, ende in consideratie van alle de andere voorverhaelde redenen, haer supplianten den vrijdom van vijffthien jaeren, aen wijlen heer Carel ende vrouwe Sabina van Egmont vergundt over de geheele dijckagie, te verlengen met thien jaeren vrijdom zoo van verpondingen als van de impost van de besayde gemeeten, hoorn ende

oorgelden. Soo is 't dat wij de saecke ende 't versouck voorsz. overgemerckt hebbende, ende genegen wesende ter bede van de supplianten, naer genomen bericht ende advys van onse gecommitteerde raden, uyt onse rechte wetenschap, souveraine macht ende aucthoriteyt deselve supplianten alsnoch geconsenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebbende, consenteren, accorderen ende octroyeren mits desen vrijdom ende exemptie van de verpondinge, mitsgaders van de imposten op de besayde gemeeten, hoornbeeste ende oirgelden, over alle de landen ende gronden in de voorsz. dijckagie gelegen, geduyrende den tijdt van vijff jaeren, aenvang nemende naer de expiratie van de voorsz. onse voorgaende concessie. Ende ten eynde de supplianten desen onsen accorde, consente ende octroye in voegen als voore mogen genyeten, lasten ende bevelen wij allen, die desen raecken ofte aengaen souden mogen, dat zij de supplianten doen laten ende gedoogen rustelijck, vredelijck ende volcomentlijck genyeten ende gebruycken cesserende alle beleth, moeyenisse ende empeschement ter contrarie. Gegeven in Den Haege, onder onsen grooten segele hieraen doen hangen den 12en july in 't jaer ons Heere ende Salichmaeckers duysent zeshondert twee ende tsestich: Johan de Witt 1662.
Op de plooi staat: Ter ordonnantie van de Staten: handtekening onleesbaar.

Nr. 60. 1656 mei 4. Overeenkomst tussen de ambachtsheerlijkheid Cromstrijen en de ingelanden van de Eendragtspolder, over het halen van aarde in Cromstrijen, voor het herstel van de dijk van de Eendragtspolder. Afschrift. Archief van de polder Den Hitzert nr. 212.

Conditien ende bespreck waarop de heeren Johan Hallingh, ende Gerrit Visch, als specialijck van d' edele heeren ambagtsheeren van Cromstrijen gecommitteert zijnde, hebben toegestaen aen d' ingelanden ende bedijckers van de polder Eendraght d' aerde, tot het maken van hare zeebraken, voor desen loopende jare 1656 te moghen halen uyt de Cromstriensche gronden aen het Verlorendiep, ofte de kreken daar bewesten gelegen, ende op 't voorsz. Verlorendiep uytkomende ende d' heer dijckgraaff Adriaen van Rooyen aengewesen.

Eerstelijck sullen die van d' Eendragtspolder gehouden zijn d' aerde, die door hare arbeyders sal werden gehaalt, bij den anderen vierkant op te laten halen, om bequaem gemeten te konnen werden, op pene dat anders d' aarde sal werden omverdegesmeten ende d' arbeyders geinterdiceert geen verder halinghe te doen.
Ende sullen d' ingelanden van Den Hitsert binnen 's jaars voor 't doen van hare rekeninge aen den rentmeester van Cromstrien betalen voor yder roede, een kloetelingh diep affgerooft zijnde, twee stuyvers agt penninghen, twee diep vier stuyvers, ende drie diep vijff stuyvers.
D' heeren ambaghtsheeren van Cromstrien, hebbende in tijden ende wijle mede aarde van doen, tot maken ofte onderhouden van hare dijcken, sullen die van den Hitsert op gelijcke conditie ende op gelijcke vergoedinghe, als bij desen aen d' heeren ingelanden van Den Hitsert toegestaen wert, hetselve aen d' edele heeren ambaghtsheeren van Cromstrien mede vergunnen.
Tot voldoeninghe van 't gene voorsz. is verbinden wij ondergeschrevenen onse persoonen ende goederen, d' selve submitterende den verbande van alle heeren regten ende regteren ende specialijck den Hove van Hollant. Ten oirconden deses hier van gemaeckt twee alleensluydende actens, ende ten wedersijden door d' heeren gecommitteerde onderteyckent op den 4en mey 1600 sesenvijftigh.

Nr. 61. 1683 juni 10. Akte waarbij de landheer, in verband met pachtschulden, beslag legt op de inboedel, inventaris en gewassen van de pachter en deze daarna weer aan hem in bruikleen geeft.
Origineel. Alg. Rijksarchief. Rechterlijk Archief van Oud-Beijerland nr. 13, fol 98.

Acte van inventarisatie en taxatie, mitsgaders transport van de voorszegde meubile, haefflijcke ende des bouwgereetschapsgoederen, mitsgaders vruchten te velde, van Pleuntje Doene, gepasseert ten behoeve van den hooghedelen heere van Roon, Pendreght etc.

In gevolge van seeckere last ofte authorisatie bij den hooghedelen heer Pieter van Duvelant van Rooden, heere van Roon etc., soo in sijn privee als qualitate qua, op den 30 mey 1683 verleent, ende uyt crachte van dien het opgevolghde

arrest bij de substituyt bode van Outbeijerlant wettelijck op den eersten juny daeraenvolgende op alle de meubile en haefflijcke goederen, mitsgaders vruchten te velde, competeerende Pleuntje Doene van Tol, lest wede. van Willem Arijensz. van der Giesen ende tevoorens van Huygh Woutersz. Nieuwenboer, mitsgaders ingevolge van de confessie, protest, presentatie ende verdragh, bij de voorszegde Pleuntje Doene in 't doen van het voorszegde arrest ende inventariseren der voorszegde gearresteerde goederen, alsmede vervolgens de acceptatie, wegens den opgemelten hooghedelen heere gedaen, soo hebben de gerechten van Outbeijerlant voorszegd, op het wedersijts versoeck van de partijen, ten behoeve en uyt oorsaecke als bij de voorszegde last, confessie, presentatie ende acceptatie gemelt, geinventariseert en getaxeert de navolgende meubile, haeffelijcke en des bouwgereetschapsgoederen, mitsgaders vrughten te velde staende, de voornoemde Pleuntje Doene competerende, in der manieren naervolgenden desen thienden juni 1600 drieentachtigh.

Daarna volgt een specificatie van het vee, de inboedel, de landbouwinventaris en de gewassen te velde, met de taxatieprijs.

Ende na de voorszegde gedane inventarisatie en taxatie, gelijck op idere post in margine deses uytgetrocken staet, bedragende te samen de somme van elfhondert tweeenvijfftigh gulden, soo heeft de voornoemde Pleuntje Doene ter eenre, ende joncker Jacob van Renesse, uyt name van de opgemelde hoogedelen heere van Roon ende als mede-vooght over desselfs kinderen, mitsgaders den heer van Dormael voor sijnselven, ter andere zijde, verclaert daermede te nemen contentement, ende vervolgens ten overstaen van schepenen haerluyden vervoeght in den voorszegde huyse ende van keucken ofte vertreck tot vertreck. Ende heeft de voorszegde Pleuntje Doene de voorszegde meubilaire goederen en huysraet verplaest, deselve bij hantreyckinge benevens de sleutels van de camers aen den voornoemden joncker Jacob van Renesse, qualitate qua, en de voornoemden heer van Dormael bij traditie in specie overgelevert. Gelijk sij oock de haeffelijcke goederen uyt de weyde heeft laten halen, deselve mede effectievelijck bij hantreyckinge bij de helsters, hornseel en coetouwen als ander [heeft overgelevert]. Mitsgaders haerluyden mede vervoeght aen de besayde landen ende die vrughten van ider stuck particulier en in 't bijsonder bij hantreycken en overleveren van 't gewas, volgens costume van den lande, in eygendom, ten behoeve als voorszegd, is

affgestaen, in betalinge van de achterstallige pachten van de hoffstede en de landen in de voorszegde authorisatieacte en relatie van arrest breeder gemelt. Welcke voorszegde getaxeerde goederen den opgemelten heere van Renesse en Dormael, ider in sijn qualiteyt, benevens de sleutels van de camers aengevaert, deselve toegeslooten ende allesints den eygendom in haerluyder voorszegde qualiteyt aengenomen hebbende, hebben hare edelen mede verklaert te consenteren, dat de voornoemde Pleuntje Doene de voorenstaende meubilaire en haeffelijcke goederen gratis en precario ter goeder trouwe nogh sal mogen blijven besitten en gebruicken, tot wederseggens toe na desen. Onder conditie, indien binnen behoorlijcken tijt bij haer, ofte imant vant harentwegen, de voorszegde verachterde penningen in behoorlijcke paeyen van drie termijnen moght comen te betalen, dat sij, oft degene die met haren danck over haer betalen sal, deselve goederen ider op sijn getaxeerde prijs sal mogen behouden ofte aenvaerden. Ende dat sij ook de vruchten te velde staende sal mogen beneficieren, mits daervan affgetoogen de noodige daertoe te doene oncosten, in sulcken cas sal doen ter vermaninge behoorlijcke verantwoordinge ende nader liquidatie.

Aldus gedaen ende gepasseert, ten overstaen van ons schepenen van Outbeijerlant, desen onderteeckent hebbende den thienden juni 1600 drieentachtigh.

Nr. 62. 1701 augustus 7. Attestatie inzake de gebruiken bij de overdracht van landerijen.
Origineel. Alg. Rijksarchief. Rechterlijk Archief van Oud-Beijerland nr. 78.

Op huyden den sevenden augusty seventienhondert een compareerde voor ons ondergeschrevenen Lijbertus van Bockelen en Johan van Ruytenburgh, schepenen van de heerlijkheyt en dorpe van Oud-Beijerland, Salomon Aartse, substituytgeregtsbode van de dorpe van Nieuwbeijerlant en aldaar woonende, zijnde jegenwoordig alhier. Dewelcke verklaarde met ware woorden, in plaatse van eede, ter requisitie van Willem Visser, penningmeester van de Zuydbeijerlanden en mede schepen alhier, dat ten tijde van het doen der gifte off opdragte van de landen en boomgaarden van mevrouw Killegrew, gelegen onder Nieuwbeijerland, van ouds genaamt De Veertig Margen, gedaan, na zijn attestants onthout, in 't begin van desen jare 1701, hij attestant, doenmaals in het colle-

gie van de heeren schouwt ende schepenen van Nieuwbeijerland voornoemt, op het geven der voorszegde gifte off opdragte, aan den heer officier Hesselt de Dinter, als schouwt, heeft overgegeven een kluytien aarden met stroohalmen van gerst en terw, mitsgaders een takje van een boom, met eenige kleyne appelties daaraan, verbeeldende, soo hij attestant verklaart, het eerste het gewas van zaeyland ende het andre van boomgaarden. Ende voorts, dat al hetselve door den voornoemden heer officier aan den requirant, als kooper van de voorszegde landen en boomgaarden inmediaat off aanstonts ter handen is gestelt ende overgelevert. Ende dat de voornoemde requirant alsoo als eygenaar de voorzegde landen ende boomgaarden heeft gevestigt, sooals den voorszegde geregten van Nieuwbeijerland in diergelijke saken wel veeltijds wert gedaan en costumier is. Ende wijders, dat hij attestant in zijne voorszegde qualiteyt alles heeft gedaan ende geobserveert 't gene voor en op het doen der voorszegde gifte off opdragte noodig was, en sooals van zijn vader zaliger, die vele jaren substituyt bode van Nieuwbeijerland heeft geweest, heeft gesien ende ondervonden, dat ter plaatse voorszegd mede costumierlijk is. Ende dat hij attestant, die in ruym een jaar, soo hij verklaart, substituyt-bode van Nieuwbeijerland is geweest, sulx ook derhalve soodanig heeft opgevolgt. Eyndigende hiermede zijne verklaringe, geeft voor redenen van wetenschap, van bij al zijn voorszegde gedeposeerde present geweest en al hetselve in goede memorie te hebben, en voorts als in den text, presenterende oversulx al hetselve, des van nooden ende daartoe versogt zijnde, nader met eede solemneel te stercken.

Aldus gedaan ende gepasseert, sonder fraude, binnen Oudtbeijerlant, op dato als boven. Ten oirconde geteeckent:
Salomon Aersse L. van Bockelen J. van Ruytenburg
Mij present G. van Campen

Nr 63. 1701 augustus 8. Attestatie inzake de gebruiken bij, en de bekendmaking van overdracht van landerijen. Origineel. Alg. Rijksarchief. Rechterlijk Archief van Oud-Beijerland nr. 78.

Op huyden den 8 augustus 1701 compareerde voor ons Lijbertus van Bockelen ende Johan van Ruytenburgh, schepenen van de heerlijkheyt en dorpe van Oudbeijerland, Harmanus Luytingh, geregtsbode van desen dorpe ende van Nieuw-

beijerland. Dewelcke verklaarde, op den eed bij hem als bode gedaan, dat wanneer alhier landerijen onder hand werden verkogt, hij deposant altijt daarvan drie sondaagse proclamatien off geboden voor den raathuyse alhier komt te geven en uyt te roepen, waarbij aan een yder die regt heeft de naasting werd aangeboden, sonder dat in die proclamatien off geboden werd geexpresseert, off ook uytgeroepen, tot wat somme deselve landen sijn verkogt, off ook dat deselve proclamatien ooyt werden geaffigeert off aangeplact. Ende voorts dat hij attestant gedurende sijne voorszegde bedieninge als bode, nu den tijt van ruym seven jaer geleden, het nooyt anders heeft gedaen ende gepractiseert volgens d' instructie en onderrigtinge, die hij deposant verklaart in den aenvang van zijne voorszegde bedieninge van den secretaris en andere persoonen van die uyt den geregten alhier heeft ontvangen, sonder dat dienaangaande eenige de minste opposite off correctie is gevallen, off aan hem deposant gedaan. Verklarende nogh verder, dat hij deposant tot dato deses nooyt eenige de minste ordre off instructie heeft gegeven aen sijn substituyt-bode, in der tijd tot Nieuwbeijerland sijnde, nu Salomon Aertsz., omme anders hierinne te doen dan voorsschreven staat. Met nog verder verklaringe, dat op het doen van de gifte, off het transport der voorszegde landen, niet altijt aen den kooper overgeeft een groen aarde sootje off een kluytie aerde met een halm stroo, maar wel en voornamentlijck als den kooper daar op staat. Eyndigende hij deposant hiermede sijne dispositie, geeft voor redenen van wel-wetenschap van al hetselve goede kennise en geheugenisse te hebben en voorts als in sijn gedeposeerde is terneder gestelt. Presenterende, des nog verder van noode sijnde, hetselve nader te affirmeren. Aldus gedaan ende gepasseert, sonder fraude, op dato als boven, ten oirconde geteeckent bij ons in 't hooft van desen gemelt.

H. Luytingh
J. v. Ruytenburg

L. van Bockelen
Mij present
G. van Campen

Nr. 64. 1701 oktober 12. Attestatie van schepenen van Oud-Beijerland, dat in de keur- en ordonnantieboeken van Oud- en Nieuw-Beijerland geen bepalingen zijn opgenomen over het naastingsrecht.
Origineel. Alg. Rijksarchief. Rechterlijk Archief van Oud-Beijerland nr. 78.

Op huyden den twaalffden october seventienhondert een, compareerd voor ons Leendert Hoogenboom en Lijbertus van Bockelen, schepenen van de heerlijkheyt en dorpe van Oudbeijerland, Willem Landmeter ende Johan van Ruytenburgh, jegenwoordig mede-schepenen in wetten alhier. Dewelcke verklaarden, op den eed bij haarluyden solemneelijk gedaan op den aanvang van hare bedieninge, ter requisitie en instantie van Wilhem Visser, penningmeester van de Zuydbeijerlanden, dat zijluyden attestanten van den beginne tot het eynde toe hebben gelesen, nagesien en exactelijk geexamineert de ceur en ordonnantieboecken van Oud ende Nieuwbeijerlandt, beginnende met den 16e september vijftienhondert sevenentachtig ende eyndigende den twintigsten april 1600 vierendertigh. Ende bevonden dat aldaar wel op veele en genoegsaam op alderhande subjecten keuren ende ordonnantien zijn gemaakt, soo op den name van zijn genade met advys van die van zijnen Raden, mitsgaders van de rentmeester, bij de voorszegde keuren oock genaamt gecommitteerden van den huysen van Egmont, alsook ende benevens van balliuw, schout ende schepenen van Oud ende Nieuwbeijerlant, in plaatse van leenmannen, dog dat in alle de voorszegde keuren en ordonnantien niet het minsten wert gesproken, off daarbij staat gementioneert off eenig gewag gemaakt, op 't stuck van naastinge van eenige huysen, landen off andre goederen en effecten, gelijk wij wel in ceuren van andre districten, daar het regt van naasting schijnt plaats te hebben, hebben gesien ende gelesen. Wijders niet verklarende, geven niet alleen voor redenen van wetenschap als in den text, maar dat wij oock hebben gesien ende bevonden, dat de voorszegde ceuren zijn bekragtigt en bevestigt door de onderteyckeninge van balliuw, schout ende schepenen voornoemt, off oock bij derselver secretaris. Aldus gedaan ende gepasseert binnen Oudtbeijerlant, op dato als boven, ten oirconde geteeckent.

W. Landmeter J. v. Ruytenburg Leendert Hoogeboom
L. van Bockelen Mij present
G. van Campen

Nr. 65. 1716 juni 3. Akte waarin de gebruiken worden beschreven, die bij het indienen van een eis tot naasting werden gevolgd.
Afschrift. Alg. Rijksarchief. Rechterlijk Archief van Oud-Beijerland nr. 84.

Wij ondergeschreven schepenen van de heerlijckheyt en dorpe van Oudtbeijerland, certificeeren en verklaaren bij deesen, dat wij ter requisitie en versoecke van de heer Mr. Jacob van Halm, advocaat tot Rotterdam, als geauthoriseerde en last en procuratie hebbende van fraulein Maria de Hertoge, ons hebben vervoeght aan de Sinckwegh onder Oudtbeijerlandt voorszegd, en sijn bij en present geweest als wanneer den gemelten heer Van Halm, uyt naeme als boven, met een spade heeft gras en grondtroeringe gedaan ende verklaerde, in de beste forma te naesten omtrent de helffte in 30 mergen landts, met een huys, gemeen leggende met de welgemelten fraulein De Hertoge. Welcke voorszegde helffte van 30 mergen landts, met het huys, gemeen leggende als vooren, op den 6 juny desvoorleden jaars 1715, door den weledelen heer Cornelis Ascanius van Sijpesteyn, bailliuw en dijckgraaff, en de heer Adriaan Waaldijck, penningmeester van Oudtbeijerlandt, van de heer Diderick van der Valck, sigh sterckmaekende voor de heer Dominicus Doorn, burgemeester tot Schiedam, als executeurs van den testamente, en voogden over de minderjarige erffgenaeme van wijlen Adriaan van der Meer, onder de handt hadden gekoght, en waarvan op den 11e augustus desselven jaars de gifte was gedaan, in gevolge de aangevinge ter secretarye alhier gedaan, voor de somme van 1500 guldens en onder conditie daarbij gemeldt. Welcke naestingsformalia en solemniteyten, tot een rechte naastinge behoorende, ten onsen overstaan sijn gedaan. Presenteerende den gemelten heer van Halm, in sijne voorszegde qualiteyt, als ter gemeener veure leggende, naaster, met opene beurse en klickende gelde de voorszegde parthije te sullen voldoen ende betaelen, soo en ingevolge de gemelte conditie van verkoopinge sijn gemaakt, ende leggen. Daghvaarden alle diegeene, die sigh eenighsints daartegens willen opposeeren, sigh ter bequamer tijt te addresseeren ter plaatse daar het behoort, off werdt anders aan de naelaetige een eeuwigh stilswijgen en silentium opgeleydt ende geinterponeert. Inmiddels soo wert den gerechtsbode gelast sigh t' addresseeren aan de twee gemelte heeren coopers, dese behoorlijck voor te leesen, copie over te geven en sijn wedervaeren bij geschriffte te relateeren. Actum Oudtbeijerlandt den 3e juny 1716, t' oirkonde bij ons elcks geteeckend, en was geteeckendt,

Joannis van Gelder O.W. Boender Aldert de Boijs
onderstondt mij present Secretaris
S.S. Buelen

Uytgegeven voor copie bij mij
gerechtsbode van Oudtbeijer-
landt, huyden den 3e juny 1716
Jacob van Riemsdijck

Nr. 66. 1713 september 14. Verzoek van de Vroedschap van Dordrecht aan de Hoge Vierschaar van Beijerland om maatregelen te nemen tegen de verspreiding van de veepest.
Afschrift. Oud-Archief Oud-Beijerland. Resolutieboek van schout en schepenen van Oud-Beijerland nr. 3, fol. 15.

Edele achtbare Heeren: De heeren bailliuw en leenmannen van Oudt Beijerlandt.

Dewijle tot onse kennisse gekomen is, dat in eenige districten van dese provintie onder de beesten een besmettelijke siekte is ontstaan, waardoor in korten tijd geheele ende grootte koppelen beesten sijn gestorven ende dat te dugten is, dat somtijds door baetsoekende menschen op de boelhuysen, dewelke in dese quartieren werden gehouden, eenige van de voorszegde besmette beesten, hetsij bij koppelen of parthijen te saemen versaemelt, hetsij bij enckele beesten souden konnen worden gebracht, ende daardoor de gesonde beesten, in dese quartieren mede soude konnen werden aangesteeken, tot totale ruine van derselver in ende opgesetenen. Soo hebben, omme sooveel mogelijck daarinne te voorsien, de heeren bailliuw en mannen van den Hove ende Hooge Vierschaere van Zuythollandt, geinterdiceert, ende verboden aan een yder, wie het oock soude mogen weesen, eenige koppelen beesten of ossen, koeyen, vaersen ofte hockelingen op eenige dorpen, bij forme van boelhuys te venten ofte te verkoopen, ofte oock selfs een enckelt beest, binnen derselver jurisdictie in te voeren, tensij soodaenige beest, off beesten met behoorlijcke gesontbrieven sal, off sullen sijn voorsien, gelijck bij uw edele achtbaren breeder uyt nevensgaande publicatie gesien sal konnen werden. Dogh dewijle het voorszegde verbodt, in de jurisdictie van den Hove ende Hooge Vierschaare van Zuythollandt gedaan, van geen utiliteyt ofte vrugt sal konnen sijn, tensij door uw edele achtbaren een gelijck verbodt werde gedaan in derselver jurisdictie, soo is ons gants vrindelijck versoeck, dat uyt consideratie van 't gemeene interest en gevaar, door uw edele

achtbaren een gelijcke publicatie van verbodt moge werden gedaan, ten eynde, dat onder Godes zegen, daardoor de voorszegde besmettelijcke siekte uyt dese quartieren geweert, ende de ruine van derselver in ende opgesetenen voorgekomen moge worden. Waarmede sullen wij edele achtbare heeren uw edele achtbaren bevelen in de protextie des Alderhoogsten en blijven uw edele achtbaren goede vrienden,

Borgermeesteren en regeerders der stadt Dordrecht.

Nr. 67. 1714 augustus 9. Keur van de Hoge Vierschaar van de Beijerlanden, om de verspreiding van de runderpest te voorkomen.
Afschrift. Oud-Archief Oud-Beijerland. Resolutieboek van schout en schepenen van Oud-Beijerland nr. 3, fol. 37-38.

Alsoo tot kennisse van den weledelen heer baillIuw en leenmannen van Oudtbeijerlandt gekomen is, dat bij dese jegenwoordige groote en meer en meer naederende siekte en sterffte, die in de nabuurige plaetsen van dese Hooge Vierschaar onder het runtvee is ontstaan, veele stieren langs wegen, dijken, van d' eene weyde in d' andere en alsoo oock bij siecke en besmette beesten komen over te loopen, waardoor het gesonde vee soude konnen werden geinfecteert en aangestooken en de siekte van de beesten uyt d' eene weyde tot d' andere werden overgebragt. Omme waarinne sooveel mogelijck is te voorsien, hebben den weledelen heer bailliuw en leenmannen voornoemt, nae rijpe deliberatie, goet gevonden en verstaan t' ordineeren ende te gelasten, gelijck haar edelachtbaren ordoneeren en gelasten bij desen, aan alle en een yder in, ofte opgesetenen deser Hooger Vierschaere, die stieren sijn houdende, sorge te draegen en toe te sien, dat haare stieren mogen blijven in de weyden en op haarlieder grondt en voor te komen, dat deselve niet loopen langs dijcken en gemeene weegen, veel min in ymandt anders sijn landt en weyen, opdat daardoor aan niemant geen schaede en werde toegebragt en de besmettelijcke sieckte onder het runtvee sooveel doenlijck mag werden geweert en voorgekomen. Op een boete ende verbeurte van 25 guldens voor d' eerste reyse dat de stieren op ymandt anders grond gevonden werden, ten proffijte van den heer officier, ende voor de tweede reyse, boven en behalven de voorszegde boete, de stiere geconfisqueert. Ende sal dit verbodt bij provisie,

dit somersaisoen geduuren. Ende opdat niemant hiervan ignorantie soude mogen pretendeeren, is goet gevonden, dat dese sal werden gepubliceert ende geaffigeert daar men gewoon is publicatie en affixie te doen.
Actum in 't collegie van bailliuw en leenmannen, datum ut supra.

B I J L A G E N

INLEIDING

De bijlagen bevatten een aantal lijsten van grondeigenaren en grondgebruikers in de Beijerlandse polders, op verschillende tijdstippen in de 17e t/m de 20e eeuw, met opgave van de grootte van de bezittingen en bedrijven. In de kaarten, waarnaar in de lijsten wordt verwezen, is aangegeven waar de gronden waren gelegen. Daartoe zijn de eigenaren en gebruikers in de lijsten genummerd, en in de betreffende kaart zijn de, bij hen in bezit of in gebruik zijnde grondstukken van hetzelfde nummer voorzien. Bij deze nummering is dezelfde volgorde toegepast als bij de oorspronkelijke indeling van de polders in blokken of kavels, zoals weergegeven is in de kaarten 1, 10 en 19.

In vele gevallen lagen de grondstukken van een eigenaar verspreid over de polder en om ze gemakkelijker op de kaart te kunnen vinden is in de lijsten van de grondeigenaren ook vermeld in welk blok of welke kavel de percelen waren gelegen. In de lijsten van de grondgebruikers is dit achterwege gelaten, maar zijn de namen van de eigenaren van de grondstukken opgenomen. Dit geeft een inzicht in de oppervlakte eigen bezit en pachtgrond per bedrijf. Vele boeren huurden landerijen van verschillende eigenaren en anderzijds verpachtten vele eigenaren hun gronden aan meerdere landbouwers. In de lijsten is dit na te gaan en kan tevens een inzicht worden verkregen van de veranderingen, die zich in de loop van de tijd daarin voordeden.

De familienamen zijn gespeld zoals in het Genealogisch Repertorium van Van Beresteyn is aangegeven. Voor geslachtsnamen die daarin niet zijn opgenomen, maar die nu nog voorkomen, is de thans meest gebruikelijke schrijfwijze gevolgd. Voor de overige namen werd de in de archivalia gebezigde spelling aangehouden.

Beroep en woonplaats van de grondeigenaren zijn zoveel mogelijk vermeld. Wat de grondgebruikers betreft is het domicilie alleen opgenomen als de betrokkene elders woonachtig was.

Fig. 1

POLDER OUD-BEIJERLAND

Indeling in tiendblokken sedert 1682

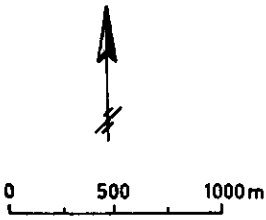

Fig. 2

POLDER OUD-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1627

1-70 nrs. v. grondeigenaren zie bijlage 1

▬ boerderij

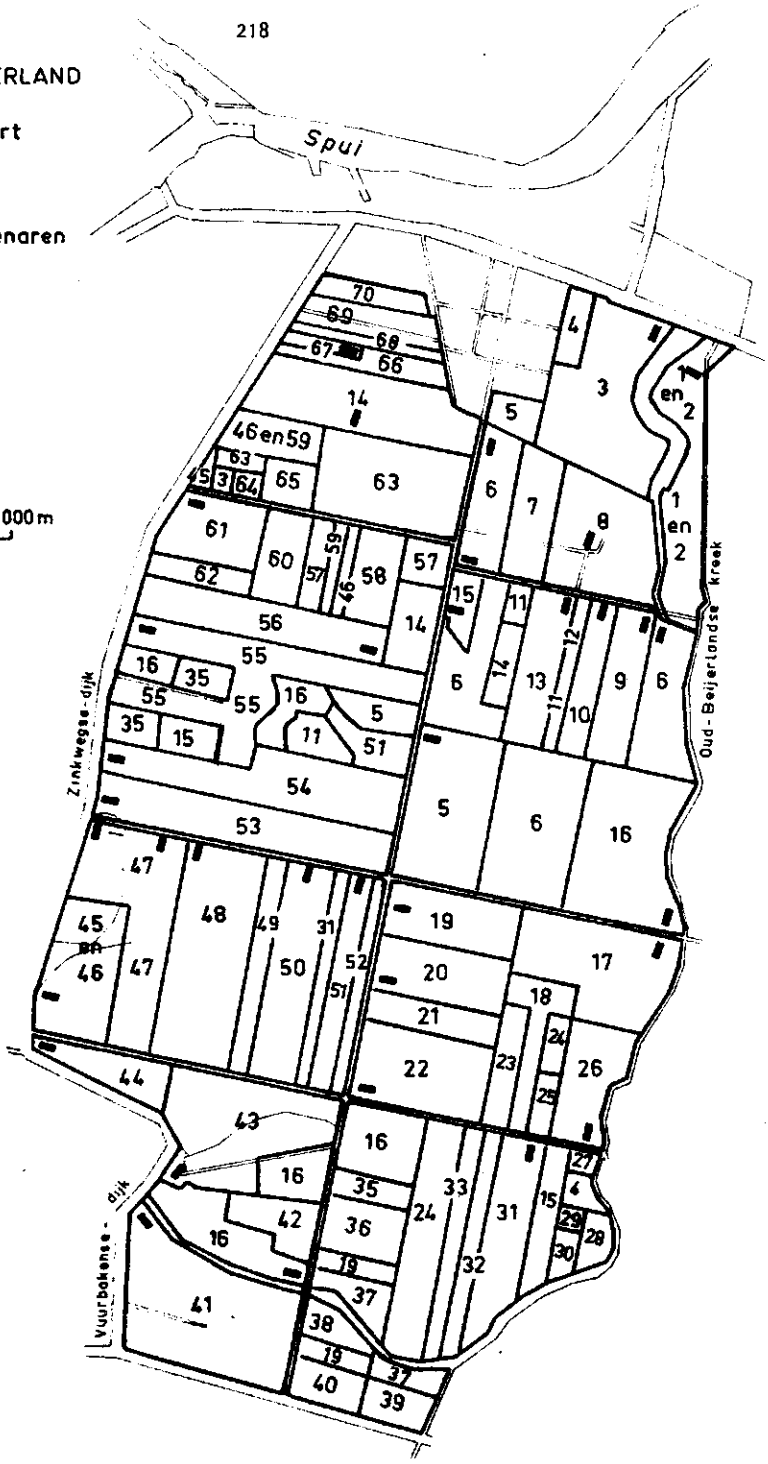

Bijlage 1

Grondeigenaren
Oud-Beijerlandse polder
1627

zie fig. 2

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Wouter Thonisz, lb., O.-Beijerl.	1	6	-
2	Erven Thonis Woutersz, lbs., O.-Beijerl.	1	16	088
3	Oth Cornelisz Robbe, lb., O.-Beijerl.	2,3	37	144
		45	1	018
		tot.	38	162
4	Jacob Arensz Coelbier, lb., O.-Beijerl.	3	5	-
		19	2	400
		tot.	7	400
5	Alexandra v. Stepraedt douairière	4	4	118
	Anthony v. Lynden, heer van Cronenburg	11	31	104
	enz.	41	5	365
		tot.	40	587
6	Reynier v. Aeswijn, heer van Brakel enz.	5	16	118
		7	14	310
		10	17	018
		12	31	325
		tot.	79	171
7	Margrieta Pandelaert	6	11	088
8	Gillis Pandelaert, rentmeester van de Domeinen, O.-Beijerl.	6	26	200
9	Erven Dirk Jansz v. Leerdam, O.-Beijerl.	8	15	-
10	Erven Vranck Jacobsz v.d. Goude	9	10	100
11	Jan Cornelisz Coudaers, lb., O.-Beijerl.	9	3	450
		10	2	-
		41	5	-
		tot.	10	450
12	Huybrecht Jacobsz Wissem, lb.	9	1	150
13	Erven Pieter Pietersz v.d. Burch, Schiedam	9	15	106
14	Huybrecht Barentsz Hoogwerf, Rotterdam	10	4	567
		43	9	050
		47	27	400
		tot.	41	417
15	Lijsbeth Coosen, wed. Cornelis Leendertsz	10	4	470
	Robol, lb., O.-Beijerl.	20	8	134
		41	5	235
		tot.	18	239

Bijlage 1 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
16	Maerten Bastiaensz de Recht, lb., O.-Beijerl., en kinderen	13	34	050
		25	13	-
		29,30	17	393
		29	7	028
		41	5	400
		41	5	-
		tot.	82	271
17	Jhr. Jacques de Bruxelles, heer van Giesendam	14	27	-
18	Bastiaen Odulphusz v.d. Hoeck, lb., O.Beijerl.	14,18	12	431
19	Jhr. Walraven v. Arckel, drost van Amersfoort	15	17	482
		26	3	034
		27	3	084
		tot.	24	-
20	Jhr. Arent v. Wassenaar, heer van Den Bosch	16	17	-
21	Pleun Aertsz, lb., O.-Beijerl.	16	9	400
22	Mr. Gerrit de Bruyn v. Buytenwech, Leiden	17	24	383
23	Erven Thomas Rocusz v. Wesel, Dordrecht	18	7	180
24	Jan Pietersz	18	3	144
25	Willem Arensz	18	2	549
26	Erven Jacob Segertsz Cranendonck	18	15	192
27	Leendert Leendertsz Cappendijk, lb., O.-Beijerl.	19	1	200
28	Dirck Cornelisz Botterboer, lb.	19	3	450
29	Erven Dirck Claesz	19	1	350
30	Aelbertge Pietersdr wed. Bastiaen v.d. Jacht, lb., O.-Beijerl.	19	2	400
31	Erven Burgert Cornelisz v. Putten, lb., O.-Beijerl.	21	21	464
		37	6	150
		tot.	28	014
32	Erven Heyndrick Arensz de Jongh, lb.	22	8	-
33	Mr. Willem Bouquet, advocaat, Dordrecht	23	10	-
34	Jhr. Maurits v. Manmaecker	24	21	386
35	Arien Bastiaensz de Recht, lb., O.-Beijerl., en kinderen	25	5	133
		41	5	-
		41	4	191
		tot.	14	324
36	Erven Herman Oem Hermansz, waersman v. Strijen, Dordrecht	26	10	-
37	Erven Jhr. Willem v.d. Duyn	26	5	422
		27	3	375
		tot.	9	197

Bijlage 1 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
38	Erven Daniël Oem Johansz, Dordrecht	27	6	-
39	Wijt Leendertsz	27	4	200
40	Erven Pieter Dirksz, lbs.	27	5	146
41	Jhr. Jan v. Matenesse, heer van Souteveen enz., lid v.d. Ridderschap v. Holland	28	43	528
42	Segert Jacobsz Cranendonck, lb.	29	9	-
43	Willem Arentsz v.d. Graeff, schepen van R'dam	31	31	100
44	Frans Aertsz v. Driel, lb., O.-Beijerl.	32	10	-
45	Jacob Pietersz Slickboer, lb., O.-Beijerl.	33	17	150
46	Ds. Johannes Fleurkens, predikant, Geervliet	33	2	300
		44	2	300
		45	4	250
		tot.	9	250
47	Willem v. Beveren, heer van Strevelshoek, burgemeester van Dordrecht	33,34	33	-
48	Karel v. Beveren, rentmeester v.d. prins van Oranje	35	40	-
49	Wolfert Jacobsz, Dordrecht	36	10	-
50	Erven Gerrit Jansz Graswinckel, Delft	37	25	-
51	Johan v. Hogendorp, Dordrecht	38	12	300
		41	6	570
		tot.	19	270
52	Wed. Huybrecht v.d. Meer, Dordrecht	38	6	150
53	Jkvr. Margaretha v. Matenesse	39	28	229
54	Cornelis v.d. Burch, Schiedam	40	29	473
55	Mr. Kornelis v. Beveren, heer van Strevelshoek enz., rentmeester-generaal van Zuid-Holland	41,42	34	-
56	Erven Mr. Cornelis de Cocq, advocaat bij het Hof van Holland	43	20	550
57	Cornelis Arensz Weyer, lb., O.-Beijerl.	43	5	-
		44	4	-
		tot.	9	-
58	Herman Oem Johansz, Dordrecht	44	9	300
59	Andries Bastiaensz Coomans, Strijen	44	2	300
		45	4	250
		tot.	6	550
60	Gerrit de Bruyn v. Barendrecht, Utrecht	44	10	-
61	Erven Jacob v. Diemen, burgemeester van Dordrecht	44	11	300
62	Erven Heyndrick v. Slingelandt, Dordrecht	44	5	179

Bijlage 1 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
63	Erven Willem Thin, Gouda	45	2	199
		46	28	060
		tot.	30	259
64	Arien Jacobsz v. Royen, lb., O.-Beijerl.	45	2	-
65	Commer Arensz Santweg, lb., O.-Beijerl.	45	5	124
66	Willem Pietersz, lb.	48	6	450
67	Brechtgen Heyndriksdr. wed. Adr. v. Royen, lb., O.-Beijerl.	48	2	150
68	Tonis Jaspersz Kievit, glazenmaker, O.-Beijerl.	48	3	-
69	Aleyda v.d. Duyn, douairière Amelis v.d. Bouchorst, Den Haag	49	10	-
70	Anthonis v. Flory, raad en rekenmeester v.h. Huis van Egmond, Wassenaar	50	7	214

Fig. 3

POLDER OUD-BEIJERLAND

Grondgebruikerskaart

1627

1-57 nrs. v. grondgebruikers
zie bijlage 2

boerderij

0 500 1000 m

Bijlage 2

Grondgebruikers
Oud-Beijerlandse polder
1627

zie fig. 3

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Wouter Tonisz	Gebruiker	6	-
		Erven Tonis Woutersz	16	088
		tot.	22	088
2	Oth Cornelisz Robbe	Gebruiker	37	144
		Gebruiker	1	018
		tot.	38	162
3	Jacob Arensz Coelbier	Gebruiker	5	-
		R. v. Aeswijn	4	-
		R. v. Aeswijn	11	288
		Gebruiker	2	400
		H. Oem	3	-
		J.Fleurkens en A.Coomans	5	-
		J.Fleurkens en A.Coomans	8	500
		Erven W. Thin	14	030
		tot.	54	018
4	Huybrecht Harmansz	Mevr. v. Lynden	4	118
5	Jan Schillemansz	R. v. Aeswijn	12	118
6	Gillis Pandelaert	M. Pandelaert	11	088
		Gebruiker	26	200
		tot.	37	288
7	Pieter Dirksz Gout	R. v. Aeswijn	14	310
		R. v. Aeswijn	5	300
		tot.	20	010
8	Claes Dirksz Leerdam	Erven D. Leerdam	15	-
9	Cornelis Arensz Oudste Landheer	Erven v.d. Goude	10	100
		Erven v.d. Burch	8	341
		R. v. Aeswijn	1	530
		tot.	20	371
10	Jan Cornelisz Coudaers	Gebruiker	3	450
		Gebruiker	2	-
		Gebruiker	5	-
		tot.	10	450
11	Huybrecht Jacobsz Wissem	Gebruiker	1	150

Bijlage 2 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
12	Wed. Cornelis Arenz	Erven v.d. Burch	6	365
	Jongste Landheer	Erven v. Slingelandt	0	479
		tot.	7	244
13	Jan Jansz v.d. Meulen	H. Hoogwerf	4	567
		Erven W. Thin	14	030
		H. Hoogwerf	27	400
		tot.	46	397
14	Lijsbeth Coosen wed.	Gebruikster	4	470
	Cornelis Leendertsz.	Gebruikster	8	134
	Robol	C. v. Beveren	40	-
		Gebruikster	5	235
		tot.	58	239
15	Jacob Willemsz Rosmolen	R. v. Aeswijn	3	400
		H. Hoogwerf	9	050
		H. Oem	4	500
		C. Azn Weyer	2	-
		tot.	19	350
16	Pieter Foppensz	Mevr. Van Lynden	31	104
		Mevr. Van Lynden	5	365
		tot.	36	469
17	Andries Pietersz Slickboer	R. v. Aeswijn	6	118
18	Wed. Willem Gerritsz	R. v. Aeswijn	1	275
19	Wed. Floris Pietersz	R. v. Aeswijn	2	550
20	Pleun Aertsz	R. v. Aeswijn	3	300
		A. v. Wassenaer	17	-
		Gebruiker	9	400
		Wed. v.d. Meer	6	150
		M. v. Manmaecker	10	300
		tot.	46	550
21	Bastiaen Odulphus v.d.Hoeck	R. v. Aeswijn	11	582
		J. de Bruxelles	27	-
		Gebruiker	12	431
		tot.	51	413
22	Maerten Bastiaensz de Recht	Gebruiker	34	050
		Gebruiker	13	-
		Gebruiker	17	393
		Gebruiker	7	028
		Gebruiker	5	400
		Gebruiker	5	-
		tot.	82	271

Bijlage 2 (vervolg)

Grondstuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
23	Jochem Arensz Stel	W. v. Arckel	17	482
		W. v. Arckel	3	034
		W. v. Arckel	3	084
		tot.	24	-
24	Jochem Hendriksz Cranendonck	G. de Bruyn v. Buytenwech	24	383
		M. v. Manmaecker	11	386
		tot.	36	169
25	Pieter Pietersz Rijderkerck	Erven v. Wesel	7	180
		J. Pietersz	3	144
		W. Arensz	2	549
		Erven Cranendonck	15	192
		tot.	28	465
26	Leendert Leendertsz Cappendijck	Gebruiker	1	200
27	Dirck Cornelisz Botterboer	Gebruiker	4	-
		Erven D. Claesz	0	150
		tot.	4	150
28	Aelbertge Pietersdr. wed. Bastiaen v.d. Jacht	Erven D. Claesz	1	200
		Gebruikster	2	400
		J. v. Matenesse	43	528
		tot.	47	528
29	Erven Burgert Cornelisz v. Putten	Gebruikers	21	464
		Erven Graswinckel	25	-
		Gebruikers	6	150
		tot.	53	014
30	Arien Hendriksz de Jongh	Erven H. de Jongh	8	-
31	Cornelis Bastiaensz v. Stoutgen	W. Bouquet	10	-
32	Arien Bastiaensz de Recht	Gebruiker	5	133
		Gebruiker	5	-
		Gebruiker	4	191
		tot.	14	324
33	Frans Aertsz v. Driel	Erven H. Oem	5	-
		Gebruiker	10	-
		tot.	15	-

Bijlage 2 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
34	Dirck Symonsz	Erven H. Oem	5	-
35	Claes Jacobsz Hoochvliet	Erven v.d. Duyn	5	422
		Erven v.d. Duyn	3	375
		tot.	9	197
36	Jacob Cornelisz v.d.Schoor	Erven D. Oem	6	-
37	Erven Pieter Dircksz	Gebruikers	5	164
38	Lodewijck Jansz	W. Leendertsz	4	200
39	Segert Jacobsz Cranendonck	Gebruiker	9	-
40	Coos Foppensz	W. v.d. Graeff	31	100
41	Jacob Pietersz Slickboer	Gebruiker	17	150
		J. Fleurkens	2	300
		W. v. Beveren	2	300
		W. Jacobsz	10	-
		tot.	32	150
42	Arien Monnen	W. v. Beveren	7	300
43	Abraham Jansz Pijl	W. v. Beveren	23	-
44	Bastiaen Arensz Notenboom	J. v. Hogendorp	12	300
		J. v. Hogendorp	6	570
		tot.	19	270
45	Dammis Claesz	M. v. Matenesse	28	229
46	Wed. Aert Ockersz	C. v.d. Burch	29	473
47	Wed. Tonis Dirksz v. Dijck	K. v. Beveren	34	-
		Erven v. Slingelandt	4	300
		tot.	38	300
48	Willem Jansz Herweijer	Erven De Cocq	20	550
		H. Oem	1	400
		tot.	22	350
49	Wed. Cornelis Tonisz Schaepsboer	C.Az. Weyer	3	-
		Erven J. v. Diemen	11	300
		tot.	14	300
50	Cornelis Arensz Weyer	Gebruiker	2	-
		Mevr. v.d. Bouchorst	10	-
		tot.	12	-
51	Jacob Foppensz	G. de Bruyn v.Barendrecht	10	-
		C.Az. Weyer	2	-
		tot.	12	-

Bijlage 2 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte	
			morgen	roeden
52	Commer Arensz Santweg	Gebruiker	5	124
53	Willem Pietersz	Erven W. Thin	2	199
		Gebruiker	6	450
		tot.	9	049
54	Arien Jacobsz v. Royen	Gebruiker	2	-
55	Brechtgen Hendriksdr	Gebruikster	2	150
56	Tonis Jaspersz Kievit	Gebruiker	3	-
57	Anthonis v. Flory	Gebruiker	7	214

Fig. 4

POLDER OUD-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1730

1-84 nrs.v.grondeigenaren
zie bijlage 3
▬ boerderij

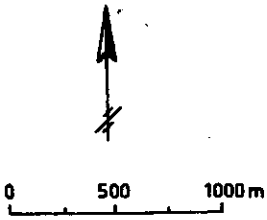

Bijlage 3

Grondeigenaren
Oud-Beijerlandse polder
1730

zie fig. 4

Grondstuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Ary Kraak, lb., O.-Beijerl.	1	3	040
2	Maria v. Bergen wed. Ds. Gerardus Emilius, predikant, O.-Beijerl.	1	1	419
3	Adriana v. Pijlsweert wed. Volkert v. Halm, Rotterdam	1	2	172
4	Neeltje v.d. Kreek, wed. Bastiaen v.d. Kooyck, Mijnsheerenland	1	4	-
5	Johanna Kloens, wed. Johan v.d. Santheuvel, Dordrecht	1	3	096
		5,6	43	-
		10	1	325
		tot.	47	421
6	Jan Fransz Buytendijk, lb., O.-Beijerl.	1	5	481
		7	5	450
		tot.	11	331
7	Erven Annetje Hoevenaer wed. Leendert Pietersz Verhagen, O.-Beijerl.	1	3	087
8	Leendert Groenenboom, lb., O.-Beijerl.	2	15	500
9	Elizabeth Francken, wed. Matthijs v.d. Broeke, Dordrecht	2	5	136
		10	7	300
		tot.	12	436
10	Catharina Rees, wed. Huybert v. Lockhorst, Rotterdam	3	4	554
		45	2	200
		46	27	100
		tot.	34	254
11	Mr. Pieter Brandwijk v. Blokland, acht- en veertigraad van Dordrecht	3,4	14	100
		44	2	300
		45	0	570
		45-47	38	256
		tot.	56	026
12	Johannes Thomasz Wildy, lb., O.-Beijerl.	5	3	-
		5	4	-
		44	4	-
		tot.	11	-

Bijlage 3 (vervolg)

Grondstuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
13	Pieter Willemsz Outshoorn, lb., O.-Beijerl.	5	3	-
14	Mr. Arnold Kloens, Dordrecht	7	9	-
15	Josina Goris douairière Willem Huygens, heer van Cronesteyn, burgemeester van Arnhem	8	15	100
16	Frederik Jan baron v. Isendoorn à Blois, Vaassen	9	10	100
17	Hendrik v. Hammont, lb.	9	5	-
		41	2	-
		tot.	7	-
18	Erven Henri Antoine v. Berchem, heer van Tongerlaer	9	2	500
		9	3	020
		tot.	5	520
19	Gijsbert de Vos, lb., O.-Beijerl.	9	8	376
		12	3	364
		12	3	100
		tot.	15	240
20	Gerrit Hordijk, lb., O.-Beijerl.	10	1	535
		10	6	339
		tot.	8	274
21	Barent Watty, lb., O.-Beijerl.	10	2	042
22	Pieter v.d. Bergh, O.-Beijerl. en Frans v.d. Bergh, Rotterdam	10	10	213
23	Pieter Schelling, lb., Klaaswaal	11	8	078
24	Pieter Fonkert, lb., Strijen	11	21	371
25	Jan de Groot, lb., O.-Beijerl.	12	12	418
		25	2	470
		38	6	150
		38	6	150
		tot.	27	588
26	Erven Jan v. Loon, lb., O.-Beijerl.	12	3	549
27	Paulus Vermaas, lb., O.-Beijerl.	12	3	482
28	Wouter Por, lb., Group	12	5	300
29	Adriana v.d. Hulck, wed. Gerard Francken, burgemeester van Dordrecht	13	34	050
30	Mr. Cornelis de Jonge v. Ellemeet, ontvanger-generaal der Verenigde Nederlanden, Den Haag	14	34	289
31	Médard E.F. de Clercque burggraaf de Wissocq, heer van Bouvinghe, Oudaen enz., Gent	15	18	050
		26	3	034
		27	3	084
		tot.	24	168

Bijlage 3 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
32	Dirk Paling, dijkgraaf van Nieuwe Tonge	16	27	100
33	Mr. Samuel Everwijn, heer van Brandwijk en Gijbeland, schepen en oudraad van Dordrecht	17	24	470
		28	43	528
		tot.	68	398
34	Witte de Back, advocaat van het Hof van Holland, Dordrecht	18	7	-
35	Pieter Boender, lb., Group	18	5	046
36	Willem Conijnendijk, lb., O.-Beijerl.	18	5	300
		19	4	-
		tot.	9	300
37	Adriaan v. Spieringshoek, Delft	18	16	052
		29	9	-
		tot.	25	052
38	Hendrik Cornelisz Boender, O.-Beijerl.	19	8	-
39	Hendrik Aersz Hoogwerf, lb., dijkgraaf, N.-Beijerl.	20	4	-
40	Diaconie van O.-Beijerl.	20	2	033
		25	3	100
		41	5	238
		tot.	10	371
41	Jacobus Conijnendijk, lb., O.-Beijerl.	20	2	033
42	Leendert en Maarten Conijnendijk, lbs., O.-Beijerl.	21	16	139
43	Willem Ariensz Boender, lb., Piershil	21	5	276
44	Francois Braets, Dordrecht	22	8	-
45	Erven Pieter Conijnendijk, lb., O.-Beijerl.	23	6	272
46	Teunis de Winter, lb., Piershil	23	3	328
		41	4	144
		tot.	7	472
47	Ary Hoogendijk, lb., Heinenoord	24	22	080
		41	5	519
		tot.	27	599
48	Segert Fonkert, lb., O.-Beijerl.	25	4	386
		32	9	325
		33	13	500
		36	4	-
		tot.	32	011

Bijlage 3 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
49	Erven Gabriël v. Campen, secr. van O.-Beijerl.	25	2	349
50	Wed. Willem de Baan, lb., O.-Beijerl.	25	5	-
51	Dirk v. Ruytenburg, schepen van O.-Beijerl.	26	5	-
		29	7	028
		tot.	12	028
52	Maria v.d. Steen wed. Johan Oem, Dordrecht	26	5	-
53	Hugo Abraham de Brauw, heer van Ketel en Half-Spaland, Rotterdam	26	5	093
		38	12	300
		41	12	340
		tot.	30	133
54	Erven Elisabeth de Blom, Dordrecht	27	6	-
55	Ary v.d. Stouw, lb., Klaaswaal	27	3	575
56	Joris Aertsz v. Driel, lb.	27	4	052
57	Jan Pietersz Conijnendijk, lb., Westmaas	27	3	549
58	Erven Cent Leendertsz de Jongh, lbs.	27	4	100
59	Pieter Verduyn, schout van Nieuwenhoorn	29	4	437
60	Mr. Arent v.d. Burch, burgemeester van Gouda	30,31	43	056
61	Jan Dirksz Charlois, lb., O.-Beijerl.	33	5	359
		39	16	372
		tot.	22	131
62	Evert Herweijer, lb., N.-Beijerl.	33	4	200
		33	1	200
		tot.	5	400
63	Floris Dool, lb., O.-Beijerl.	33	5	-
64	Johanna Dedel	34	12	403
65	Mynardina Sophia Dedel, echtgenote van Caspar Stephan de Gadellière, Breda	34	10	300
66	Anna Margaretha Bentinck, douairière Arent baron v. Wassenaer v. Duivenvoorde	35	40	-
67	Erven Vockestaert	36	6	-
68	Cornelis Paling, schout en dijkgraaf van Ooltgensplaat	37	25	-
69	Cornelis v. Arckenbout, burgemeester van Gouda	39	11	163
70	Maria Carolina de Hertoghe, Mill	40	29	293
71	Jan de Visser, Dordrecht	41	3	-
72	Mr. Govert v. Slingelandt, vrijheer v. Slingelandt, burgemeester van Dordrecht	41,42	45	069
73	Elisabeth v. Schoonhoven, Delft	43	20	550
74	Joris Diert, Rotterdam	43	9	-
		44	2	450
		tot.	11	450

Bijlage 3 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
75	Ary Sackendrager, O.-Beijerl.	43	5	-
76	Willem Landmeter, O.-Beijerl.	44	4	475
77	Erven Jannetje Jansdr. Meyndert	44	5	-
78	Arnoldina Everwijn, Dordrecht	44	5	-
		45	9	-
		tot.	14	-
79	Cornelis Jansz Bliek, lb., O.-Beijerl.	44	5	-
80	Cornelis v.d. Quack, lb., O.-Beijerl.	44	20	550
81	Hendrik Roos, Rotterdam	48	6	450
82	Cornelis v. Driel, apotheker, O.-Beijerl.	48	2	150
83	Catharina Pijl, wed. Leendert Hoogenboom, O.-Beijerl.	48	3	-
84	Jan Lucas Bouwens, Delft	49	10	-

Fig. 5

POLDER OUD-BEIJERLAND

Grondgebruikerskaart

1730

1-69 nrs. v grondgebruikers
zie bijlage 4
▬ boerderij

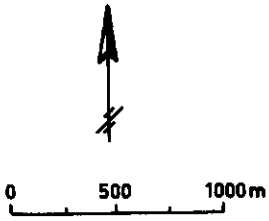

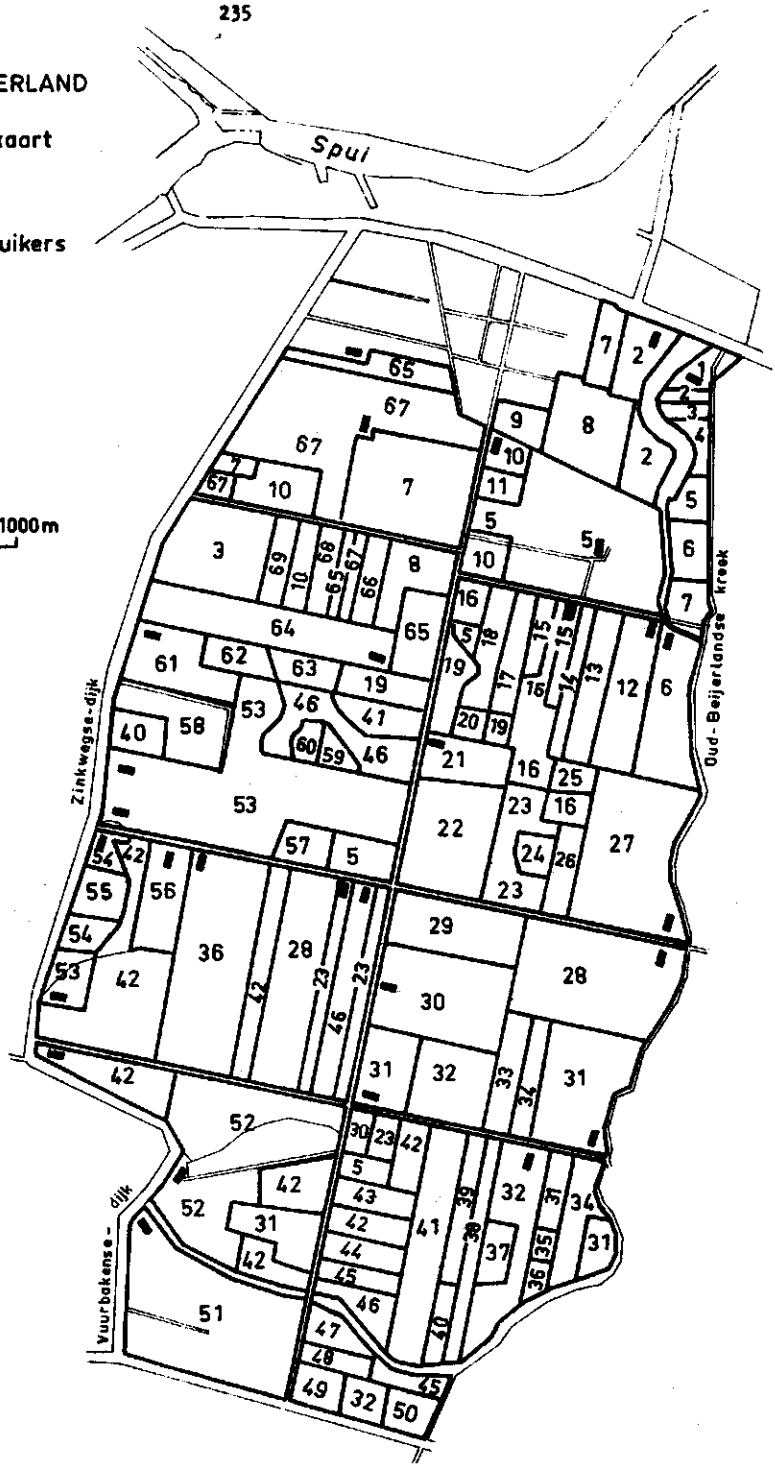

Bijlage 4

Grondgebruikers
Oud-Beijerlandse polder
1730

zie fig. 5

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Ary Kraak	Gebruiker	3	040
2	Leendert Groenenboom	Wed. Emilius	1	419
		Gebruiker	15	500
		tot.	17	319
3	Cornelis v.d. Quack	Wed. v. Halm	2	172
		Gebruiker	20	550
		tot.	23	122
4	Neeltje v.d. Kreek wed. Bastiaen v.d. Kooijck, Mijnsheerenland	Gebruikster	4	-
5	Bastiaen v.d. Swaen	Wed. v.d. Santheuvel	3	096
		Wed. v.d. Santheuvel	43	-
		Wed. v.d. Santheuvel	1	325
		Diaconie van O.-Beijerl.	3	100
		C. v. Arckenbout	6	171
		tot.	57	092
6	Jan Fransz Buytendijk	Gebruiker	5	481
		Gebruiker	5	450
		Mr. A. Kloens	9	-
		tot.	20	331
7	Jacob Verhagen	Erven wed. L. Verhagen	3	087
		Wed. v. Lockhorst	4	554
		Wed. v. Lockhorst	2	200
		Wed. v. Lockhorst	27	100
		tot.	37	341
8	Willem Landmeter	Wed. v.d. Broeke	5	136
		Mr. P. Brandwijk	10	-
		A. Sackendrager	5	-
		Gebruiker	4	475
		tot.	25	011
9	Corstiaen de Swart	Mr. P. Brandwijk	4	100
10	Johannes Thomasz Wildy	Gebruiker	3	-
		Gebruiker	4	-
		Gebruiker	4	-
		A. Everwijn	9	-
		tot.	20	-

Bijlage 4 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
11	Pieter Willemsz Outshoorn	Gebruiker	3	-
12	Wed. Arent v.d. Quack	Wed. Huygens	15	-
13	Hendrik in 't Veld	F.J. v. Isendoorn à Blois	10	100
14	Ary v. Brakel	H. v. Hammont	5	-
15	Jan Pietersz de Veer	Erven v. Berchem	2	500
		Erven v. Berchem	3	020
		tot.	5	520
16	Gijsbert de Vos	Gebruiker	8	376
		Gebruiker	3	364
		P. en F. v.d. Bergh	3	052
		Gebruiker	3	100
		tot.	18	292
17	Willem Bastiaensz v.d. Wildt	Wed. v.d. Broeke	7	300
18	Corstiaen Fransz Brussaert	P. en F. v.d. Bergh	7	161
19	Gerrit Hordijk	Gebruiker	1	535
		Gebruiker	6	339
		Mr. G. v. Slingelandt	6	361
		tot.	15	035
20	Barend Watty	Gebruiker	2	042
21	Pieter Schelling	Gebruiker	8	078
22	Pieter Fonkert	Gebruiker	21	371
23	Jan de Groot	Gebruiker	12	418
		Gebruiker	2	470
		Gebruiker	6	150
		Gebruiker	6	150
		tot.	27	588
24	Paulus Vermaas	Gebruiker	3	482
25	Erven Jan v. Loon	Gebruikers	3	549
26	Wouter Por	Gebruiker	5	300
27	Pieter Azn Landmeter	Wed. Francken	34	050
28	Cornelis v.d. Honaert	C. de Jonge v. Ellemeet	34	289
		C. Paling	25	-
		tot.	59	289
29	Pieter Opperel	M.E.F. de Clercque	18	050
30	Jacobus v.d. Honaert	D. Paling	27	100
		Erven G. v. Campen	2	349
		tot.	29	449

Bijlage 4 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
31	Willem Conijnendijk	Mr. S. Everwijn	10	233
		Gebruiker	5	300
		A. Spieringshoek	16	052
		H. Hoogwerf	4	-
		Gebruiker	4	-
		A. Spieringshoek	9	-
		tot.	48	585
32	Leendert Conijnendijk	Mr. S. Everwijn	14	237
		Gebruiker	16	139
		J. Conijnendijk	3	549
		tot.	34	325
33	Bastiaen Kuyper	W. de Back	7	-
34	Pieter Boender	Gebruiker	5	046
		H. Boender	8	-
		tot.	13	046
35	Ary Vervoorn	Diaconie van O.-Beijerl.	2	033
36	Jacobus Conijnendijk	Gebruiker	2	033
		Douairière v. Wassenaer	40	-
		tot.	42	033
37	Willem Boender	Gebruiker	5	276
38	François Braets	Gebruiker	8	-
39	Erven Pieter Conijnendijk	Gebruikers	6	272
40	Teunis de Winter	Gebruiker	3	328
		Gebruiker	4	144
		tot.	7	472
41	Ary Hoogendijk	Gebruiker	22	080
		Gebruiker	5	519
		tot.	27	599
42	Segert Fonkert	Gebruiker	4	386
		D. v. Ruytenburg	5	-
		P. Verduyn	4	437
		D. v. Ruytenburg	7	028
		Gebruiker	9	325
		Gebruiker	13	500
		Mevr. de Gadellière	10	300
		Gebruiker	4	-
		Vockestaert	6	-
		tot.	65	176

Bijlage 4 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
43	Wed. Willem de Baan	Gebruikster	5	-
44	Pieter de Koning	Wed. Oem	5	-
45	Ary v.d. Stouw	M.E.F. de Clercque	3	034
		Gebruiker	3	575
		tot.	7	009
46	Gijsbert v. Brakel	H.A. de Brauw	5	093
		H.A. de Brauw	12	300
		H.A. de Brauw	12	340
		tot.	30	133
47	Cornelis Reyerkerk	Erven E. de Blom	6	-
48	Wed. Gouwman	M.E.F. de Clercque	3	084
49	Erven Cent Leendertsz de Jongh	Gebruikers	4	100
50	Joris Aertsz v. Driel	Gebruiker	4	052
51	Huyg de Graeff	Mr. S. Everwijn	43	528
52	Cornelis Hordijk	Mr. A. v.d. Burch	43	056
53	Jan Dirksz Charlois	Gebruiker	5	359
		Gebruiker	16	372
		M.C. de Hertoghe	29	293
		Mr. G. v. Slingelandt	10	300
		tot.	62	124
54	Evert Herweijer	Gebruiker	4	200
		Gebruiker	1	200
		tot.	5	400
55	Floris Dool	Gebruiker	5	-
56	Huyg Blaak	J. Dedel	12	403
57	Ary den Ouden	C. v. Arckenbout	4	592
58	Ary Teunisz Visser	Diaconie van O.-Beijerl.	5	238
		Mr. G. v. Slingelandt	6	424
		tot.	12	062
59	Jan de Visser	Gebruiker	3	-
60	Hendrik v. Hammont	Gebruiker	2	-
61	Cornelis Vermaat	Mr. G. v. Slingelandt	12	563
62	Leendert Kraeyesteyn	Mr. G. v. Slingelandt	4	033
63	Ary Florisz	Mr. G. v. Slingelandt	4	188
64	Wed. Barent v. Brakel	E. v. Schoonhoven	20	550

Bijlage 4 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
65	Oirber de Winter	J. Diert	9	-
		J. Diert	2	450
		H. Roos	6	450
		tot.	18	300
66	Erven Jannetje Jansdr Meyndert	Gebruikers	5	-
67	Jacob Leendertsz in 't Veld	Mr. P. Brandwijk	2	300
		Mr. P. Brandwijk	0	570
		Mr. P. Brandwijk	38	256
		tot.	41	526
68	Nicolaas Vermaat	A. Everwijn	5	-
69	Cornelis Jansz Bliek	Gebruiker	5	-

Fig. 6

POLDER OUD-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1810

1-55 nrs. v. grondeigenaren
zie bijlage 5
▬ boerderij

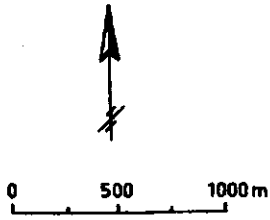

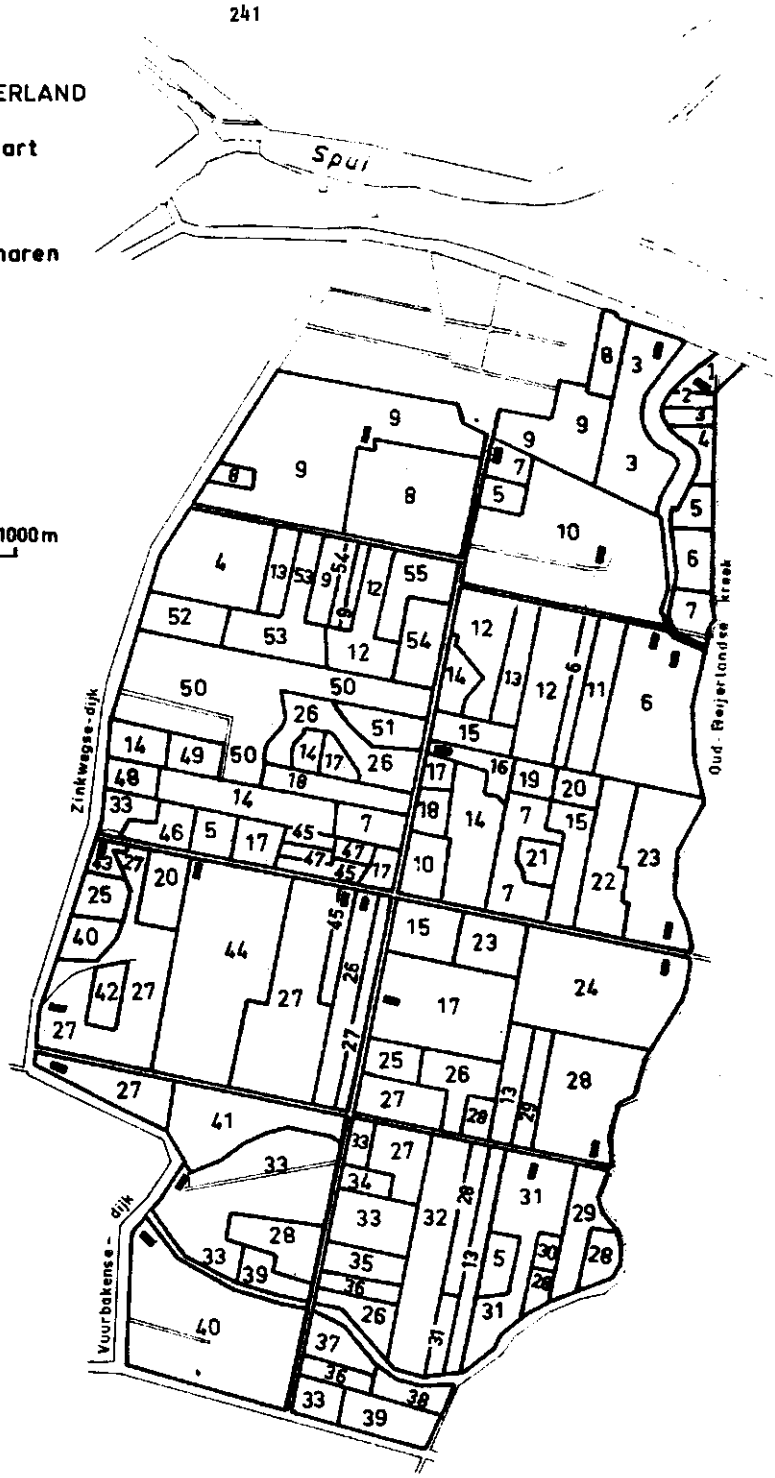

Bijlage 5

Grondeigenaren
Oud-Beijerlandse polder
1810

zie fig. 6

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Jan Smits, lb., O.-Beijerl.	1	3	046
2	Samuel Hannik, schout van O.-Beijerl.	1	1	352
3	Goris Langerveld, lb., O.-Beijerl.	1	2	194
		2	19	113
		tot.	21	307
4	Jan Hendriksz v.d. Schoor, lb., O.-Beijerl.	1	3	393
		44	20	550
		tot.	24	343
5	Jan Verhagen Jacobsz, landmeter en lb., O.-Beijerl.	1	3	430
		5	3	-
		21	5	276
		39	4	267
		tot.	16	373
6	Cornelis Govertsz Schilperoord, lb., O.-Beijerl.	1	5	481
		7,8	30	200
		9	5	-
		tot.	41	081
7	Leendert Verhagen Jacobsz, lb., O.-Beijerl.	1	3	087
		5	3	-
		12	12	165
		40	5	320
		tot.	23	572
8	Barend ridder v. Lockhorst v. Boulez, vroedschap en raad van Rotterdam	3	4	554
		45	2	200
		46	27	100
		tot.	34	254
9	Nicolaas Schelling, lb., O.-Beijerl.	3,4	14	100
		44	2	300
		44	5	-
		45-47	48	226
		tot.	70	026
10	Jan Schelling, lb., O.-Beijerl.	5,6	47	264
		11	6	220
		tot.	53	484
11	Jan Hendriksz Schilperoord, lb., O.-Beijerl.	9	10	100

Bijlage 5 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
12	Annetje Verhagen wed. Cornelis Hoogenboom, lb., O.-Beijerl.	9	15	100
		10	10	300
		43-44	10	108
		tot.	35	508
13	Cent, Gerrit en Pieter Jansz Bos, vlassers, O.-Beijerl.	10	7	267
		18	7	180
		22	8	-
		44	5	-
		tot.	27	447
14	Pieter Hoogenboom, lb., O.-Beijerl.	10	4	399
		11	14	310
		40	13	026
		41	4	144
		41	2	-
		tot.	38	279
15	Adriaan v.d. Geer, secretaris van O.-Beijerl.	10	6	040
		12	8	400
		15	8	371
		tot.	23	211
16	Jan Hoogwerf, O.-Beijerl.	11	4	182
17	Klaas Boer, lb., O.-Beijerl.	11	2	378
		16	27	100
		39	2	575
		39	4	365
		41	3	-
		tot.	40	218
18	Bastiaan Abbenbroek, lb., O.-Beijerl.	11	3	387
		40	7	527
		tot.	11	314
19	Wed. Anthony Abbenbroek, lb., N.-Beijerl.	12	3	364
20	Meeuwis Visser, lb., N.-Beijerl.	12	3	545
		34	7	404
		tot.	11	349
21	Lijbert Kamp, den Ouden, lb. en vlasser, O.-Beijerl.	12	3	438
22	Willem Gibo, lb., O.-Beijerl.	13	14	049

Bijlage 5 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
23	Jacobus Goudswaard, lb., O.-Beijerl.	13	20	313
		15	8	371
		tot.	29	084
24	Johannes Leendertsz Bakker, Heekelingen	14	34	184
25	Ary Schutter, lb., N.-Beijerl.	17	5	453
		33	4	458
		tot.	10	311
26	Wed. Cornelis v. Dijk, O.-Beijerl.	17	8	243
		26	5	422
		38	12	300
		41	12	340
		tot.	39	105
27	Pieter Dirksz Fonkert, lb., O.-Beijerl.	17	8	034
		25	7	246
		32	10	-
		33,34	28	094
		36,37	32	025
		38	6	150
		tot.	91	549
28	Cornelis Pieter Boender, lb., O.-Beijerl.	17	2	340
		18	21	350
		19	4	-
		20	2	035
		23	6	272
		29	9	-
		tot.	45	397
29	Paulus den Hartigh, lb., Klaaswaal	18	5	250
		19	4	-
		tot.	9	250
30	Diaconie van O.-Beijerl.	20	2	035
31	Pieter v.d. Linden, lb., O.-Beijerl.	20,21	20	139
		23	3	328
		tot.	23	467
32	Bartel Femeris, lb., Group	24	22	083

Bijlage 5 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
33	Cornelis Ariesz de Koning, lb., O.-Beijerl.	25	2	349
		25,26	10	-
		27	4	291
		29-31	33	056
		39	2	328
		tot.	52	424
34	Jan Boogaard, molenaar, O.-Beijerl.	25	3	100
35	Douairière H.J. baron de Wyckerslooth de Weerdesteyn, Haarlem	26	5	-
36	Ary v.d. Linden, lb., O.-Beijerl.	26	3	422
		27	3	086
		tot.	6	508
37	Jan Ariesz Schutter, lb., Z.-Beijerl.	27	6	073
38	Pieter Schelling, lb., Klaaswaal	27	3	086
39	Jacob Schelling, lb., Klaaswaal	27	8	052
		29	4	437
		tot.	12	489
40	Pieter Ariesz Kooy, lb., O.-Beijerl.	28	43	528
		33	4	200
		tot.	48	128
41	Erven Dingeman Fonkert, lb., O.-Beijerl.	31	17	298
42	Maria Fonkert echtgen. van H. Velthoen	33	4	330
43	Marinus Braam, O.-Beijerl.	33	1	200
44	Margaretha Schot wed. Aart v.d. Geer, O.-Beijerl.	35,36	46	-
45	Erven Gerrit Ariesz Vink, lb., O.-Beijerl.	38	3	125
		39	4	325
		tot.	7	450
46	Ary Goudswaard, lb., O.-Beijerl.	39	4	367
47	Ary Visser, O.-Beijerl.	39	3	300
48	Pieter v.d. Laan, lb., O.-Beijerl.	40	3	086
49	Burgerlijk Armbestuur van O.-Beijerl.	41	5	238
50	Christina A. v. Slingelandt, Dordrecht	41,42	45	069
51	Jan de Jong, O.-Beijerl.	41	5	569
52	Cornelis Vink, lb., O.-Beijerl.	43	7	118
53	Erven Hendrik v.d. Schoor, O.-Beijerl.	43,44	14	226
54	R.K. Kerk "Het Paradijs", Rotterdam	43	9	050
		44	2	300
		tot.	11	350
55	Orbert Holleman, vlasser, O.-Beijerl.	43,44	9	475

Fig. 7

POLDER OUD-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1874

1-54 nrs.v grondeigenaren
zie bijlage 6
▬ boerderij

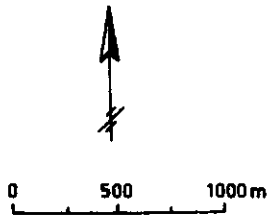

Bijlage 6

Grondeigenaren
Oud-Beijerlandse polder
1874

zie fig. 7

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte ha	a
1	H. de Vlieger, O.-Beijerl.	1	4	87
		1	3	66
		tot.	8	53
2	Adr. Vos v. Hagestein, Dordrecht	1	5	92
		7,8	22	92
		tot.	28	84
3	Wed. J.R. v.d. Linden-de Kat, Dordrecht	1	5	82
		10	7	34
		39	4	57
		tot.	17	73
4	S. Klapwijk	1	4	31
5	Wed. S. v. Dijk-Tol, O.-Beijerl.	2,3	23	98
6	Klaas Schelling, Ouderkerk a/d IJssel	3,4	14	06
		41	1	99
		44	2	47
		44	4	97
		tot.	23	49
7	Pieter Hoogenboom Leendertsz, O.-Beijerl.	5	2	99
		5	3	96
		12,13	17	17
		18	7	20
		22	8	02
		39	2	00
		39	3	21
		43,44	12	26
		43,44	7	28
		46	5	03
		tot.	69	12
8	Wed. C. Hoogenboom-Hoogwerf, O.-Beijerl.	5	3	04
9	Mr. P.C. Visser, Haarlem	5,6	47	17
		43,44	13	09
		tot.	60	26
10	Cornelis Boender, O.-Beijerl.	7	1	34

Bijlage 6 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte ha	a
11	A.M. de Kat, Rijswijk	8	5	74
		9	2	85
		9	3	09
		tot.	11	68
12	Wed. Mr. A.G. Burgerhoudt-Jochems, Den Haag	9	9	97
		17	8	21
		25	3	14
		40	13	89
		41	3	20
		41	5	82
		44	19	08
		46	15	21
		tot.	78	52
13	Dirk Kouwenhoven Hannik, O.-Beijerl.	9	4	96
		26	5	24
		tot.	10	20
14	Arie de Koning Azn en kinderen, O.-Beijerl.	9	8	52
		10	10	60
		11	12	37
		tot.	31	49
15	Goris Vink, O.-Beijerl.	10	4	55
		11	1	88
		44	7	18
		tot.	13	61
16	P.A. v.d. Kaa Wzn, Dordrecht	10	5	90
17	Jacob Mast Pzn, O.-Beijerl.	11	4	30
		12	3	73
		tot.	8	03
18	Wed. J. de Jong-den Oude, Klaaswaal	11	2	61
19	Leonard J. v. Driel, O.-Beijerl.	11	3	62
20	Jhr. J.N.J. Jantzon v. Erffrenten v. Babyloniënbroek, Dordrecht	11	6	28
		11,12	15	63
		33	4	67
		37	15	10
		38	5	95
		39,40	9	91
		39	1	86
		39	10	09
		44	4	93
		tot.	74	42

Bijlage 6 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte ha	a
21	Wed. J.C. v. Andel-v.d. Geer, Klaaswaal	12	8	42
		13	20	42
		15	8	17
		33	4	54
		34-37	66	65
		tot.	108	20
22	Mr. Adolf Blussé v. Oud-Alblas, Dordrecht	14,18	55	80
		17	2	51
		19,20	15	18
		23	6	49
		29	8	90
		39	4	38
		tot.	93	26
23	Leonardus Visser, Brielle	15	8	72
24	Wed. K. den Hartigh-v.d. Waal, O.-Beijerl.	16	8	16
		17	5	01
		tot.	13	17
25	Aart den Hartigh, O.-Beijerl.	16,17	17	66
26	Ary Schutter Aartsz, Westmaas	17	8	66
27	H. Mast, O.-Beijerl.	18	5	38
		20,21	20	83
		23	3	61
		25	2	80
		tot.	32	62
28	N.H. Diaconie van O.-Beijerl.	20	2	01
29	P. Mast Pzn, Puttershoek	21	5	42
30	Joh. M.P. de Joncheere, Dordrecht	24,25	27	05
31	L.F. Schull, Antwerpen	25	2	54
		25,26	10	40
		29-31	43	67
		27	4	46
		tot.	61	07
32	Daniël Schop, Klaaswaal	26	3	82
		27	7	91
		tot.	11	73
33	W.K.M. de Kat, Dordrecht	26	6	45
		38	12	35
		tot.	18	80

Bijlage 6 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte ha	a
34	J. Visser, Den Haag	27	4	85
35	G. Mast, Klaaswaal	27	8	16
36	M.E.C.J.G. bsse v. Brienen, Den Haag	28	49	50
37	Henricus W. Los, Klaaswaal	29	5	58
38	Dirk Fonkert, O.-Beijerl.	32	18	71
		33	5	65
		tot.	24	36
39	Klaas Fonkert, O.-Beijerl.	33	9	97
40	Mevr. P. Frantzen-'t Hooft, Den Haag	33	4	70
41	Jacob Bergeyk, Piershil	33	1	41
		34	13	96
		tot.	15	37
42	Jacob Maaskant, Goudswaard	36	4	04
43	K.E. de Kat, Rijswijk	37	2	93
		41	6	44
		tot.	9	37
44	Joh. Vink, O.-Beijerl.	37	3	45
45	J. Baars-de Koning en J. v. Bokhoven-de Koning, O.-Beijerl.	39	4	37
		41	6	96
		tot.	11	33
46	J.A. Delhez, Dordrecht	41	7	91
47	Burgerlijk Armbestuur van O.-Beijerl.	41	5	26
48	R. Boonen, Dordrecht	41	14	29
49	Anthony Stoop, Dordrecht	41	10	55
50	Hendrik Boonen, Dordrecht	42	9	58
51	Mevr. C. de Ravallet-v.d. Kaa, Dordrecht	42	11	09
52	R.K. Kerk Paradijs, Rotterdam	43	8	88
		44	2	47
		48	7	23
		tot.	18	58
53	Mr. Anthony v. Weel, O.-Beijerl.	43	2	46
54	Klaas Rochusz Schelling, O.-Beijerl.	45-47	51	88

Fig. 8

POLDER OUD-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1960

1-100 nrs. v. grondeigenaren
zie bijlage 7
▬ boerderij

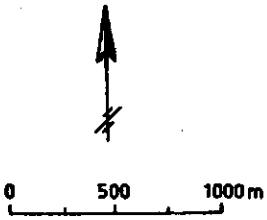

Bijlage 7

Grondeigenaren
Oud-Beijerlandse polder
1960

zie fig. 8

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte ha	a
1	L. v. Nugteren Jr., lb., O.-Beijerl.	1	3	32
2	Mr. A. Blussé v. Oud-Alblas, advocaat, Rotterdam	1	5	92
		7,8	22	92
		tot.	28	84
3	J. Meeldijk, tuinder, O.-Beijerl.	1	1	84
4	C.J. Knook, directeur RKS, Alkmaar	1	1	83
5	Willem de Bruijn, O.-Beijerl.	1	5	82
6	J.H. de Wilde, tuinder, Mijnsheerenland	1	4	31
7	Wed. Mr. A.R. Visser-Jas, Den Haag	5,6	51	13
		9	0	61
		43,44	13	09
		tot.	64	83
8	A. Rozendaal, lb., O.-Beijerl.	8	7	08
9	Douairière Jhr. Mr. E.F.M.J. Michiels v. Verduynen-Jochems, Londen	9	9	97
		17	8	21
		25	3	14
		40	13	89
		41	3	20
		41	5	82
		44	19	08
		46	15	21
		tot.	78	52
10	Mej. G. v.d. Sluijs, Mijnsheerenland	9	4	96
11	J. Mast Jzn, fruitteler, O.-Beijerl.	9	7	94
12	Wed. C. de Koning-de Wilde, Mijnsheerenland	9	6	53
		13	4	53
		tot.	11	06
13	H. Blijdenstein, Enschede	10	7	34
		44	5	01
		45,47	14	13
		tot.	26	48
14	A. de Koning Pz, Zeist	10	10	60
15	J.P. Vink, lb., O.-Beijerl.	10	4	55
16	A. Schipper Hz, lb., O.-Beijerl.	10	5	90
17	W. Visser Az, handelaar, O.-Beijerl.	11	2	61
18	Wed. J. Vermeer-Visser, O.-Beijerl.	11	1	88

Bijlage 7 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte ha	a
19	Mevr. Cath.W. Hoogenboom-de Koning, O.-Beijerl.	11	3	62
20	L. Goudswaard Tz, fruitteler, O.-Beijerl.	11	5	96
		35	2	25
		tot.	8	21
21	H.E. de Roo, employé Ned. Handel Mij., Djakarta	11	6	28
		37	15	10
		38	5	95
		tot.	27	33
22	C.L. Fonkert Dz., O.-Beijerl.	11	6	41
		17	5	01
		33	2	15
		34	3	45
		36	4	04
		tot.	21	06
23	Wed. P.G.L.M. v. Sonsbeeck-bsse Creutz, Den Haag	11,12	19	93
		41	10	55
		44	4	93
		tot.	35	41
24	Mej. J.T.M. de Koning, O.-Beijerl.	12	3	73
25	Stichting "Spaarbank te Dordrecht"	12	11	67
		13	20	42
		15	8	17
		tot.	40	26
26	Aart Groen, lb., Heinenoord	13	2	22
27	W.J. de Koning, lb., Middenmeer	13	3	44
28	A. Molendijk, Rotterdam	13	1	89
29	Wed. J.R. Dronsberg v.d. Linden-Staring, Velp	14,18	55	80
		17	2	51
		19,20	15	18
		23	6	49
		tot.	79	98
30	J. den Hartog Lzn., lb., Strijen	15	8	72
31	Mevr. J.D.L.E. Solieman Hakim-Bromet, Londen	16	8	16
		17	3	39
		tot.	11	55

Bijlage 7 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte ha	a
32	Adr.P. v.d. Linde, lb., O.-Beijerl.	16,17	17	66
33	Cornelis Gelderland, lb., O.-Beijerl.	17	1	80
34	B. Schipper Az., handelaar, O.-Beijerl.	17	3	47
		45	4	58
		tot.	8	05
35	Adr.J. Roobol, lb., Klaaswaal	18	7	20
36	Mej. C. Hubers, Utrecht	18	5	38
		20,21	20	83
		23	3	61
		25	2	80
		tot.	32	62
37	N.H. Diaconie van O.-Beijerl.	20	2	01
38	Diaconaal Wezenfonds van O.-Beijerl.	21	5	42
		37	9	67
		tot.	15	09
39	J. Schep, deurwaarder, O.-Beijerl.	22	8	02
40	J.M.P., A.H. en S.W. de Joncheere, Dordrecht	24	22	41
41	Mevr. O.A.A. de Koning-de Joncheere, Dordrecht	25	4	63
42	N.V. Land- en Tuinbouwbedrijf Gebr. De Reus, O.-Beijerl.	25	2	54
		29-31	28	91
		39	2	57
		tot.	34	02
43	Joh. den Hartigh, lb., Klaaswaal	25,26	10	40
44	G. Bervoets Gz., tuinder, O.-Beijerl.	26	5	24
45	R. Sterk, burgemeester, De Bilt	26	3	82
		27	7	91
		tot.	11	73
46	C. en G. Herweijer, lbs., Klaaswaal	26	6	45
47	Jkvr. I.J.J. Roëll-Visser, Den Haag	27	6	42
48	Wed. A.J. Monster-Snijders, O.-Beijerl.	27	4	46
49	C.M.L. Mast, lb., Goudswaard	27	3	94
50	Wed. J.A. Mast, lb., Klaaswaal	27	4	22
51	L.J.G.S. Koenraadt, lb., O.-Beijerl.	28	49	50
52	P.J. Mast Gz., lb., Klaaswaal	29	5	58
53	F.C. v.d. Horst, arts, Malang (Java)	29	8	90
54	Joh. Troost c.s., Z.-Beijerl.	29,31	14	76
55	D.F. Kluifhoofd, administr., Mourik	32	8	54
56	Mej. Adr. Vervelde, O.-Beijerl.	32	5	59

Bijlage 7 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte ha	a
57	Wed. Fonkert-Piek, O.-Beijerl.	32	3	16
		33,34	12	92
		tot.	16	08
58	Adr.W.B. Naaktgeboren, lb., O.-Beijerl.	32,33	1	41
		33	8	-
		35	1	82
		tot.	11	23
59	Mevr. C. v.d. Boon - gravin v. Rechteren Speckfeld, Den Haag	33	4	67
60	H. v. Waasbergen, smid, O.-Beijerl.	33	4	70
61	H.C. Roos, winkelier, O.-Beijerl.	33	1	41
62	Wed. A. v. Luchtenburg-Molendijk, Den Haag	34,35	6	28
		35	6	20
		tot.	12	48
63	Mej. M. v.d. Griend, huishoudster, O.-Beijerl.	34	7	18
64	Wed. J. v. Dongen-ten Doesschate, O.-Beijerl.	34	3	34
		38	1	57
		43	2	46
		tot.	7	37
65	L. Langendoen Jz., lb., O.-Beijerl.	35	6	98
66	A. en J. Schep, O.-Beijerl.	35	5	80
67	C. Goudswaard Cz., lb., O.-Beijerl.	35	1	81
68	L. Goudswaard Joh.zn., lb., O.-Beijerl.	35	2	28
69	D. Fonkert Dz., handelaar, O.-Beijerl.	35	1	85
70	Vereniging van Landarbeiders, O.-Beijerl.	35	2	30
		41	2	91
		41	2	34
		tot.	7	55
71	Mevr. M. Vermaas-Verhoeven	35	2	-
72	P. Brussaard, O.-Beijerl.	35	1	42
73	J. v. 't Hof c.s., lb., O.-Beijerl.	36	1	85
		39	4	37
		tot.	6	22
74	P. Moerkerken, arbeider, N.-Beijerl.	36	1	98
75	H. Konijnendijk, arbeider, O.-Beijerl.	36	2	01

Bijlage 7 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Blok-nr.	Oppervlakte ha	a
76	M. v. Nes Gz., lb., O.-Beijerl.	37,38	8	95
		39	8	43
		tot.	17	38
77	Mej. A. v. Nes, O.-Beijerl.	38	3	24
78	Mej. E. Lebret, Voorthuizen	37	2	93
		41	6	44
		tot.	9	37
79	G. Traas, lb., O.-Beijerl.	38	2	05
80	Wed. H.J. Groeneweg-Maaskant, O.-Beijerl.	39	4	38
81	G. Boekee, lb., O.-Beijerl.	39	2	41
82	Adr. v.d. Waal Az., lb., O.-Beijerl.	39	2	16
83	P.J. Hage, lb., Z.-Beijerl.	39,40	9	91
84	Burgerlijk Armbestuur van O.-Beijerl.	41	5	26
85	H.A. Visser, vlasser, 's-Gravendeel	40	5	05
86	A. v.d. Hoek Az., lb., O.-Beijerl.	40	7	91
87	A. v.d. Linden Cz., lb., Mijnsheerenland	41	5	06
88	J.H. de Koning, N.-Beijerl.	41	1	91
		45	8	34
		tot.	10	25
89	L. v. Rij Gz., lb., O.-Beijerl.	41	1	99
		41	3	34
		tot.	5	33
90	G.J.S. Vink, Klaaswaal	41	2	40
91	J.P. Bongers, pluimveehouder, O.-Beijerl.	41	3	-
92	S. Crena de Jong, Dordrecht	42	9	58
93	G. Bijl, lb., O. Beijerl. en J. Wachtenberg, handelaar, Goudswaard	42	11	09
94	Mej. A.T. Vink, Den Haag	43	7	18
95	Wed. Ds. A.C.G. den Hartog-Hoogenboom, Rotterdam	43	7	25
		44	7	28
		tot.	14	53
96	I. en J. Schipper, handelaren, O.-Beijerl.	43	8	88
97	Dr. W.J. Assies, arts, Dordrecht	44	2	47
		44	4	97
		tot.	7	44
98	Mevr. N. Simoncelli-Littel, Rotterdam	44	2	47
99	Wed. P. Hoogenboom-v. Houte, Zeist	47	2	53
100	Th. v. Rij, lb., O.-Beijerl.	47	4	23

Fig. 9

POLDER OUD-BEIJERLAND

Grondgebruikerskaart

1960

1-83 nrs.v.grondgebruikers
zie bijlage 8

boerderij
kleine tuinders

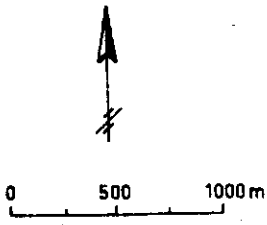

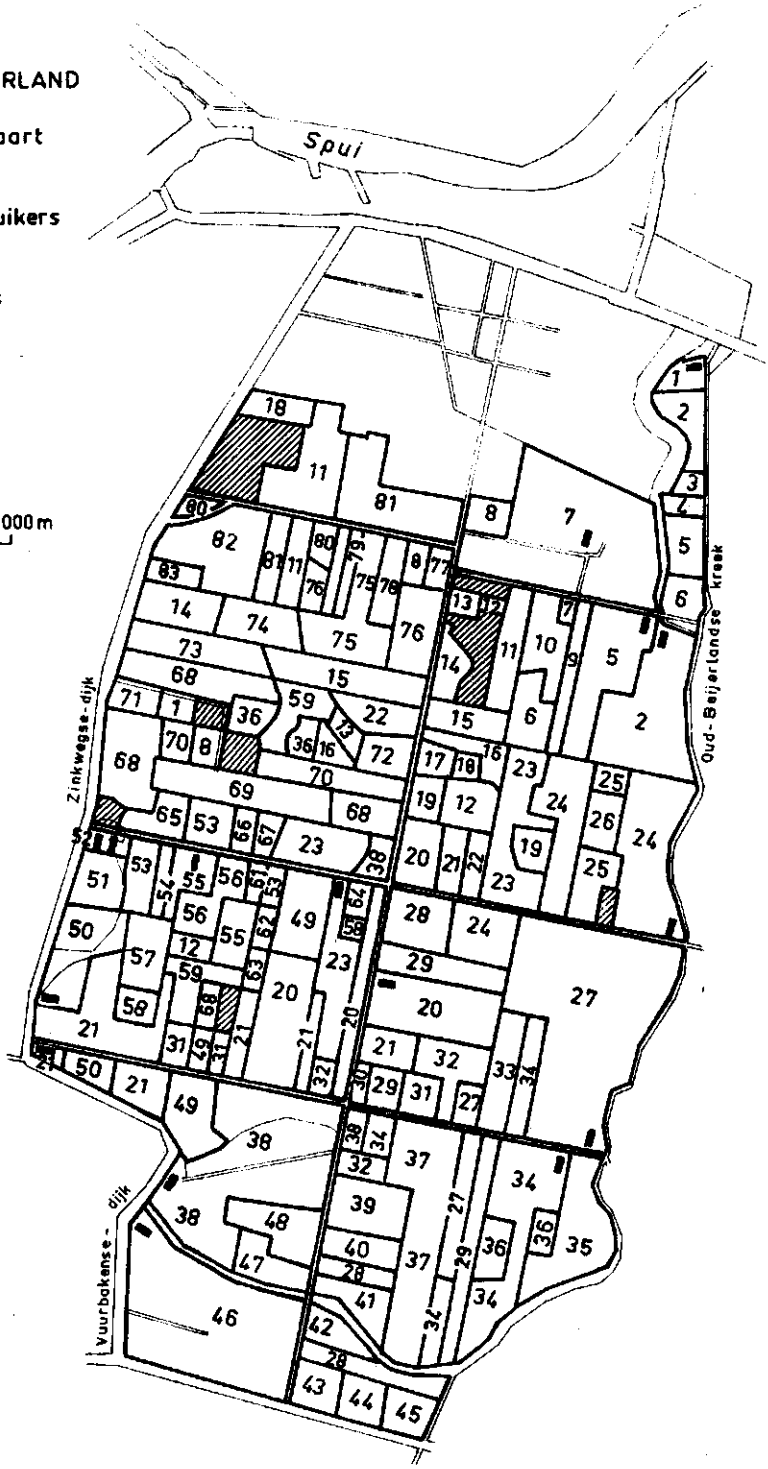

Bijlage 8

Grondgebruikers
Oud-Beijerlandse polder
1960

zie fig. 9

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
1	Gebr. v. Nugteren	Gebruikers	3	32
		G.J.S. Vink	2	40
		tot.	5	72
2	H. Boer	Mr. A. Blussé	5	92
		Mr. A. Blussé	22	92
		tot.	28	84
3	J. Meeldijk	Gebruiker	1	84
4	J. Verbaas	C.J. Knook	1	83
5	A. Rozendaal	W. de Bruijn	5	82
		Gebruiker	7	08
		Douairière Michiels	9	97
		tot.	22	87
6	J.H. de Wilde, Mijnsheeren-land	Gebruiker	4	31
		Wed. C. de Koning	6	53
		tot.	10	84
7	M. Verheul	Wed. Visser-Jas	48	08
		Wed. Visser-Jas	0	61
		tot.	48	69
8	G. Verbaas	Wed. Visser-Jas	3	06
		Burgerlijk Armbestuur	2	73
		Wed. den Hartog	2	52
		tot.	8	31
9	Gebr. Schutter, Mijns-heerenland	G. v.d. Sluis	4	96
10	J. Mast Jz.	Gebruiker	7	94
11	Gebr. Molendijk	H. Blijdenstein	7	34
		H. Blijdenstein	5	01
		H. Blijdenstein	14	13
		tot.	26	48
12	Gebr. Goudswaard	A. de Koning	0	80
		Gebruikers	5	96
		Gebruikers	2	25
		tot.	9	01

Bijlage 8 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
13	J.H. Korpershoek	A. de Koning	1	56
		J.H. de Koning	1	91
		tot.	3	47
14	J.P. Vink	Gebruiker	4	55
		A.T. Vink	7	18
		tot.	11	73
15	A. Schipper Hz.	Gebruiker	5	90
		G. Bijl c.s.	11	09
		tot.	16	99
16	J.H. Andeweg	Wed. v. Sonsbeeck	4	30
		Douairière Michiels	3	20
		tot.	7	50
17	A. Poortvliet, Klaaswaal	W. Visser	2	61
18	Th. v. Rij	Wed. Vermeer-Visser	1	88
		Gebruiker	4	23
		tot.	6	11
19	Fa. Hoogenboom de Koning	Gebruikers	3	62
		J.T.M. de Koning	3	73
		tot.	7	35
20	J.P. Klompe	H.E. de Roo	6	28
		A.P. v.d. Linde	17	66
		H.E. de Roo	15	10
		H.E. de Roo	5	95
		tot.	44	99
21	A.W.B. Naaktgeboren	C.L. Fonkert	3	42
		C.L. Fonkert	5	01
		A. Vervelde	5	59
		Gebruiker	1	41
		Gebruiker	8	-
		C.L. Fonkert	2	15
		C.L. Fonkert	3	45
		Gebruiker	1	82
		C.L. Fonkert	4	04
		E. Lebret	2	93
		tot.	37	82

Bijlage 8 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
22	A. Knook	C.L. Fonkert	2	99
		Douairière Michiels	5	82
		tot.	8	81
23	M. v. Nes	Wed. v. Sonsbeeck	15	63
		Gebruiker	8	95
		Gebruiker	8	43
		tot.	33	01
24	J. Blok	Spaarbank Dordrecht	11	67
		Spaarbank Dordrecht	20	42
		Spaarbank Dordrecht	8	17
		tot.	40	26
25	A. Groen, Heinenoord	Gebruiker	2	22
		W.J. de Koning	3	44
		A. Molendijk	1	89
		tot.	7	55
26	A.H. Goudswaard, Westmaas	Wed. C. de Koning	4	53
27	W. Herweijer	Wed. Dronsberg	55	80
		Wed. Dronsberg	2	51
		Wed. Dronsberg	6	49
		tot.	64	80
28	Fa. Jac. Herweijer, Klaaswaal	J. den Hartog	8	72
		R. Sterk	3	82
		R. Sterk	7	91
		tot.	20	45
29	A.J. Zevenbergen	Mevr. Solieman Hakim-Bromet	8	16
		Mevr. Solieman Hakim-Bromet	3	39
		J. Schep	8	02
		tot.	19	57
30	C. Gelderland	Gebruiker	1	80
31	L. Goudswaard Joh.zn.	B. Schipper	3	47
		Gebruiker	2	28
		Mevr. M. Vermaas	2	-
		tot.	7	75

Bijlage 8 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
32	G. Traas	Douairière Michiels	8	21
		Douairière Michiels	3	14
		Gebruiker	2	05
		tot.	13	40
33	A.J. Roobol, Klaaswaal	Gebruiker	7	20
34	M.P. Berkhout	C. Hubers	5	38
		C. Hubers	20	83
		C. Hubers	3	61
		C. Hubers	2	80
		tot.	32	62
35	J. Schelling, Klaaswaal	Wed. Dronsberg	15	18
36	Fa. L. v. Rij	Diaconie O.-Beijerl.	2	01
		Wezenfonds O.-Beijerl.	5	42
		Gebruiker	1	99
		Gebruiker	3	34
		tot.	12	76
37	Wed. J. Zevenbergen, Klaaswaal	Fam. de Joncheere	22	41
		Mevr. de Koning	4	63
		tot.	27	04
38	N.V. Land- en Tuinbouw-bedrijf Gebr. De Reus	Gebruikers	2	54
		Gebruikers	28	91
		Gebruikers	2	57
		tot.	34	02
39	Joh. den Hartigh, Klaaswaal	Gebruiker	10	40
40	G. Bervoets	Gebruiker	5	24
41	C. Herweijer, Klaaswaal	Gebruiker	6	45
42	Gebr. Groeneweg, Numansdorp	Jkvr. Roëll-Visser	6	42
43	A.W. Monster	Wed. Monster-Snijders	4	46
44	C.M.L. Mast, Goudswaard	Gebruiker	3	94
45	Wed. J.A. Mast, Klaaswaal	Gebruikster	4	22
46	L.J.G.S. Koenraadt	Gebruiker	49	50
47	R.P. Graveland, Klaaswaal	P.J. Mast	5	58
48	Wed. M.A. Breure, Numansdorp	F.C. v.d. Horst	8	90
49	D. Fonkert Az.	D.F. Kluifhoofd	8	54
		D. Fonkert Dz.	1	85
		Wezenfonds O.-Beijerl.	9	67
		tot.	20	06

Bijlage 8 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
50	Wed. P. Fonkert	Gebruikster	3	16
		Mevr. v.d. Boon	4	67
		Gebruikster	7	67
		tot.	15	50
51	H. v. Waasbergen	Gebruiker	4	70
52	H.C. Roos	Gebruiker	1	41
53	J. v. 't Hof	Wed. P. Fonkert	5	25
		Gebruiker	1	85
		Gebruiker	4	37
		tot.	11	47
54	A. Blaak	Wed. v. Luchtenburg	1	27
55	Joh. v. Driel	Wed. v. Luchtenburg	5	01
		Wed. v. Luchtenburg	6	20
		tot.	11	21
56	L. Langendoen Jz.	Gebruiker	6	98
57	Fa. Gebr. v.d. Griend, Z.-Beijerl.	M. v.d. Griend	7	18
58	Wed. J. v. Dongen- ten Does-schate	Gebruikster	3	34
		Gebruikster	1	57
		tot.	4	91
59	Fa. J. Traas, N.-Beijerl.	A. en J. Schep	5	80
		E. Lebret	6	44
		tot.	12	24
60	C. Goudswaard Cz.	Gebruiker	1	81
61	P. Brussaard	Gebruiker	1	42
62	P. Moerkerken, N.-Beijerl.	Gebruiker	1	98
63	H. Konijnendijk	Gebruiker	2	01
64	Mej. A. v. Nes	Gebruikster	3	24
65	J.H. en B. Groeneweg	Wed. J.H. Groeneweg	4	38
66	G. Boekee	Gebruiker	2	41
67	Adr. v.d. Waal	Gebruiker	2	16
68	M.P. Hage	H.A. Visser	5	05
		P.J. Hage	9	91
		Wed. v. Sonsbeeck	10	55
		tot.	25	51
69	J. Hoogenboom	Douairière Michiels	13	89

Bijlage 8 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
70	A. v. Hoek	Gebruiker	7	91
		Burgerlijk Armbestuur	2	53
		tot.	10	44
71	J.P. Bongers	Gebruiker	3	00
72	A. v.d. Linden Cz.	Gebruiker	5	06
73	Fa. J. Smit	S. Crena de Jong	9	58
74	C. de Vlieger, Mijnsheerenland	Wed. den Hartog	7	25
75	Wed. H. Molendijk	Wed. Visser-Jas	13	09
76	Gebr. I. en J. Schipper	Gebruikers	8	88
		Dr. W.J. Assies	2	63
		tot.	11	51
77	C. Brussaard	Wed. v. Dongen	2	46
78	Wed. L.J. Vollaard	Wed. den Hartog	4	76
79	M., B.J. en J.C. v. Dijk	Dr. W.J. Assies	2	47
80	J.J. Buiser	Dr. W.J. Assies	2	33
		Douairière Michiels	1	04
		tot.	3	37
81	P. de Regt	Wed. v. Sonsbeeck	4	93
		Douairière Michiels	15	21
		tot.	20	14
82	G. Baars	Douairière Michiels	15	09
83	A. v. Nieuwenhuizen, Mijnsheerenland	Douairière Michiels	2	95

Fig. 10

POLDER NIEUW-BEIJERLAND

Oorspronketijke verkaveling

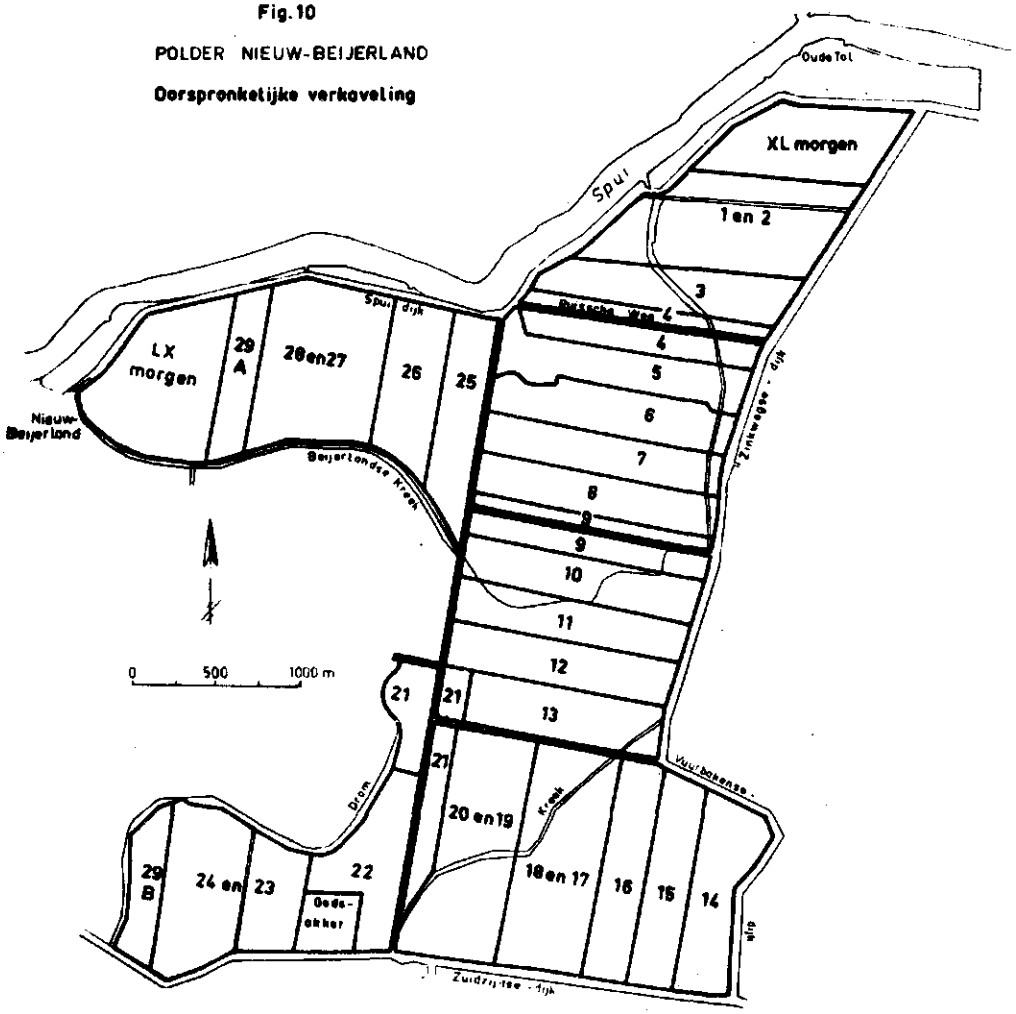

Fig. 11 POLDER NIEUW-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1630

1-40 nrs. v. grondeigenaren zie bijlage 9

▬ = boerderij

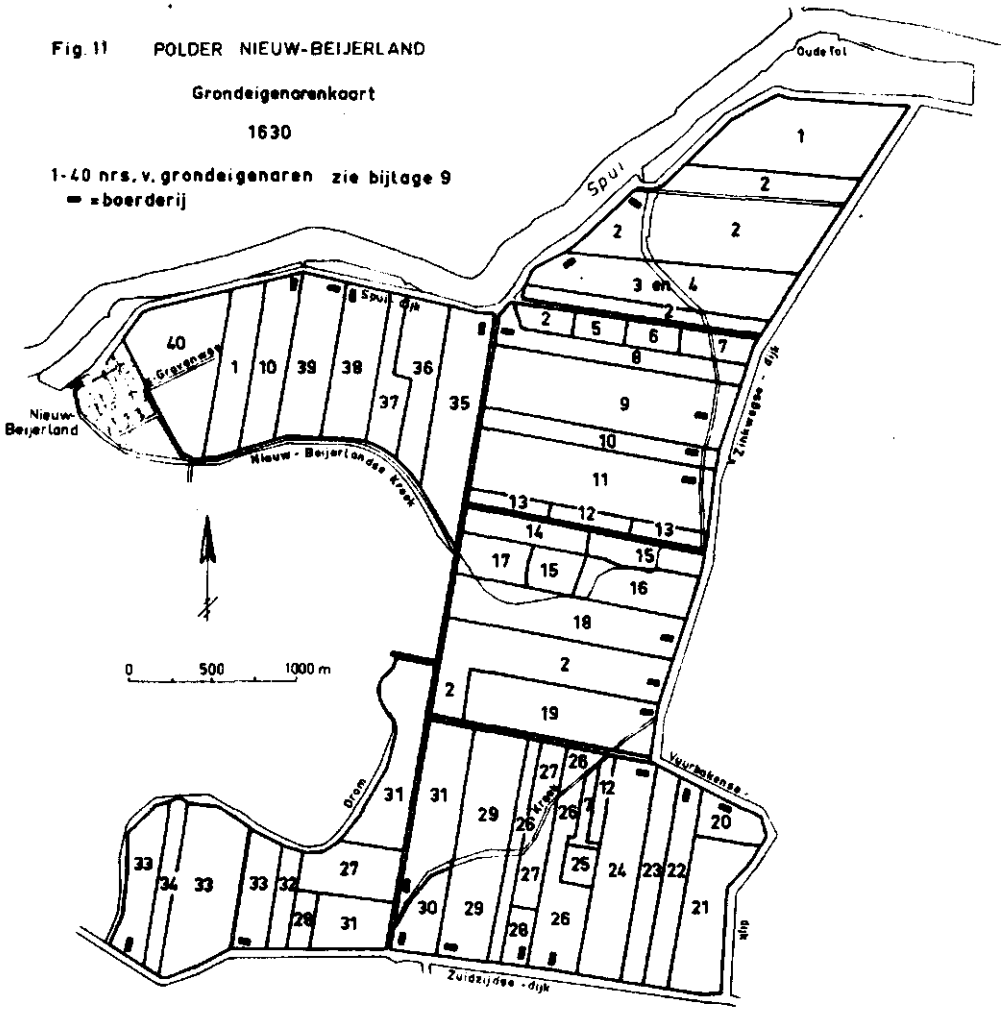

Bijlage 9

Grondeigenaren
Nieuw-Beijerlandse polder
1630

zie fig. 11

Grond-stuk nr.	Eigenaren	kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Johan v. Hesse, heer van Piershil, ritmeester	40 morg.	42	500
		29A	22	548
		tot.	65	448
2	Anthonie v. Aeswijn, heer van Brakel enz.	1	72	180
		4	18	553
		12,21	41	40
		tot.	132	173
3	Mr. Mathijs Berck, vrijheer van Goidschalxoord, Dordrecht	3	11	567
4	Catharina v. Rijn, wed. Cornelis v. Thorenvliet	3	23	533
5	Herman Schalckx	4	5	300
6	Cornelis Jansz. Houvenaer, N.-Beijerl.	4	5	200
7	Floris Pietersz. v.d. Weyden, lb, N.-Beijerl.	4	7	200
		25	4	200
		tot.	11	400
8	Agnes Berck, wed. Willem Edmont, kolonel	5	18	-
9	Agatha v.d. Burch, echtgenote van Mr. Johan Kiefvelt, heer van Crainhem	5,6	50	496
10	Olivier Cromwell, ridder	7	17	300
		28	20	151
		tot.	37	451
11	Maria v.d. Burch, echtgenote van Dirk Claesz Pansser, hoogheemraad van Delfland	7,8	53	018
12	Erven Lysbeth Coosen, lbs., O.-Beijerl.	9	4	169
		17	4	150
		tot.	8	319
13	Cornelis en Frans Aertsz v. Driel, lbs., O.-Beijerl.	9	7	550
14	Erven Jacob v. Diemen, Dordrecht	9	12	-
15	Johan Berck, burgemeester van Dordrecht	9	11	-
		10	7	424
		tot.	18	424

Bijlage 9 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
16	Erven Jan Jacobsz., Piershil	10	17	408
17	Jacob Hendriksz v.d. Giessen, lb., Group	10	10	-
18	Maria v.d. Mersche, wed. Mr. Johan v. Santen, raadsheer in de Hoge Raad van Holland	11	35	386
19	Johan v.d. Welde, advocaat, Dordrecht	13	35	517
20	Erven Jacob Cornelisz v. Royen, O.-Beijerl.	14	8	450
21	Pieter Boelen, heer van Puttershoek	14	26	150
22	Herman Johansz. Oem, Dordrecht	15	17	300
23	Joost v.d. Elst, Delft	15	17	300
24	Pompeus de Rovere, schout van Dordrecht	16	34	333
25	Gerrit Cornelisz Swaenhil en Jan de Laet, O.-Beijerl.	17	4	112
26	Pleun Lodwijksz. v. Driel, lb., N.-Beijerl.	17,18	26	455
		18	8	-
		tot.	34	455
27	Cornelis v.d. Burch, Schiedam	18	15	-
		22	17	286
		tot.	32	286
28	Gillis Herweijer, lb., N.-Beijerl.	18	5	-
		Godsakker	4	507
		tot.	9	507
29	Sweder v.d. Boetzelaer, heer van Leeuwen	19,20	42	-
30	Leendert Cornelisz v.d. Meer, lb., N.-Beijerl.	21	9	-
31	Alethea v. Aeswijn, echtgenote van Dirck v. Haeften	21,22	70	517
32	Jacob Fopsz. Leeuwenburg, lb., N.-Beijerl.	23	7	300
33	Erven Anthony v. Lynden, heer van Cronenburg, Renkum	23,24	52	420
		29B	18	596
		tot.	71	416
34	Arent v. Zuylen v. Nyevelt	24	10	204
35	Erven Johan v. Panhuys, thesaurier generaal van de prins v. Oranje	25	36	136
36	Gaspar v. Vosbergen, ridder, ambassadeur	26	21	515
37	Mr. Kornelis v. Beveren, heer van Strevelshoek	26	13	365
38	François v. Casteren, Dordrecht	27	25	184
39	Diederick v. Melissant	27,28	25	118
40	Erven Michiel Pompe v. Meerdervoort, Dordrecht	60 morg.	37	125

Fig. 12 POLDER NIEUW-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1715

1-44 nrs. v grondeigenaren zie bijlage 10

▬ = boerderij

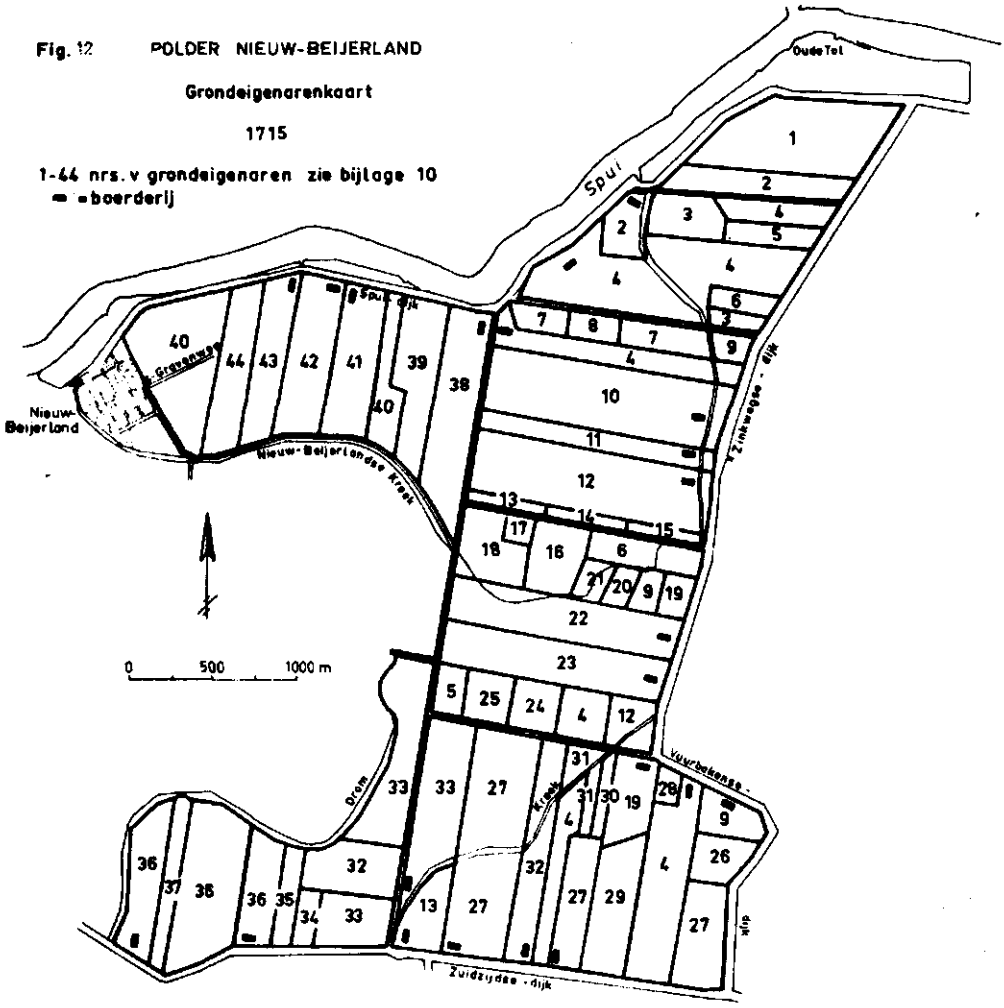

Bijlage 10

Grondeigenaren
Nieuw-Beijerlandse polder
1715

zie fig. 12

Grondstuk nr.	Eigenaren	Kavelnr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Willem Visser, schout van Z.-Beijerl., O.-Beijerl.	40 morg.	40	-
2	Cornelis Jansz Abbenbroek, lb., N.-Beijerl.	1	17	400
		2	6	400
		tot.	24	200
3	Mr. Cornelis de Jonge v. Ellemeet, ontvanger generaal der Verenigde Nederlanden, Den Haag	1	6	320
		2	6	200
		4	3	110
		tot.	11	323
4	Wed. Mr. Hendrik Onderwater-Halling, Dordrecht	1	11	323
		2	15	440
		3	29	500
		4	10	159
		5	18	-
		13	8	579
		15	13	550
		15	17	300
		18	13	384
		tot.	139	235
5	Mr. Nicolaas Anthony Flinck	2	7	500
		21	6	040
		tot.	13	540
6	Johan Cletcher, gecommitteerde ter Admiraliteit, Dordrecht	3	6	-
		9	1	205
		9	9	545
		tot.	17	150
7	Floris Eland, lb., O.-Beijerl.	4	5	284
		4	5	200
		4	3	300
		tot.	14	184
8	Johan de Bruyn c.s.	4	5	300
9	Elisabeth en Engelbrecht Pauw, Delft	4	3	500
		10	4	300
		14	8	450
		tot.	17	050

Bijlage 10 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
10	Henri Antoine van Berchem, Utrecht	5,6	50	496
11	Anna C. van Wyelich-Blauw, Schiedam	7	17	300
12	Johannes v. Kuyckhoven, Papendrecht	7	17	318
		8	35	300
		13	8	579
		tot.	61	597
13	Gijsbert Cornelisz v. 't Hoff, lb., N.-Beijerl.	9	3	057
		20	9	-
		tot.	12	057
14	Carel Carelsz Sinjeur, O.-Beijerl.	9	4	169
15	Erven Cornelis Aryensz Clerck, lbs., O.-Beijerl.	9	3	575
16	Witte de Back, advocaat van het Hof van Holland, Dordrecht	9	3	370
		10	9	127
		tot.	12	497
17	Godert D. baron v. Meeuwen v. Keversberg	9	2	400
18	Evert Jacobsz Herweijer, lb., N.-Beijerl.	9	9	153
		10	5	134
		tot.	14	287
19	Willem Dirksz v.d. Weyden, lb., N.-Beijerl.	10	4	286
		16	12	100
		tot.	16	386
20	Willem Jansz. de Winter, lb., Westmaas	10	4	-
21	Jan Willemsz Groen, lb., Z.-Beijerl.	10	4	422
22	Jacob, Maria en Françoise v. Santen, Den Haag	11	35	386
23	Anna Meuls	12	35	-
24	Johan v.d. Mast, rentmeester der Domeinen, Dordrecht	13	8	579
25	Charles Lonque, heer van Oosterlant	13	8	579
26	Wed. Isaäc de Winter, Kopenhagen	14	8	436
27	Aart Hendriksz Hoogwerff, lb., N.-Beijerl.	14	17	300
		17	14	033
		18	10	-
		19,20	42	-
		tot.	83	333
28	Elisabeth v. Overstegh	15	2	550
29	Adriaan op den Camp, koopman, Dordrecht	16	22	500
30	Hermanus v. Kuyckhoven, Dordrecht	17	4	150
31	Erven Gillis Evertsz Herweijer, lbs.	17,18	7	350

Bijlage 10 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
32	Mevr. Heereman v. Zuydtwyck	18	20	-
		22	17	286
		tot.	37	286
33	Mevr. v. Haeften v. Gramsbergen	21,22	70	517
34	Erven Dirk Willemsz v.d. Weyden	Godsakker	4	507
35	Erven Dirk Segertsz Fonkert, lbs., N.-Beijerl.	23	7	300
36	Aalbert Sijdervelt, schout en dijkgraaf van Goudswaard	23,24	52	420
		29B	18	596
		tot.	71	416
37	Claas Arentsz Onderdijk, lb., N.-Beijerl.	29B	10	204
38	Isaäc Woutersz Por, lb., Westmaas	25	36	136
39	Cornelia Godin, Utrecht	26	21	515
40	Wed. Mr. J. Stoop-Pompe v. Meerdervoort, Dordrecht	26	13	365
		60 morgen	37	125
		tot.	50	490
41	Jan Jacobsz Verrij, lb., dijkgraaf van de Uitslag van Putten	27	25	184
42	Mevr. Margaretha Ch. v. Bruninghausen-de Nobelaer	27,28	25	118
43	Thomas W. v. Wassenaer baron v. Alkemade en Margaretha gravin v. Renesse-Masnij	28	20	151
44	Gerrit v. Belle, lb., N.-Beijerl.	29A	22	548

Fig. 13 POLDER NIEUW-BEIJERLAND

Grondgebruikerskaart

1715

1-36 nrs. v. grondgebruikers zie bijlage 11

▬ = boerderij

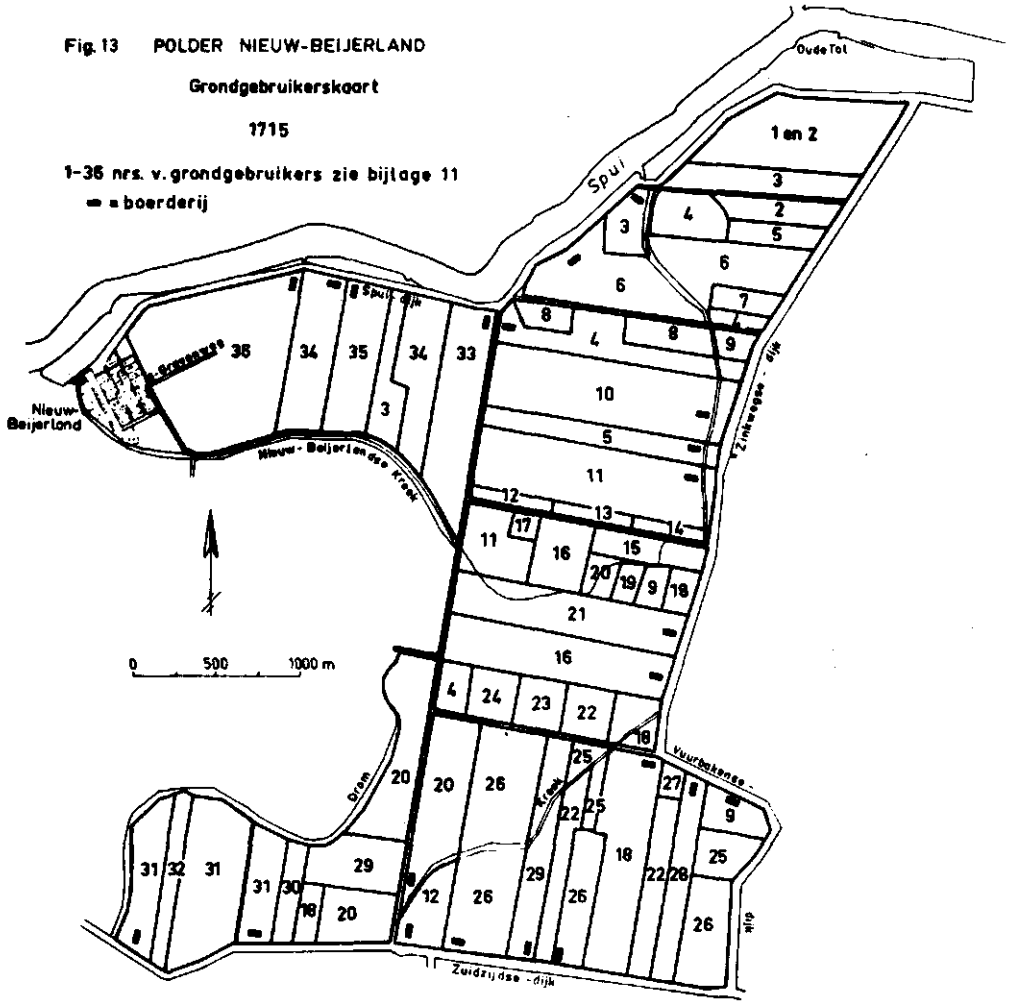

Bijlage 11

Grondgebruikers
Nieuw-Beijerlandse polder
1715

zie fig. 13

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Willem Landmeter	W. Visser	14	250
2	Pieter Dirksz Visser	W. Visser	12	370
		Wed. Onderwater	11	323
		tot.	24	093
3	Cornelis Jansz Abbenbroek	Gebruiker	17	400
		Gebruiker	6	400
		Wed. Stoop	13	365
		tot.	37	565
4	Pieter Sneep	C. de Jonge	6	320
		C. de Jonge	6	200
		C. de Jonge	3	100
		J. de Bruyn	5	300
		Wed. Onderwater	18	-
		N.A. Flinck	6	040
		tot.	45	360
5	Abraham Oprel	N.A. Flinck	7	500
		Mevr. v. Wyelich	17	300
		tot.	25	200
6	Ary Kornelisz den Ouden	Wed. Onderwater	15	440
		Wed. Onderwater	29	500
		Wed. Onderwater	10	159
		tot.	55	499
7	Wed. Pervaas	J. Cletcher	6	-
8	Floris Eland, O.-Beijerl.	Gebruiker	5	284
		Gebruiker	5	200
		Gebruiker	3	300
		tot.	14	184
9	De Snayer	E. en E. Pauw	3	500
		E. en E. Pauw	4	300
		E. en E. Pauw	8	450
		tot.	17	050
10	Philip Maartensz Vermaat	H.A. v. Berchem	50	496

Bijlage 11 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
11	Evert Jacobsz Herweijer	J. v. Kuyckhoven	17	318
		J. v. Kuyckhoven	35	300
		Gebruiker	9	153
		Gebruiker	5	134
		tot.	67	305
12	Gijsbert Cornelisz v.'t Hoff	Gebruiker	3	057
		Gebruiker	9	-
		tot.	12	057
13	Pleun Egbertsz v.d. Polder	C. Sinjeur	4	169
14	Erven Cornelis Aryensz Clerck	Gebruikers	3	575
15	Spuydijk	J. Cletcher	1	205
		J. Cletcher	9	545
		tot.	11	150
16	Bastiaan Ariensz Kuyper	W. de Back	3	370
		W. de Back	9	127
		A. Meuls	35	-
		tot.	47	497
17	Jan Hendriksz	G.D. v. Meeuwen	2	400
18	Willem Dirksz v.d. Weyden	Gebruiker	4	286
		J. v. Kuyckhoven	8	579
		Gebruiker	12	100
		A. op den Camp	22	500
		H. v. Kuyckhoven	4	150
		Erven v.d. Weyden	4	507
		tot.	57	322
19	Kornelis Willemsz de Winter	W.Jz. de Winter	4	-
20	Jan Willemsz Groen en Pieter de Recht	Gebruiker	4	422
		Mevr. v. Haeften	70	517
		tot.	75	339
21	Jan Claasz Schoonhout	J.M. en F. v. Santen	35	386
22	Cent de Jongh	Wed. Onderwater	8	579
		Wed. Onderwater	13	550
		Wed. Onderwater	13	384
		tot.	36	313
23	Leendert Paulusz Radesteyn	J. v.d. Mast	8	579
24	Fop Smoor	Ch. Lonque	8	579

Bijlage 11 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
25	Erven Gillis Evertsz Herweijer	Wed. I. de Winter	8	436
		Gebruikers	7	350
		tot.	16	186
26	Aart Hendriksz Hoogwerff	Gebruiker	17	300
		Gebruiker	14	033
		Gebruiker	10	-
		Gebruiker	42	-
		tot.	83	333
27	Pieter Conijnendijk	E. v. Overstegh	2	550
28	Ary Maaskant	Wed. Onderwater	17	300
29	Ary Fonkert	Mevr. Heereman	20	-
		Mevr. Heereman	17	286
		tot.	37	286
30	Erven Dirk Segertsz Fonkert	Gebruikers	7	300
31	Aalbert Sijdervelt	Gebruiker	52	420
		Gebruiker	18	596
		tot.	71	416
32	Claas Arentsz Onderdijk	Gebruiker	10	204
33	Kornelis v.d. Waal	I. Por	36	136
34	Ary Cornelisz v.'t Hoff	C. Godin	21	515
		Mevr. v. Bruninghausen	25	118
		tot.	47	033
35	Jan Jacobsz Verrij	Gebruiker	25	184
36	Gerrit v. Belle	T. v. Wassenaer	20	151
		Gebruiker	22	548
		Wed. Stoop	37	125
		tot.	80	224

Fig. 14 POLDER NIEUW-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1810

1-41 nrs. v. grondeigenaren zie bijlage 12
▬ = boerderij

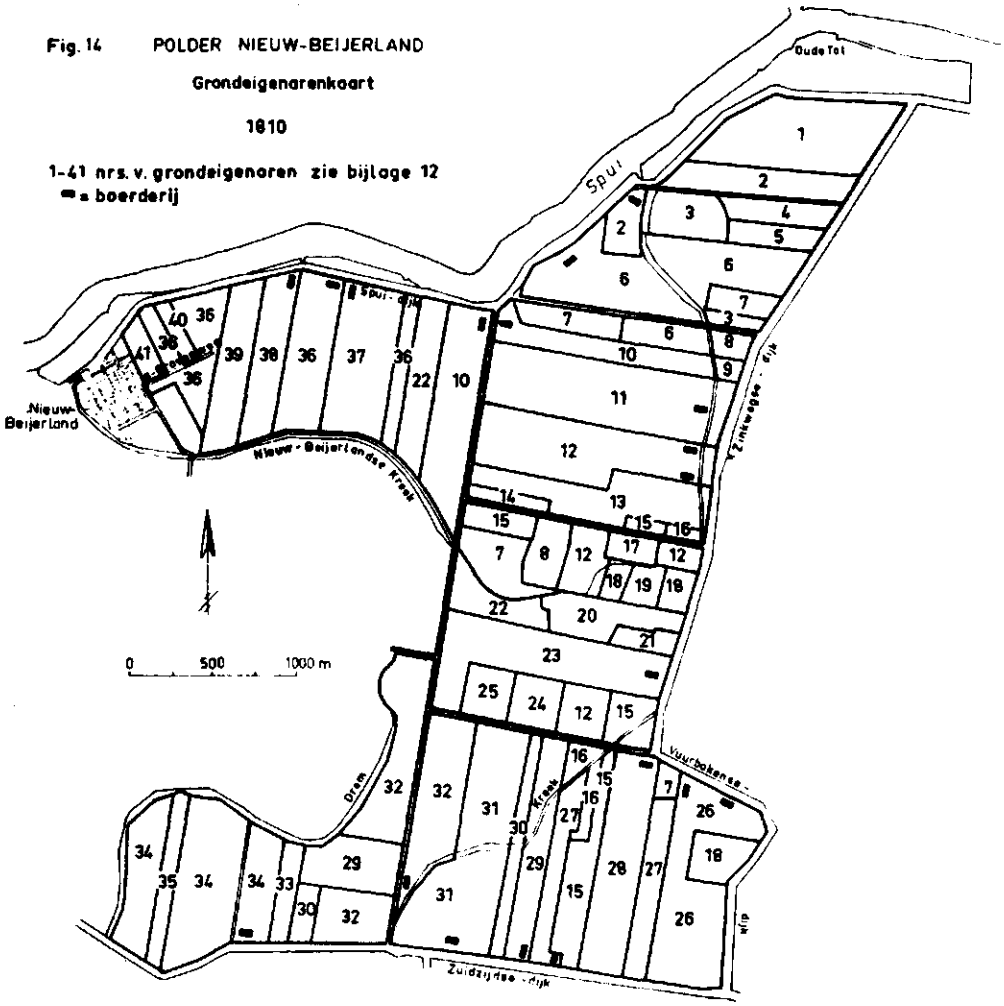

Bijlage 12

Grondeigenaren
Nieuw-Beijerlandse polder
1810

zie fig. 14

Grondstuk nr.	Eigenaren	Kavelnr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Daniël Pompeus baron du Tour	40 morgen	40	-
2	Wed. Anthony Abbenbroek, lb., N.-Beijerl.	1	17	400
		2	6	400
		tot.	24	200
3	Erven Ocker Gevaerts, Dordrecht	1,2	12	520
		4	3	110
		tot.	16	030
4	Mr. Abraham Pompe v. Meerdervoort, Dordrecht	1	11	323
5	Oelbert Holleman, vlasser, O.-Beijerl.	2	7	500
6	Wed. Mr. Boudewijn Onderwater v. Puttershoek, Dordrecht	2,3,4	64	399
7	Boudewijn Boogaard, schepen van N.-Beijerl.	3	6	-
		4	10	584
		10	13	538
		15	2	550
		tot.	33	472
8	Andries Groenenberg, lb., O.-Beijerl.	4	3	500
		9,10	9	127
		tot.	13	027
9	Lijbert Kamp, lb., O.-Beijerl.	5	1	445
10	Ary de Koning, lb., N.-Beijerl.	5,25	51	591
11	François Bernardus graaf v. Hennisdael	5,6	50	496
12	Meeuwis Leendertsz Visser, lb., N.-Beijerl.	7,8	43	130
		9	4	115
		9,10	9	555
		13	8	579
		tot.	66	179
13	Jan v. Pernis	8,9	28	169
14	Haasje en Helena L. v. Driel, Puttershoek	9	3	057
15	Gerbrand Maaskant, lb., N.-Beijerl.	9	2	-
		9	6	587
		13,17,18	27	162
		tot.	36	149

Bijlage 12 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
16	Pieter Fonkert, lb., O.-Beijerl.	9	1	525
		17,18	7	350
		tot.	9	275
17	Jan Verhagen, lb., O.-Beijerl.	9	5	154
18	Pieter Ariensz Kooy, lb., O.-Beijerl.	10	4	286
		10	4	-
		14	8	436
		tot.	17	122
19	Wed. Cornelis v. Dijk, O.-Beijerl.	10	4	300
20	Cent Jansz. Bos, vlasser, O.-Beijerl.	11	14	468
21	Jacob Korendijker, O.-Beijerl.	11	5	-
22	Mr. Nicolaas Backus, heer van N.-Beijerl., Dordrecht	11	12	-
		26	17	258
		tot.	29	258
23	Andries Saarloos, lb., N.-Beijerl.	12,21	41	40
24	Adriaan Isaäc Snouck Hurgronje, Middelburg	13	8	579
25	Arent v.d. Werf v. Zuidland, Haarlem	13	8	579
26	Ary Schutter, lb., N.-Beijerl.	14,15	43	450
27	Ary Molendijk, lb., Group	15	13	550
		17,18	13	384
		tot.	27	334
28	Erven Cornelis Hoppel	16	34	333
29	Karl H. baron Heereman v. Zuydtwyck, Munster	18	20	-
		22	17	286
		tot.	37	286
30	Pieter Balen, makelaar, Dordrecht	18	10	-
		Godsakker	4	507
		tot.	14	507
31	Teunis Meeldijk, lb., N.-Beijerl.	19,20	51	-
32	Cornelis Verhulp, lb., N.-Beijerl.	21,22	70	517
33	Leendert Monster, lb.	23,24	7	300
34	Erven Sijdervelt	23,24	52	420
		29B	18	596
		tot.	71	416

Bijlage 12 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
35	Johan J.G. baron v. Zuylen v. Nyevelt v.d. Haer, Brugge	29B	10	204
36	Dirk v. Vugt, lb., N.-Beijerl.	26	9	114
		28	25	118
		60 morgen	20	082
		tot.	54	314
37	Paulus den Hartigh, lb., Klaaswaal	26,27	34	092
38	Leendert Saarloos, lb., Zuidland	28	20	151
39	Erven Ary Pietersz Kooy, Piershil	29A	22	548
40	Ary v. Bochoven, lb., N.-Beijerl.	60 morgen	4	025
41	Corstiaen v.d. Meyden, lb., N.-Beijerl.	60 morgen	5	200

Fig. 15 POLDER NIEUW-BEIJERLAND

Grondgebruikerskaart

1810

1-31 nrs v. grondgebruikers zie bijlage 13

▬ = boerderij

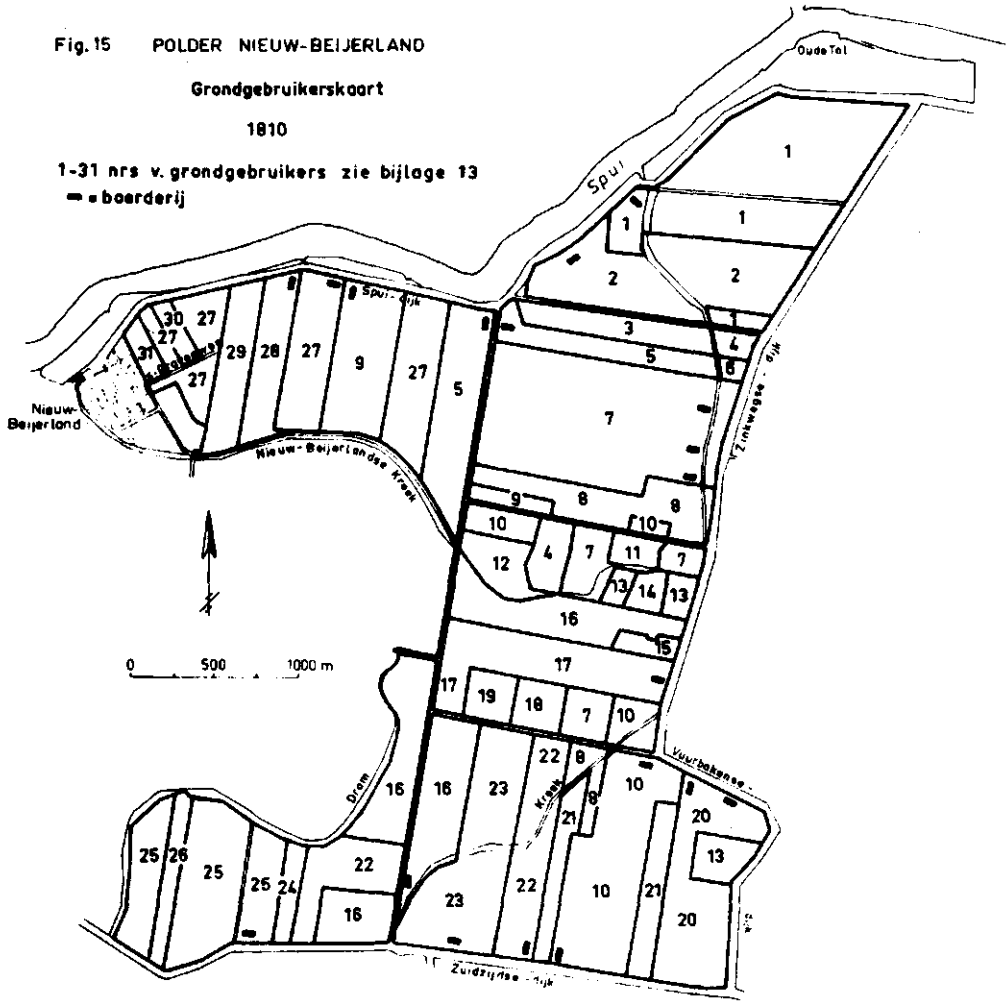

Bijlage 13

Grondgebruikers
Nieuw-Beijerlandse polder
1810

Zie fig. 15

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Wed. Anthony Abbenbroek	Baron du Tour	27	020
		Gebruikster	17	400
		Gebruikster	6	400
		Erven Gevaerts	6	320
		Erven Gevaerts	6	200
		Pompe v. Meerdervoort	11	323
		O. Holleman	7	500
		tot.	83	363
2	Frans Bakker	Wed. Onderwater	55	499
		B. Boogaard	6	-
		tot.	61	499
3	Pieter v.d. Laan	Wed. Onderwater	8	500
		B. Boogaard	10	584
		tot.	19	484
4	Andries Groenenberg, O.-Beijerl.	Gebruiker	3	500
		Gebruiker	9	127
		tot.	13	027
5	Ary de Koning	Gebruiker	51	591
6	Lijbert Kamp, O.-Beijerl.	Gebruiker	1	445
7	Meeuwis Leendertsz Visser	Graaf v. Hennisdael	50	496
		Gebruiker	43	130
		Gebruiker	4	115
		Gebruiker	9	555
		Gebruiker	8	579
		tot.	117	75
8	Pieter Fonkert, O.-Beijerl.	J. v. Pernis	28	169
		Gebruiker	1	525
		Gebruiker	7	350
		tot.	37	444
9	Simon den Hartigh	v. Driel	3	057
		P. den Hartigh	34	092
		tot.	37	149

Bijlage 13 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
10	Gerbrand Maaskant	Gebruiker	2	-
		Gebruiker	6	587
		Gebruiker	27	162
		B. Boogaard	2	550
		Erven C. Hoppel	34	333
		tot.	73	432
11	Jan Verhagen, O.-Beijerl.	Gebruiker	5	154
12	Pieter Groeneweg	B. Boogaard	13	538
13	Pieter Ariensz Kooy, O.-Beijerl.	Gebruiker	4	286
		Gebruiker	4	-
		Gebruiker	8	436
		tot.	17	122
14	Wed. Cornelis v. Dijk, O.-Beijerl.	Gebruikster	4	300
15	Cornelis de Koning	J. Korendijker	5	-
16	Cornelis Verhulp	C.Jz. Bos	14	468
		Mr. N. Backus	12	-
		Gebruiker	70	517
		tot.	97	358
17	Wed. Jan Zuyderhoek	A. Saarloos	41	40
18	Wed. Teunis Verhulp	Snouck Hurgronje	8	579
19	Rijk v.d. Lagemaat	V.d. Werf	8	579
20	Ary Schutter	Gebruiker	43	450
21	Ary Molendijk, Group	Gebruiker	13	550
		Gebruiker	13	384
		tot.	27	334
22	Wed. Bastiaan Maaskant	Baron Heereman	20	-
		P. Balen	10	-
		Baron Heereman	17	286
		P. Balen	4	507
		tot.	52	193
23	Teunis Meeldijk	Gebruiker	51	-
24	Leendert Monster	Gebruiker	7	300
25	Abraham Meeldijk	Erven Sijdervelt	52	420
		Erven Sijdervelt	18	596
		tot.	71	416
26	Adriaan Rosmolen	V. Zuylen v. Nyevelt	10	204

Bijlage 13 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte	
			morgen	roeden
27	Dirk v. Vugt	Mr. N. Backus	17	258
		Gebruiker	9	114
		Gebruiker	25	118
		Gebruiker	20	082
		tot.	71	572
28	Cornelis Boender	L. Saarloos	20	151
29	Erven Ary Pietersz Kooy, Piershil	Gebruikers	22	548
30	Ary v. Bochoven	Gebruiker	4	025
31	Corstiaen v.d. Meyden	Gebruiker	5	200

Fig. 16 POLDER NIEUW-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1860

1-35 nrs. v. grondgebruikers zie bijlage 14

▬ = boerderij

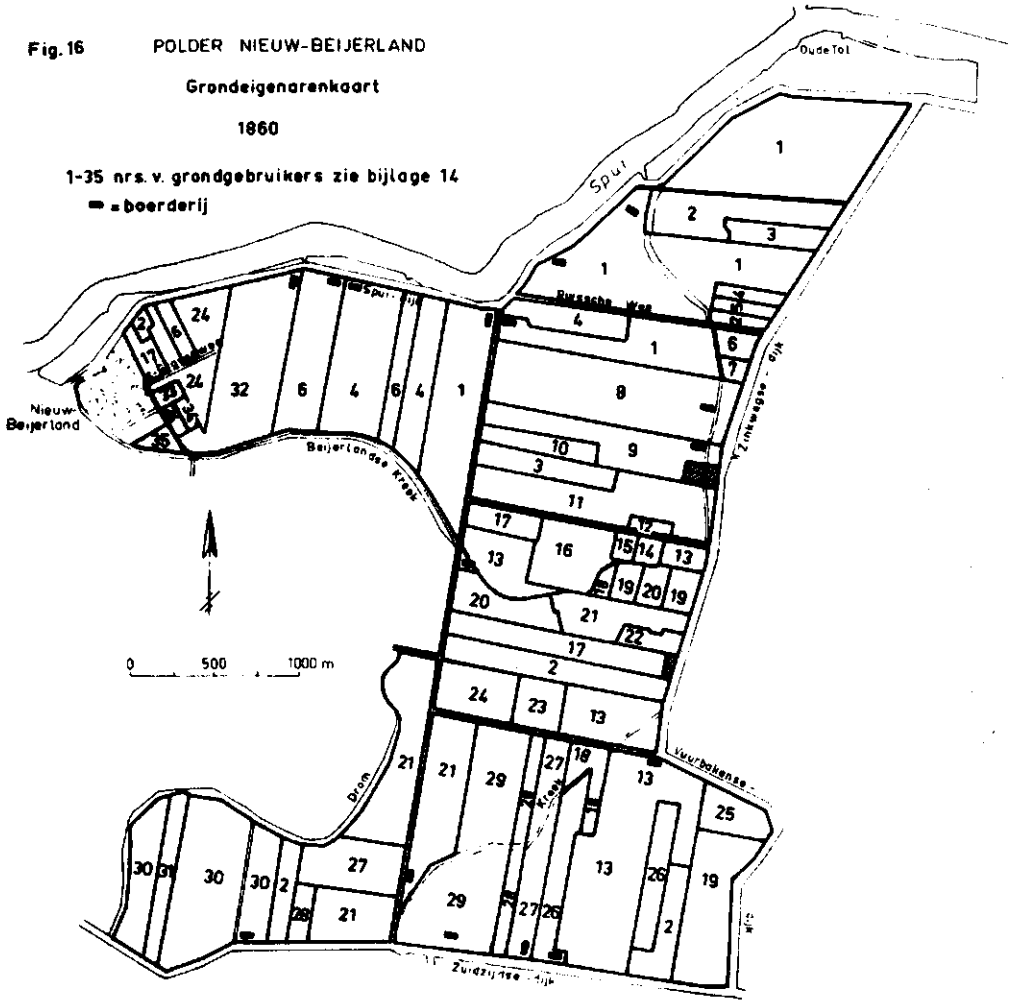

Bijlage 14

Grondeigenaren
Nieuw-Beijerlandse polder
1860

Zie fig. 16

Grondstuk nr.	Eigenaren	Kavelnr.	Oppervlakte ha	Oppervlakte a
1	Doualrière Jhr. Mr. P.H. v.d. Wall v. Puttershoek-Repelaer, Dordrecht	40 morgen	58	42
		1-5, 25	124	35
		tot.	182	77
2	Pieter Hoogenboom, O.-Beijerl.	1,2	24	12
		4	2	97
		12	19	40
		15	10	05
		23	7	61
		60 morgen	1	79
		tot.	65	94
3	Mr. Anthony v. Weel, O.-Beijerl.	2	8	20
		8	10	03
		tot.	18	23
4	Mevr. H. Wilkens-Boonen, Rotterdam	3	3	09
		4	10	25
		26	17	70
		26,27	34	27
		tot.	65	31
5	P.C. Visser, Haarlem	4	2	90
6	Leendert v. Beek, lb., N.-Beijerl.	4	3	77
		26	8	92
		27,28	25	45
		60 morgen	4	02
		tot.	42	16
7	W.M. Kok, O.-Beijerl.	4	1	87
8	Wouter Jochems, Den Haag	5,6	53	28
9	Cornelis Hoogenboom, lb., O.-Beijerl.	7	24	50
10	J.A. den Bandt v. Hekelingen, Dordrecht	7	8	64
11	Jhr. J.N.J. Jantzon v. Erffrenten v. Babyloniënbroek, Dordrecht	8	35	26
12	D. Kouwenhoven Hannik, O.-Beijerl.	9	1	99
13	Mevr. P.M. Frantzen-'t Hooft, Dordrecht	9	4	19
		10	13	64
		13,15-17	81	05
		tot.	98	88

Bijlage 14 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
14	Jacob Maaskant	9	3	03
15	Cent v. Willigen, O.-Beijerl.	9	2	44
16	O.B. 't Hooft, Dordrecht	9,10	17	98
17	Adr. Vos v. Hagestein, Dordrecht	9	6	86
		12	16	68
		60 morgen	4	07
		tot.	27	61
18	Wed. J.C. v. Andel-v.d. Geer, Klaaswaal	10	1	06
		17,18	7	53
		tot.	8	59
19	M.E.C.J.G. baronesse v. Brienen, Den Haag	10	3	98
		10	4	37
		14	26	41
		tot.	34	76
20	Wed. Mr. A.G. Burgerhoudt-Jochems, Den Haag	10	4	45
		11	11	85
		tot.	16	30
21	Joh. P. de Joncheere, Antwerpen	11	15	-
		20-22	72	64
		tot.	87	64
22	Adriaantje Goudswaard, O.-Beijerl.	11	5	05
23	Jkvr. S.W. Snouck Hurgronje, Middelburg	13	8	84
24	A.J.M. Los, med.doct., Schiedam	13	14	83
		60 morgen	20	31
			1	16
		tot.	36	30
25	Wed. Ary Visser-Volkert, N.-Beijerl.	14	8	77
26	Franciscus J. Brands, koopman, Rotterdam	15	12	26
		17,18	14	15
		tot.	26	41
27	M. baron Heereman v. Zuydtwyck, Munster	18	20	25
		22	17	70
		tot.	37	95

Bijlage 14 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
28	A. Balen, Dordrecht	18	10	11
		Godsakker	4	88
		tot.	14	99
29	Mevr. G.C. Lührmann-Los, Leiden	19,20	53	25
30	H. baron v. Zuylen v. Nyevelt v. Nieuw-Beijerland, Den Haag	23,24	53	49
		29B	21	11
		tot.	74	60
31	J.J.G. baron v. Zuylen v. Nyevelt v.d. Haer, Brugge	24	10	38
32	Wed. A. Saarloos-Vermaat, N.-Beijerl.	28,29	41	80
33	Benjamin de Regt, N.-Beijerl.	60 morgen	1	94
34	B. v. Oudgaarden-Schreuders, Klaaswaal	60 morgen	1	22
35	P.A. Los, heer van Aarlanderveen, Sunderland	60 morgen	3	79

Fig. 17 POLDER NIEUW-BEIJERLAND

Grondeigenarenkaart

1968

1-75 nrs v. grondeigenaren zie bijlage 15

= a boerderij

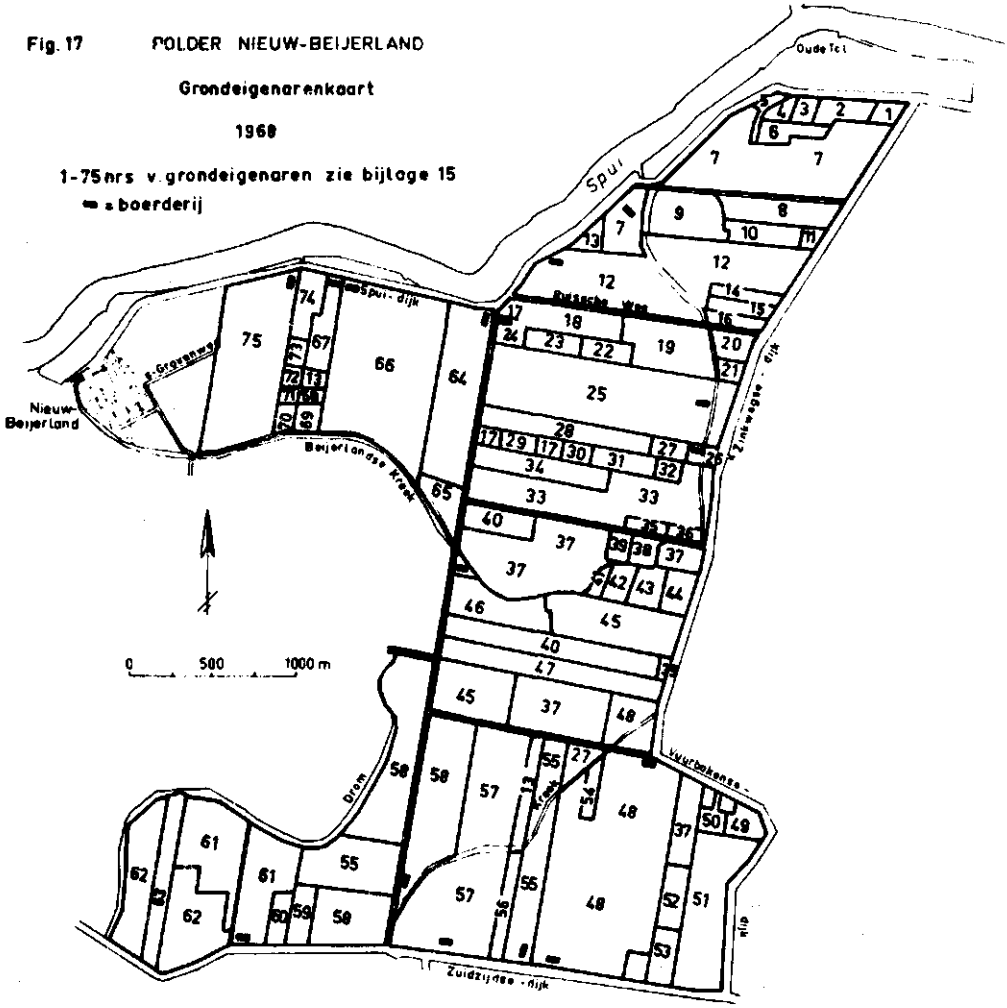

Bijlage 15

Grondeigenaren
Nieuw-Beijerlandse polder
1968

Zie fig. 17

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
1	Mevr. E.M. Hollaar-Bongers, O.-Beijerl.	40 morgen	1	59
2	P. Vermaas, tuinder, N.-Beijerl.	40 morgen	4	-
3	A., J. en Jac. de Koning, tuinders, O.-Beijerl.	40 morgen	2	10
4	Ned. Herv. Diaconie van O.-Beijerl.	40 morgen	1	78
5	Joh. Swank, lb., O.-Beijerl.	40 morgen	1	60
6	A. v.d. Horst, godsdienstonderwijzer, Drumpt	40 morgen	4	42
7	A. en K. de Koning, industriëlen, O.-Beijerl.	40 morgen	43	11
		1 en 2	7	50
		tot.	50	61
8	Joh.W. Scheer, O.-Beijerl.	1	11	15
9	Anth. Scheer, O.-Beijerl.	1,2	12	96
10	J. Korpershoek, tuinder, O.-Beijerl.	2	5	82
11	A. v. Steensel, tuinder, O.-Beijerl.	2	1	75
12	Fundatie v.d. Santheuvel-Sobbe, Amsterdam	2,3,4	54	49
13	Wed. J.P. v. Dongen-ten Doesschaten, arts, O.-Beijerl.	2	2	80
		18	5	25
		27	1	24
		tot.	9	29
14	Mr. F. Daniëls, hfd. ambten., Den Haag	3	3	09
15	Wed. Mr. A.R. Visser-Jas, Den Haag	3	2	90
16	Mej. A.J.K. den Hertog, onderw., Rotterdam	4	2	88
17	Wed. J. Sneep-Schalkoord, lb., N.-Beijerl.	4	0	42
		7	1	71
		7	1	41
		tot.	3	54
18	Prins Hendrik Stichting Egmond a/Zee	4	10	00
19	Mevr. A. v. Willigen-Groeneweg, Vuren	4,5	14	71
20	J. Visser Jzn., lb., O.-Beijerl.	4	3	03
21	J. Hofmeester, N.-Beijerl.	5	1	76
22	J.A. Monster, lb., N.-Beijerl.	5	3	88
		10	0	86
		tot.	4	74
23	Joh. Monster, Rijswijk Z.H.	5	3	70
24	Corn. Bongers, slager en veehouder, O.-Beijerl.	5	1	51
25	Stichting Spaarbank te Dordrecht	5,6	54	28
26	J. Schep, deurwaarder en M. Korporaal, installateur, O.-Beijerl.	7	1	04

Bijlage 15 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
27	K.A.W. Visser, fruitteler, O.-Beijerl.	7	2	86
		17,18	3	95
		tot.	6	81
28	Dr. Joh.G. Remijnse, chirurg, Breukelen	7	12	70
29	Abr. Boender Jzn., lb., N.-Beijerl.	7	2	27
30	Wed. M.I. Hoogenboom-Kleinjan, O.-Beijerl.	7	2	40
31	A. v. Waasbergen, arts, Mijnsheerenland	7	4	89
32	B. v. Leeuwen, Rhenen	7	1	40
33	B. en P. Piek, lbs., Geervliet	7,8,9	33	54
34	Mej. A. du Celliée Muller, Den Haag	8	10	02
35	Mevr. J.J. Overkleeft-van der Waal, Z.-Beijerl.	9	1	98
		12	0	84
		tot.	2	82
36	N.V. Land- en Tuinbouwbedr. gebr. De Reus, O.-Beijerl.	9	1	76
37	Mej. J.B. Frowein, Hilversum	9	4	40
		9,10	30	77
		13	17	78
		16	7	29
		tot.	60	24
38	Mevr. N. Schippers-Visser, O.-Beijerl.	9	3	03
39	Wed. J.C.V.C. Bodegom-Bos, Rotterdam	9	2	44
40	J.F. Dorsser, onderdirecteur Mij. Havenwerken, Haarlem	9	6	86
		12	16	68
		tot.	23	54
41	J. Groeneweg, lb., O.-Beijerl.	10	1	06
42	P. Visser Pzn., veehouder, O.-Beijerl.	10	3	98
43	H. Andeweg, lb., O.-Beijerl.	10	4	45
44	D. Fonkert Azn., lb., O.-Beijerl.	10	4	26
45	Mevr. A. de Heer-v.d. Voort, Z.-Beijerl.	11	20	04
		12	14	56
		tot.	34	60
46	Adr. v.d. Heijden, lb., N.-Beijerl.	11	11	83
47	Douairière Jhr. Mr. E.F. Michiels v. Verduynen-	12	17	16
	Jochems, Wassenaar	12	17	16
48	Ir. E.A. Frowein, Nussbaum, Zwitserland	13,15,16,17	91	13
49	Mevr. S.J. Bouwman-Vink, Gouderak	14	4	37
50	Mevr. M.M. Boer-Herweijer, Klaaswaal en Mevr. P.J. de Heer-Herweijer, 's-Gravendeel	14	2	44
51	Laurentius J.G.S. Koenraadt, lb., O.-Beijerl.	14	26	41

Bijlage 15 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
52	G.T.J. v.d. Linden, lb., N.-Beijerl.	15	5	33
53	A. v.d. Linden, lb., N.-Beijerl.	15	4	73
54	Firma A. v. Dijk, O.-Beijerl.	17	2	66
55	W.Z. Tak, lb., N.-Beijerl.	18	20	25
		22	17	70
		tot.	37	95
56	Dames A., W. en L. Kappetein, N.-Beijerl.	18	4	86
57	M. Tak, lb., N.-Beijerl.	19,20	53	25
58	S.A. Herweijer, lb., N.-Beijerl.	20-22	72	67
59	W.K. Boekee, lb., N.-Beijerl.	22	4	88
60	Jac. Boekee, lb., N.-Beijerl.	23	3	72
61	Wed. J. v.d. Zande-Doelman, Klaaswaal	23,24	39	12
62	Wed. B. v.d. Zande-Kruijthoff, O.-Beijerl.	24	9	41
		29	20	91
		tot.	39	32
63	W.P. bsse v. Pallandt-Ruys, Den Haag	24	10	38
64	J.J. Mijs, lb., Den Bommel en H. Mijs, lb., N.-Beijerl.	25	29	42
65	Wed. G.L. Born-Peereboom, notaris, Scheveningen	25	5	82
66	G.E.G.W. graaf Schimmelpenninck, Dordrecht	26,27	60	27
67	Corn. de Bonte, lb., N.-Beijerl.	27	6	56
68	A. v.d. Vos, lb., Piershil	27	2	07
69	Mevr. T.A. de Jong-Vink	27	2	40
70	J. Boender, Wzn., lb., N.-Beijerl.	28	2	43
71	A. v.d. Weyden, lb., N.-Beijerl.	28	1	40
72	Mevr. W. Visser-IJzerman, 's-Gravendeel	28	1	55
73	Mevr. M.L. Boender-Kruithof, Piershil	28	2	13
74	D. Schrijvershof Mzn., fruitkweker, O.-Beijerl.	28	8	24
75	Jac. de Rijke, lb., N.-Beijerl.	28,29	41	30

Fig. 18 POLDER NIEUW-BEIJERLAND

Grondgebruikerskaart

1968

1-73 nrs. v. grondgebruikers zie bijlage 16

▬ = boerderij

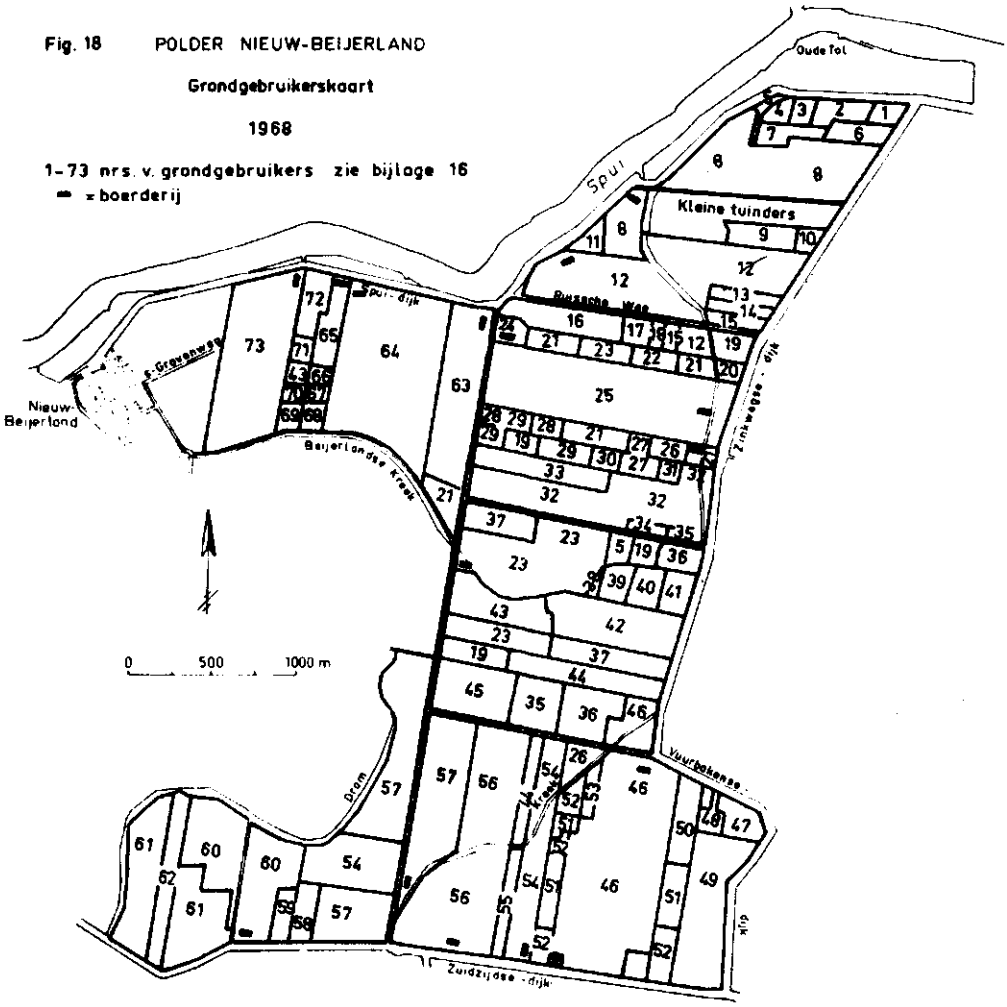

Bijlage 16

Grondgebruikers
Nieuw-Beijerlandse polder
1968

Zie fig. 18

Grondstuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
1	Mevr. E.M. Holleman-Bongers, O.-Beijerl.	Gebruikster	1	59
2	Jacob Vermaas	Gebruiker	4	-
3	A., J. en Jac. de Koning, O.-Beijerl.	Gebruikers	2	10
4	Teunis v. Dijk	Diaconie O.-Beijerl.	1	78
5	A. Swank, O.-Beijerl.	Joh. Swank	1	60
		Mevr. Bodegom	2	44
		tot.	4	04
6	Th. v. Rij Jzn.	A. en K. de Koning	4	36
7	H. Meeldijk	A. v.d. Horst	4	42
8	P.L. Kluifhoofd	A. en K. de Koning	38	74
		A. en K. de Koning	7	50
		tot.	46	24
9	J. Korpershoek, O.-Beijerl.	Gebruiker	5	82
10	A. v. Steensel, O.-Beijerl.	Gebruiker	1	75
11	Wed. J.P. v. Dongen, O.-Beijerl.	Gebruikster	2	80
12	M.P. Vogelaar	V.d. Santheuvel-Sobbe	54	49
		Mevr. v.d. Willigen	3	47
		tot.	57	96
13	Pieter de Regt, O.-Beijerl.	F. Daniëls	3	09
14	M. Molendijk	Wed. Visser-Jas	2	90
15	C. Korpershoek, O.-Beijerl.	A. den Hertog	2	88
		Mevr. v.d. Willigen	1	36
		tot.	4	24
16	C. Kooyman, O.-Beijerl.	Prins Hendrik St.	10	-
17	H.J. v.d. Waal, Numansdorp	Mevr. v.d. Willigen	2	71
18	A. Meeldijk, O.-Beijerl.	Mevr. v.d. Willigen	1	35
19	J. Visser Jzn., O.-Beijerl.	Gebruiker	3	03
		A. Boender	2	27
		Mevr. Schippers	3	03
		Douairière Michiels	5	44
		tot.	13	77
20	Quist	J. Hofmeester	1	76

Bijlage 16 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
21	J. Faas	Mevr. v.d. Willigen	2	38
		J. Monster	3	70
		J. Schep c.s.	1	04
		J.G. Remijnse	5	20
		Wed. Born	5	82
		tot.	18	14
22	Gebr. v.d. Breevaart, O.-Beijerl.	Mevr. v.d. Willigen	3	44
23	C.M. Monster	J.A. Monster	3	88
		J.B. Frowein	30	77
		F.J. Dorsser	8	22
		tot.	42	87
24	C. Bongers, O.-Beijerl.	Gebruiker	1	51
25	L. v.d. Meer	Spaarbank Dordrecht	54	28
26	K.A.W. Visser, O.-Beijerl.	Gebruiker	2	86
		Gebruiker	3	95
		tot.	6	81
27	P.A. in 't Veld, O.-Beijerl.	J.G. Remeijnse	1	55
		A. v. Waasbergen	3	14
		tot.	4	69
28	K. Hoogenboom, O.-Beijerl.	J.G. Remeijnse	2	23
		J.G. Remeijnse	1	09
		tot.	3	32
29	J. Sneep Jr.	J.G. Remeijnse	2	63
		Wed. J. Sneep	1	71
		Wed. J. Sneep	1	41
		tot.	5	75
30	J. v. Waasbergen, Mijnsheerenland	A. v. Waasbergen	1	75
31	J. v. Rij	B. v. Leeuwen	1	40
32	Wed. F. Fonkert, O.-Beijerl.	B. en P. Piek	33	54
33	J.H. de Heer	A. du Celliée Muller	10	02
34	S. Overkleeft, Z.-Beijerl.	Mevr. Overkleeft	1	98
35	N.V. Land- en Tuinbouwbedrijf Gebr. de Reus, O.-Beijerl.	Gebruiker	1	76
		J.B. Frowein	8	84
		tot.	10	60

Bijlage 16 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
36	W.H. v. Everdingen, O.-Beijerl.	J.B. Frowein	4	40
		J.B. Frowein	8	94
		tot.	13	34
37	Wed. L.J. Stolk, O.-Beijerl.	J.F. Dorsser	6	86
		J.F. Dorsser	8	46
		tot.	15	32
38	B.J. Groeneweg, O.-Beijerl.	Gebruiker	1	06
39	P. Visser Pzn., O.-Beijerl.	Gebruiker	3	98
40	J.H. Andeweg, O.-Beijerl.	Gebruiker	4	45
41	D. Fonkert Azn., O.-Beijerl.	Gebruiker	4	26
42	Wed. H.G. de Heer, Z.-Beijerl.	Gebruikster	20	04
43	Adr. v.d. Heijden	Gebruiker	11	83
		Mevr. Visser	1	55
		tot.	13	38
44	B. Molendijk, O.-Beijerl.	Douairière Michiels	11	72
		Wed. v. Dongen	5	25
		tot.	16	97
45	W. en D. Blok, Numansdorp	Mevr. de Heer	14	56
46	A.J. Monster Ezn.	E.A. Frowein	76	69
47	J. Vink, Z.-Beijerl.	Mevr. Bouwman	4	37
48	H. Molendijk, O.-Beijerl.	Mevr. de Boer c.s.	2	44
49	L.J.G.S. Koenraadt, O.-Beijerl.	Gebruiker	26	41
50	P. v. Driel, O.-Beijerl.	J.B. Frowein	7	29
51	G.T.J. v.d. Linden	Gebruiker	5	33
		E.A. Frowein	1	68
		E.A. Frowein	6	16
		tot.	13	17
52	A.A. v.d. Linden	Gebruiker	4	73
		E.A. Frowein	3	40
		E.A. Frowein	1	10
		E.A. Frowein	2	10
		tot.	11	33
53	J.J. v. Dijk, O.-Beijerl.	Fa. A. v. Dijk	2	66
54	W.Z. Tak	Gebruiker	20	25
		Gebruiker	17	70
		tot.	37	95

Bijlage 16 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
55	H. Kappetein	A.W.L. Kappetein	4	86
56	M. Tak	Gebruiker	53	25
57	S.A. Herweijer	Gebruiker	72	67
58	W.K. Boekee	Gebruiker	4	88
59	J. Boekee	Gebruiker	3	72
60	G. v.d. Zande	Wed. v.d. Zande-Doelman	39	12
61	H.G. v.d. Zande	Wed. v.d. Zande-Kruythoff	9	41
		Wed. v.d. Zande-Kruythoff	20	91
		tot.	39	32
62	K. v.d. Heuvel	Bsse v. Pallandt	10	38
63	H. Mijs	Gebruiker c.s.	29	42
64	L. de Boer	G. Schimmelpenninck	60	27
65	C. de Bonte	Gebruiker	6	56
66	L. Tol	Wed. v. Dongen	1	24
67	A. v.d. Vos, Piershil	Gebruiker	2	07
68	G.B. de Jong, Z.-Beijerl.	Mevr. de Jong	2	40
69	J. Boender	Gebruiker	2	43
70	A. v.d. Weyden	Gebruiker	1	40
71	Joh. Boender, Piershil	Mevr. Boender	2	13
72	D. Schrijvershof, O.-Beijerl.	Gebruiker	8	24
73	J. de Rijke	Gebruiker	41	30

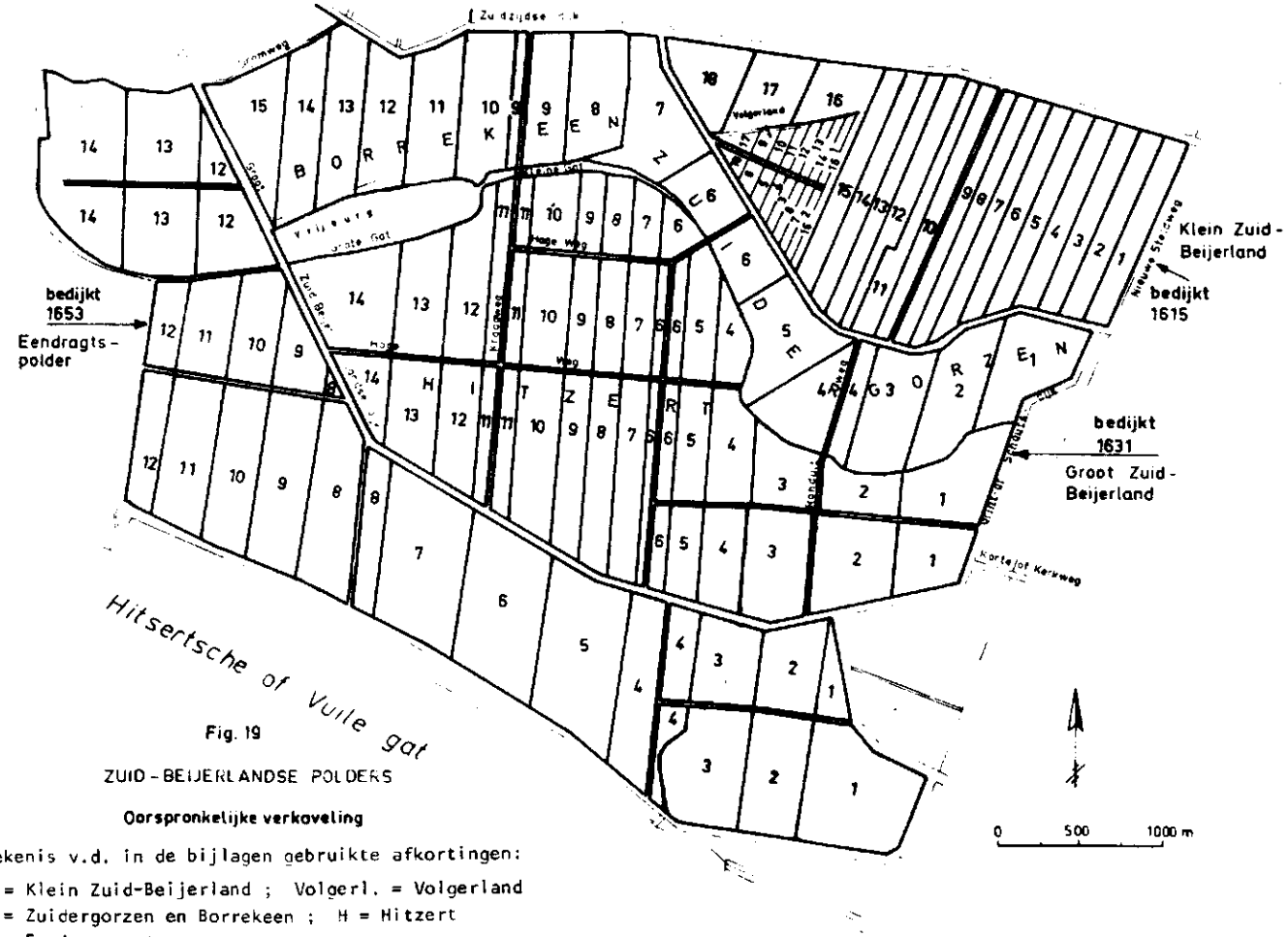

Fig. 19

ZUID-BEIJERLANDSE POLDERS

Oorspronkelijke verkaveling

Betekenis v.d. in de bijlagen gebruikte afkortingen:

KZB = Klein Zuid-Beijerland ; Volgerl. = Volgerland

ZGB = Zuidergorzen en Borrekeen ; H = Hitzert

E = Eendragtspolder

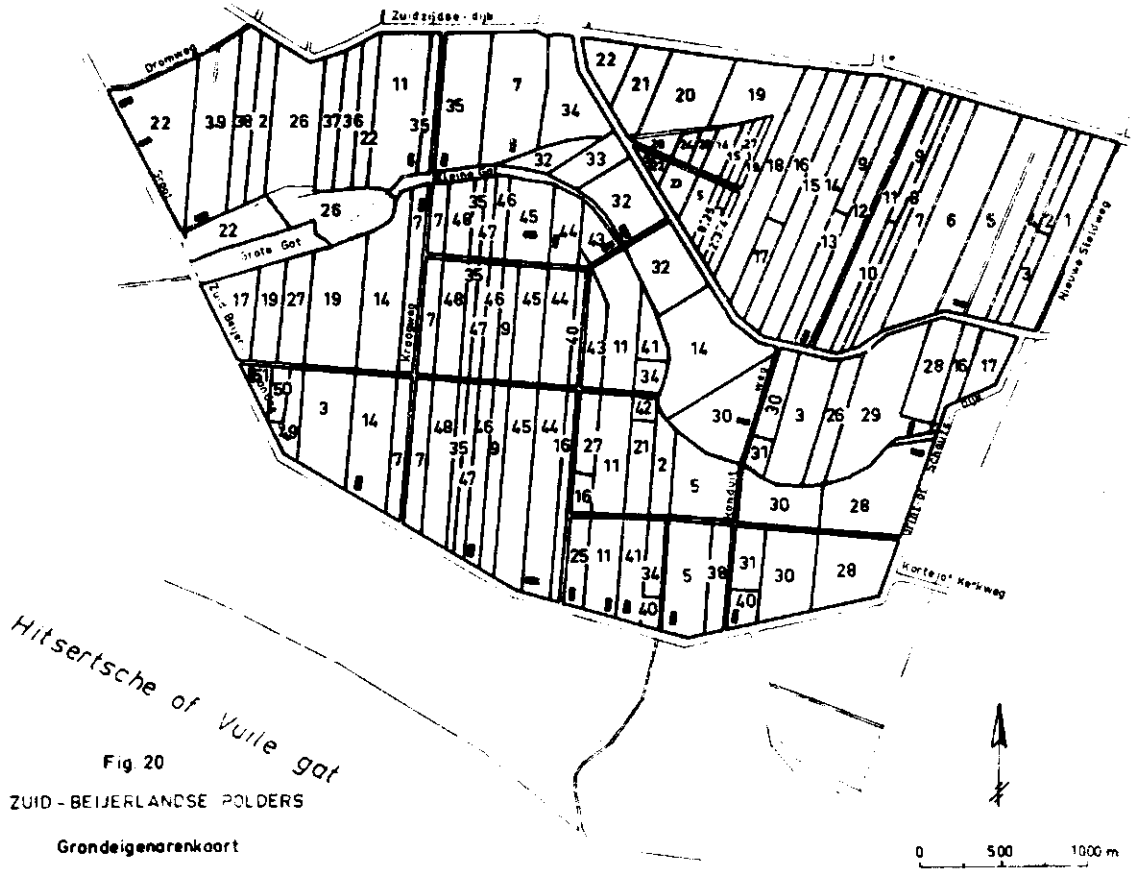

Fig 20

ZUID - BEIJERLANDSE POLDERS

Grondeigenarenkaart

1659

1-51 nrs. v grondeigenaren
zie bijlage 17

▬ boerderij

Bijlage 17

Grondeigenaren
Zuid-Beijerlandse polders
1659

Zie fig. 20

Grondstuk nr.	Eigenaren	Kavelnr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Erven Hester v.d. Graeff, echtgenote van Mr. Anthonie Vossenburch	KZB 1	18	228
		Volgerl.	2	036
		tot.	20	264
2	Elisabeth Pauw, wed. Willem Adriaansz. v.d. Chijs	KZB 2	4	357
		Volgerl.	0	309
		ZGB 13	12	212
		H 4	7	326
		tot.	25	004
3	Johan Gerritz Lieftinck, apotheker, Delft	KZB 2	4	357
		Volgerl.	0	309
		ZGB 3	17	531
		H 13	19	395
		tot.	42	392
4	Erven Aernout v. Beresteyn, Delft	KZB 2	9	114
		Volgerl.	1	018
		tot.	10	132
5	Gerard v.d. Nisse, ridder, heer van Cruiningen, burgemeester van Goes	KZB 3,4	36	456
		Volgerl.	4	072
		Volgerl.	1	018
		H 3	35	282
		tot.	77	228
6	Erven Cornelis v.d. Mijle en Maria v. Oldenbarnevelt	KZB 5,6	36	456
7	Mr. Dirck v. Leyden v. Leeuwen, burgemeester van Leiden, ambassadeur	KZB 7	18	228
		Volgerl.	2	036
		ZGB 8	27	300
		H 11	42	300
		tot.	90	264
8	Geertje Ariensdr. Lantmeter, lb.	KZB 8	9	114
		Volgerl.	1	018
		tot.	10	132
9	Huybrecht Teunisz Visser, O.-Beijerl.	KZB 8	4	357
		KZB 11	9	114
		H 9	16	433
		tot.	30	304

Bijlage 17 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
10	Erven Cornelis Aryensz Boender, schepen van Cromstrijen	KZB 8	4	358
11	Erven Catharina v.d. Dussen, wed. Jacob Arentsz v.d. Graeff, burgemeester van Delft	KZB 9	18	228
		ZGB 10	27	300
		H 5	43	-
		tot.	88	528
12	Mr. Andries v.d. Goes, heer van Naters, burgemeester van Delft	KZB 10	18	228
13	Dirk Pietersz Visser, O.-Beijerl.	KZB 11	9	114
14	Erven George de Bye, vrijheer van Albrandswaard, tesorier generaal der Verenigde Nederlanden, Den Haag	KZB 12	18	228
		Volgerl.	4	072
		ZGB 5	27	300
		H 12	42	288
		tot.	92	288
15	Mr. Johan Halling Paulusz, schepen van Dordrecht	KZB 13	18	228
		Volgerl.	2	036
		tot.	20	264
16	Johannes Hoogwerff, wijnhandelaar, Nantes	KZB 14	11	114
		ZGB 1	5	450
		H 6	10	445
		tot.	27	409
17	Erven Meijntgen Jacobsdr. v. Royen, O.-Beijerl.	KZB 14	7	111
		ZGB 1	7	550
		H 14	10	388
		tot.	25	449
18	Erven Mr. Adriaen Teding v. Berkhout, raad i.d. Hove van Holland	KZB 15	20	264
19	Geraldo Briell v. Welhouck, burgemeester van Delft	KZB 16	20	264
		H 13	23	021
		H 14	9	236
		tot.	52	521
20	Diaconiën van Oud- en Nieuw-Beijerl.	KZB 17	20	264
21	Erven Mr. Gerard Vockestaert, Delft	KZB 18	9	114
		H 4	9	-
		tot.	18	114

Bijlage 17 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
22	Mr. Adriaan Snouck, veertigraad van Dordrecht	KZB 18	9	114
		Volgerl.	1	018
		ZGB 11	8	-
		ZGB 15	24	424
		Vrijburg	5	150
		tot.	48	106
23	Govert en Maeijken Braets, Dordrecht	Volgerl.	4	072
24	Erven Anthonie Ruttensz v. Son, O.-Beijerl.	Volgerl.	2	036
25	Cornelis Pancrasz v. Lugtenburch, lb., Z.-Beijerl.	Volgerl.	1	018
		H 6	6	132
		tot.	7	150
26	Mr. Bartholomeus v.d. Mast, veertigraad en schepen van Delft	Volgerl.	2	036
		ZGB 3	9	369
		ZGB 12	24	430
		Vrijburg	8	430
		tot.	45	65
27	Doen Jansz. v. Driel, alias Hoogwerff, schepen van Poortugaal	Volgerl.	2	036
		H 6	6	330
		H 14	10	388
		tot.	19	154
28	Alida v.d. Graeff, wed. Reynier v.d. Burch, hoogheemraad van Delfland	ZGB 1	12	-
		H 1	42	352
		tot.	54	352
29	Wed. Mathijs Berck, vrijheer van Goidschalxoord	ZGB 1,2	28	350
30	Erven Pieter v.d. Graeff, Delft	ZGB 4	24	592
		H 2	31	189
		tot.	56	181
31	Willem v. Sijl, Nieuwpoort	ZGB 4	2	339
		H 2	6	225
		tot.	8	564
32	Mr. Jacob v. Beveren, heer van Swijndrecht, schout van Dordrecht	ZGB 6	28	-
		ZGB 7	4	413
		tot.	32	413
33	Aert Aertsz de Snayer, lb.	ZGB 7	7	100

Bijlage 17 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
34	François v. Bleyswijck, schepen en raad van Delft	ZGB 7	17	209
		H 4	5	300
		H 4	3	195
		tot.	26	104
35	Wed. Mr. Johan v. Egmond v.d. Nijenburg, schepen van Alkmaar	ZGB 9	27	300
		H 10	10	352
		tot.	38	052
36	Gillis Gillisz Herweijer, lb., N.-Beijerl.	ZGB 11	8	210
37	Cornelis Willemsz Hoogwerff, lb., Z.-Beijerl.	ZGB 11	8	212
38	Erven Mr. Nicolaas Boogaert, burgemeester van Delft	ZGB 13	12	212
		H 3	7	571
		tot.	20	183
39	Erven Mr. Adriaan Boogaert, Delft	ZGB 14	24	430
40	Huyg Dirksz 't Greyn, lb., Z.-Beijerl.	H 2	4	-
		H 4	2	500
		H 6	5	201
		tot.	12	101
41	Erven Segert Jacobsz Cranendonck, dijkgraaf van Westmaas-Nieuwland	H 4	8	184
		H 4	3	225
		tot.	11	409
42	Dr. Johan Blaeu, schepen van Amsterdam	H 4	2	409
43	Erven Dirk Ariensz v. Lugtenburch, schout van Mijnsheerenland	H 6	7	181
		H 6	4	444
		tot.	12	025
44	Erven Mr. Jacob François v. Bochoven, Den Haag	H 7	42	437
45	Erven Maarten Harpertsz Tromp, admiraal	H 8,9	46	387
46	Jacques v. Baerland, heer van Dirksland	H 9	21	176
47	Dirk Coolwijk, burgemeester van Delft	H 10	15	548
48	Wed. Govert Brasser, tesorier der Verenigde Nederlanden, Den Haag	H 10	31	456
49	Cornelis Jacobsz v.d. Waal, lb., Z.-Beijerl.	H 14	3	400
50	Arijen Leendertsz v.d. Meer, lb.	H 14	3	400
51	Segert Dirksz Fonkert, lb., O.-Beijerl.	H 14	3	400

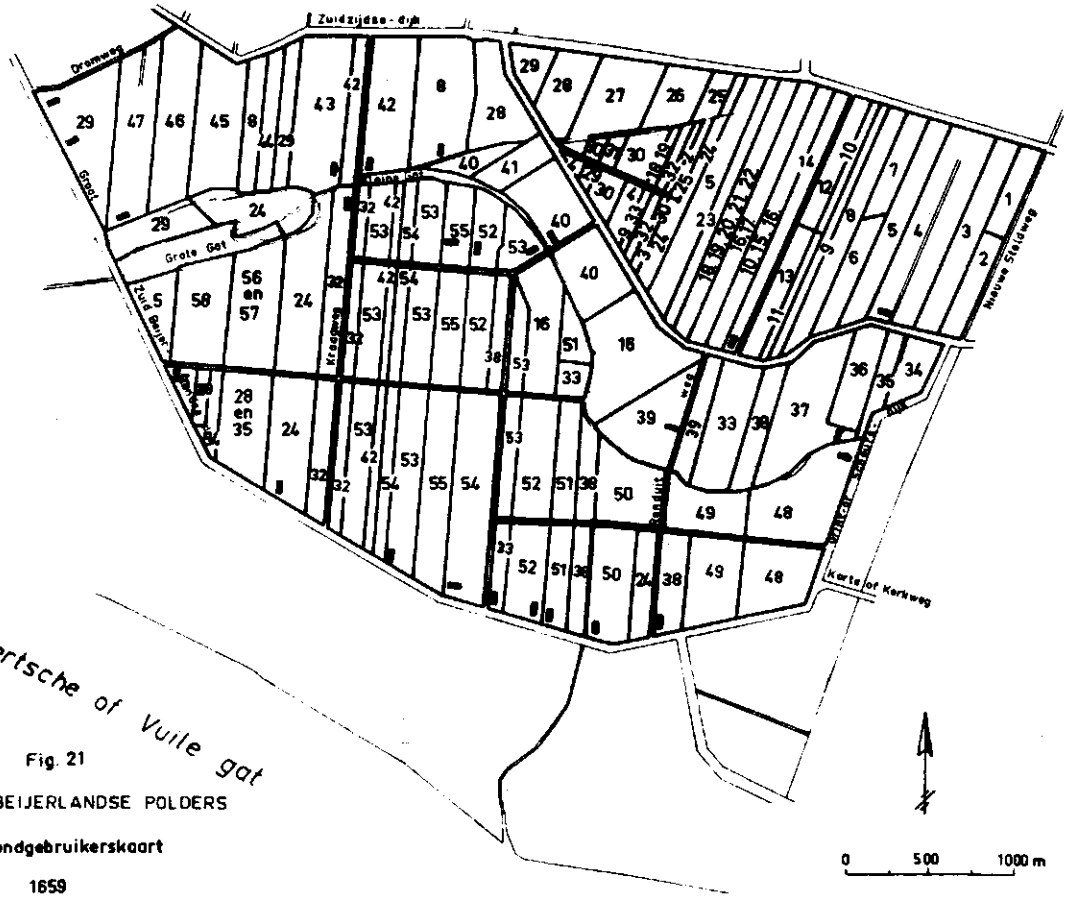

Fig. 21

ZUID - BEIJERLANDSE POLDERS

Grondgebruikerskaart

1659

1-58 nrs: v. grondgebruikers
zie bijlage 18

▬ boerderij

Bijlage 18

Grondgebruikers
Zuid-Beijerlandse polders
1659

Zie fig. 21

Grondstuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Bastiaan Anthonisz Groenewerff	Erven H. v.d. Graaff	9	114
2	Pleuntje Theunisdr	Erven H. v.d. Graaff	9	114
		Erven H. v.d. Graaff	2	036
		tot.	11	150
3	Arijen Bastiaansz v.d. Jacht	Erven v. Beresteyn c.s.	18	228
		Erven v. Beresteyn c.s.	0	596
		tot.	19	224
4	Jacob Hoppel	G. v.d. Nisse	36	456
		G. v.d. Nisse	4	072
		G. v.d. Nisse	1	018
		tot.	41	546
5	Segert Dirksz Fonkert	Erven v.d. Mijle	18	228
		Erven M. v. Royen	7	111
		Erven A. Teding	10	132
		Erven M. v. Royen	10	388
		Gebruiker	3	400
		tot.	50	059
6	Cornelis Jansz v. Baere	Erven v.d. Mijle	9	114
7	Wed. Pieter Jacobsz Slickboer	Erven v.d. Mijle	9	114
8	Cornelis Willemsz Hoogwerff	D. v. Leyden v. Leeuwen	18	228
		D. v. Leyden v. Leeuwen	27	300
		Gebruiker	8	212
		tot.	54	140
9	Geertje Ariensdr Lantmeter	Gebruikster	9	114
		Gebruikster	1	018
		tot.	10	132
10	Arijen Joosten	H. Visser	4	357
		H. Visser	6	076
		tot.	10	433
11	Erven Cornelis Aryensz Boender	Gebruikers	4	358
12	Leendert v.d. Hoeck	Erven C. v.d. Dussen	9	114
13	Hendrik Arijensz de Jongh	Erven C. v.d. Dussen	9	114
14	Arijen Otten Robbe	A. v.d. Goes v. Naters	18	228
15	Pietertje Jansdr	D. Visser	9	114

Bijlage 18 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
16	Wed. Bartholomeus Bercheyk	H. Visser	3	038
		Erven De Bye	6	076
		Erven De Bye	27	300
		Erven C. v.d. Dussen	16	-
		tot.	52	414
17	Jacob Lourisz Meyndert	Erven De Bye	12	152
18	Pieter Leendertsz Backer	J. Halling	4	357
		J. Halling	1	018
		tot.	5	375
19	Arijen Maartensz Smoor	J. Halling	4	357
		J. Halling	1	018
		tot.	5	375
20	Cornelis Claasz de Rucht	J. Halling	3	038
21	Hendrik Willemsz v. Dijk	J. Halling	3	038
22	Arijen Willemsz v. Dijk	J. Halling	3	038
23	Pieter Florisz v.d. Weyden	J. Hoogwerff	11	114
24	Pieter Leendertsz v.d. Waal	Erven A. Teding	10	132
		B. v.d. Mast	8	430
		Erven N. Boogaert	7	571
		Erven De Bye	42	288
		tot.	69	221
25	Wed. Ingen Dirksz Visser	G. Briell v. Welhouck	10	132
26	Dirck Adriaansz Meeldijk	G. Briell v. Welhouck	10	132
27	Jan Bastiaansz Spruyt	Diaconiën v. O.- en N.-Beijerl.	19	246
28	Arijen Leendertsz v.d. Meer	Erven Vockestaert	9	114
		F. v. Bleyswijck	17	209
		J. Lieftinck	9	497
		Gebruiker	3	400
		tot.	40	020
29	Bastiaan Jansz Hoogerwoude	A. Snouck	9	114
		A. Snouck	1	018
		A. Snouck	8	-
		A. Snouck	24	424
		A. Snouck	5	150
		tot.	48	106

Bijlage 18 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	roeden
30	Pieter Jansz 't Geusje	G. en M. Braets	4	072
		E. Pauw c.s.	1	040
		Erven De Bye	4	072
		B. v.d. Mast	2	036
		Diaconiën van O. en N.-Beijerl.	1	018
		tot.	12	238
31	Erven Anthonie Ruttensz v. Son	Gebruikers	2	036
32	Adriaan Jorisz Hopsomer	D. v. Leyden v. Leeuwen	2	036
		v. Driel al. Hoogwerff	2	036
		D. v. Leyden v. Leeuwen	42	300
		tot.	46	372
33	Cornelis Pancrasz v. Lugtenburch	Gebruiker	1	018
		J. Lieftinck	17	531
		F. v. Bleyswijck	3	195
		Gebruiker	6	132
		tot.	28	276
34	Cornelis Willemsz Abbenbroek	Erven M. v. Royen	7	550
35	Pieter Aryensz v.d. Schoor	J. Hoogwerff	5	450
		J. Lieftinck	9	498
		tot.	15	348
36	Aris Iemantsz v.d. Polder	Wed. R. v.d. Burch	12	-
37	Cornelis Willemsz v. Dale	Wed. M. Berck	29	200
38	Huyg Dirksz 't Greyn	B. v.d. Mast	9	369
		W. v. Sijl	6	225
		Gebruiker	4	-
		E. Pauw	7	326
		Gebruiker	2	500
		F. v. Bleyswijck	5	300
		Gebruiker	5	201
		tot.	41	121
39	Ghijsbrecht Arijensz Moerkerke	Erven P. v.d. Graeff	24	592
		W. v. Sijl	4	339
		tot.	29	331
40	Huyg Willemsz v. Dale	J. v. Beveren	28	-
		J. v. Beveren	4	413
		tot.	32	413

Bijlage 18 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
41	Aert Aertsz de Snayer	Gebruiker	7	100
42	Arijen Dirksz 't Greyn	Wed. J. v. Egmond	27	300
		Wed. J. v. Egmond	10	352
		tot.	38	052
43	Cornelis Claesz en Hendrik Willemsz	Erven C. v.d. Dussen	27	300
44	Gillis Gillisz Herweijer	Gebruiker	8	210
45	Sijmon Aryensz in 't Veldt	B. v.d. Mast	24	430
46	Hendrik Bastiaansz v.d. Polder	E. Pauw	12	212
		Erven N. Boogaert	12	212
		tot.	24	424
47	Jan Maartensz v.d. Werff	Erven A. Bogaert	24	424
48	Alida v.d. Graeff wed. Reynier v.d. Burch	Gebruikster	42	352
49	Noorthollander	Erven P. v.d. Graeff	31	189
50	Jan Pleunen Quartel	G. v.d. Nisse	35	282
51	Cornelis Leendertsz Brune	Erven S. Cranendonck	3	225
		Erven S. Cranendonck	8	184
		J. Blaeu	2	409
		Erven G. Vockestaert	9	-
		tot.	23	218
52	Jan Cornelisz Robbe	Erven C. v.d. Dussen	27	-
		Erven J.F. v. Bochoven	21	219
		tot.	48	219
53	Gillis Jansz Herweijer	Erven D. v. Lugtenburch	4	444
		Erven D. v. Lugtenburch	7	181
		v. Driel al. Hoogwerff	6	330
		J. Hoogwerff	2	093
		Erven M. Tromp	4	226
		H. Visser	16	433
		J. v. Baerland	21	176
		Wed. G. Brasser	31	456
		tot.	94	539
54	Cornelis Jacobsz v.d. Waal	J. Hoogwerff	8	352
		Erven J.F. v. Bochoven	21	218
		D. Coolwijk	15	548
		Gebruiker	3	400
		tot.	49	318

Bijlage 18 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte	
			morgen	roeden
55	Wouter Jacobsz Lem	Erven M. Tromp	42	161
56	Wed. Gerrit Ingensz Hordijk	G. Briell v. Welhouck	11	310
57	Arij Aryensz Moerkerken	G. Briell v. Welhouck	11	311
58	Cornelis Aryensz Ponsen	G. Brielll v. Welhouck	9	236
		D. v. Driel al. Hoogwerff	10	388
		tot.	20	024

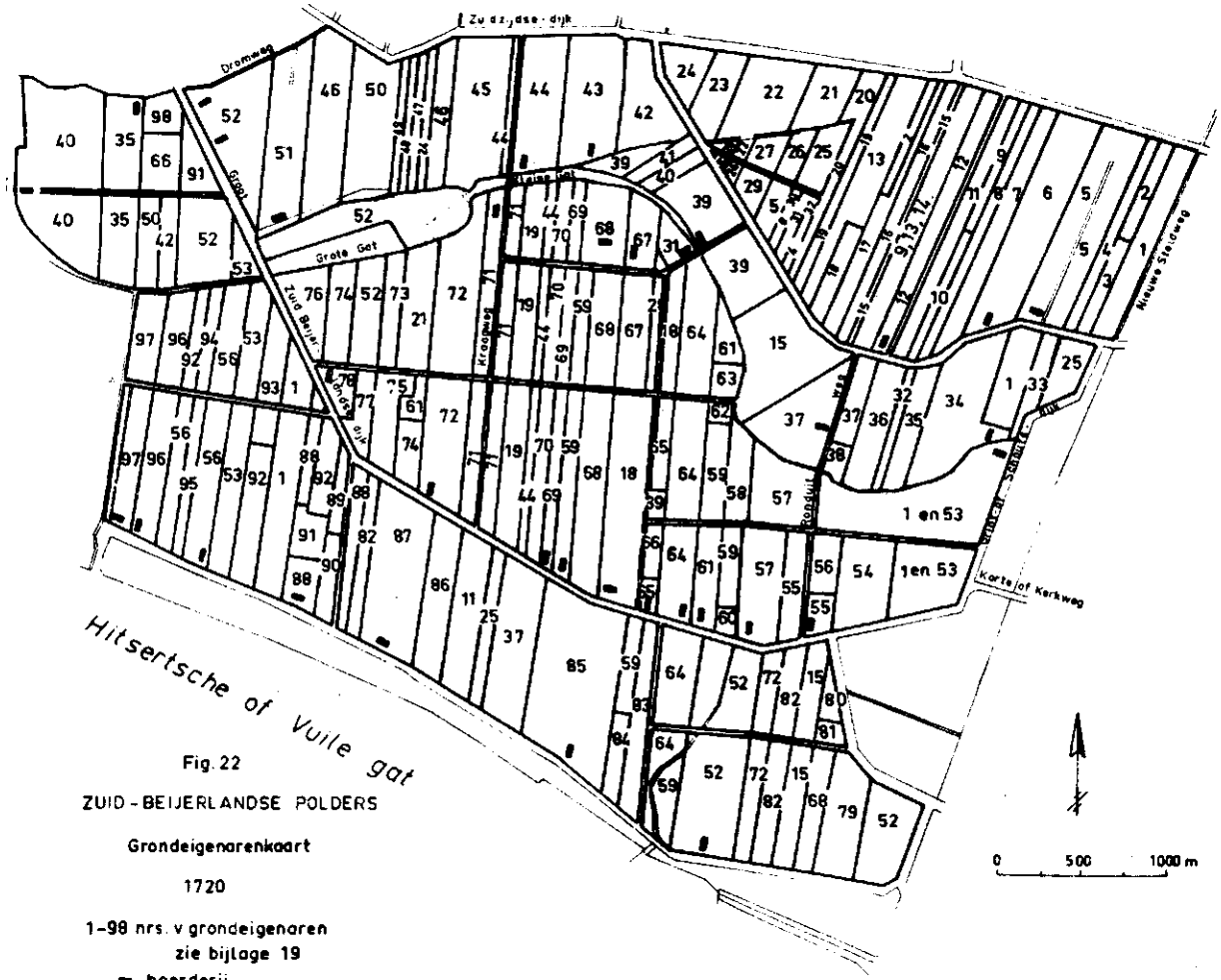

Fig. 22

ZUID - BEIJERLANDSE POLDERS

Grondeigenarenkaart

1720

1-98 nrs. v grondeigenaren
zie bijlage 19

▬ boerderij

Bijlage 19

Grondeigenaren
Zuid-Beijerlandse polders
1720

Zie fig. 22

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
1	Mr. Gerard v. Brandwijk, heer van Bleskensgraaf, burgemeester van Gouda	KZB 1	18	228
		ZGB 1	12	-
		H 1	28	592
		E 9	24	508
		tot.	84	128
2	Jan Cornelisz v. 't Hoff, lb., Spijkenisse	KZB 2	4	357
		KZB 13	4	350
		tot.	9	107
3	Cornelis Jansz Niemandsverdriet, lb., Klaaswaal	KZB 2	4	357
4	Johannes Maasdam, lb., dijkgraaf van Numanspolder en Groot Cromstrijen	KZB 2	9	114
		Volgerl.	1	018
		tot.	10	132
5	Mr. Dirk Huybert Stoop, burgemeester van Dordrecht	KZB 3,4	36	456
		Volgerl.	1	018
		Volgerl.	1	072
		tot.	41	546
6	Marie de Rechignevoisin dit de Loges douairière Philip v. Goltstein	KZB 5,6	36	456
7	Pieter v. Leyden, heer van Vlaardingen, burgemeester van Leiden	KZB 7	18	228
8	Erven Roelant Taerling, Dordrecht	KZB 8	9	114
		Volgerl.	1	118
		tot.	10	232
9	Willem Dirksz v.d. Weyden, lb., schepen van N.-Beijerl.	KZB 8	4	357
		KZB 11	6	076
		tot.	10	433
10	Jan Hendriksz Breeborst, Z.-Beijerl.	KZB 8	4	358
11	Erven Geertruida v.d. Graeff wed. Mr. Dirk de Goyer, burgemeester van Utrecht	KZB 9	18	228
		E 6	18	381
		tot.	37	009
12	Erven Willem v. Oudshoorn	KZB 10	18	228

Bijlage 19 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
13	Mr. Maarten Pauw, lid van het Hof van Holland, Delft	KZB 11	9	114
		KZB 14,15	21	264
		tot.	30	378
14	Wed. Gerrit Sijdervelt, lb., Z.-Beijerl.	KZB 11	3	038
15	Willem de Bye, vrijheer van Albrantswaard	KZB 12	6	076
		ZGB 5	27	300
		E 2	16	243
		tot.	50	019
16	Arnoldina Havius, echtgenote van Jacob Vollenhoven, Den Haag	KZB 12	12	152
17	Erven Mr. Pieter Halling, burgemeester van Delft	KZB 13	13	478
18	Willem Visser, rentmeester van de Gorsheerlijkheid Z.-Beijerl., O.-Beijerl.	KZB 14	7	111
		H 6	7	181
		H 6,7	31	232
		tot.	45	524
19	Hendrik Magnus v. Buddenbrouk, colonel in dienst van de koning van Zweden	KZB 15	10	132
		H 10	31	456
		tot.	41	588
20	Mr. Adriaan Boogaert v. Beloys, penningmeester van Delfland	KZB 16	10	134
21	Adriana Margaretha Boogaert v. Beloys, echtgenote van Ds. Nicolaas Ruymvelt, predikant, Delft	KZB 16	10	134
		H 13	14	314
		tot.	24	448
22	Diaconiën van O.- en N.-Beijerl.	KZB 17	19	246
23	Ary Dirksz Fonkert, lb., N.-Beijerl.	KZB 18	9	130
24	Jan Willemsz Groen, lb., Z.-Beijerl.	KZB 18	10	132
		Volgerl.	1	018
		ZGB 11	4	100
		tot.	15	250
25	Erven Willem Ariensz 't Greyn, lb., Z.-Beijerl.	Volgerl.	6	108
		ZGB 1	7	550
		E 6	6	127
		tot.	20	185
26	Mr. Herman v.d. Honaert, burgem. van Dordrecht	Volgerl.	4	072
27	Pieter Coell, notaris, Delft	Volgerl.	4	072

Bijlage 19 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
28	Claas Jacobsz v. Prooyen, lb., Zuidzijde	Volgerl.	1	018
		H 6	5	201
		tot.	6	219
29	Adriaan Braets, heer van Geervliet, schepen van Dordrecht en Maria Debora v.d. Palm, Dordrecht	Volgerl.	4	072
30	Erven Trijntje Cornelisdr. v. Lugtenburch, wed. Pieter Jansz Hoogwerff, lb., Z.-Beijerl.	Volgerl.	1	018
31	Wed. Mr. Adriaan v.d. Graeff, veertigraad van Dordrecht	Volgerl.	2	036
		H 6	4	444
		tot.	6	480
32	Mr. Jacob v.d. Helst, schepen van 's-Hertogenbosch	Volgerl.	1	018
		ZGB 3	4	082
		tot.	5	100
33	Jacob Cretieau, 's Hertogenbosch	ZGB 1	5	450
		H 6	2	093
		tot.	7	543
34	Pompeus Berck Pompeusz, Dordrecht	ZGB 2	28	350
35	Mr. Lodewijk Orisandt, rentmeester van de prins van Oranje, Willemstad	ZGB 3	9	369
		E 13	24	508
		tot.	34	277
36	Matheus Victor v.d. Goes, vroedschap van Schiedam	ZGB 3	13	450
37	Machtelt v.d. Graeff, echtgenote van François v. Bredehoff, heer van Oosthuysen	ZGB 4	24	592
		E 6	24	233
		tot.	49	225
38	Dirk Stolk, timmerman, Z.-Beijerl.	ZGB 4	2	339
39	Erven Jacob Pompe v. Meerdervoort, baljuw van Wieldrecht	ZGB 6	28	-
		ZGB 7	4	413
		tot.	32	413
40	Johannes v. Kuyckhoven, Papendrecht	ZGB 7	3	400
		E 14	49	416
		tot.	53	216
41	Geertje Teunisdr Fonkert, Z.-Beijerl.	ZGB 7	3	400

Bijlage 19 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
42	Erven Agatha Polderdijk, wed. Gabriël Sanne, Piershil	ZGB 7	17	209
		E 13	5	-
		tot.	22	209
43	Françoise Wlson de St. Maurice, minderjarige dochter van Susanna v. Leyden	ZGB 8	27	300
44	Jan Aegidius v. Egmond v.d. Nijenburg, schepen en raad v. Leiden	ZGB 9	27	300
		H 10	10	352
		tot.	38	052
45	Jan v. Egmond v.d. Nijenburg, president schepen van Alkmaar	ZGB 10	27	300
46	Mr. Gijsbert Beudt, commissaris van de West Indische Compagnie, Rotterdam	ZGB 11	8	-
		ZGB 13	24	430
		tot.	32	430
47	Willem Ariensz Boender, lb., Z.-Beijerl.	ZGB 11	4	100
48	Coenraad Ruysch, raad en burgemeester van Leiden	ZGB 11	4	106
49	Neeltje Pietersdr v.d. Weyden, echtgenote van Ary Huygen v. Prooyen, O.-Beijerl.	ZGB 11	4	106
50	Susanna Françoise Boogert, echtgenote van Ds. Jacobus Symonides, Delft	ZGB 12	24	430
		E 13	7	300
		tot.	32	130
51	Mr. Willem Spiering, commies generaal van de Admiraliteit op de Maas en Mr. Nicolaas Boeye, advocaat, Den Haag	ZGB 14	24	430
52	Mr. Adriaan Snouck, achtraad van Dordrecht	ZGB 15	24	430
		Vrijburg	13	580
		H 14	10	388
		E 1	16	338
		E 3	50	-
		E 12	17	506
		tot.	133	442
53	Albert v.d. Burch, burgemeester van Gouda	H 1,2	28	592
		E 10	25	-
		tot.	53	592
54	Mr. Franco v. Bleyswijck Reyersz, veertigraad van Delft	H 2	15	596
55	Cornelis Leendertsz v.d. Waal, lb., Z.-Beijerl.	H 2,3	11	571

Bijlage 19 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
56	Bastiaan Cornelisz v.d. Polder, lb., Z.-Beijerl.	H 2	6	225
		E 10	24	508
		E 11	9	060
		tot.	40	193
57	Diaconiën van Zuid-Beijerland, Klaaswaal en Numansdorp	H 3	35	282
58	Mr. Reyer v.d. Burch, burgemeester van Delft	H 4	7	326
59	Cornelis v. Wijnen, lb., Z.-Beijerl.	H 4	8	457
		H 4	6	550
		H 9	16	433
		E 4	4	517
		E 4	6	127
		tot.	43	284
60	Cornelis Dingemansz Hofman, N.-Beijerl.	H 4	1	250
61	Erven Maria Boll, echtgenote van Justus v. Campen, schout en secretaris van Piershil	H 4	3	225
		H 4	8	184
		H 13	3	133
		tot.	14	542
62	Wed. Mr. Hendrik Onderwater, heer van Puttershoek, schepen en raad van Dordrecht	H 4	2	552
63	Adriaen v. Spieringshoek, bewindhebber van de West Indische Compagnie, Delft	H 4	3	195
64	Mr. Johan Gael, raad van de Leenhove van Brabant	H 5	43	-
		E 4	18	400
		tot.	61	400
65	Arien Ariensz Boender, lb., Z.-Beijerl.	H 6	6	330
		H 6	2	044
		tot.	8	374
66	Cornelis Cornelisz v. Lugtenburch, lb., Z.-Beijerl.	H 6	4	088
		E 13	8	112
		tot.	12	200
67	Pieter Gillisz Hollander, lb., Z.-Beijerl.	H 7	19	557
68	Erven Johanna Maria Tromp, douairière Cornelis Gans, baronet, heer van Nuland	H 8,9	46	387
		E 1	9	278
		tot.	56	065

Bijlage 19 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
69	Cornelis Simonsz Coolman, lb., Z.-Beijerl.	H 9	21	176
70	Mevr. v. Coolwijk	H 10	15	548
71	Jacob Emmery baron v. Wassenaer	H 11	42	300
72	Alida Pompe v. Meerdervoort, wed. Willem Stoop, hoofdofficier van Dordrecht	H 12	42	288
		E 2	15	539
		tot.	58	227
73	Mr. Gerard Boogaert v. Beloys, postmeester, Delft	H 13	8	307
74	Mr. Nicolaas Boogaert v. Beloys, schepen van Delft	H 13	5	177
		H 14	9	236
		tot.	14	413
75	Sophia Lieftinck echtgenote van Mr. Hendrik d'Acquet, burgemeester van Delft	H 13	11	85
76	Elizabeth Francken, echtgenote van Mathijs v.d. Broeke, Dordrecht	H 14	10	388
77	Cornelis Pietersz Hoppel, lb., Z.-Beijerl.	H 14	3	400
78	Ary Cornelisz Landmeter, lb., schepen van Z.-Beijerl.	H 14	7	200
79	Mr. Nicolaas Teding v. Berkhout, schepen van Leiden	E 1	17	448
80	Diaconie v. Z.-Beijerl.	E 1	3	076
81	Pancras Ariensz v. Lugtenburch, lb., Z.-Beijerl.	E 1	2	475
82	Erven Willem Bentinck graaf v. Portland, heer van Rhoon	E 2	16	243
		E 8	5	009
		tot.	21	252
83	Cornelis Willemsz Boender, lb., dijkgraaf van Z.-Beijerl.	E 4	13	447
84	Mr. Willem v.d. Burch, Delft	E 4	6	127
85	Johanna v.d. Mast, wed. Mr. Herman Halling, secretaris en oudraad van Dordrecht	E 5	49	416
86	Kinderen van Leendert Jansz Munter	E 7	16	338
87	Maria Bon, Dordrecht	E 7	33	077
88	Cornelis Joosten v.d. Burgh, lb., Z.-Beijerl.	E 8	8	507
		E 8	5	-
		E 8	6	595
		tot.	20	502
89	Mr. Adriaan Verboom, burgemeester van Gorinchem	E 8	5	312
90	Kleinkinderen van Ds. Samuel Nicolaas de Maretz	E 8	5	312

Bijlage 19 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte morgen	Oppervlakte roeden
91	Adriaan Maasdam, secretaris van Maasdam, dijkgraaf van Nieuw en Klein Cromstrijen	E 8	5	460
		E 12	7	-
		tot.	12	460
92	Henricus v.d. Polder, dijkgraaf van de Eendragtspolder, schepen van Z.-Beijerl.	E 8	7	-
		E 9	12	254
		E 11	4	457
		tot.	24	111
93	Franco v. Bleyswijck Evertsz, burgemeester van Delft	E 9	12	254
94	Pieter Ariensz Landmeter, lb., O.-Beijerl.	E 11	5	164
95	Cornelis Bastiaansz 't Greyn, lb., Z.-Beijerl.	E 11	5	420
96	Erven Jacob en Willem Arentsz v.d. Graeff	E 11	24	508
97	Mr. Jacob Stoop, secretaris en burgemeester van Dordrecht	E 12	25	-
98	Leendert Jongejan, lb., Z.-Beijerl.	E 13	4	125

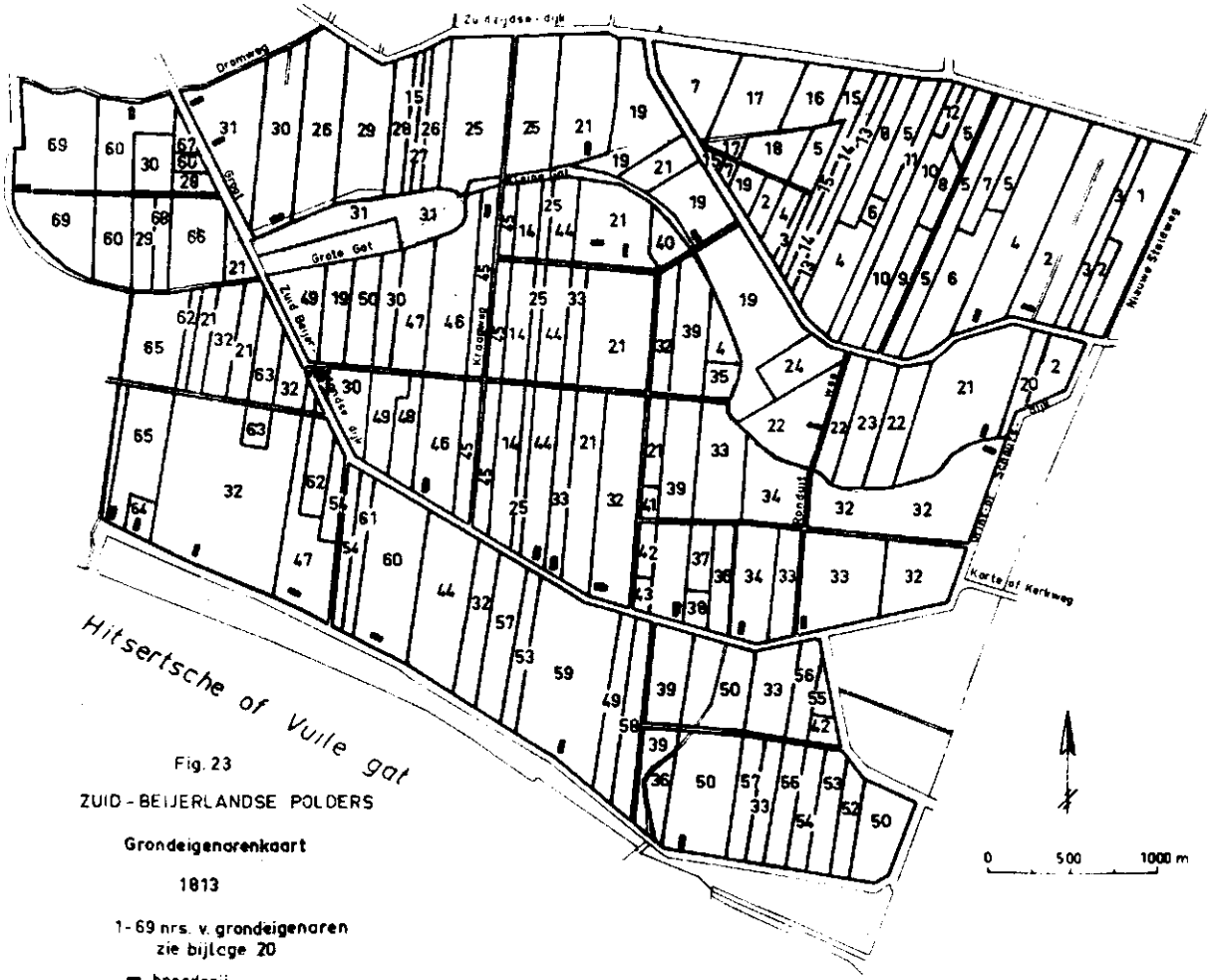

Fig. 23

ZUID - BEIJERLANDSE POLDERS

Grondeigenarenkaart

1813

1 - 69 nrs. v. grondeigenaren
zie bijlage 20

▬ boerderij

Bijlage 20

Grondeigenaren
Zuid-Beijerlandse polders
1813

Zie fig. 23

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
1	Ary Rocusz Schelling, lb., Klaaswaal	KZB 1,2	23	01
2	Jan Woutersz v.d. Wel, lb., Z.-Beijerl.	KZB 2	4	54
		KZB 3,4	36	26
		Volgerl.	4	16
		ZGB 1	8	18
		tot.	53	14
3	Mr. Abraham Gevers Deynoot, Rotterdam	KZB 2	9	14
		Volgerl.	2	10
		tot.	11	24
4	Willempje Romein, echtgenote van Dirk Dekker, Numansdorp	KZB 5,6	36	54
		KZB 13,14	15	08
		Volgerl.	4	64
		H 4	3	73
		tot.	59	99
5	Cornelis de Koning, lb., O.-Beijerl.	KZB 7	8	04
		KZB 9,10	22	81
		KZB 13	8	45
		Volgerl.	6	27
		tot.	45	57
6	Willem Schelling, lb., Z.-Beijerl.	KZB 7,8	19	03
		KZB 13	1	83
		tot.	20	86
7	Abraham Meeldijk, lb., N.-Beijerl.	KZB 8	9	31
		KZB 18	18	63
		Volgerl.	1	06
		tot.	29	00
8	Cornelis Monster, lb., O.-Beijerl.	KZB 10	5	09
		KZB 14	11	10
		tot.	16	19
9	Pieter v.d. Burg, lb., Z.-Beijerl.	KZB 10	8	55
10	Ary Molendijk, lb., Group	KZB 11,12	22	39
11	Ocker Rees v. Tets, Dordrecht	KZB 12	12	05
12	Arie Schutter, lb., N.-Beijerl.	KZB 12	1	81
13	Isaäc v.d. Stel	KZB 15	10	32

Bijlage 20 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
14	Frederik Magnus baron de Buddenbrouk	KZB 15	10	21
		H 10	30	98
		tot.	41	19
15	Johannes Hameetman, lb., Z.-Beijerl.	KZB 16	10	25
		Volgerl.	1	22
		ZGB 11	4	37
		tot.	15	84
16	Engel Piek, lb., Hekelingen	KZB 16	10	42
17	Pieter Balen, makelaar, Dordrecht	KZB 17	21	20
18	Meeuwis Visser, lb., N.-Beijerl.	Volgerl.	8	66
19	Willem Huisman, lb., Z.-Beijerl. en Neeltje Zoeteman, echtgenoten	Volgerl.	4	15
		ZGB 5,6	46	43
		ZGB 7	22	36
		H 14	8	98
		tot.	81	92
20	Gijsbert v. Es, lb., Z.-Beijerl.	ZGB 1	5	70
21	Frans J.C.N. baron de Wyckerslooth de Rooyesteyn, Brussel	ZGB 1,2	42	36
		ZGB 7	6	79
		ZGB 8	26	65
		H 6	6	50
		H 6,7	73	61
		E 10	13	17
		E 11	5	21
		tot.	174	29
22	Oelbert Holleman, vlasser, O.-Beijerl.	ZGB 3	13	86
		ZGB 4	27	95
		tot.	41	81
23	Ary Groeneweg, lb., Z.-Beijerl.	ZGB 3	14	17
24	Zijgje Andeweg	ZGB 5	10	02
25	Maria Repelaer echtgenote van Arnold baron v. Zuylen v. Nyevelt, heer van N.-Beijerl.	ZGB 9,10	55	41
		H 10	10	33
		tot.	65	74
26	Bastiaan 't Hart, lb., Piershil	ZGB 11	8	32
		ZGB 13	24	19
		tot.	32	51
27	Samuel Hannik, grutter, O.-Beijerl.	ZGB 11	4	32

Bijlage 20 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
28	Johannes Jacobusz Zoutmaat, schout van Z.-Beijerl.	ZGB 11	8	81
		E 12	3	47
		tot.	12	28
29	Margaretha Kraeyvanger, echtgenote van Mr. Campegius Cornelis v.d. Straten, baljuw van Klundert	ZGB 12	26	18
		E 13	7	70
		tot.	33	88
30	Leendert Cornelisz v.d. Burg, lb., Goudswaard	ZGB 14	25	25
		H 13,14	19	38
		E 13	8	12
		tot.	52	75
31	David v. Poelien v. Nuland, Dordrecht	ZGB 15 Vrijburg	44	24
32	Ary Duimelaar, lb., Z.-Beijerl.	H 1,2	58	26
		H 6	7	45
		H 6,7	30	89
		E 6	12	47
		E 9,10,11	91	79
		tot.	200	86
33	Huyg Blaak, lb., Z.-Beijerl.	H 2,3	34	22
		H 4	18	56
		H 9	16	45
		E 2	23	22
		tot.	92	45
34	Diaconiën v. Zuid-Beijerl., Klaaswaal en Numansdorp	H 3	35	08
35	Daniël Los, notaris, N.-Beijerl.	H 4	3	38
36	Bernardus J. Buurman, chirurgijn, Z.-Beijerl.	H 4	8	06
		E 4	4	87
		tot.	12	93
37	Jan Burink	H 4	5	72
38	Abraham Kruidenier	H 4	1	13
39	Bastiaan Schelling, lb.	H 5	43	79
		E 4	19	20
		tot.	62	99
40	Willem Gibo, lb., O.-Beijerl.	H 6	5	06
41	Diaconiën van Z.-Beijerl. en Numansdorp	H 6	2	15

Bijlage 20 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
42	Pieter Blaak, lb., Z.-Beijerl.	H 6	4	27
		E 1	2	86
		tot.	7	13
43	Erven Adrianus Quispel	H 6	1	88
44	Kornelis Visser, lb., Numansdorp	H 9,10	36	72
		E 6,7	28	32
		tot.	65	04
45	Hendrik baron Collot d'Escury, heer van Heinenoord	H 11	42	68
46	Hugo Vogel, Hoge Zwaluwe	H 12	42	68
47	Erven Jan Polderdijk, lb., Z.-Beijerl.	H 13	13	65
		E 8	32	27
		tot.	45	92
48	Maria Blaak, wed. Govert Jansz. v. Andel	H 13	8	47
49	Joost Verrijp, lb., dijkgraaf van Groot-Zuid-Beijerl.	H 13	10	90
		H 14	11	06
		E 4	12	26
		tot.	34	22
50	Erven Erkenraad A. Snouck Hurgronje, echtgenote van J.A. Becius, Middelburg	H 14	10	46
		E 1	16	36
		E 3	46	30
		tot.	73	12
51	Wed. Hendrik Snel	H 14	0	84
52	Aart Berrij	E 1	7	75
53	Bastiaan v. Heiningen, Katendrecht	E 1	9	44
		E 6	8	11
		tot.	17	55
54	Ds. Johannes v. Lokhorst, predikant, Z.-Beijerl.	E 1	9	42
		E 8	5	38
		tot.	14	80
55	Diaconie van Z.-Beijerl.	E 1	3	09
56	Bastiaan Bakker	E 2	17	33
57	Kornelis Boender, lb., Z.-Beijerl.	E 2	8	98
		E 6	16	43
		tot.	25	41

Bijlage 20 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
58	Bastiaan Andeweg, lb., Goudswaard	E 4	13	17
59	Mr. Martinus en Lodewijk v. Toulon, Gouda	E 5	49	63
60	Neeltje Bakker, wed. Teunis Verhulp, lb., Z.-Beijerl.	E 7	33	63
		E 12	1	77
		E 12	29	18
		tot.	64	58
61	Jan Vollaard Laurensz, lb., Z.-Beijerl.	E 8	5	32
62	Henricus v.d. Polder en Apolonia v.d. Polder, wed. Jan v. Dis	E 8	7	15
		E 11	4	77
		tot.	11	92
63	Erven Jan Blok, burgemeester van Rotterdam	E 9	12	64
64	Cornelis 't Greyn, lb., Z.-Beijerl.	E 11	3	97
65	Hendrik Boender, lb., Z.-Beijerl.	E 11,12	45	50
66	Mr. Jacob L. Snouck Hurgronje, Middelburg	E 12	17	85
67	Gijsbert Hofman	E 12	1	77
68	Adriaantje de Groot	E 13	5	20
69	Johan J.G. baron v. Zuylen v. Nyevelt v.d. Haer, Brugge	E 14	41	73

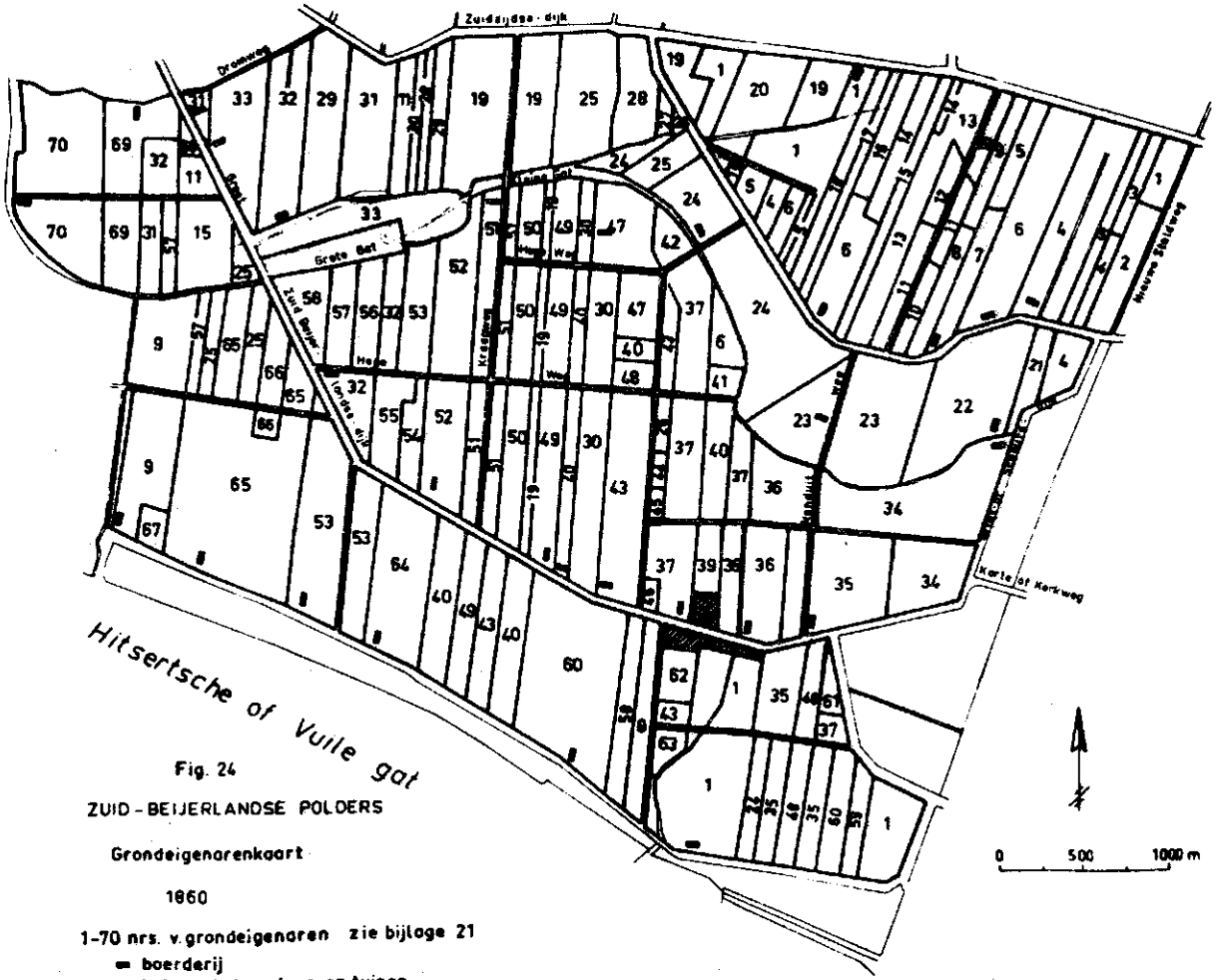

Fig. 24

ZUID - BEIJERLANDSE POLDERS

Grondeigenarenkaart

1860

1-70 nrs. v. grondeigenaren zie bijlage 21

▬ boerderij

▩ bebouwde terreinen en tuinen

Bijlage 21

Grondeigenaren
Zuid-Beijerlandse polders
1860

Zie fig. 24

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
1	Wed. H.Th. Sebilius Monhemius-de Kat, Dordrecht	KZB 1	8	43
		KZB 16	25	17
		Volgerl.	1	12
		KZB 18	9	39
		E 1	16	36
		E 3	52	80
		tot.	113	27
2	H. baron v. Zuylen v. Nyevelt v. Nieuw-Beijerland, Den Haag	KZB 1	9	86
3	Daniël Schop, Klaaswaal	KZB 2	4	72
4	Krijn v.d. Wel, lb., Z.-Beijerl.	KZB 2	4	54
		KZB 3,4	36	26
		Volgerl.	4	16
		ZGB 1	8	18
		tot.	53	14
5	W.Th. Gevers Deynoot, dijkgraaf van Schieland, Rotterdam	KZB 2	9	14
		KZB 7	8	04
		Volgerl.	2	10
		Volgerl.	4	15
		tot.	23	43
6	Mevr. M. Kluifhoofd-Dekker	KZB 5,6	36	37
		KZB 13,14	16	91
		Volgerl.	4	64
		H 4	3	73
		tot.	61	65
7	J. Schelling Wz., lb., Z.-Beijerl.	KZB 7	9	94
8	A. Schelling Wz., lb., Z.-Beijerl.	KZB 8	9	09
9	P.A. Los, heer van Aarlanderveen, reder, Sunderland	KZB 8	9	31
		E 4	13	55
		E 11,12	45	50
		tot.	68	36
10	J.C. Verhagen, Bergen op Zoom	KZB 9	5	88
		KZB 9	6	36
		tot.	12	24

Bijlage 21 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
11	F. Niemandsverdriet, herbergier, Numansdorp	KZB 9,10	14	54
		ZGB 11	8	42
		E 12	5	18
		tot.	28	14
12	Elias de Joncheere, Dordrecht	KZB 9	5	09
13	F.J. Brands, koopman, Rotterdam	KZB 10,11	26	97
14	Andries Vos, Numansdorp	KZB 12	1	81
		KZB 13	8	46
		tot.	10	27
15	Herman de Kat, bankier, Dordrecht	KZB 12	12	05
		E 12	17	85
		tot.	29	90
16	Adrianus Monster, O.-Beijerl.	KZB 14	11	10
17	Mr. J.H. v.d. Sande, raadsheer van het Gerechtshof, Den Haag	KZB 15	10	12
18	Wed. A. Visser-Volkert, N.-Beijerl.	KZB 15	10	21
19	Wed. A.G. Burgerhout-Jochems, Den Haag	KZB 16	10	42
		KZB 18	9	25
		Volgerl.	1	06
		ZGB 9,10	54	46
		H 10	10	33
		tot.	85	52
20	Mevr. Ph.M. Nibbelink-Balen, Zwijndrecht en Abr. Balen, koopman, Zwijndrecht	KZB 17	21	20
		Volgerl.		
21	A. Vlielander, burgemeester, Numansdorp	ZGB 1	5	70
22	M.J.C. baronesse de Wyckerslooth de Rooyesteyn, Schaarbeek	ZGB 1,2	41	73
23	Mr. Anth. v. Weel, kantonrechter, O.-Beijerl.	ZGB 3,4	55	69
24	D. v. Tienen, pontgaarder, Dordrecht	ZGB 5,6	54	70
		ZGB 7	4	49
		E 2	8	98
		tot.	68	17
25	Douairière F.J. baron de Wyckerslooth de Rooyesteyn-baronesse Roest v. Alkemade, Brussel	ZGB 7	6	96
		ZGB 8	26	39
		E 10,12	13	17
		E 11	5	21
		tot.	51	73

Bijlage 21 (vervolg)

Grondstuk nr.	Eigenaren	Kavelnr.	Oppervlakte ha	a
26	Simon Breuren, lb., Z.-Beijerl.	ZGB 7	1	36
		H 6	4	17
		tot.	5	53
27	Dirk Dekker Jansz., lb., N.-Beijerl.	ZGB 7	2	49
28	Willem Gibo, O.-Beijerl.	ZGB 7	13	48
		ZGB 11	4	14
		tot.	17	62
29	Mevr. C.A. Hofman-Groen v. Prinsterer, Rotterdam	ZGB 11	8	02
		ZGB 13	24	20
		tot.	32	22
30	Adr. Vos v. Hagestein, Dordrecht	ZGB 11	4	18
		H 8	33	65
		H 9	4	26
		tot.	42	09
31	Jhr. Adr. v.d. Straten, Den Haag	ZGB 12	23	95
		ZGB 15	3	05
		E 13	7	70
		tot.	34	70
32	F.J. baron de Wyckerslooth de Weerdesteyn, Brussel	ZGB 14	24	64
		H 13	8	27
		H 14	10	99
		E 13	8	12
		tot.	52	02
33	Mej. A.G. v.d. Kaa, Dordrecht	ZGB 15, Vrijburg	41	19
34	H.J. Jansse, koopman, Dordrecht	H 1,2	58	01
35	A. Blaak, lb., Z.-Beijerl.	H 2-4	34	22
		E 1	9	42
		E 2	23	22
		tot.	66	86
36	Diaconiën van Z.-Beijerl., Klaaswaal en Numansdorp	H 3	35	08
37	Fam. A. v.d. Linden-v.d. Erve, lb., Klaaswaal	H 4	7	29
		H 5,6	46	92
		E 1	2	86
		tot.	57	07

Bijlage 21 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
38	B.J. Buurman, Z.-Beijerl.	H 4	8	06
39	J.H. Schultz v. Haegen, Dordrecht	H 4	5	72
40	B. Blaak, lb., Z.-Beijerl.	H 4	11	26
		H 6,7	3	46
		H 9	16	49
		E 6	16	43
		E 7	15	31
		tot.	62	95
41	Mevr. R.P. Surengar-Los, Leiden	H 4	3	23
42	Diaconie van Z.-Beijerl.	H 6	4	46
43	M.E.J.G. bsse v. Brienen, Den Haag	H 6	7	28
		H 7	30	89
		E 4	3	22
		E 6	12	46
		tot.	53	85
44	G. v. Nugteren, metselaar, Z.-Beijerl.	H 6	2	33
45	Burgerlijk Armbestuur van Z.-Beijerl.	H 6	2	15
46	P. Kraak, winkelier, Z.-Beijerl.	H 6	1	88
47	J. Kleinjan, vlasser, Strijen	H 7,8	25	06
48	J. Leeuwenburgh, lb., Heinenoord	H 7	4	60
		E 1,2	17	33
		tot.	21	93
49	Bastiaan Visser, lb., Z.-Beijerl.	H 9,10	36	71
		E 6	12	44
		tot.	49	15
50	J.A. Schul, koopman, Beveren	H 10	30	97
51	Wed. H.P. Visser-Blussé	H 11	42	32
52	J. Schadelee, aannemer, Ouddorp	H 12	42	67
53	J. v.d. Burgh, lb., Z.-Beijerl.	H 13	13	65
		E 8	50	02
		tot.	63	67
54	Wed. G.,v. Andel-Blaak, arb., Heinenoord	H 13	8	47
55	L.N. Roodenburg, makelaar, Dordrecht	H 13	10	90
56	J.Th. Wilkens, koopman, Rotterdam	H 14	10	23
57	Th.L. Gevers Geynoot, luiten. der Lanciers, Den Haag	H 14	8	98
		E 11	4	77
		E 13	5	20
		tot.	18	95

Bijlage 21 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
58	A. Baayen-v.d. Waal, Z.-Beijerl.	H 14	10	45
		E 4	12	25
		tot.	22	70
59	G. Rijsdijk, chirurgijn, 's-Gravendeel	E 1	7	75
60	D. Blankenheym, destillateur, voorz. 1e kamer der Staten Generaal, Rotterdam	E 1	8	16
		E 5,6	59	05
		tot.	67	21
61	J. Kraak, melkboer, Z.-Beijerl.	E 1	3	09
62	Dames F., J., A. en E. Verhoeven, Z.-Beijerl.	E 4	6	46
63	Jhr. J.C. Jantzon v. Erffrenten v. Babyloniënbroek, Dordrecht	E 4	4	36
64	C. Verhulp, lb., Z.-Beijerl.	E 7	33	63
65	Mr. A.R. Visser, rechter, Brielle	E 9-11	92	62
66	R.K. Kerk Op den Steiger, Rotterdam	E 9	10	97
67	P. Blussé v. Zuidland, boekhandelaar, Dordrecht	E 11	3	93
68	P. v.d. Burg-Vermeulen, Goudswaard	E 12	1	83
69	P. v. Gansenwinkel, koopman, Dordrecht	E 13	28	90
70	J.J.G. baron v. Zuylen v. Nyevelt v.d. Haer, Brugge	E 14	51	93

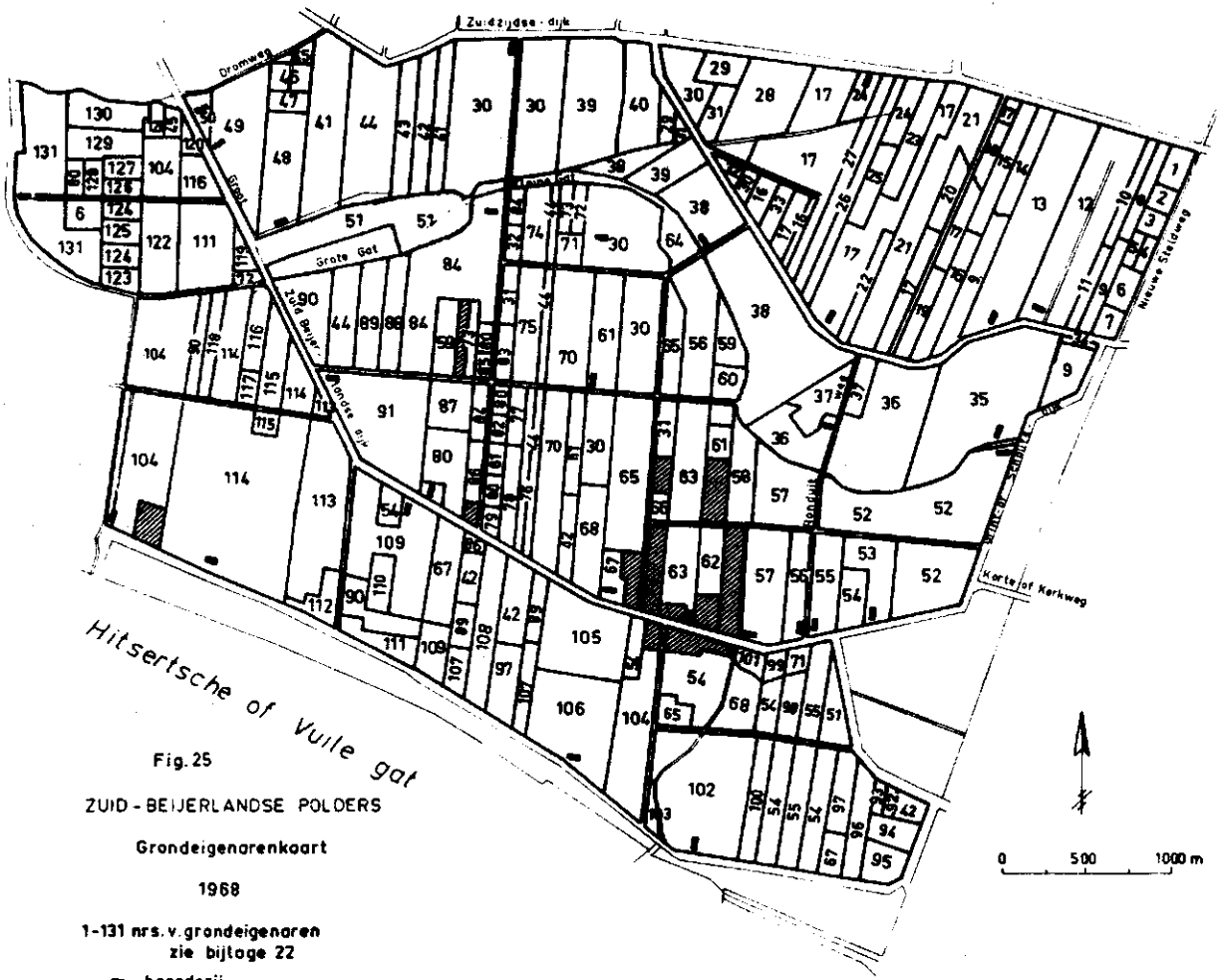

Fig. 25

ZUID - BEIJERLANDSE POLDERS

Grondeigenarenkaart

1968

1-131 nrs. v. grondeigenaren
zie bijlage 22

▬ boerderij

▨ bebouwde terreinen en tuinen

Bijlage 22

Grondeigenaren
Zuid-Beijerlandse polders
1968

Zie fig. 25

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
1	Wed. W. Visser-Buitendijk, O.-Beijerl.	KZB 1	4	02
2	K.A.W. Visser, fruitteler, O.-Beijerl.	KZB 1	2	34
3	D.C.A.K. v. Waasbergen, erts, Nw-Lekkerland	KZB 1	2	21
4	Pieter Por, Klaaswaal	KZB 1	1	57
5	Elizabeth Schilperoord, Numansdorp	KZB 1	1	58
6	Ned. Herv. Diaconie van O.-Beijerl.	KZB 1	3	67
		E 14	4	87
		tot.	8	54
7	E.J. v.d. Neut, koopman, Alphen a/d Rijn	KZB 1	2	90
8	Mevr. M.M. Boer-Herweijer, Klaaswaal	KZB 2	4	72
9	J. Vink, lb., Z.-Beijerl.	KZB 2	4	54
		KZB 7	9	94
		ZGB 1	7	05
		tot.	21	53
10	Wed. J.A. Mast-Hoorweg, Klaaswaal	KZB 2	5	45
11	S. Hoogenboom, burgemeester, Leersum	KZB 2	3	69
12	Erven L. de Jong, lb., Z.-Beijerl.	KZB 3,4	36	31
13	Prins Hendrik Stichting, Egmond a. Zee	KZB 5,6	36	36
14	Wed. J. Vermeer-Visser, O.-Beijerl.	KZB 7	8	04
15	J.H. Los, Leusden	KZB 8	9	31
16	Levensverzekering Maatschappij Dordrecht	KZB 8	9	09
		Volgerl.	4	15
		Volgerl.	2	10
		tot.	15	34
17	R.A. de Bruyne, lb., Z.-Beijerl.	KZB 9	1	76
		KZB 9	5	99
		KZB 10	8	55
		KZB 12-14	25	39
		KZB 16, Volgerl.	35	69
		tot.	77	38
18	H. en C. Schilperoord, lb., Z.-Beijerl.	KZB 9	4	10
19	J. de Visser, secretaris van Oegstgeest	KZB 9	6	36
20	G.T.J. v.d. Linde, lb., Z.-Beijerl.	KZB 10	5	09
21	H. Sigmond, reclame ontwerper, Den Haag	KZB 10,11	26	97
22	A. Monster, uurwerkmaker, O.-Beijerl.	KZB 12	5	12
23	Wed. J. Monster-Cromzigt, Rijswijk, Z.H.	KZB 13	8	45

Bijlage 22 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
24	G. Bijl, lb., O.-Beijerl.	KZB 14	4	84
		KZB 16	4	12
		tot.	8	96
25	W.C. Monster, dierenarts, Veendam	KZB 14	6	05
26	Wed. L.I. Overwater-Los, Strijen	KZB 15	10	12
27	J.H.P. Kniphorst, assuradeur, Amstelveen en W.J.S. Kniphorst, employé, Bloemendaal	KZB 15	10	22
28	Wed. A.J.A. Laurillard-Frowein, Arnhem	KZB 17	21	20
29	Mej. S. Kappetein, wijkverpleegster, Lange Ruige Weide	KZB 18	4	78
		ZGB 7	2	49
		tot.	7	27
30	Stichting "Fundatie v.d. Santheuvel Sobbe", Amsterdam	KZB 18	9	21
		Volgerl.	1	06
		ZGB 9,10	55	41
		H 6-9	39	95
		H 8	9	79
		tot.	115	42
31	Wed. J. Hordijk-Rosmolen, Z.-Beijerl.	KZB 18	4	60
		ZGB 7	1	36
		H 6	4	17
		H 11	3	82
		tot.	13	95
32	J. Bom Szn, lb., Z.-Beijerl.	Volgerl.	1	12
		H 11	2	24
		tot.	3	36
33	Mevr. S. Leeuwenburg-Vink, lb., Rhoon	Volgerl.	4	16
34	C.H. v.d. Linde, lb., Z.-Beijerl.	ZGB 1	1	13
35	P.N. en N.P. v. Luijk, lbs., Z.-Beijerl.	ZGB 1,2	48	06
36	Fundatie der Vrijvrouwe v. Renswoude, Den Haag	ZGB 3,4	43	20
37	W. Plaisier, lb., Zwijndrecht	ZGB 3,4	12	78
38	H.R. v.d. Berg, lb., Z.-Beijerl.	ZGB 5,6	56	45
		ZGB 7	5	46
		tot.	61	91
39	W.P. bsse v. Pallandt-Ruys, Den Haag	ZGB 7	6	80
		ZGB 8	26	64
		tot.	33	44

Bijlage 22 (vervolg)

Grondstuk nr.	Eigenaren	Kavelnr.	Oppervlakte ha	a
40	Vereniging tot behoud van natuurmonumenten, Amsterdam	ZGB 7	13	48
41	C. Bos, Veenendaal	ZGB 11	8	33
		ZGB 13	25	01
		tot.	33	34
42	Mr. Lodewijk Salomonson, advocaat, Dordrecht	ZGB 11	8	68
		H 9	4	48
		E 1	2	88
		E 6	8	72
		E 6	4	29
		tot.	28	97
43	M. Tak, lb., N.-Beijerl.	ZGB 11	8	81
44	Douairière Jhr. Mr. E.F.M.J. Michiels v. Verduynen-Jochems, Wassenaar	ZGB 12	26	18
		H 10	8	20
		H 14	9	46
		tot.	43	84
45	A.W. Achterberg, fruitteler, Z.-Beijerl.	ZGB 14	1	95
		E 13	1	95
		tot.	3	90
46	Mevr. M.H.E. v.d. Ley-Assies, Dordrecht	ZGB 14	3	79
47	Wed. J. Hordijk-Saarloos en J.J. Hordijk, Piershil	ZGB 14	2	76
48	Mevr. A.N. v. Willigen-Groeneweg, Vuren	ZGB 14	16	67
49	H. v.d. Linde, lb., Z.-Beijerl.	ZGB 15	24	54
50	L. v. Gaalen, lb., Z.-Beijerl.	ZGB 15	3	05
51	J.J. en J.C. Visser, lbs., Numansdorp	Vrijburg	23	06
		E 1	5	96
		tot.	29	02
52	P.J. Visser, vlasser, 's-Gravendeel	H 1,2	57	94
53	J.A. Blaak, lb., Z.-Beijerl.	H 2	10	35
54	Mevr. A. de Heer-v.d. Voort, Z.-Beijerl.	H 2	5	60
		E 1	9	42
		E 2	9	08
		E 2	4	60
		E 3,4	13	47
		E 4	3	95
		E 7	4	24
		tot.	50	36

Bijlage 22 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
55	A.B. Dorgelo, kantoorbediende, Heemstede	H 2	9	78
		E 2	17	33
		tot.	27	11
56	Wed. L. v.d. Linde-Verhoeven, Bilthoven	H 3	7	97
		H 5	17	31
		tot.	25	28
57	Ned. Herv. Diaconiën van Z.-Beijerl., Klaaswaal en Numansdorp	H 3	35	08
58	Wed. M. Schut-v.d. Waal, Heelsum	H 4	7	29
59	J.P. v.d. Lagemaat, melkrijder, Piershil	H 4	4	67
		H 12	5	90
		tot.	10	57
60	J. Schelling, lb., O.-Beijerl.	H 4	5	71
61	K.C. in 't Veld, lb., Z.-Beijerl.	H 4	2	95
		H 8	12	65
		H 9	5	57
		tot.	21	17
62	Stichting Spaarbank Dordrecht	H 4	5	60
63	Erven Andries v.d. Linde, lb., Z.-Beijerl.	H 5	24	65
64	Ned. Herv. Diaconie van Z.-Beijerl.	H 6	5	31
65	J.A. Verhoeven, lb., Z.-Beijerl.	H 6	7	45
		H 7	23	65
		E 4	3	22
		tot.	34	32
66	Ned. Herv. Diaconiën van Z.-Beijerl. en Numansdorp	H 6	2	15
67	J.A. en M. Boer, lbs., Z.-Beijerl.	H 7	2	98
		E 1	3	13
		E 7	10	47
		tot.	16	58
68	G.W. Trouw, lb., Z.-Beijerl.	H 8	11	25
		E 3	9	55
		tot.	20	80
69	Vervallen			
70	D.C. in 't Veld, lb., Z.-Beijerl.	H 9,10	35	29

Bijlage 22 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
71	Mej. N. v. Dam, Z.-Beijerl.	H 9,10	3	21
		E 2	2	17
		tot.	5	38
72	C. Breure, loonwerker, Z.-Beijerl.	H 9	2	29
		E 12	1	27
		tot.	3	56
73	P.W. Blaak, lb., Z.-Beijerl.	H 10	2	29
		H 12	2	95
		tot.	5	24
74	P.F. de Roo, Zwijndrecht	H 10	6	86
75	Mevr. M.A. Verhoeven-de Jongh, Piershil	H 10	10	38
76	Mej. C.M. Crena de Jongh, Den Haag	H 10	4	70
77	A.A. v.d. Griend, lb., Z.-Beijerl.	H 10	3	51
78	J.I. Kleinjan, lb., Z.-Beijerl.	H 10	5	88
79	A. en H. Zwijgers, lbs., Z.-Beijerl.	H 11	1	95
80	Mej. M. Niemandsverdriet, O.-Beijerl.	H 11	1	85
		H 11	1	84
		H 11	1	82
		H 12	10	02
		E 14	2	42
		tot.	17	95
81	C. Trouw, lb., Z.-Beijerl.	H 11	1	85
82	C.J. de Rijke, lb., Z.-Beijerl.	H 11	1	82
83	M.F. Bax, student, Arnhem	H 11	3	44
84	G. in 't Veld, lb., Z.-Beijerl.	H 11-13	36	77
		H 11	3	94
		tot.	40	71
85	A. de Ruiter, lb., Z.-Beijerl.	H 11	1	82
86	Corn. v. Leenen Sr., Z.-Beijerl.	H 11	3	57
		E 6	1	01
		tot.	4	58
87	Stichting "Mevr. Krafft-Hof",Dordrecht	H 12	7	64
88	C. Barel, Dordrecht	H 13	8	71
89	Ir. E.A. Plate, ambten., Voorburg	H 14	10	76
		E 6	3	62
		E 6	3	42
		tot.	17	80

Bijlage 22 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
90	C.P. de Jongh, lb., Mijnsheerenland	H 14	10	90
		E 7,8	6	78
		E 11	4	77
		tot.	22	45
91	Mevr. D.C. v. Straaten-Hage, Leersum	H 14	30	46
92	Wed. C. Boer-Kalis	E 1	1	30
93	F.J., J. en A. Breure, lbs., Numansdorp	E 1	1	37
94	C. en W. Hoek, lbs., Z.-Beijerl.	E 1	5	10
95	Wed. Andr. Visser-Hoorweg	E 1	5	63
96	Mej. A.A.Ch. Bossers, arts, Den Haag	E 1	7	59
97	Mevr. J. Groote-Bos, Hilversum	E 1	6	31
		E 6	7	71
		tot.	14	02
98	C.L. v. Dam, lb., Z.-Beijerl.	E 2	5	18
99	L.C. v. Dam, lb., Z.-Beijerl.	E 2	2	19
100	Mevr. J.M.C. Flieringa-Vlielander	E 2	8	79
101	A.B. Kleinendorst, fruitteler, Z.-Beijerl.	E 3	1	71
102	M. Hoek, lb., Z.-Beijerl.	E 3,4	37	58
103	Dames M. en B. v.d. Beek, lbs., Z.-Beijerl.	E 4	1	32
104	V.R. Los v. Aarlanderveen, Wassenaar	E 4	20	90
		E 11	43	02
		E 13	8	12
		tot.	72	04
105	J.A. Rosmolen, lb., Z.-Beijerl.	E 5	23	61
106	E. Hoek, lb., Z.-Beijerl.	E 5	25	32
107	T. Plate, reder, Rotterdam	E 6	4	49
		E 6	3	72
		tot.	8	21
108	M.D., D.A. en A.M. Verhoeven, Bilthoven	E 6	12	25
109	A. Speelman, arts, Harmelenen A.M. Speelman, verpleegster, Woerden	E 7	5	32
		E 7,8	27	09
		tot.	32	41
110	A.A. de Jong, lb., Z.-Beijerl.	E 7	5	04
111	Wed. T.A. de Jongh-Molendijk, Z.-Beijerl.	E 7,8	5	44
		E 12	17	85
		tot.	23	29

Bijlage 22 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Eigenaren	Kavel-nr.	Oppervlakte ha	a
112	Wed. J. Bierens-de Wit, Z.-Beijerl.	E 8	4	98
113	M.P. Bierens, lb., Z.-Beijerl.	E 8	35	09
114	Jkvr. I.J.J. Roëll-Visser, Den Haag	E 9-11	95	30
115	St. Laurens Instituut, Rotterdam	E 9	10	97
116	I. Schut, lb., Z.-Beijerl.	E 10	6	46
		E 12	5	18
		tot.	11	64
117	C. v.d. Griend, lb., Z.-Beijerl.	E 10	2	61
118	C. v. Schouwen, lb., Piershil	E 11	5	37
119	S. en W. Schippers, lbs., Z.-Beijerl.	E 12	2	84
120	B.W. en P.L. Saarloos, lbs., Z.-Beijerl.	E 12	1	99
121	C. Visser Hzn, lb., Z.-Beijerl.	E 13	1	79
122	Wed. P. v.d. Erve-Hoorweg, Spijkenisse	E 13	12	90
123	Mevr. E. Assies-Keizer, Dordrecht	E 13	3	12
124	Mr. O.G. Sap, notaris, Delft	E 13	3	03
		E 13	3	19
		tot.	6	22
125	C. Visser, lb., Z.-Beijerl.	E 13	3	17
126	Wed. A. Verschuren-Stolk en Mevr. J. Klein-Verschuren, Z.-Beijerl.	E 13	2	10
127	A.A.C. en A.A. Westdorp, lbs., Z.-Beijerl.	E 13	3	04
128	A.C. v.d. Heiden, lb., Piershil	E 14	2	43
129	P. Speelman, fruitteler, Z.-Beijerl.	E 13,14	8	23
130	Mevr. E.N. den Hartog-v. Dintel, fruitteler, Z.-Beijerl.	E 13,14	8	49
131	Mevr. D.M. Uijterlinde-Thorenaar, lb., Barendrecht	E 14	35	84

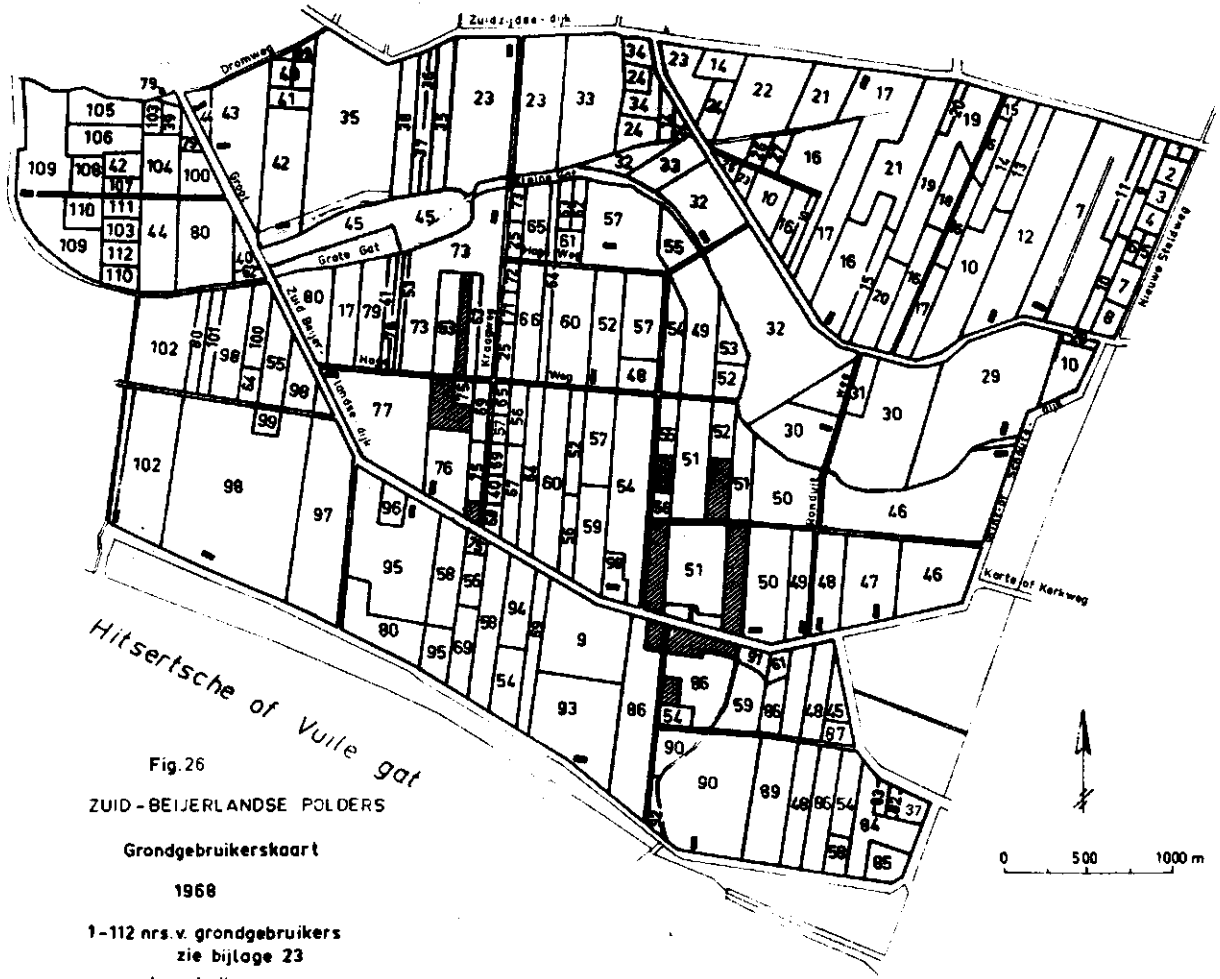

Fig. 26

ZUID - BEIJERLANDSE POLDERS

Grondgebruikerskaart

1968

1-112 nrs. v. grondgebruikers
zie bijlage 23

▬ boerderij

▨ bebouwde terreinen en tuinen

Bijlage 23

Grondgebruikers
Zuid-Beijerlandse polders
1968

Zie fig. 26

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
1	D. in 't Veld, Klaaswaal	Wed. W. Visser	1	-
2	D. Schrijvershof, O.-Beijerl.	Wed. W. Visser	3	02
3	K.A.W. Visser, O.-Beijerl.	Gebruiker	2	34
4	Gebr. Reedijk, Cillaartshoek	V. Waasbergen	2	21
5	P. Por, Klaaswaal	Gebruiker	1	57
6	H. Schilperoord	E. Schilperoord	1	58
		Gebruiker	4	10
		tot.	5	68
7	G.B. de Jong	Diaconie O.-Beijerl.	3	67
		S. Hoogenboom	3	69
		Erven De Jong	36	31
		tot.	43	67
8	H. v. Soest, Klaaswaal	E.J. v.d. Neut	2	90
9	H. Boer en Zn.	M.M. Boer	4	72
		J.A. Rosmolen	23	61
		tot.	28	33
10	J. Vink	Gebruiker	4	54
		Gebruiker	9	94
		Levensverz. Dordt	9	09
		Levensverz. Dordt	4	15
		Levensverz. Dordt	2	10
		Mevr. Leeuwenburg	4	16
		Gebruiker	7	05
		tot.	41	03
11	Wed. J.A. Mast-Hoorweg, Klaaswaal	Gebruikster	5	45
12	C.L. Boer Azn.	Prins Hendrik St.	36	36
13	Gebr. Kruithoff	Wed. J. Vermeer	8	04
14	H. Kappetein, N.-Beijerl.	J.H. Los	9	31
		S. Kappetein	4	78
		S. Kappetein	2	49
		tot.	16	58
15	A. Monster, O.-Beijerl.	R.A. de Bruyne	1	76
		Gebruiker	5	12
		tot.	6	88

Bijlage 23 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
16	R.A. de Bruyne	Gebruiker	5	99
		Gebruiker	8	55
		Gebruiker	16	91
		Gebruiker	19	39
		Gebruiker	2	10
		tot.	52	94
17	G.A.S. Bijl	J. de Visser	6	36
		G. Bijl	4	84
		Wed. Overwater	10	12
		Gebr. Kniphorst	10	22
		G. Bijl	4	12
		Douairière Michiels	9	46
		tot.	45	12
18	A.A. v.d. Linde, N.-Beijerl.	G.T.J. v.d. Linde	5	09
19	P. den Hartigh, Klaaswaal	H. Sigmond	19	16
20	J. den Hartigh, Klaaswaal	H. Sigmond	7	81
		R.A. de Bruyne	1	81
		tot.	9	62
21	A.W. Monster, Vuurbaken	R.A. de Bruyne	6	67
		Wed. J. Monster	8	45
		W.C. Monster	6	05
		R.A. de Bruyne	10	00
		tot.	31	17
22	B. Kappetein, N.-Beijerl.	Wed. Laurillard	21	20
23	P.J. Hage	v.d. Santheuvel-Sobbe	9	21
		v.d. Santheuvel-Sobbe	1	06
		v.d. Santheuvel-Sobbe	55	41
		tot.	65	68
24	B. de Ruiter	Wed. Hordijk	4	60
		Wed. Hordijk	1	36
		Nat. Monum.	4	03
		Nat. Monum.	2	36
		tot.	12	35
25	S. Bom	J. Bom	1	12
		J. Bom	2	24
		M.F. Bax	3	44
		tot.	6	80

Bijlage 23 (vervolg)

Grondstuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
26	J. Bom	R.A. de Bruyne	2	10
27	P. Kooijman, 's-Gravendeel	R.A. de Bruyne	2	10
28	C.H. v.d. Linde	Gebruiker	1	13
29	P.N. en N.P. v. Luijk	Gebruikers	48	06
30	Joh. Kappetein	Vrijvrouwe v. Renswoude	43	20
31	W. Plaisier, Zwijndrecht	Gebruiker	12	78
32	H.R. v.d. Berg	Gebruiker	56	45
		Gebruiker	5	46
		tot.	61	91
33	K. v.d. Heuvel, Zuidzijde	Bsse v. Pallandt	6	80
		Bsse v. Pallandt	26	64
		tot.	33	44
34	A.W. Boekee	Nat. Monum.	7	09
35	J. v. Bergeijk, Piershil	C. Bos	8	33
		Douairière Michiels	26	18
		C. Bos	25	01
		tot.	59	52
36	G.J.F. v.d. Linde, N.-Beijerl.	Mr. Salomonson	4	31
37	A.W. Groeneweg, Numansdorp	Mr. Salomonson	4	37
		Mr. Salomonson	2	88
		tot.	7	25
38	M. Tak, N.-Beijerl.	Gebruiker	8	81
39	A.W. Achterberg	Gebruiker	1	95
		Gebruiker	1	95
		tot.	3	90
40	Gebr. Schippers	Mevr. v.d. Ley	3	79
		M. Niemandsverdriet	1	84
		Gebruiker	2	84
		tot.	8	47
41	J.J. Hordijk, Piershil	Gebruiker	2	76
		C. Barel	2	90
		tot.	5	66
42	Gebr. Wesdorp	Mevr. v. Willigen	16	67
		Gebruikers	3	04
		tot.	19	71
43	H. v.d. Linde	Gebruiker	24	54

Bijlage 23 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
44	L. v. Gaalen	Gebruiker	3	05
		Wed. v.d. Erve	12	90
		tot.	15	95
45	H.P. Visser, Numansdorp	J.J. en J.C. Visser	23	06
		J.J. en J.C. Visser	3	10
		tot.	26	16
46	G. Visser	P.J. Visser	57	94
47	J.A. Blaak	Gebruiker	10	35
		Mevr. de Heer	5	60
		tot.	15	95
48	A.G. de Jong	A.B. Dorgelo	9	78
		G.N. de Heer	4	60
		A.B. Dorgelo	17	33
		tot.	31	71
49	M. de Jager	Wed. v.d. Linde	7	97
		Wed. v.d. Linde	17	31
		tot.	25	28
50	J. Holster	Diaconiën	35	08
51	Ir. J. v.d. Linde	Wed. Schut	7	29
		Spaarbank Dordrecht	5	60
		Erven v.d. Linde	24	65
		tot.	37	54
52	K.C. in 't Veld	J. Schelling	5	71
		Gebruiker	2	95
		Gebruiker	12	62
		Gebruiker	5	57
		tot.	26	85
53	J.P. v.d. Lagemaat, Piershil	Gebruiker	4	67
		Gebruiker	5	90
		C. Barel	2	91
		tot.	13	48
54	B. Verhoeven	J.A. Verhoeven	7	45
		J.A. Verhoeven	23	65
		Mevr. Groote	6	31
		J.A. Verhoeven	3	22
		Mevr. Groote	7	71
		tot.	48	34

Bijlage 23 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
55	Gebr. v.d. Griend	Diaconie Z.-Beijerl.	5	31
		Wed. Hordijk	4	17
		St. Laurens Instituut	8	42
		tot.	17	90
56	A.A. v.d. Griend	Diaconie v. Numansdorp c.s.	2	15
		Mr. Salomonson	4	48
		Gebruiker	3	51
		Mr. Salomonson	4	29
		tot.	14	43
57	C.J. de Rijke	v.d. Santheuvel-Sobbe	35	35
		v.d. Santheuvel-Sobbe	9	79
		Gebruiker	1	82
		tot.	46	96
58	J.A. en M. Boer	Gebruikers	2	98
		Gebruikers	3	13
		M., D. en A. Verhoeven	12	25
		Gebruikers	10	47
		tot.	28	83
59	G.W. Trouw	Gebruiker	11	25
		Gebruiker	9	55
		tot.	20	80
60	D.C. in 't Veld	Gebruiker	35	29
61	L.C. v. Dam	N. v. Dam	3	21
		Gebruiker	2	19
		tot.	5	40
62	C. Breure	Gebruiker	2	29
		Gebruiker	1	27
		tot.	3	56
63	P.W. Blaak	Gebruiker	2	29
		Gebruiker	2	95
		tot.	5	24
64	Joh. Trouw Ezn.	Douairière Michiels	8	20
		M. Crena de Jongh	4	70
		C. v.d. Griend	2	61
		tot.	15	51

Bijlage 23 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
65	C. Schelling, N.-Beijerl.	P.F. de Roo	6	86
		M. Niemandsverdriet	1	84
		tot.	8	70
66	J.L. Verhoeven, Piershil	Mevr. Verhoeven	10	38
67	J. Kleinjan	Gebruiker	5	88
68	H. Zwijgers	Gebruiker	1	95
69	C. Trouw	Gebruiker	1	85
		E.A. Plate	3	62
		Th. Plate	4	49
		E.A. Plate	3	42
		Th. Plate	3	72
		tot.	17	10
70	Vervallen			
71	J. Zwijgers	Wed. Hordijk	1	91
72	J.W. Zwijgers	Wed. Hordijk	1	91
73	G. in 't Veld	Gebruiker	36	77
		H. Niemandsverdriet	1	82
		Gebruiker	3	94
		tot.	42	53
74	A. de Ruiter	Gebruiker	1	82
75	C. v. Leenen Cz.	Gebruiker	3	57
		Krafft-Hof	1	96
		Gebruiker	1	01
		tot.	6	54
76	L.L. den Ouden	M. Niemandsverdriet	10	02
77	J.C. Bal	Mevr. v. Straaten	30	46
78	P. Hokke	C. Barel	2	90
79	B.W. en P.L. Saarloos	E.A. Plate	10	76
		Gebruikers	1	99
		tot.	12	75
80	J. de Jong CPzn.	C.P. de Jongh	10	90
		C.P. de Jongh	6	78
		Wed. de Jongh	5	44
		C.P. de Jongh	4	77
		Wed. de Jongh	17	85
		tot.	45	74

Bijlage 23 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
81	Vervallen			
82	Wed. C. Boer-Kalis	Gebruikster	1	30
83	P. Boer	Gebr. Breure	1	37
84	W. Hoek Ezn.	C. en W. Hoek	5	10
		Mej. Bossers	7	59
		tot.	12	69
85	W. v. Dam, Numansdorp	Wed. A. Visser	5	63
86	H.G. de Heer	Mevr. De Heer	9	42
		Mevr. De Heer	4	60
		Mevr. De Heer	13	47
		V.R. Los	20	90
		Mevr. De Heer	3	95
		tot.	52	34
87	G.B. Los	J.J. en J.C. Visser	2	86
88	C.L. v. Dam	Gebruiker	5	18
		N. v. Dam	2	17
		tot.	7	35
89	H. Hoek, Puttershoek	Mevr. De Heer	9	08
		Mevr. Flieringa	8	79
		tot.	17	87
90	M. Hoek	Gebruiker	37	58
91	A.B. Kleinendorst	Gebruiker	1	71
92	M. en B. v.d. Beek	Gebruiksters	1	32
93	E. Hoek	Gebruiker	25	32
94	B. v.d. Beek	Mr. Salomonson	8	72
95	A.A. de Jong	A. en A.M. Speelman	5	32
		A. en A.M. Speelman	27	09
		Gebruiker	5	04
		tot.	37	45
96	Chr. Hage	Mevr. De Heer	4	24
97	M.P. Bierens	Gebruiker	35	09
		Wed. Bierens	4	98
		tot.	40	07
98	J. en P. Maris	Jkvr. Roëll	95	30
99	J. v. Vugt, Goudswaard	St. Laurents Instituut	2	55

Bijlage 23 (vervolg)

Grond-stuk nr.	Gebruikers	Eigenaren	Oppervlakte ha	a
100	J. Schut	Gebruiker	6	46
		Gebruiker	5	18
		tot.	11	64
101	C. v. Schouwen, Piershil	Gebruiker	5	37
102	J. v.d. Burg	V.R. Los	43	02
103	J. en C. Visser	C. Visser Hzn.	1	79
		C. Visser	3	17
		tot.	4	96
104	J.K.X. Los	V.R. Los	8	12
105	N. den Hartog	Mevr. Den Hartog	8	49
106	P. Speelman	Gebruiker	8	23
107	A. Klein	Mevr. Klein	2	10
108	A.C. v.d. Heiden, Piershil	Gebruiker	2	43
		M. Niemandsverdriet	2	42
		tot.	4	85
109	J. Uijterlinde	Mevr. Uijterlinde	35	84
110	W.N. de Regt	Diaconie O.-Beijerl.	4	87
		Mevr. Assies	3	12
		tot.	7	99
111	J. Verschuren	Mr. O.G. Sap	3	19
112	P.L. v. Leenen, Piershil	Mr. O.G. Sap	3	19